

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

YEREL SİYASAL ELİTLER VE
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSLERİ:
KONYA ÖRNEĞİ

RAFET BAŞTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
PROF. DR. ÖNDER KUTLU

KONYA-2022

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Rafet BAŞTÜRK		
	Numarası	18810401020		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	×	
		Doktora		
Tezin Adı	Yerel Siyasal Elitler ve Büyükşehir Belediye Meclisleri: Konya Örneği			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası
Rafet BAŞTÜRK

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	NECMETTİN ERBAKAN KONYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Rafet BAŞTÜRK
	Numarası	18810401020
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Önder KUTLU
	Tezin Adı	Yerel Siyasal Elitler ve Büyükşehir Belediye Meclisleri: Konya Örneği

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Yerel Siyasal Elitler ve Büyükşehir Belediye Meclisleri: Konya Örneği başlıklı bu çalışma 21/01/2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Prof. Dr.	Önder KUTLU	
2	Prof. Dr.	İsmail SEVİNÇ	
3	Doç. Dr.	Sefa USTA	

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Rafet BAŞTÜRK		
	Numarası	18810401020		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	×	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Önder KUTLU		
Tezin Adı	Yerel Siyasal Elitler ve Büyükşehir Belediye Meclisleri: Konya Örneği			

Yerel yönetimler halka en yakın birimlerdir. Yerel yönetimler, yerel demokrasinin en önemli aktörlerinden birisidir. Yerel demokrasinin yerleşik hale gelmesinde yerel siyaset ve yerel siyasal elitler önem arz etmektedir. Yerel siyasetin şekillenmesinde, şehirlerin sosyo-demografik yapısı ve yerel siyasal elitlerin etkisi bulunmaktadır. Konya Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden hareketle, yerel siyaset ve yerel siyasal elit konusunun irdelenmesinin amaçlandığı çalışma kapsamında; elit kavramı ve elit teorileri ele alınmakta, siyasal elit kavramı irdelenmektedir. Çalışmada daha sonra, tarihsel süreçte Türkiye ve Konya’da siyasal elitler ve yerel siyaset sürecine etkisi değerlendirilmektedir. Türkiye’de yerel yönetimler ile büyükşehir belediyelerinin tarihsel süreçte serencamı incelenmektedir. Çalışmada son olarak, Konya Büyükşehir Belediyesi meclis üyelerinin elit teorileri çerçevesinde ele alınmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğinden yararlanılarak hazırlanan çalışmada konu ile ilgili birincil ve ikincil kaynaklardan faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel yönetimler, yerel siyasal elitler, yerel siyaset, büyükşehir belediye meclis üyeleri

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Rafet BAŞTÜRK		
	Student Number	18810401020		
	Department	Political Science and Public Administration		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Prof. Dr. Önder KUTLU		
Title of the Thesis/Dissertation	Local Political Elites and Metropolitan Municipality Councils: The Case Of Konya			

Local governments are the closest units to the people. Local governments are one of the most important actors of local democracy. Local politics and local political elites are important in the establishment of local democracy. The socio-demographic structure of the cities and the local political elites have an impact on the shaping of local politics. Based on the example of Konya Metropolitan Municipality, within the scope of the study, which aims to examine the local politics and local political elite; The concept of elite and elite theories are discussed, and the concept of political elite is examined. Later in the study, the political elites in Turkey and Konya in the historical process and their impact on the local politics process are evaluated. The historical process of local governments and metropolitan municipalities in Turkey is examined. Finally, in the study, it is discussed within the framework of elite theories of Konya Metropolitan Municipality council members. In the study, which was prepared by using the interview technique, one of the qualitative research methods, primary and secondary sources related to the subject were used.

Keywords: Local governments, local political elites, local politics, metropolitan council members

ÖNSÖZ

Konya, Büyükşehir statüsünü kazandıktan sonra şehir özelinde yerel siyasal elitleri, büyükşehir belediye meclisinin işleyişini ve yapısını incelediğimiz, Konya'nın yerel siyaset geçmişine ışık tutmasını amaçladığımız bu çalışma belediye meclis üyelerinin etkinliğini artırmaya ve belediye başkanıyla meclis arasındaki bağı anlamlandırmaya katkı sağlayacaktır.

Belirlenen araştırma konusu üzerine yapılan tüm planlama ve uygulama aşamalarında alana hâkim bilgileriyle tezime yön veren danışmanım Prof. Dr. Önder KUTLU'ya, uzman görüşlerini, bilgilerini ve yardımlarını esirgemeyerek tezime önemli katkılar sunan Prof. Dr. İsmail SEVİNÇ ve Doç. Dr. Sefa USTA'ya, tüm aşamalarda manevi desteğini hep hissettiğim başta sevgili eşim Habibe BAŞTÜRK ve kızım Ayşe Serra BAŞTÜRK'e, süreç içerisinde desteklerini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Rafet BAŞTÜRK
Konya-2022

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLO LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1
1.Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi.....	1
2.Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler	4
3.Varsayımlar ve Sınırlılıklar	6
4.Verilerin Toplanması ve Analizi.....	10

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE TEORİK AÇIDAN ELİTLER

1.1.Elit Kavramı.....	11
1.2.Elit Teorileri.....	14
1.2.1.Klasik Elit Teorileri	14
1.2.2.Demokratik Elit Teorileri.....	25
1.2.3.Neo Klasik Elit Kuram: C. Wright Mills ve İktidar Elitleri	34
1.3.Siyasal Elit: İçeriği, Özellikleri ve İlgili Literatür	35
1.3.1.Siyasal Elit Kavramının İçeriği ve Temel Özellikleri	35
1.3.2.Siyasal Elitler Olarak Siyaset Adamları ve Yüksek Bürokratlar	40
1.3.3.Yerel-Kentsel Siyaset ve Yerel Siyasal Elitler: Siyasal Elitlerin Diğer Boyutu	42
1.3.3.1.Yerel Demokrasi ve Yerel–Kentsel Siyaset.....	42
1.3.4. Yerel Siyasete Çağdaş Yaklaşımlar ve Yerel Siyasal Elitler.....	48
1.3.5. Siyasal Elit Literatürü: Siyasal Elit ve Yerel Siyasal Elit Araştırmaları	54

İKİNCİ BÖLÜM

KONYA'DA SİYASAL ELİTLER VE YEREL SİYASET

2.1. Cumhuriyet Döneminde Elitler ve Konya	65
2.1.1 2002 Yılı Öncesi Türkiye ve Konya	65
2.2 Konya'da 2002 Sonrası Yerel Siyaset ve Yerel Elitler.....	79
2.2.1. Konya'da Dindarlık Konsepti, Dini (Sosyal) Elitler ve Yerel Siyasete Etkisi .81	
2.2.2. Sağ Siyaset Açısından Konya'nın Önemi ve Necmettin Erbakan Faktörü	83
2.2.3. Yerel Siyaset ve Yerel Elitler	85

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSLERİ

3.1 Yerel Yönetimler Kavramı	105
3.1.1. Siyasi Parti ve Yerel Yönetimler	107
3.1.2. Merkezi İdare ve Yerel Yönetimler	109
3.1.3. Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler	112
3.1.4. Büyük Şehir Belediyeleri ve Organları.....	113
3.1.5. Yerel Demokrasi Açısından Türkiye'de Büyükşehir Belediye Meclisleri	115
3.2 Büyükşehir Belediyelerinin Gelişimi.....	117
3.2.1. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu	121
3.2.2 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırlar İçinde İlçe Kurulması ve Bazı Konularda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun	123
3.2.3. 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe	123
3.3. Büyükşehir Belediye Meclisleri.....	124
3.3.1. Temsilde Siyasi Adalet	124
3.3.2. Büyükşehir Belediye Meclisinin Görev ve Yetkileri.....	126

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

4.1. Konya Belediyesi ve Büyükşehir Statüsü	130
4.1.1. 1989-2024 Seçim Dönemleri Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Meclis Üyeliği Yapan Yerel Siyasal Elitler.....	130
4.2. 2014 ve 2019 Yerel Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Demografik Özellikleri	143
4.2.1. Yaşa Göre Dağılım	143

4.2.2. Mesleklere Göre Dağılım.....	144
4.2.3. Cinsiyete Göre Dağılım	145
4.2.4. Eğitime Göre Dağılım.....	146
4.2.4. Partilere Göre Dağılım.....	147
4.3. Konya Büyükşehir Belediye Meclisi Üyelerinin Elit Teorileri Açısından Değerlendirilmesi.....	148
4.3.1. Görüşme Gerçekleştirilen Başkan ve Üyeler.....	148
4.3.2. Üyelerin Temsil Kabiliyeti	149
4.3.3. Üye Seçilme Kriterleri ve Yerel Eşrafılık.....	166
4.3.4. Meclis İçi Uyum ve Çalışma Şartları.....	182
4.3.5. Başkan ve Meclis İlişkileri	205
SONUÇ	213
KAYNAKÇA.....	227
EKLER	234
ÖZGEÇMİŞ	253

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: 1989 – 1994 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri	130
Tablo 2: 1994 – 1999 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri	131
Tablo 3: 1999 – 2004 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri	131
Tablo 4: 2004 – 2009 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri	133
Tablo 5: 2009 – 2014 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri	134
Tablo 6: 2014 – 2019 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri	135
Tablo 7: 2019 – 2024 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri	138
Tablo 8: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Yaşa Göre Dağılımı	143
Tablo 9: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Mesleğe Göre Dağılımı.....	144
Tablo 10: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	145
Tablo 11: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Eğitime Göre Dağılımı.....	146
Tablo 12: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Partilere Göre Dağılımı.....	147

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AK PARTİ	: Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	: Anavatan Partisi
AP	: Adalet Partisi
AV	: Avukat
BDP	: Barış ve Demokrasi Partisi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DP	: Demokrat Parti
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DR	: Doktor
DYP	: Doğruyol Partisi
FP	: Fazilet Partisi
HDP	: Halkların Demokratik Partisi
İYİ PARTİ	: İyi Parti
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSKİ	: Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi
KTO	: Konya Ticaret Odası
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MNP	: Milli Nizam Partisi
MSP	: Milli Selamet Partisi
MTTB	: Milli Türk Talebe Birliği
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği
MYO	: Meslek Yüksek Okulu
NGOC	: Non-Governmental Organizations (Sivil Toplum Kuruluşları)
RP	: Refah Partisi
SİAD	: Sanayici ve İş Adamları Derneği
SP	: Saadet Partisi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK : Türk Dil Kurumu
TÜBİTAK : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
VB : Ve Benzeri
VS : Ve Saire

GİRİŞ

Küreselleşme, bölgeselleşme ve yerelleşme dinamiklerinin ve bu bağlamda ortaya çıkan fırsatlar ve tehditlerin çevrelediği bir dünyada yaşıyoruz. Geleneksel yönetim anlayışından daha katılımcı bir yönetime doğru evrilen kamu yönetimi ile işletme yönetimlerinin giderek birbirine yakınlaştığı bu süreçte, küresel olanın karşısında yerel değerlerin, çabaların önem kazandığı ve öne çıktığı görülüyor. Dünyadaki bu hızlı değişme ve gelişme, yaşanan hızlı kentleşme, toplumlardaki mevcut bütün anlayışları, kurumsal yapıları ve ilişkileri derinden etkilemektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi-idari olmak üzere birçok alanda görülen bu yeni anlayış ve yapılanmalar, mevcut sanayi toplumundan çok farklı anlayış ve değerleri ön plana çıkarmaktadır. Demokrasi, yerellik, özgürlük, katılım ve çevre sorunlarına uluslar üstü düzeyde çözüm arayışları bu değerlerin başında gelmektedir. Bir yandan transnasyonel nitelikte yapılanmalar sürerken diğer yandan küreselleşen bir dünyada yerelliğin hiçbir zaman önemini yitirmediği, tam tersine ağırlığını artırdığı ve bu iki gelişme eğiliminin birbirlerini tamamladığı yönündeki düşünceler yaygınlaşmaktadır. Bu süreçler devam ederken, olmazsa olmaz nitelikte bazı kavram ve değerler ön plana çıkmakta ve son tahlilde, kamu yönetiminin yapılanması, merkez-yerel ilişkileri, demokrasi anlayışları, kent yönetimleri ve yerel- kentsel siyaset başta olmak üzere pek çok konu bu süreçten etkilenmektedir.

1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi

Günümüzde hızlı kentleşme ve demokratikleşme eğilimleri, kenti siyasal erk paylaşımı için yapılan çalışmaların önemli odaklarından biri haline getirmiştir. Yerel düzeydeki karar alma süreçlerini ve bunları etkileyen faktörleri, ne kamu kurumları sınırları içine hapsedmek, ne de kendi başlarına birer olgu olarak ele almak mümkün görünmemektedir. Diğer bir deyişle, ülke düzeyindeki siyasal karar ve uygulamalarla, kentsel düzeydeki mal ve hizmetlerin, değerlerin paylaşılması anlamındaki kentsel siyaset (Keleş, 2000: 101), hep iç içe olmuştur. Bu çerçevede, küreselleşme sürecinin olumsuzluklarını absorbe edecek, ulusal düzeydeki ekonomik, sosyal ve kültürel değerlerin adil paylaşımına katkıda bulunacak ve yerel değerleri öne çıkaracak birtakım çalışmaların yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bu konuda, hem demokratik bir yerel yönetim birimi, hem de etkin ve verimli hizmet sunan birimler olarak belediyelere ve diğer yerinden yönetim kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. Bu bağlamda, başta Belediyeler, Ticaret ve Sanayi Odaları, Üniversiteler olmak üzere yerinden yönetim kuruluşlarının, yerel haklar ve kentli kimliğinin oluşturulmasının yanı sıra, yerel- kentsel siyaset süreçlerinin yönlendirilmesinde ve zenginleştirilmesindeki önemli rolleri giderek artmaktadır. Değişen yönetim ve şehir anlayışı ile birlikte şehirleri yönetme biçimleri de değişmekte, bir taraftan yerelleşme bağlamında şehir yönetimleri önem kazanırken, diğer taraftan küreselleşen dünyada yeni yönetim modelleri ortaya çıkmaktadır. Bu yeni yönetim modelinin özelliklerini saydam, katılımcı, denetlenebilir ve yöneticilerin hesap verebilir olması, halk odaklı ve sonuç almaya yönelik olması, stratejik bir bakış açısına sahip ve dolayısıyla gelecek yönelimli olması, performansa dayalı denetimi esas alması vb. şeklinde sayabiliriz.

Kim yönetiyor, sorusunun siyaset bilimi bağlamındaki tartışması genel olarak siyasal elitler teorisi çerçevesinde yürütülmektedir. Siyasal elitlerle ilgili teorik tartışmaların içeriği ise, günümüzdeki demokratikleşme- yerelleşme eğilimleri bağlamında yerel- kentsel siyaset konularına doğru kaymakta, yerel siyasal elitler konusu ilgili tartışmaların önemli bir yanını oluşturmaktadır. Bir kentteki diğer yerel elitlerle birlikte ve etkileşim içerisinde bir kentin kim tarafından ve nasıl yönetileceği ve bu suretle yerel siyasal elitlerin kimliği, niteliği ve özellikleri gibi hususlar yerel- kentsel siyaset konuları olarak günümüzün hem akademik hem de popüler tartışma konuları içerisinde öne çıkmaktadır.

Burada çerçevesi çizilen yerelleşme ve değişen yönetim algısının günümüzde Konya şehrini nasıl şekillendirdiği de facto yansımaların neler olduğu hususu, bu çalışmanın araştırma konularından birini oluşturmaktadır. Kim yönetiyor, sorusunun cevabını bulma çabası ve gayreti anlamında, yerel -kentsel siyaset süreçlerine ilişkin örgütlenme ve işleyişin Konya özelindeki izdüşümlerini belirleyerek tarihe not düşmek, bu araştırmanın başlıca konusunu ve amacını teşkil etmektedir. Konya'nın tarihten bugüne geleneksel birikiminin yanında, Türkiye'de ulusal düzeyde yaşanan siyasal elit değişimine paralel olarak yerel-kentsel düzeyde yaşanan yerel siyasal

elitlerin değişimi- dönüşümü konusunun temel parametrelerini, aktörlerini ve niteliklerini hem örgütsel hem de işlevsel anlamda tespit ve de analiz etmek bu çalışmanın ana temasını oluşturmaktadır. Konya özelinde yerel siyasal elitlerin diğer ekonomik, sosyal kültürel vb. yerel elitlerle etkileşim içinde yerel siyasetin örgütlenmesine ve işleyişine etkisi ve katkısının en somut yansıdığı alan olarak yerel yönetimlerin olduğu gerçeği ve kabulünden hareketle, Konya Büyükşehir Belediyesi Meclisi özelinde yerel siyasal elitlerin oluşumu, görünümü ile temel nitelik ve özelliklerinin incelenmesi, bu araştırmanın konusunu teşkil etmektedir.

Konya yerel yönetimi sosyal ve fiziki çalışmalar anlamında yıllardan beri başarılı icraatlar gerçekleştirmektedir (Kutlu, 2007: 260). Bu başarılar Türkiye'deki diğer şehirlerin çalışmalarına örneklik teşkil etmiştir. İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerin belediye yönetimlerindeki değişiklikler bir bakıma Konya'daki başarılı belediye ve yerel çalışmalar sunularak sağlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 1994 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına oturmadan önce propagandalarında Konya örneğini ve başarısını kullanmıştır. Konya şehir politikası genel anlamda 1994 İstanbul Belediye seçimlerinde rol oynamış, politik propagandalarda kullanılmıştır. Bu politikalarda İstanbul yerel seçimlerinde Recep Tayyip Erdoğan'ın başarısı ile neticelenmiştir. Recep Tayyip Erdoğan ve ekibinin daha sonraki süreçlerde Adalet ve Kalkınma Partisini kurmaları ve hükümete tek başına iktidara gelmelerinde İstanbul yerel yönetimlerindeki başarıları; bu başarılarında da Konya modeli büyük rol oynamıştır. Konya Türkiye'deki değimin öncü şehri olarak araştırılmaya değer bir kimlik taşımaktadır ki bu kimlik Konya'nın inceleme konusu olarak seçilme sebebidir (Küçüktağlı, 2010: 97). Konya'nın siyasal elitlerin değişimi ve yeni siyasal elitlerin yükseliş sürecindeki bu öncü rolünün realize olduğu, ete kemiğe büründüğü en somutlardan birisi olarak Büyükşehir Belediye Meclisi'ni oluşturan üyelerin özellikleri, niteliklerinin incelenmesi son derece önemlidir ve bu bağlamda tespitlerde bulunup, değerlendirme yapacak verilerin oluşturulması ve konunun analiz edilmesi bu araştırmanın temelini ve amacını oluşturmaktadır.

2. Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler

Fiziksel, sosyo-ekonomik ve kültürel anlamda kentin gelişiminden sorumlu olan yerel yönetimler, toplumu etkileme potansiyeli yüksek olan kurumlardan biridir. Ancak yerel yönetimlerin karar organlarının attıkları adımların, insan tutum ve davranışları üzerinde etkide buldukları gerçeği, kültürün, kent kültürünün veya kimliğinin kamu aktörleri tarafından etkilenemeyeceği anlamına gelmez; gelmemelidir de. Aksine yerel yönetimler kültürün etkilerinin bilincinde olarak, onu kullanmalıdırlar (Önder ve Göksel, 2014: 75). Belediyeler, kentin gündelik hayatının akışı içinde, günün ve çağın gereklerini yerine getirmeye çalışırken, bunu kentin geçmişine ait özellikleriyle kaynaştırarak yaptıkları takdirde, kentin özgün dokusunu koruyarak insanlara kent bilinci kazandırabilir, onları belki ‘kentli’ ve özel olarak “x kentli” haline getirebilirler. Sosyal, kültürel ve ekonomik anlamlarda farklı katmanların bir araya gelmesiyle oluşmaya başlayan uyumlu ve anlamlı birliktelik, kente ait olan, o kenti farklı kılan ve o kente değer katan bir unsur olan kent kimliğini oluşturur. Özellikle, yeni oluşturulan belediyelerin, kent kültürü ve kentlilik bilinci oluşturmak adına yörenin tarihinden beslenerek geçmişle bağlar kuran kentsel dokular oluşturmaları onların başarıya ulaşmasında önemli rol oynayacaktır. Belediyeler, kültürel politikalarını kentin geleneksel ve kültürel özellikleri ve nüfusun kültürel karakteri ışığında oluşturdukları takdirde, insanlarda ‘kente özgü’ olana dair bir aidiyet duygusu gelişecek, insanlar kentlerini sahiplenecek ve yerel yönetimlerin kentin fiziksel, sosyal ve kültürel çehresini geliştirmeye yönelik çalışmalarında ona destek olacaklardır.

Kentler, alışlagelen davranış örüntüleri, düşünceler, siyasi tercihler ve sosyal ilişkiler gibi kente özgü sosyal, siyasal ve kültürel birtakım özelliklere sahip olmanın yanı sıra fiziksel yapısıyla, mimarisiyle, kente özgü estetik değerleriyle “sadece insanların bir arada yaşadığı fiziksel bir mekân” olmaktan daha fazlasını ifade eder. Hz. Mevlana’nın da ifade ettiği gibi, “aynı dili konuşup, aynı duyguya sahip olmayanların anlaşamaması”na paralel bir benzerlik, bir kentte yaşayan insanların yaşadıkları kente karşı aidiyet duygusu besleyebilmelerinin sadece aynı mekânı paylaşmalarıyla mümkün olmaması konusunda da kurulabilir. İnsanların aynı

zamanda kentle özdeşleşebilen bir kimliğe sahip olması gerekir. Mekân ve mekânın tarihi, kent kimliğinin ve kent kültürünün oluşturulması için kurucu niteliğe sahip bir unsurdur. Bu nedenle günümüzün tektipleştirici etkilerinden kentleri korumak adına, kentlere yeni bir kimlik kazandırmaya çalışmaktan ziyade o kentin tarihine bakılarak, kentin kültürünün özgün karakterini oluşturan değerlerin keşfedilmesi ve bu özgünlüğün günün şartlarının gerekleriyle bütünleştirilerek kent kimliğinin sürekliliğinin sağlanması mümkün olacaktır. Kentler geleneksel değerler ve deneyimler ışığında, günümüzün beraberinde getirdiği sosyal, kültürel veya fiziksel sorunlara daha etkili çözümler geliştirebileceklerdir (Önder ve Göksel, 2014: 75).

Yerel- kentsel siyasetin çerçevesini oluşturan bu yaklaşım bağlamında, Konya şehri yerel siyasetinin örgütlenişi ve işleyişi birçok etkileşimli aktörün ortak fonksiyonu olarak ortaya çıkmaktadır. Ekonomik, sosyal, kültürel elitlerin yanı sıra, başta sivil toplum kuruluşları (NGO) ve üniversiteler olmak üzere bütün kentsel paydaşlarla etkileşim içinde yerel siyasetin çıktılarını oluşturan yerel siyasal elitlerin somuta indirgendiği kurumlar olarak yerel yönetimler ve özellikle de belediyelerin en temel fonksiyonu yerel- kentsel düzeyde kamusal mal ve hizmetlerin sunulmasıdır. Yerel yönetimler, belediyeler açısından da kamu politikası oluşturmak ve uygulamaya koymak temel işlevdir ve varoluş gerekçesidir. Kamu politikası belli bir amaca matuf olarak alınmış kararların belli bir düzen içinde hayata geçirilmesi neticesinde kendini gösterir. Bu süreçlerde resmi ya da resmi olmayan çeşitli aktörler farklı düzeylerde katılım gösterirler. Resmi aktörler, devletin resmi görevlileriyken, resmi olmayan aktörleri aynı netlikte tanımlamak zor olsa da bu aktörler içinde özellikle sivil toplum derli – toplu görüntü sergilemesi ve kurumsal bir varlık göstermesi nedeniyle ön plana çıkar. Politika yapım süreçlerinde ilgili politikaların saptanması ve gündem oluşturulması önceliklidir. Bu aşamada demokratik ve sivil bir toplumsal örgütlenme dinamiğinin yüksek olması ilgili kamu politikası alanında etkin ve verimli bir süreç işletebilir. Toplumsal talep ve beklentilerin siyasi otoritelere ya da kamu bürokrasisine iletilmesinde sivil toplum kuruluşlarının artan rolünü göz ardı etmemek gerekir. Nitekim kamu politikalarında resmi olmayan aktörler arasında yer alan sivil toplum kuruluşlarının sürece katkısı, katılımcı ve hesap verebilir bir demokratik siyaset ve yönetim anlayışını da pekiştirebilecektir

(Önder vd., 2021: 161). Yerel düzeyde kamu politikalarının oluşturulması ve ilgili hizmet sunumunda başat role sahip belediyelerin, ilgili karar ve uygulama mekanizmaları ve organlarının oluşumu ve işleyişi bu bağlamda büyük önem arz etmektedir. Zira kentsel mekânda kamusal mal ve hizmetlerin sunumuna ilişkin politikaları oluşturan karar vericilerin ve de uygulayıcıların nitelikleri, vizyonları donanımları ile yerel -kentsel siyasetin kalitesi, etkinliği arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır.

Türkiye’de 1980 sonrasında başlayan ve özellikle 28 Şubat’ta başlayan kırılma ve büyük travmayla farklı bir boyuta evrilen siyasal elitlerin dönüşümü süreci, Şerif Mardin’in merkez- çevre ilişkileri analizi ile de uyumlu bir şekilde, 2001 yılı sonrasında büyük bir ivme kazanmıştır. Konunun yerel boyutunda yani yerel- kentsel siyasetin inşasında özne rolünde bulunan yerel siyasal elitlerin dönüşümü konusunda Konya’nın öncü ve özel bir yeri bulunmaktadır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal boyutları bulunan bu öncülük rolü ve misyonunun somutlaşma biçimlerinden birini de yerel siyaset bağlamında yerel siyasal elitlerin oluşturması ve yine yerel yönetimlerin ve özellikle belediyelerin karar organı olan Belediye Meclislerinin bu anlamda önemli bir faktör olması hususu bu araştırmanın temel problematiğini oluşturmaktadır. Özellikle, seçimle gelen büyükşehir belediye başkanı, ilçe belediye başkanları ve ilçe belediye meclislerinin beşte birlerinin toplamından oluşan büyükşehir belediye meclisinin bu anlamda tam da bir yerel siyasal elit öznesi olması gerçeğinden hareketle, Konya şehri özelinde büyükşehir belediye meclisini oluşturan kişilerin Konya yerel siyasal elitleri olarak önemi konusu araştırmada incelenen başlıca problemlerden birisini oluşturmaktadır. Böylece bir şehri kim yönetiyor sorusu ve sorunsalının da cevabı verilmiş olacaktır.

3. Varsayımlar ve Sınırlılıklar

Günümüzde yerel yönetimler, siyasal olgunluğun gelişmesi, demokratik anlayışın benimsenmesi ve ülke barışına katkı sağlanması yönünden çok önemli kuruluşlardır. Bu yönetimlerde gösterilecek başarı, demokratik anlayışın gelişmesine ve ülke düzeyinde bu alanda bir barışçıl ortamın oluşturulmasına yardımcı olacaktır. Bundan dolayı artık hemen hemen her ülkede, yerel yönetimlere demokrasinin

önemli kurumları olarak bakılmaktadır. Çünkü yerel yönetimlerin en önemli özellikleri arasında, halkın kendi kendini yönetmesine imkân verebilen kurumlar olmaları gelmektedir. Dolayısıyla yerel yönetimler demokrasinin başlıca öğeleri kabul edilen, halkın yönetime katılması, çoğunluk ilkesi, yöneticilerin danışmaya önem vermeleri, daima hesap verebilme sorumluluğu içinde bulunmalarını hissetmeleri gibi değerleri içinde bulundurarak demokrasinin işleyebilmesi için önemli bir zemin hazırlamaktadır. Yerel yönetimlerin etkinlik, katılma, demokrasi, özgürlük gibi değerlerle birlikte anılmaları, demokrasinin dört temel ilkesi olarak bilinen, çoğunluğun yönetimi, azınlığın haklarının korunması, siyasal eşitlik ve düzenli olarak seçimlerin yapılması gibi ilkelere uygun olmaları ve bu nedenle de toplumun demokratikleştirilmesi sürecindeki tartışmasız etkilerinden dolayı bu birimlere haklı olarak yerel demokrasi denilmiştir (Görmez, 1997: 69).

Sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan ve gittikçe hızlanan kentleşme ve demokratikleşme eğilimleri, kenti ve bu bağlamda kentlerin yerel yönetim birimlerini siyasal erk paylaşımında taraf, hatta odak haline getirmiştir. Gerek görgül gerekse teorik çalışmaların bu yönde yoğunlaşması da bu gerçeği doğrulamaktadır.

Yerel siyaset, dar anlamda, yerel düzeydeki karar alma süreçlerini etkileyen tüm etmenlerin incelenmesi ile ilgiliyken, geniş anlamda ise, kentleşme sürecini ve yerel birimleri ilgilendiren bütün etkinlikler ve politikaları kapsamaktadır. Kırsal ve kentsel alanlarla ilgili konular, yerel yönetimlerle devlet arasındaki ilişkiler, yerel seçimler, siyasal erki eline geçirmek isteyen güçlerin yerel düzeydeki güç odaklarıyla devlet arasındaki çelişkiler, bu konudaki belli başlı konu başlıklarını oluşturmaktadır. Tarihi süreç içinde, siyasal erkin yayılması ve güçlenmesinin kentlerin varlığını ve gelişmesini gerekli kıldığı (Keleş, 2000: 88) gerçeğinden hareketle diyebiliriz ki yerel siyaset, kentleşme sürecinin bugünkü boyutlarında giderek önem kazanmakta ve dikkatleri üzerine çekmektedir.

Yerel Siyaset ve belediyecilik bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de birçok açıdan önemli bir kavramdır. Yerel siyasette etkin olan isimler ülke yönetiminde önemli rol üstlenmiştir. Şehirler, yöneten kişilere göre şekillenir ve kimlik kazanır. Şehrin vizyonu ve geleceği elit dediğimiz seçkinler tarafından

belirlenir. Dünya’da gelişimiyle ön plana çıkan şehirler vardır. Ülkemizdeki şehirler de son dönemde metropol statüsünü kazanmaktadır. Bunda ekonomik kalkınma planının, yasal düzenlemelerle belediyelerin yetkilerinin genişletilmesinin büyük payı vardır. Yerel Siyasetin gücü görmezden gelinmemelidir. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’nın ardından Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı görevini yürüten Recep Tayyip Erdoğan, yerel bir siyasal elit iken Dünya Liderleri arasında önemli bir yer edinmiştir. Bu sebeple yerel siyasal elitleri incelemek son derece önemlidir.

Anadolu Selçuklu Devleti’ne başkentlik yapmış Başşehir Konya’nın gelişiminde de yerel siyasal elitlerin katkısı büyüktür. Bu çalışmada Elit kimdir, kimlere yerel siyasal elit denir ve yönetimde etkileri nelerdir? Sorularına cevap aranmıştır. Bu çerçevede araştırmanın temel varsayımları aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Siyasal elitlerin önemli bir boyutunu da yerel siyasal elitler oluşturmaktadır ve bu aktörler yerel- kentsel siyasetin oluşmasında, gelişmesinde hem yapısal ve hem de işlevsel anlamda önemli bir yere sahiptir.

- Yerel siyasal elitler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler vb. diğer ekonomik, sosyal, kültürel vb. yerel elitlerle, kentsel paydaşlarla etkileşim içerisinde yerel siyaseti şekillendirir ve yerel- kentsel siyaset bağlamında, kim yönetiyor sorusunun cevabını oluşturma sürecinde önemli bir yere sahiptirler.

- Türkiye’de ulusal düzeyde siyasal elitlerin değişimi ve dönüşü ya da yeni siyasal elitlerin yükselişi sürecinin yerel-kentsel boyutunu yerel siyasal elitler oluşturmaktadır.

- Konya şehri özelinde de yerel siyasal elitler ulusal düzeydekine benzer şekilde değişim, dönüşüm süreci içerisinde ve aynı zamanda Konya’nın tarihten bu yana devam eden birtakım sosyal, kültürel ve siyasal kendine özgü özelliklerinin sonucu olarak bu bağlamda öncü bir rolü bulunmaktadır. Bu rol, Konya’nın geleneksel muhafazakâr yapısı, tarihi misyonu, tarikatlar ve dini inanç gruplarının önemli bir aktör olarak yer aldığı sosyal elitlerin etkinliği ve de bütün bunlarla yakından ilişkili bir biçimde muhalif duruşu çerçevesinde değerlendirilmektedir. Zira

bu niteliğin ve özelliğın siyasal elitler ve özellikle de yerel siyasal elitler bağlamında tekabül ettiğı birtakım çıktılar ve beraberinde getirdiğı bazı sonuçlar bulunmaktadır.

- Konya yerel siyasetinde, “yerel Konyalı olmak” önceliğı ve tercihinin bir istisnası olarak Prof. Dr. Necmettin Erbakan faktörü önemli bir yer tutmaktadır. Siyasal hayatı boyunca amasız ve fakatsız bir biçimde Necmettin Erbakan’a büyük bir destek veren Konya şehri siyasal elitleri, bu bakımdan mevcut Ak Parti iktidarının siyasal pozisyonunun oluşmasında ve bugünlere ulaşmasında önemli bir yere sahiptir. Hem genel hem de yerel siyaset açısından geçerli olan bu durumu mevcut Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan da birçok defa, farklı vesilelerle ifade etmiştir.

- Konya yerel siyasal elitlerinin farklı tezahürleri ve bileşenleri bulunmakla birlikte bu çalışmanın varsayımı, büyükşehir belediye meclisinin bu bağlamda yani yerel-kentel siyasetin realize olması, ete kamiğe bürünmesi bakımından çok önemli bir yere sahip olduğu yönündedir. Bu nedenle çalışmada bu karar organı üyelerinin kimliğı, nitelikleri, vizyonları yani kısaca Konya yerel- kentsel siyasetine hangi karkıları sağlayabilecek bir arkaplana sahip oldukları konusu araştırılmaktadır.

Diğer taraftan araştırma, bu varsayımlarla ilişkili ve başka faktörlerden kaynaklanan bazı sınırlılıklara da sahiptir. İlk olarak, siyasal elitizm veya yerel siyaset konusu Türkiye için yeni bir konudur. Genel anlamda çalışmalar yapılmış olmasına rağmen kentler anlamında yerele dönük çalışmalar çok fazla değildir. Bu alanda ulusal çapta da yeterli sayıda ciddi araştırma olmamasının yanında, bir Anadolu şehri olan Konya ile ilgili çalışmaların sınırlı olması konusu literatür taraması bağlamında bu araştırma bakımında da bir sınırlılık oluşturmaktadır.

Bunun yanında, bazı nedenlerle araştırmanın literatür taraması ve kalitatif yöntemle sınırlı kalması, kantitatif yöntemlerin kullanılmamış olması, araştırma için belli bir ölçüde sınırlılık oluşturmaktadır. Ancak kalitatif yüzyüze mülakatların kapsamı ve derinlemesine niteliğı ise bu sınırlılık minimize edilmeye çalışılmıştır.

4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Konya yerel yönetimi sosyal ve fiziki çalışmalar anlamında yıllardan beri başarılı icraatlar gerçekleştirmektedir. Bu başarılar Türkiye'deki diğer şehirlerin çalışmalarına örneklik teşkil etmiştir. İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerin belediye yönetimlerindeki değişiklikler bir bakıma Konya'daki başarılı belediye ve yerel çalışmalar sunularak sağlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, 1994 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına oturmadan önce propagandalarında Konya örneğini ve başarısını kullanmıştır. Konya şehir politikası genel anlamda İstanbul Belediye seçimlerinde rol oynamış politik propagandalarda kullanılmıştır (Küçüküktüğü, 2019: 9). Konya Türkiye'deki değişimin öncü şehri olarak araştırılmaya değer bir kimlik taşımaktadır ki bu kimlik Konya'nın seçilme sebebidir. Araştırma ile ülke siyasi haritasında bu kadar önemli yere sahip şehrin siyasal elitlerinin demografik verileri, meslekleri, geçmişleri ile Türkiye ve Dünyadaki gelişmeler hakkında düşünce ve görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Bu amaca matuf olmak üzere, geniş ve titiz bir literatür taraması ile araştırmaya teorik çerçeve oluşturulmuş, siyasal elit ve yerel siyasal elit konusu kavramsal düzeyde ayrıntılandırılıp, daha önce yapılan araştırmalar taranmıştır. Müteakiben kalitatif yöntemle Konya yerel siyasal elitleri olarak belirlenen mevcut Büyükşehir Belediyesi Meclis üyelerine yönelik soru-cevap uygulamasıyla özenli bir mülakat gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, daha önce belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliği yapmış yerel siyasal elitler içerisinde önemli yere sahip olan ve Konya yerel siyasetine, kamuoyuna mal olmuş önemli isimlerle yine mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Bütün bu araştırma süreci sonunda elde edilen veriler titiz bir biçimde analiz edilerek belli başlıklar halinde tasnif edilip, gruplandırılmıştır. Burada elde edilen sonuçlar çalışmanın dördüncü bölümünde araştırma bulguları olarak paylaşılmış ve son olarak Konya yerel-kentsel siyasetin temel aktörü olarak çerçevesi çizilen yerel siyasal elitler, genel siyasal elitler teorileri açısından analiz edilip, yorumlanmıştır. Verilerin analizi yine sonuç ve değerlendirme kısmında da kapsamlı bir şekilde yorumlanarak, sonuçlar paylaşılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE TEORİK AÇIDAN ELİTLER

1.1. Elit Kavramı

Elitler üzerine yapılan çalışmalar, sosyal bilimlerin, özellikle sosyoloji ve siyaset bilimlerinin en geniş konularından biri olmuştur. Bu vurgu daha çok gelişmiş veya gelişmekte olan toplumlarda elitlerin inkâr edilemez etkileri ve rollerinden kaynaklanmaktadır. İlginçtir ki, bu çalışmaların çoğu, seçkin teorilerin kurucusunun çalışmalarını neredeyse hiç kapsamamaktadır (Kışlalı, 2005: 329). Elit teoriler sadece seçkinleri değil, aynı zamanda iktidar gibi yeni önemli konuları da gündeme getirdi ve örneğin demokrasideki oligarşik eğilimler hakkında soru işaretleri yarattı. Ne yazık ki, elitist teorilerin toplumsal düşüncelere ilişkin fikirlerinden çok siyasi konulardaki fikirleri üzerine daha fazla çalışma yapılmıştır. (Bottomore, 1964: 8).

Bir kavram olarak elitler, bir sosyal birim (grup, sınıf, tabaka, kast) olarak, Mosca, Pareto, Manheim'in temel ve zaten klasik olan eserlerinden başlayarak, yüzyılı aşkın bir süredir sosyolojik ve antropolojik bir perspektifte incelenmiştir. Bu düşünürle, popüler bir proleter rejimin demokratikleşme sağlayacağı yolundaki Marksist inanca karşı klasik seçkin teoriler geliştirdiler. Egemen bir azınlık, yani temel teorem, büyük çoğunlukları her zaman dışarıda tutacaktır. Klasik seçkin teorilerinin öncüsü olarak kabul edilen bir İtalyan diplomat olan Niccolò Machiavelli (1469-1527), toplumun seçkinlerini tanımlamak için "soylular", "aristokratlar" veya terimlerini kullanmıştı. Klasiklerin aksine, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana sosyal bilimler, çoğunlukla elitleri ve demokrasiyi uzlaştırılabilir olarak ele aldı. 'Stratejik seçkinler' gibi teknik terimler, çeşitli sosyal sektörlerdeki en üst konumlardaki görevlilere atıfta bulunmak için yaygın olarak kullanıldı. Kavram, toplumsal düzenle ilgili sistematik düşünceler kadar eskidir (Cevizci, 2007).

Tarihsel ve arkeolojik kayıtlara göre Antik Babil'den Pers, İbrani veya Antik Yunanistan'a kadar olan topluluklarda görülen "asalet, elitizm" zengin, fakir, güçlü, zayıf, özgür, köle gibi hiyerarşik bileşenlerden oluşmaktadır (Tumin, 1967). Demokrasi denilen halk egemenliğini kuran Atina Şehir Devletinde bile, yalnızca

yüksek tabakanın (özgürlerin) üyeleri eğitim alma hakkına sahipti. Ayrıca, bu sistemi sistematik olarak değiştirmek isteyen Platon'un "Devlet" kitabında toplumun üç tabakası belirlenmiş, köylüler, zanaatkarlar ve üçüncü tabakadan işçiler eğitime ihtiyaç duymadığı söylenmiştir (Ergün, 1997).

Orta çağlarda feodalite ve feodal sınıflar aracılığıyla elitizm devam etmiştir. Fransız burjuvazinin 18. yüzyıl toplumsal mücadelelerinde "seçkinleri istiyoruz" diye bağırarak talep ettiği şey, Fransa'yı aristokrasi, din adamları ve soylu toprak sahipleri gibi geleneksel seçkinler yerine toplumdan yetenekli olanların yönetmesi arzusuuydu. Babadan oğula geçen egemenlik haklarına son veriyor, toplumdan yetişen yetenekli, çalışkan bireylerin iktidara gelmesini sağlıyordu (Dündar, 2013:127).

Modern sosyal bilimlerde "elit" ve "elitizm" de toplum eleştirisinin temeli olarak ele alınmakta ve bunlara önyargısız yaklaşılmaktadır. Daha önce "elit birliklerin" seçilmesini ve eğitilmesini tanımlamak için kullanılan kavramlar, 1900'lü yılların başında askeri terminolojiden atılmış ve G. Mosca ile birlikte "siyasi sınıf" kavramına dayandırılmıştır (Arslan, 2007:29-32).

Aydınlanma ile birlikte gelişen modern devlet ve toplum düzeninde, egemenlik ve cemaat görevleri için toplumun "en iyilerinin" seçilmesi yeni bir şekilde gündeme gelmiş (Cevizci, 2007), kavram özgürlük ve eşitlik parametreleriyle anılmaya başlanmıştır. Ardından, V.F. Pareto'da 'seçkin' ifadesi iki şekilde kullanılmıştır: Yaşamın her köşesinde eşit olmayan bireysel becerilere vurgu yapılması olarak ayırt edilen ilk kullanımdır. İkinci kullanım, toplumu temel olarak ikiye ayıran alt tabakadan sıradan/seçkin olmayanlardan, oluşan bölüm ve seçkin yöneticiler ve diğer seçkinlerden oluşan bölümdü (Bottomore, 1997).

18. yüzyılda ekonomik çevredeki güçlerini ticaret ve sanayi burjuvazisine kaptıran geleneksel elitler, İkinci Dünya Savaşı öncesinde faşist ve otoriter yönetimleri destekledikleri için toplumu ikna edecek hiçbir argümanları kalmamıştı. Bu kesimler neo-muhafazakâr partilerde yer alarak varlıklarını sürdürebilirler. İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşan siyasi ve toplumsal ortam, faşist yönetimlerin yerini demokrasinin almasına neden olmuş ve buna paralel olarak ABD'de elitizm

tartışmaları yeniden başlamıştır. Modern elitizm üzerine tartışmalar sürerken, çoğulcu seçkinler kavramı da geliştirildi (Damyas, 1997:18-19).

1970’li yıllardan itibaren ‘elit’ terimi, toplumdan yükselen, sadece beceri ve yetenekleriyle kitleleri aşan ve sivil toplum kuruluşlarında, işletmelerde en üst sıralara çıkabilen yetenekli insanlara verilen bir isim olmuştur. Ve kamu kurumları. Bunlar ekonomileri yönetebilecek ekonomistler, tanınmış doktorlar, seçkin bilim adamları veya karizmatik siyasi liderlerdir. Örneğin özel şirketler, modern seçkinleri devrederek, onları ırkları, milliyetleri, dinleri ne olursa olsun şirket yönetimlerine getirir. Böylece kavram, gelecekte üstün olmak isteyen, liyakat bilincine sahip olmak isteyen küçük ve seçilmiş insan grupları anlamına gelmeye başladı. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra, Almanya’da kavramın “üstün ırk” ve “üstün adamlar” ile tanımlandığı ve bu kavramın bundan arındırılması için özenli bir çaba sarf edilen Almanya’da -halen onaylanan- elit bir kavramsallaştırmaya ulaşılmıştır (Dündar, 2013:126).

“Elite” terimi ilk olarak 1751-1772 yılları arasında Fransa’da yayınlanan ve Denis Diderot tarafından düzenlenen bir ansiklopedide geçmiştir. Ancak bu terim, sosyal bilimlerin sözlüğüne ancak 19. yüzyılın sonlarında girmiştir. (Küçüküçü, 2010:16). Bu bağlamda kavramın kökeni açısından 18. yüzyılın sonlarında Fransızca’da mevcut olan “élite” (seçim, seçilmiş) ile “electlire” ve “electe” kavramlarından gelmektedir. Bu kavramlar ise Latince kökene dayanan “eligere” sözcüğünden gelmektedir. Günümüzde elit kavramı Türkçe’de kullanılmakta olan yerleşmiş bir sözcüktür. Aynı zamanda seçkin kelimesi de elit sözcüğünün yerine kullanılabilir. Bu bağlamda mevcut sözcük, TDK’da (2019); “Benzerleri arasında niteliklerinin yüksekliğiyle göze çarpan, üstün, mümtaz, güzide, mutena manasına geldiği gibi, bir toplumda saygın ve etkin mevkilerde bulunan ve toplumun eğitim, ekonomi, siyaset, askeriye, din, sanat vb. alanlarıyla ilgili etkinliklerin denetimini elinde tutan (kişi veya grup)”, biçiminde açıklanmaktadır (Aydın, 2019:447).

Genel olarak elit kavramı bir toplumsal yapıdaki en güçlü, en zengin ve en iyi eğitimi almış sosyal grup biçiminde de ifade edilmiştir. Elitler, türdeşlerinden geri

kalanlarının varlıkları üzerinde orantısız miktarları kontrol eden küçük bir grup için kullanılmaktadır (Mondal, 2019) Çok küçük bir anahtar oyuncular grubu tarafından elitlerin kendileri ayarlanmaktadır. Birbirleriyle örtüşen karmaşık askeri, ekonomik ve siyasi elit çevreler grubunun bu kilit oyuncular çekirdeğini oluştururlar. Bununla birlikte elitler, en yüksek statüye sahip olan ve en iyi olduğu düşünülen grupları da ifade etmektedir. (Damyam, 1997:18-19).

Batı dünyasında Orta çağlarda yalnızca elit erkek bireylere eğitim verilmesi, okuma ve yazma öğretilmesi benzeri uygulamalar bu olguya örnek gösterilmektedir. Bir toplumsal yapıdaki en prestijli ve etkili tabakayı elitler oluşturmaktadır. Bununla birlikte elitler, belli bir sahada seçkin liderler şeklinde kabul edilmekte olan kişiler olarak da açıklanmaktadır. Bu şekilde sanatsal, ticari, bilimsel, dini politik, elitlerden bahsetmek te mümkündür (Mondal, 2019)

Özellikle “elitist” olarak kabul edilen kültürel değerler bağlamında, seçkinler ve elitizm kavramları, genellikle son derece ahlaki ve medeni bir yaşam tarzı için bir model, bir tür kültürel yaşam modeli temsil etme hakkına sahip olan veya bu hakka sahip gibi görünen sosyal ve kültürel grupları kapsar (Damyam, 1997:18-19).

1.2. Elit Teorileri

Elit teorisi, iktidar yapısını ve iktidar ilişkilerini analiz etmeyi ve açıklamayı amaçlayan başlıca teorilerden biridir. Güç ve kontrolü araştırır ve elit ve elit olmayan (kitle, kamu) farklılaşmasını analiz etmeyi amaçlar. Elit teorisyenler, neredeyse yalnızca, güç veya güç eksikliğine dayalı eşitsizliklerle ilgilenirler. Bu, elit teorisini sınıf teorisinden ayırır.

1.2.1. Klasik Elit Teorileri

Elit teorideki klasikler, Marksizmin şiddetli muhalifleriydi. İlk olarak, onu mülksüz işçi sınıfı ile mülk sahibi sınıf arasındaki mücadele olan tek bir ilke üzerine bir sosyo-ekonomik gelişme teorisi kurmakla eleştirmişlerdi. Onların görüşüne göre, herhangi bir determinist “tek yönlü doktrin” peşinde koşmak yerine, insanlık tarihi çalışmasına çok nedenli bir yaklaşım benimsenmelidir. İkincisi, çoğu sosyalistin

tasavvur ettiği gibi, sınıfsız bir toplumun, azınlık egemenliğinin insan yaşamının kaçınılmaz bir özelliği olduğunu savunarak elde edilebileceğini reddetmişlerdir. Üçüncüsü, tarihte belirleyici gücün siyaset değil, öncelikle ekonomi olduğu görüşüne meydan okumuşlardır. (Bottomore, 1993).

1.2.1.1. Gaetona Mosca ve Yönetici Sınıf

Mosca'nın siyaset bilimine kalıcı katkısı, en ilkel toplumlar dışındaki tüm toplumların, teoride olmasa da gerçekte sayısal bir azınlık tarafından yönetildiği gözlemdir. Bu azınlığa siyasi sınıf adını verdi. Bu, her toplumun yöneten ve yönetilen olmak üzere iki sosyal sınıfa bölünebileceği anlamına gelmektedir. Yönetici seçkinler” olarak bilinenler, tüm siyasi işlevleri yerine getirir, belirleyici gücü elinde tutar ve uygular. Kısaca, toplumun geri kalanını kontrol ederler. Kitlelerin yönetici sınıf üzerinde önemli bir etkisi yoktur. Mosca'ya göre, baskın azınlıklar “doğal seleksiyon” veya siyasi seçim süreci ile çoğunluktan türemekte ve ardından çoğunluğu etkileyici bir şekilde kontrol etmektedirler (Kışlalı, 2005:275).

Gaetano Mosca (1858–1941), 1896 tarihli *Elementi di scienza politica* başlıklı çalışmasında, toplumsal değişimin sınıf yapısı tarafından değil, siyasi aygıt ve bu aygıtı kontrol eden örgütlü bir azınlık tarafından belirlendiğini öne sürmüştür. Siyasal örgütlenmenin türü ne olursa olsun, bu azınlık iradesini örgütsüz çoğunluğa empoze etmektedir (Korom, 2015:395). Mosca'nın argümanı, önemli ölçüde “organize” ve “düzensiz” ikili terimlerine dayanmaktadır. Parlamenter sistemdeki yönetici sınıfın normalde iki veya daha fazla rakip partiye bölüneceğini ve seçim sonucunun hükümet politikası üzerinde bir etkisi olabileceğini kabul etmektedir (Yayla, 1998:157).

Bununla birlikte, basitçe de iure ve fiili otorite arasında veya resmi siyasi yapı ile gayri resmi siyasi güç arasında her zaman bir tutarsızlık olacaktır. Hangi demokratik mekanizmalar kullanılırsa kullanılsın, elit kontrolün anahtarı azınlığın örgütsel kapasitesinde yatmaktadır: “Ortak bir anlayışla uyum içinde hareket eden yüz kişi, uyum içinde olmayan bin kişiye galip gelecektir.” (Öztekin, 1993:28).

Bununla birlikte, yönetici azınlıklara “belirli maddi, entelektüel ve hatta ahlaki üstünlük” bahsedildiğini de ekler. Karakterin üstünlüğüne katkıda bulunan genetik kalıtım değil, benzer şekilde donatılmış atalardan miras alınan özel kişisel nitelikler, davranışlar, alışkanlıklar ve zenginliktir. Zenginlik ve eğitim ayrıcalıklarının nesiller arası aktarımı, özellikle yöneticileri kalıtsal bir kasta dönüştürme eğilimindedir (Korom, 2015:395).

İktidarın bu kalıtsal temeline rağmen, siyasi sınıf basitçe zorla yönetmekle kalmaz, her zaman bir dizi değerle, “siyasi formül” tarafından yönetilenlerin gözünde gücünü haklı çıkarmaya çalışmaktadır. Mosca, mülkiyetin gücünü dengeleyecek bir diğer önemli toplumsal güç kaynağı olarak “bilgi”yi belirtir. Kişisel başarı, doğum ve servet kadar değerli olacaktır. Öte yandan, yönetici elitin kaçınılmazlığının ve tahakkümünün kaynağı, onların örgütsel yetenekleri ve uyumlarıdır. Makyavelist bir tarzda, Mosca böylece gücü korumak için ahlak dışı bir temele duyulan ihtiyacı vurgulamıştır. Siyasi değişimin seçkinler ve kitleler arasındaki çatışmalardan değil, seçkinler içindeki çatışmalardan kaynaklandığına inanmıştır (Korom, 2015:395).

Bununla birlikte, Mosca’nın keskin bir çizgi çizdiği yalnızca Marx’a yönelik eleştirisidir. Kitle ve örgütlü azınlık arasındaki ayrım, çoğunlukla üst düzey hükümet liderleri ile üst düzey devlet memurlarından ve diğerlerinden oluşan bir alt tabaka arasında ayrım yaptığı daha incelikli bir tasvir sunar. İkincisi, yönetici sınıf ile toplumun geri kalanı arasında bir köprü görevi görür. (Aydın, 2002: 44).

Egemen sınıfın kendisinden üye toplamaya yönelik önde gelen bir “aristokratik” eğilime rağmen, alt tabakanın bazı bölümlerine iktidar konumlarına erişim izni verilir ve seçkinlerle birleşir. En kalıcı sosyal organizasyonun karma olduğu düşünülmektedir (Küçüktığı, 2010:20). Böylece siyasi sınıf süreklilik eksikliği nedeniyle körelmez veya istikrarsız hale gelmez. Bu şekilde, hükümetin etkinliği, bir bütün olarak halkın çıkarlarına karşı belirli bir hesap verebilirlik ölçüsü ile el ele gidecektir. İstikrarlı bir toplum ancak tüm “toplumsal güçler”, yani din veya eğitim gibi tüm önemli kurumsal alanlar, toplumun en üst sınıfında temsil edilirse sağlanabilir (Delican, 2000: 328-330).

Mosca'ya göre, yönetici sınıf ile yönetilen sınıf arasındaki ilişkiyi analiz etmek için iki siyasi gerçeği göz önünde bulundurmak gerekir. Birinci gerçek, egemen sınıf içinde her zaman siyasal örgütlenmenin lideri olan bir kişinin bulunmasıdır. Bu birey, yasaya göre en yüksek siyasi konuma sahip olan kişi olmak zorunda değildir. Hatta herkes tarafından mutlaka bilinmez. Bu kişi örneğin kralın veya cumhurbaşkanı olabilir veya cumhurbaşkanının seçilmesini sağlayan kişi olabilir. Belirli koşullar altında bu üstün güç birden fazla kişinin elinde olabilir (Zuckerman, 1977: 332).

İkinci olgu, siyasal örgütlenmenin türü, kitlelerin yönetici sınıfa ve onun politikalarına yönelik baskılarından bağımsızdır. Bu nedenle yönetici sınıf veya devlet başkanı, kitlelerin desteğini alabilmek için düşünce ve duygularına duyarlı olmalıdır, aksi takdirde yönetemez. Bu nedenle, egemen sınıfı ve sistemi desteklemek için kitlelerden en azından büyük bir grup oluşturulur. Mosca'ya göre yönetici sınıfın ortak özellikleri; kolay ve etkili bir şekilde örgütlenme yeteneğidir. Azınlık her zaman örgütlüdür; bu nedenle, çoğunluğun üstesinden gelme yeteneğine sahiptir. Mosca için bu ilişki ve sonuçları kaçınılmazdır. Yönetici sınıfların oluşumu, uygarlık düzeyi ve toplum tipi ile yakından ilişkilidir (Delican, 2000: 328-330).

Egemen sınıf her koşulda özellikle güç, zenginlik gibi siyasi güçler üzerinde tahakküm kurarak kendini yeniden üretmeye çalışır ve egemen sınıf kalıtsal olma eğilimindedir. Aslında, yönetici sınıf mensuplarının soyundan gelenlerin, yönetici sınıf mensubu olmak için gerekli özelliklere sahip olma ihtimalleri yüksektir (Kışlalı, 2005:275). Genel olarak, demokrasiden önce, yönetici sınıf üyeliği sadece fiili değil, aynı zamanda de jure idi. Demokraside, siyasi mülkiyetin yönetici sınıf üyelerinin soyundan gelenlere hukuken devri imkansızdır ve meşrulaştırılmamıştır, ancak artık fiilidir (Zuckerman, 1977: 332).

Mosca'ya göre, tarihsel olarak egemen sınıf, varlığını ve politikalarını evrensel bazı ahlaki ilkeler, üstünlük vb. kullanarak meşrulaştırmaya çalışır, son zamanlarda Sosyal Darwinizm gibi bilimsel teori ve bilgiler, iş bölümü de aynı amaçlar için kullanılır. Mosca özellikle bu iki tezin siyasi amaçlarla kullanılmasını reddetmektedir. Mosca'ya göre, belirli bir uygarlık düzeyinde, egemen sınıflar

güçlerini yalnızca fiili olarak sahip olmakla haklı çıkarmazlar, bunun için ahlaki ve yasal bir temel bulmaya çalışırlar (Delican, 2000: 328-330).

Siyasi sınıfın gücünün dayandığı bu yasal ve ahlaki temel veya ilkeler, Mosca tarafından “siyasi formül” olarak adlandırılmaktadır. Formül, tüm toplumlarda kendine özgü bir yapıya sahiptir. Siyasi formül, mevcut toplumsal grubun özel inançlarına ve en güçlü duygularına ya da en azından bu grubun siyasi üstünlüğü elinde tutan belirli bir bölümünün inanç ve duygularına dayanmalıdır (Kapani, 2004: 114).

1.2.1.2. Vilredo Pareto ve Seçkinlerin Dolaşımı

Sosyolojik düşünce tarihinde “elitler” kavramı, Pareto ve Mosca’dan türeyen ve tarihsel kökenleri içinde Marksist düşünce teorisine kutupsal bir karşıtlık içinde duran “elitlerin dolaşımı” teorisiyle yakından ilişkilendirilmiştir. Elitist analiz, bireylerin siyasi bir sürecin parçası olarak kişisel nüfuz pozisyonlarına nasıl dahil edildiğiyle ilgilenir. Pareto, ‘Elitizm’ analiz okulunu başlatan en önemli İtalyan politik sosyologlarıydı. İnsanların fiziksel, entelektüel ve ahlaki olarak eşit olmadığı Pareto için temel bir aksiyomdur. Bir bütün olarak toplumda ve belirli katmanlarında ve gruplaşmalarında bazı insanlar diğerlerinden daha yeteneklidir. Belirli bir gruplandırmada en yetenekli olanlar seçkinlerdir. Eliti, ‘faaliyet dallarında en yüksek endekslere sahip bir insan sınıfı’ olarak tanımlamıştır. (Kapani, 2004: 116).

Seçkinlerin dolaşımı, Pareto (1848–1923) tarafından tanımlanan bir rejim değişikliği teorisidir. Rejim değişiklikleri, devrimler vb., yöneticiler aşağıdan devrildiğinde değil, bir elit diğerinin yerini aldığı anda meydana gelir. Sıradan insanların bu tür bir dönüşümdeki rolü, başlatıcıların ya da baş aktörlerin rolü değil, herhangi bir elitin takipçileri ve destekçileridir. Pareto’nun seçkinlerin dolaşımını ele alış biçimi sık sık alıntılanır ve genellikle onun sosyolojisinin en ilginç bölümü olarak kabul edilir. Pareto, bireylerin oldukça farklı yeteneklerle doğduğuna ve oldukça farklı beceri ve yetenekler edindiğine inanmıştır (Bottomore, 1993:9).

Pareto’ya göre her toplumda sınıflar olduğu için her toplum heterojendir. Böyle bir heterojenlik, zihinsel, ahlaki, fiziksel ve kültürel nedenlerle gerçekleşir,

ancak sosyal denge ve organizasyonun korunmasına yardımcı olur. Pareto'ya göre insanlar fiziksel olduğu kadar entelektüel ve ahlaki olarak da eşitsizdir. Bazı insanlar diğerlerinden daha yeteneklidir. Pareto, belirli bir gruplandırmada en yetenekli olanların seçkinler olduğunu söylemektedir. Elit terimi basitçe "kendi faaliyet dallarında en yüksek endekslere sahip bir insan sınıfı" anlamına gelmektedir (Daver, 1993: 122).

Seçkin sınıf insanları, iktidar pozisyonlarını işgal etmek için yetenek, zekâ, yetenek ve liderliğe sahip oldukları gözlemlenen azınlıklardır. Bu azınlıklar bazen hükümet kararlarını etkiler ve toplumda baskın konumlar kazanırlar. Tüm bu "elit dramlara" her sınıftan insanın olduğu bir toplumda bakıldığında, diğer insanların ahlaksız yönleri asla göz ardı edilemez. Bu üst sınıf insanlar kendilerini geliştirmek adına hareket ettiklerinde, bu tür yarışmalardan muzdarip bir grup insan vardır. Bu genellikle seçkinlerin dolaşımının bir sonucudur. Çünkü bu yalnızca seçkin sınıfın durumunu değil, aynı zamanda bu azınlık grubundan insanların bağlamını da tahmin eder.

Pareto'ya göre bütün erkekler eşit değildir. Kapasiteleri ve yetenekleri bakımından kendi aralarında farklılık gösterirler. Bazıları diğerlerinden daha zeki, verimli ve yeteneklidir. Yeteneklerle ilgili bu farklılıktan dolayı sosyal tabakalaşma vardır. Bazıları daha yüksek nitelikleri nedeniyle üst sınıfa aittir. Pareto, elit sınıfı iki kısımda değerlendirmiştir. Bunlardan yönetici elitler; doğrudan veya dolaylı olarak yönetimle ilgili olan kişiler dahildir. Bu kişiler son derece önemli bir rol oynar ve toplumda prestijli bir yere sahiptir. Yönetim Dışı Elitler ise, yönetimle ilgisi olmayan, ancak toplumda bir şekilde yönetimi etkileyen bir yer işgal eden kişiler dahildir (Zuckerman, 1977: 334).

Her toplumda iki ana grup vardır. Biri hükümetle ilgilidir ve genellikle üretim araçlarını kontrol eder ve bu nedenle zengindir. Diğer grup ise yoksul ve yönetilenlerden oluşmaktadır. Bu gerçek, her toplumda üst ve alt sınıflara rastladığımızı söyleyerek ifade edilir. Üst sınıflar elittir ve alt sınıflar elit değildir. Ancak elit ve elit olmayan ayrımı ne kalıcı ne de sabittir. Elit ve elit olmayan üyelerin aşağı yukarı hareketi vardır (Korom,2015:393).

Elitlerin yukarı ve aşağı hareketi iki şekilde gerçekleşir. İlk olarak, bazı elit olmayanlar, liyakatlerine göre elitlerin düzeyine yükselebilir ve ikinci olarak, devrim yoluyla tüm yönetici sınıf, yönetilenlerin statusüne indirgenebilir. Gerçekten de Pareto'nun görüşüne göre, sağlıklı toplumsal değişim için elitlerin dolaşımı gereklidir. Bireylerin bu dolaşımının yavaşlaması, hâlâ iktidarı elinde tutan sınıflardaki yozlaşmış unsurların önemli ölçüde artmasına, öte yandan tabi sınıflardaki üstün nitelikli unsurların artmasına neden olabilir. Böyle bir durumda sosyal denge istikrarsızlaşır ve en ufak bir şok onu yok eder. Bir fetih ya da devrim, yeni bir etkinleri iktidara getiren ve yeni bir denge kuran bir kargaşa yaratır (Zuckerman, 1977: 334-335).

1.2.1.3. Roberto Michels ve Oligarşi

Mosca ve Pareto'ya benzer bir biçimde R. Michels'de bir yaklaşım ileri sürmüştür. Ancak, Michels'in elit yaklaşımı, Mosca ve Pareto'dan elit kavramının içerdiği olduğu alan açısından ayrılmaktadır. Mosca ve Pareto'da elit kavramının alanı bütün toplumu kapsadığı halde; Michels, karmaşık örgütlerde elitin oluşması ve nitelikleriyle ilgilenmektedir. Michels, elit-elit olmayan ayrımının ölçütü bazı bireysel üstünlüklerle ilgili değildir (Yayla, 1998:157).

Elit olmada belirleyici etken olarak Michels, bireylerin organizasyonlarda kontrolleri altına aldıkları mevkiler ve bu yerlerde bulunmanın sağlamış olduğu iktidar gücünün kullanımınıdır. İktidar kullanımı mevkiyle doğrudan doğruya ilgilidir. Michels'in teorisi, tüm karmaşık örgütlerin, başladıklarında ne kadar demokratik olduklarına bakılmaksızın, sonunda oligarşilere dönüştüğünü belirtir (Turhan, 1991:32).

Michels, yeterince büyük ve karmaşık hiçbir örgütün yalnızca doğrudan bir demokrasi olarak işlev göremeyeceği için, bir örgüt içindeki gücün her zaman seçilmiş olsun ya da olmasın, o grup içindeki bireylere devredileceğini gözlemlenmiştir. Michels'in "oligarşinin demir yasası" hakkındaki argümanı, güçlü olduğu kadar basit. Gücünü bizzat toplumun örgütlenmesinden alır. Demokrasi

halkın yönetimi anlamına gelirken, oligarşi azınlığın yönetimi, güçlü bir elitin yönetimidir (Karakoyun, 2005: 8-9).

Michels'e göre, tüm organizasyonlar nihayetinde genellikle ücretli yöneticiler, yöneticiler, sözcüler veya organizasyon için siyasi stratejistler olarak işlev gören bir "liderlik sınıfı" tarafından yönetilir hale gelir. Michels, "kitlelerin hizmetkârı" olmak şöyle dursun, örgütün üyeliğinden ziyade bu "liderlik sınıfının", örgütün güç yapılarına hükmetmek için kaçınılmaz olarak büyüyeceğini savunmaktadır. Bilgiye kimin erişimi olduğunu kontrol ederek, iktidardakiler, çoğu sıradan üyenin kuruluşlarının karar alma süreçleriyle ilgili sahip olduğu ilgisizlik, kayıtsızlık ve katılımsızlık nedeniyle, genellikle çok az sorumlulukla, güçlerini başarılı bir şekilde merkezileştirebilirler (Erdoğan, 2018: 65-68).

Michels, liderlik pozisyonlarını sorumlu tutmaya yönelik demokratik girişimlerin başarısızlığa meyilli olduğunu, çünkü güçle birlikte sadakati ödüllendirme yeteneği, kuruluş hakkındaki bilgileri kontrol etme yeteneği ve karar verirken kuruluşun hangi prosedürleri izleyeceğini kontrol etme yeteneği geldiğini savunur. Tüm bu mekanizmalar, üyeler tarafından 'demokratik olarak' alınan herhangi bir kararın sonucunu güçlü bir şekilde etkilemek için kullanılabilir. (Slattery, 2003: 53).

Elitin en temel özelliği, Michels'e göre, az sayıda insan tarafından salt büyük örgütlerin yönetilmesi değil zaman içinde, bu yönetici azınlığın değişmemesidir. Michels, siyasi partilere odaklanmış ve kendi dönemindeki en demokratik partilerinin başında yer alan Alman Sosyal Demokrat Partisi ile ilgili araştırmalarından yola çıkarak, "Oligarşinin demir Kanunu" şeklinde isimlendirilen teorisini geliştirmiş, eninde sonunda siyasi partilerin dar bir elit grubun kontrolüne gireceğini belirtmiştir. Michels, temsili demokrasinin resmi hedefinin elit yönetimini ortadan kaldırmanın imkânsız olduğunu, temsili demokrasinin belirli bir elitin yönetimini meşrulaştıran bir cephe olduğunu ve oligarşi olarak adlandırdığı elit egemenliğinin kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir. Michels, siyasal partilerin oligarşik eğilimlerinin nedenlerini esas olarak üç etkene bağlamaktadır (Erdoğan, 2018: 65-68).

Bu bağlamda teknik ve yönetsel etkenler önemlidir. Kitlelerin kendilerini doğrudan doğruya yönetmelerinin olanağı yoktur. Bütün büyük organizasyonlar uzman liderlik teknik uzmanlaşma, bürokrasi biçiminde isimlendirilen olguyu zorunlu kılmaktadır. Örgütlenmenin neticesinde bir yöneticiler azınlığı ile bütün parti veya meslek kuruluşları, yönetilenler çoğunluğuna bölünmektedir (Aydın, 2002: 48).

Michels'in belirttiği gibi, her büyük organizasyon büyüdükçe verimliliğini korumak için bir bürokrasi yaratmak zorundadır. Çok sayıda düzensiz insan tarafından alınamayan birçok kararın günlük olarak alınması gerekmektedir. Kuruluşun etkin bir şekilde işlemesi için merkezileşmenin gerçekleşmesi gerekir ve güç birkaç kişinin eline geçecektir. Bu azınlık oligarşi, güçlerini korumak ve daha da artırmak için gerekli tüm araçları kullanmaktan çekinmeyecektir (Latham, 2006:4).

Michels, herhangi bir büyük organizasyonun ancak bir bürokrasi yaratarak çözülebilecek koordinasyon sorunları ile karşı karşıya olduğuna dikkat çekti. Bir bürokrasi, doğası gereği hiyerarşiktir ve bu nedenle, birkaç kişinin elinde çok fazla güç toplamasını gerektirir. Bürokratikleşme ve uzmanlaşma, Demir Yasasının arkasındaki itici süreçlerdir. Hiyerarşik bir organizasyonda bir grup profesyonel yöneticinin yükselişiyle sonuçlanırlar. Bu da sırasıyla otorite ve karar vermenin rasyonelleşmesine ve rutinleşmesine sebep olur. Liderler, alt tabakanın bilmesini istemedikleri şeyleri sansürleyerek, iletişim kanallarından akan bilgiyi kontrol ederler. Liderler ayrıca, tabandakileri görüşlerinin doğruluğuna ikna etmek için önemli kaynaklar ayıracaklardır (Mart'in, 2007:1414).

Bu çoğu toplumla uyumludur. İnsanlara otorite konumunda olanlara itaat etmeleri öğretilir. Örgütler, üyeleri tarafından değil, seçkinleri tarafından yönetilmeye başlar. Elit, organizasyonun toplantılarını, konularını ve konuşmacılarını belirler; üyelerin adres defterini kontrol eder ve üye günlüğünün içeriğini belirleyebilir. Ayrıca, her durumda, yıllık toplantılarda gündemi kontrol edebilir ve ayrıca sık sık oylamada alternatifleri dikte edebilir. Örgütsel seçkinlerin hayata bakış açısı, liderler bir zamanlar sıradan üyeler olmuş olsalar bile, zamanla üyelerinkinden farklı hale gelir. (Michels 2004: 355).

Tasarım gereği bürokrasi, gücün liderler tarafından merkezileştirilmesine yol açar. Liderler ayrıca yaptırımlar ve ödüller üzerinde kontrole sahiptir. Görüşlerini paylaşanları destekleme eğilimindedirler, bu da kaçınılmaz olarak kendi kendini besleyen oligarşiye neden olur. Michels, bu tür oligarşilerin gelişimini, liderlik pozisyonlarını üstlenenlerin kişisel kusurlarına değil, daha çok, verimli ve etkili olmak için iş bölümünü gerektiren toplumsal yapıların doğasına bağlamıştır. Michels'in bu sorunu hafifletmek için önerisi, kuruluşların ortak karar alma taahhüdünün yanı sıra üyelik ve yönetim arasındaki açık iletişimi sürdürmelidir. (Leach, 2005:313).

Toplumun hiyerarşik örgütlenmesinden ayrı olarak, bu oligarşi yasaının diğer nedenleri, teknik olarak yetenekli bir seçkinlere duyulan ihtiyaç ve kitlelerin liderlik için psikolojik ihtiyaçlarıdır. Dolayısıyla demokrasi, yalnızca, yöneten azınlık grubunun bir aristokraside olduğu gibi kalıtsal bir ilkeye dayanmadığı, ancak halkın zaman zaman hangi elitin kendilerini yöneteceğine karar verebileceği anlamına gelir. Pareto'nun aksine Michels, bu elit değişiminin asla tamamlanmayacağına, ancak yeni elitlerin yükselişiyle, eskilerine meydan okuyarak ve iktidara ulaştıktan sonra kendilerini onlara asimile ederek iktidar için sürekli bir rekabet olacağına inanmaktadır. Çağdaş siyasette, özellikle sol partilerle çok iyi çalışılabilecek bir süreçtir. (Michels 2004: 342).

Oligarşik eğilimlerin etkenlerinden birisi de psikolojik nedenlerdir. Michels'e göre parti yöneticiliği zaman içerisinde alışkanlığa dayanan bir hak niteliğini almaktadır. Politik sorunlar karşısında ilgisiz kalan kitleler liderlik gereksinimi hissederler bununla birlikte kitleler şükran borcu duymaya başlarlar. (Karakoyun, 2005:8-9).

Oligarşik eğilimlerin etkenlerinden birisi de entelektüel nedenlerdir. Burada Michels, büyük karmaşık bir örgütte liderlerin belli uzmanlık sahibi kişiler olmaları gerektiğine, kitlelerin kendi kendilerini yönetecek yetenekte olmadıklarına, bundan dolayı da yönettikleri kitlelerden profesyonel liderlerin, çok daha yüksek bir kültür seviyesinde bulduklarına ve bu sebeple de kitleler tarafından kolay kolay feda edilemeyeceklerini ifade etmektedir (Karakoyun, 2005:8-9).

1.2.1.4. Klasik Elit Kuramlarının Ortak Noktaları

Klasik elit teorileri detaylarda bir takım farklı özelliklerle taşıyor olsa da genel itibariyle benzer hususlar ile aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür; bu ortak noktalardan birisi eşitsizliktir. Klasik elit teorilere göre, her toplumda güç eşitsizliği vardır. Pareto'ya göre, insanlar farklı yeteneklere sahiptir. Mantıksız eylemlere sahip olduklarından, yetenekleri toplumlarda daha prestijli yerlerle ilişkilendirme eğilimindedirler. Toplumlarda prestijli yerleri olan bu yetenekli bireyler seçkinlerdir. Güç sahibi olmalarına rağmen toplumu yönetenler yöneten elitlerdir. Mosca ve Michels ise örgütsel bir yaklaşıma sahiptir (Turhan, 1991:32).

Elitler, sayıları az ve örgütlü oldukları için yönetebilirler. Bununla birlikte, Pareto'ya benzer şekilde, Mosca ve Michels, elitlerin kapasitelerine göre örgütlendiğini savunuyorlar. Tüm bu klasik elit teorisyenleri, zamanın bir noktasında yalnızca bir homojen elit grup olduğunu ifade ederler. Klasik teorisyenlere göre, güç toplumda eşit olmayan bir şekilde dağılmıştır. Toplumda, bazı seçkinler diğer elitlerden daha yüksek güç seviyelerine sahiptir. Bir bireyin güç kapasitesi, sahip olduğu belirli kaynaklara (güç temellerine) bağlıdır. Böylece yetenekler, kurumlar, örgütler gibi kaynaklar toplumlarda güç eşitsizliğine neden olmaktadır (Leach, 2005:313).

İkinci husus sınıflaşmadır. Klasik elit teorileri bir yandan sınıfsız toplumun mümkün olmadığı üzerinde dururken öbür taraftan elitlerin bir güç oluşturarak bunu kapalı halde tutmadıklarını iddia etmektedirler (Kışlalı, 2005: 332). Tüm toplumsal yapılarda iki kesim ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki yönetici kesim ikincisi ise yönetilen kesim ve kitlelerdir. İktidarı elinde tutan yönetici kesim güçlü kesimi oluşturmakla beraber yönetilen kesimlerse iktidar gücünden mahrum zayıf kesimleri meydana getirmektedir (Türköne, 2005: 382).

Üçüncü nokta ise elitlerin birliğidir. Kendi içerisinde elit kesimler bilinçli bir şekilde birlik halindedirler (Kapani, 2004: 117). Kendi aralarında bazı sorunlar ve tartışmalar yaşansa da bu rekabet kendi iktidarlarına zarar verebilecek nitelikte değildir. Ortak hedefler taşımaları ve iktidarlarını sürdürme düşünceleri onları bir arada

tutan motivasyondur. Buna ek olarak kendi içlerindeki dayanışmayı ve birliği sağlamlaştırmak için gayret ederler. Michels ve Mosca elitlerin gücünü yoğunlaştıran bir iç birliğe (özel ilişkilere) sahip olduğunu iddia etmiştir (Türköne, 2005: 382).

Dördüncü nokta elitlerin sürekliliğidir. Bu bağlamda elitler bir zaman ya da bir döneme ait değillerdir. Her zaman elitler bulunmaktadır (Kapani, 2004: 118). Büyük kitleleri çoğunluğu yönetmekte olan bir elit azınlığı olacak ve bunlar zamanla ve sürekli bir şekilde kendilerini yenileyecekler (Türköne, 2005: 382) ve iktidar güçlerini süreyle sınırlandırmaksızın kullanacaklardır.

Beşinci nokta ise özerklidir. Halktan kopuk bir yapısal özelliğe sahip olan elitler bu bağlamda kimseye hesap verme zorunluluğunda değillerdir. Kendileri Kararları alırlar ve bu kararları verirken bunu halka sorma yaklaşımına sahip değillerdir. Büyük kitlelerin ve halkın bu kararlardan etkilenme oranı, halkın bu kararları etkileme gücünden oldukça fazladır (Türköne, 2005: 382).

1.2.2. Demokratik Elit Teorileri

Demokratik elit teorisi demokrasi teorisinden küçük ama önemli bir farkla eşitlik üzerinde yoğunlaşır. Demokrasi toplum içinde güç eşitliğini idealleştirirken, demokratik elit teorisi bir güç konumu elde etmek için fırsat eşitliğini vurgular. Bu, idealist demokrasi ilkesinden çok daha gerçekçidir (Bachrach, 1967: 97-8).

Bu perspektifin açık ilkesi, elitlerin birbirlerinden, özellikle de yöneten siyasi elitlerden görece özerkliğidir, ancak asla mutlak özerkliği değildir. Seçkinlerin görece özerkliği, demokratik elit teorisinin merkezinde yer alır. Bu özerkliği demokrasinin kaçınılmaz bileşeni olarak kabul eder. Güçler ayrılığı sadece demokrasiyi kurtarmak için değil, aynı zamanda despotik rejimleri hayal kırıklığına uğratmak için de kaçınılmazdır. Serbest seçimler, ifade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğü, seçkinlerin özerkliğini korumaya yardımcı olan demokrasinin ana unsurlarıdır. Elitler, demokrasinin iyiliği için halka ve diğer elitlere ihtiyaç duyar (Oyen, 1990: 114).

Aktif halk desteği ve toplumsal güçler ve kurumlar dengelenmeden özgürlüklerin ayakta kalması, demokrasiyi totaliter tehlikelerden koruması ve daha demokratik bir sistem yaratması mümkün değildir. Özerklik fikri liberal demokratik düşünce ile ilgilidir. Liberal demokrasi, köklerini bireysel hak ve özgürlükler için devlet gücünün sınırlandırılması fikrinden alır. (Turhan, 1991:32).

Tarihsel ve teorik arka planların incelenmesinin teorik perspektifin anlaşılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bunu demokratik elit teorisini açıklamak için izleyeceğiz. Oyen'in belirttiği gibi, demokratik elit teorik perspektifinde en etkili bilim adamları Max Weber, Gaetano Mosca, Joseph Schumpeter ve Raymond Aron'dur (Etzioni, 1993: 54).

Weber, otorite ve bürokrasiyi vurgular ve teorisinde bürokratik ve politik seçkinleri analiz eder. Weber'e göre güç, sosyal ilişkiler içinde başkalarının direnişine rağmen amaçların ve isteklerin gerçekleştirilmesidir. Bu yetenek, köklerini toplumsal hiyerarşideki konumundan alır. Weber, elitlerin demokratik bir sistemde bile kaçınılmaz olduğunu kabul eder. Özellikle karizmatik otoriteye ve karizmatik liderlere vurgu yapar ve karizmatik liderlerin demokratik süreçteki rolüne özel önem verir (Turhan, 1991:32).

Weber'e göre demokratik süreç, gerçek karizmaya sahip en nitelikli liderleri öne çıkaran, kamu desteği için liderlerin rekabetçi bir mücadelesidir. Özerk karizmatik liderler, siyasi hayata yeni siyasi yönler verir ve bürokratik baskıdan kaçınır. Bu liderler parlamenter meclisler tarafından kontrol edilmelidir çünkü liderler karizmalarını veya halk üzerindeki kontrollerini kaybederlerse baskıcı güç sahipleri haline gelirler (Karakoyun, 2005:8-9).

Mosca, demokratik elit teorisinin öncülerinden biri olarak kabul edilmektedir. Kuvvetler ayrılığı fikrini vurgular. Ona göre yönetici sınıfın doğası ve oluşumu, toplumun siyasi yapısını tanımlamada önemlidir. Feodal ve bürokratik rejimler olan siyasi sistemler, analizinde önemli bir rol oynamaktadır. Egemen sınıfın üyeleri, feodal sistemde adli, ekonomik, idari ve askeri tüm yönetim işlevlerini yerine getirir. Bununla birlikte, yönetici sınıfın üyeleri bürokratik rejim içinde daha

uzmanlaşmıştır. Hükümet, bürokratik, askeri gibi sınıfın farklı bölümleri, bürokratik sistemdeki hükümet organı içindeki farklı görevleri yerine getirir. Batı toplumlarındaki sosyal ve politik değişimler, mutlakiyetçi bürokratik devletin yerini modern, bürokratik parlamenter devletin almasıyla doruğa ulaştı (Arslan, 2003:126).

Buna ek olarak, seçimler seçilmiş meclisleri doğursa da yine de parti bazlı siyasi yolsuzluklara veya seçilmiş politikacıların seçim diktatörlüğüne yol açabilir. Dolayısıyla bu tür bir tehlikeyi ancak yargının ve bürokrasinin özerkliği önleyebilir. Kısaca daha demokratik bir sistem yaratmanın temel kuralı, yöneten siyasi elitlerin gücünün diğer özerk elitlerin gücü tarafından kontrol edilmesi gerektiğidir (Oyen, 1990: 114).

1.2.2.1. Joseph Schumpeter

Demokratik elit teorisyenleri arasında ismi özellikle belirtilmesi gerekli olan Schumpeter, 1942 yılında yazmış olduğu “Kapitalizm, Sosyalizm ve Demokrasi” başlıklı eseriyle elitizmi ve demokrasiyi birbiriyle örtüşürerek yorumlayarak yeni bir bakış açısı getirmiştir. Elitci argümanları dikkate alarak demokrasiyi yeniden tanımlayan ilk düşünürlerden biri olan Joseph Schumpeter’e göre “demokratik yöntem, bireylerin, halkın oyu için rekabetçi bir mücadele yoluyla karar verme gücünü elde ettiği siyasi kararlara varmak için kurumsal düzenlemedir. Schumpeter, devlet yapısının haricindeki güçlerin dağılımı üzerinde de durur (Karakoyun, 2005:10).

Ona göre, bağımsız elitlerin dengeleyici güçleri oldukça önemlidir. Çünkü seçilmiş politikacılar üzerinde seçmenlerin, kontrol sağlayabilmesi gibi bir olanak bulunmamaktadır. Bu durumda, ancak ve ancak, seçimle iş başına gelenler bağımsız elitlerce kontrol sağlayabilir. Bu dengeleyici ve kontrol edici elitlerin başında ise bürokrasi, yargı, bağımsız akademik ve medya elitleri gelmektedir. Halkın karar verme sürecine katılımı hususuna da değinen Schumpeter, halkın karar verme sürecine etkin ve yaygın bir şekilde katılımları hiç de gerçekçi olmayan bir ön kabuldür. Demokrasi, halk tarafından değil, seçilmiş elitler tarafından yönetim esasına dayanan bir rejimdir (Etzioni, 1993: 60).

Schumpeter, halkın ortak iyiliği gerçekleştirmek için temsilcilerini kendi ortakları aracılığıyla seçeceğini savunan klasik demokrasi yaklaşımını eleştirmiştir. Genellikle ne halkın iradesi ne de ortak iyiliğin olmadığını ve otokrasinin çoğu zaman her ikisini de daha iyi gerçekleştirdiğini iddia etmiştir (Arslan,2003:126). Schumpeter'in düşünceleri çerçevesinde en önemlilerinden birisi halkın iradesinin elitleri belirlemede çok güçlü sayılmayacak bir noktada değerlendirmesidir. Ona göre halkın seçimlerde istemeyip beğenmediği kişileri seçmemenin haricinde yapabileceği başka bir seçeneği bulunmamaktadır. Sadece rakip elit gruplardan ve birbiriyle rekabet içindekilerden birisini seçme hakkı bir seçenek şeklinde gözükmektedir. Halkın konumu burada yönetmek amacını taşımayıp yöneticileri seçmeye düşürülmüştür (Türküne, 2005: 390).

Halk karar alma ve siyaset belirleme yetkisini bir defa liderlerini seçtikten sonra yapılacak bir sonraki seçime kadar devretmektedir. Ona göre, halkın gerçek demokrasilerde yönettiği söylenemez, çünkü elitler vatandaşların politika tercihlerini manipüle edebilir ve halk iradesini “üretebilir”. Schumpeter'in tanımladığı gibi, seçim rekabeti esas olarak elitlerin seçmenlerin miyopisini seçim kazancı için kullanma çabalarından oluşur. Halk iradesi, var olduğu zaman, “gerçek değil, imal edilmiş bir iradedir.” (Kapani, 2004: 120).

1.2.2.2. Robert Dahl ve Pluralist Kuram

Siyaset biliminde çoğulculuk, liberal demokrasilerde gücün çeşitli ekonomik ve ideolojik baskı grupları arasında dağıldığı ve tek bir elit veya elit grubu tarafından tutulmadığı görüşüdür. Çoğulculuk, çeşitliliğin toplum için faydalı olduğunu ve bir toplumdaki dini gruplar, sendikalar, meslek örgütleri ve etnik azınlıklar da dahil olmak üzere farklı işlevsel veya kültürel grupların özerklikten yararlanması gerektiğini varsayar. (Bachrach, 1967: 7). Çoğu modern demokrasiyi simgeleyen siyasi hoşnutsuzluk veya rahatsızlık, esas olarak, vatandaşların toplumlarının gelişimini ve bununla bağlantılı olarak kişisel yaşamlarını etkileme konusundaki siyasi özgürlüğünün oldukça sınırlı hale geldiğine dair yaygın olarak paylaşılan duygudan kaynaklanmaktadır (Eisenberg, 1995:5).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, sosyal bilimler genellikle modern toplumların yapısal farklılaşma ile karakterize edildiği ve dolayısıyla ağırlıklı olarak, çeşitli meritokratik alt sistemlerin kendi ayırt edici statü hiyerarşilerini geliştirdiği, farklı seçkin konumların birbirine bağlı olduğu çoğulcu elit yapısına odaklandığı temel işlevselci varsayımı paylaştı. Bu nedenle, elitler, profesyonel başarı sayesinde, öncelikle güç ve kaynaklara sahip olanlardır (Arslan, 2003:113).

Dahl, çalışmasında, New Haven'da gücün eşit olmayan bir şekilde dağıtılmasına rağmen, tek bir elit grup tarafından tekelleştirilmek yerine, birbirleriyle rekabet halinde olan birkaç grup arasında dağıldığını bulmuştur. Dahl, Amerikan siyasetini ve açık, kapsayıcı ve rekabetçi olan diğer siyasi sistemleri karakterize etmek için poliarşi terimini kullanmıştır. Kavram, ideal bir demokrasi sistemi ile bu ideale yaklaşan kurumsal düzenlemeler arasında bir ayırım yapmasına izin verdi. Bu nedenle, poliarşiler doğrudan demokrasiden ziyade temsili ilkesine dayanır ve bu nedenle bir azınlık yönetimi biçimi oluştururlar, ancak aynı zamanda düzenli ve serbest seçimler gibi kurumlar yoluyla seçkin grupların gücünü sınırlayan (kusurlu) demokratikleştirilmiş sistemlerdir. (Dahl, 1961: 49).

Siyasi sonuçların, eşit değilse de rekabetçi çıkar grupları aracılığıyla yasalaştırıldığı çoğulcu demokrasi teorisini ileri süren Robert Dahl'e göre ise sosyal yapı şekil olarak tek bir piramide değil, bir dizi piramitlere benzemektedir. Sadece bir dizi somut kararın dikkatli bir şekilde incelenmesinin, bir ulus veya topluluk içindeki belirli bir grubun egemenliğini kurabileceğini savunmuştur. Dahl, perde arkasında faaliyet gösteren tek bir elitin belirtisi değil, daha çok vatandaşların arzularına cevap veren birçok bölünme ve politikacının izini bulmuştur (Daver, 1993: 126).

Hem Tocqueville'in hem de Dahl'in önemli fikri, modern bir demokrasinin, modern bir demokratik hükümetin bir topluma, kendi kendini örgütleyen, bireysel zevklerine, ihtiyaçlarına ve inançlarına göre birçok şekilde bir araya gelen vatandaşlara sahip olması gerektiğidir. Dahl'a göre çoğulcu teori esas olarak tanımlayıcıdır. Herhangi bir toplum, ortak çıkarları olan, tipik olarak diğer gruplarla

çatışan, her biri çıkarlarını ilerletmek için komuta ettiği gücü kullanan insan gruplarından oluşan bir elitler topluluğudur (Kışlalı, 2005:215).

Çeyrek yüzyıldan fazla bir süredir, Robert Dahl'ın poliarsşik demokrasi teorisi, çeşitli formülasyonlarıyla, çağdaş "revizyonist" demokratik teorinin en ürkütücü, etkili ve aydınlatıcı versiyonları arasında yer aldı. Hem Dahl hem de eleştirmenleri, farklı nedenlerle ve farklı şekillerde olsa da değişen teorisinin temel sürekliliğini vurguladılar (Arslan, 2003:113).

1.2.2.3. Harold D. Lasweel

Lasswell, bütün insanların nüfus içerisinde seçilen bir birey tarafından yani bir elit tarafından yönetilmekte olduğunu, demekle (Rustow, 1966:711) elit teorisini kısa bir şekilde özetlemiştir. Lasswell, politik elit ve elit konseptinin teori şeklinde önemini kabul ederken bunu desteklemekte olan ampirik araştırmalarında da gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir (Zuckerman, 1977: 329).

Lasswell elitlerin tanımlamasını gerçekleştirirken, elde edilecek ne varsa ondan en çok alanlar toplumda mevcut değerlerden en fazlasını elde edenler şeklinde bir açıklama yapmaktadır (Türköne, 2005: 383), politik elitlerin iktidarı kontrol ettiklerini iddia etmektedir. Lasswell'e göre eliti tanımlayıcı boyutlar; temel değerler, hedefler, sosyal ve kişisel karakterler ve perspektiflerdir. Elitleri Lasswell, genel bir şekilde şu karakteristik özelliklerle açıklamaktadır; a. Yüksek devlet görevlileri b. Onların en son makamlarının güç ile harmonisi, c. Bu gücün yüksek etkilemesi ve d. Yakın aile üyeleri (Zuckerman, 1977: 328).

Pareto'nun aksine Lasswell, politik liderliğin değişen yapısını sosyal sınıf terimleriyle değil, önüne geçilemeyen fonksiyonların tatbik edilmesi veya siyasi liderliği karakterize eden özel beceri gerektirmekte olan kavramlarla izah eder. Bu çerçevede Lasswell'in sınıfsal arka plandan daha çok beceri ve karakterlerle ilgilenen Max Weber'i izlemiş olduğu da iddia edilmektedir (Guttsman, 1960:140).

1.2.2.4. Raymond Aron

Klasik elit teorilerine eleştiriler yönelterek demokratik elit teorisinin gelişmesine katkı sunan düşünürlerden biri olan Fransız sosyal bilimci Raymond Aron'a göre, günümüze kadar toplumun bir çoğunluk tarafından ya da halk tarafından yönetilmesine rastlanılmamıştır. Adları ne olursa olsun bütün rejimler, her zaman bir azınlık tarafından yönetilmekte bu bakımdan bütün rejimler oligarşik bir karakter taşımaktadır (Karakoyun, 2005:10-11).

İster Doğu tipi “Halk Demokrasileri”nde isterse de Batı tipi “Liberal Demokrasiler”de olsun, büyük çoğunluğu sınırlı ve seçkin bir azınlık, yönetmektedir. Karmaşık ve kalabalık modern toplumsal yapılarda belki halk açısından yönetim bulunabilir; ancak, halk tarafından yönetim bulunmaz. “Halk Egemenliği” formülü Batı demokrasilerinde yalnızca bir yapaylıktan ileri gitmemektedir. Gerçek yaşamda iktidar halklar tarafından değil ancak halklar adına onların temsilcisi olarak, küçük bir azınlık tarafından kullanılmaktadır. İşçi sınıfının toplu olarak iktidarı Sovyetlerde ve diğer sosyalist yönetimlerde de kullanması diye bir şeyden bahsedilemez. Aslında bu ülkelerde de iktidar işçi sınıfının adına küçük bir grup kişilerce kullanılmakta ve yönetici grup tarafından bütün kararlar alınmaktadır. Netice itibariyle, her ikisi de birer elit rejimi olarak değerlendirilebilir (Kapani, 2004: 122).

Aynı zamanda Aron'a göre, bunlar arasında mühim farklılıklar da bulunmaktadır. Sosyalist rejimlerde, birleşmiş ve tek bir elitin olmamasına karşılık, elit grupları demokratik çoğulcu rejimde sayısal olarak çok ve bölünmüştür. Gerçekten politik ve ekonomik iktidarı elinde tutanlar Marksist sistemlerde, bir blok halinde tek bir örgüt ve tek bir ideoloji etrafında birleşebilmişlerdir. Örnek olarak, Sovyetler Birliği'nde yüksek memurlar, politikacılar, generaller, işletme yöneticileri ve sendika liderleri genellikle Komünist Partisi'nin mensubudurlar. (Öztekin, 1993:123)¹.

¹ Bu birleşmiş elitleri, herhangi bir karşı ağırlık ile dengelenmediğinden dolayı sınırsız ve mutlak bir iktidara sahiptirler. Çoğulcu demokrasilerde ise elit, değişik ideolojiler, değişik fikirler, değişik

Schumpeter gibi, Fransız sosyolog ve liberal düşünür Raymond Aron da devletin ve devlet dışı seçkinlerin özerkliğinin önemini takdir ediyor. Etzioni'nin (1993:61) işaret ettiği gibi, Aron için seçkin yapı, toplum yapısının tüm yansımından daha fazlasıdır ve onun üzerinde çok önemli bir izlenim bırakmaktadır. Elit yapısının türü, elitlerin iktidarının sınırlandırılması ve siyasi rejimin türü açısından büyük önem taşımaktadır.

1.2.2.5. Giovanni Sartori

Sartori, demokratik rejimler ile anti-demokratik rejimlerde bulunan elitler arasında bir ayrıma giderek, elitlerin demokratik sistemlerde topluma liderlik yaptığını ve çoğulcu olduğunu; anti-demokratik rejimlerde ise elitlerin tekil olduğunu ve toplum üzerinde hakimiyet kurduğunu belirtmektedir. (Kıslalı, 2005: 279).

Sartori, Schumpeter'den bile daha vurgulu bir şekilde, "üstün" azınlığın liderlik işlevini doğrulamıştır. Demokrasiler, "çok önemli olan ve önderlik eden azınlıklarla ve çok fazla saymayan ve takip eden çoğunlukları" hesaba katmak zorunda olduğunu ifade etmiştir (Korom, 2015: 393).

Ancak Sartori'ye göre, demokratik liderlerin ana görevi, demokrasiyi kendisine karşı veya daha doğrusu, bir yanda demokratik idealin "mükemmeliyetçi" arayışına ve diğer yanda demagojik kitle manipülasyonuna yönelik aşırı eğilimlerine karşı savunmaktır. Liderler, potansiyel olarak istikrarsız bir sistemin gerekli dengeleyicileriydi. "İşte bu yüzden yeterli liderliğin demokrasi için hayati önem taşıdığını" beyan ederek, seçkin liderliğin en çok aşağıdan gelen baskı olduğunda gerekli olduğunu eklemiştir (Sartori, 1987:145-146).

çıklarlar, etrafında kümelenmiş ve kendi içlerinde de bölünmüşlerdir. Serbest bir şekilde örgütlenmek yoluyla faaliyet gösterebilen bu bölünmüş elit grupları birbirleri ile rekabet ve yarışma halindedir. İktidarın tek merkezleşmeyip dağınık ve çok sayıda merkezlerden ulaşan tesirler altında bulunması, onun mutlaklaşmasının önüne geçtiği gibi, diğerleri üzerinde gruplardan birinin tam bir üstünlük sağlaması ve bu şekilde iktidarın tekelleşmesinin de önüne geçilmektedir. Aralarında rekabetin bulunması sebebiyle, yönetici elitler ya da siyasi iktidar yapısı devamlı bir şekilde yenilenip değişebilmektedir.

Azınlığın çoğunluğu yönettiğini ifade eden Sartori, esas olarak elitlerin demokrasilerdeki konumuna odaklanmayı seçmiştir. Dahl'a benzer şekilde Sartori, demokrasilerde seçkinlerin çoğulculuğuna inanır. Diğer siyasi rejimlerden farklı olarak, demokrasilerde gücün yoğunlaşması yoktur, bunun yerine "bir koalisyon manevrası yapan geniş güç gruplarının çokluğu" vardır. Sartori bu güç çeşitliliğini dağınık güç eşitsizliğine bağlar. Son olarak Sartori, demokrasilerde gücün yoğunlaşması olmadığı için elitlerin çoğulculuğu olduğuna inanmaktadır (Yetkin, 2008:5-8).

Mosca, elitlerin iktidarı için gerekli kaynakları elinde tutan bir yönetici sınıfın olduğunu varsaydığı halde Sartori'ye göre, çeşitli seçkinler, uzlaşma stratejileri aracılığıyla toplumu yönetmek için birbirleriyle kesişir. Uzlaşma stratejileri, elitlerin takipçilerine fayda ve avantajlar vaat ettiği seçim döneminde yaşanabilir. Bunun nedeni, elitlerin güç eşitsizliğinin çeşitliliği nedeniyle karmaşık ve çok yönlü olan toplumu yönlendirmek ve etkilemek istemeleridir (Sartori, 1987:145-146).

Ancak Sartori'ye göre, demokrasilerde elitlerin elitler üzerinde daha karşılıklı kontrolü vardır. Dahası, Dahl'ın teorisindeki apolitik insanlardan farklı olarak Sartori, çoğunluğun "elitleri tam ve sınırsız güçleri için yeniden eğitmesi, kontrol etmesi ve etkilemesi" gerektiğini savunur. Sonuç olarak, ona göre demokrasi, açık bir poliarsî yaratan bir prosedür veya mekanizmadır. Bu poliarside, seçim piyasasında elit rekabeti, halkın sınırlı gücü ve duyarlı elitler mümkündür. Sonuç olarak Sartori için demokrasi, gerçekleşmesi mümkün olan ve elit yönetimiyle uyumlu bir hükümet biçimidir. Sartori özellikle Mosca, Michels ve Pareto'yu eleştirir ve 'gerçeklik demokrasiyle çelişmez' diye düşünür (Yetkin, 2008: 5-8).

1.2.2.6. Demokratik Elit Kuramlarının Ortak Noktaları

Demokratik elit teorisinde üzerinde durulan seçimlerle iktidarı elde eden kesimler elit olarak bulunduğu konumu kazanmaktadır (Türköne, 2005: 389). Halkın tercihleri burada önemli olan husustur. Demokratik elit teorilerinde ortak noktalardan birincisi Yönetici azınlığın açık olmasıdır. Bu bağlamda toplumsal kesimlerde her

kes seçimleri kazanmak yoluyla bu elit grubuna katılabilmektedir (Kapani, 2004: 123). İlke olarak aday olan herkes için iktidar koltukları açıktır.

İkinci ortak nokta ise, iktidar grupları arasında rekabetin bulunmasıdır. (Kapani, 2004: 123). Görüleceği üzere siyasal parti sistemlerinde mevcut demokratik ortamlarda kurulan partilerin seçim dönemlerinde iktidar olma mücadeleleri bu duruma örnek olarak verilmektedir. Bu rekabette parti kurma, programlarını halka açıklama seçimlere katılma imkanları bulunmaktadır. Demokratik elit teorilerinde üçüncü ortak nokta demokratik ortamların seçkinlerinin oldukça çok ve bölünmüş olmalarıdır. Bu elitler farklı toplumsal katmanları temsil ederek rahat hareket etme olanakları da vardır (Aydın, 2002: 52). Halk tarafından bu gruplardan biri seçilmek yoluyla iktidara gelmektedir (Kapani, 2004: 123).

Son ortak nokta ise, bu yaklaşımda yönetici elitlerin kendilerini seçen halka karşı sorumlu olmalarıdır. Belirli periyotlar ile gerçekleştirilen seçimlerde halka hesap verme durumundadırlar. Bu seçimlerde halkın kendilerini beğenmeleri durumunda yeniden iktidara taşımaktadır.

1.2.3. Neo Klasik Elit Kuram: C. Wright Mills ve İktidar Elitleri

C. Wright Mills (1916–62), bir radikal ruha sahipti, Amerikan toplumunun, toplumun üç ana alanının liderliğini oluşturan tek bir birleşik elitler tarafından kontrol edildiğini savunmuştur. C. W. Mills'in bazı seçkin yönleri var. Mills, güç yapısı içindeki en güçlü ve etkili üç elit grubu *siyasi elitler*, *iş elitleri* ve *askeri elitler* olarak görmektedir. Bu üç elit grubun sosyal bağlantıları, ortak çıkarları ve ilişkileri ve benzer sosyal geçmişleri var. Bu birlik, en önemli politika konularını formüle eden ve makro düzeyde sosyal, ekonomik ve politik kararlar alan iktidar seçkinlerini oluşturur (Arslan, 2003:29-32).

Mills, “yönetici sınıf” yerine “iktidar elitleri” terimini tercih etmiştir. Çünkü ikinci terim, siyasi düzene özerklik vermediği için “kötü yüklü bir ifade” olarak değerlendirmiştir (Mills, 1956: 277). Marksist bir yorumda, egemen kapitalist sınıf yalnızca toplumun zenginliğini kontrol etmekle kalmaz, aynı zamanda bir toplumun siyasi politikasına da karar verir (Mills, 1956: 277).

Buna karşılık Mills, gücün üretim araçlarının sahiplerinden, yüksek rütbeli politikacılar gibi Amerikan toplumunun başlıca kurumlarının yöneticilerine ve görevlilerine geçtiğine inanmıştır. Sonuç olarak, iktidar elitlerinin üyeleri, ulusal ve uluslararası sonuçları olan kararlar alma gücüne sahip olan “modern toplumun ana hiyerarşilerinin ve örgütlerinin komutanı” olarak tanımlanır. Ayrıca Mills, Amerikan güç yapısını bir bütün olarak üç seviyeye ayırır: (1) sıkı sıkıya bağlı elitleri, en yüksek askeri, kurumsal ve siyasi liderler arasında bir ittifak; (2) yerel elitler, Kongre üyeleri, yargıçlar, baskı grupları ve diğer örgütlü gruplar anlamına gelen orta düzeydeki güç ve (3) fiilen güçsüz, ekonomik olarak bağımlı ve örgütlenmemiş kitlelerdir. Özünde, ikinci düzeydeki itaatkâr yöneticilerin üst düzey emirleri, üçüncü düzeydeki nüfusa iletir (Korom, 2015:393).

1.3. Siyasal Elit: İçeriği, Özellikleri ve İlgili Literatür

Bu başlık altında siyasal elit kavramının içeriği ve temel özellikleriyle ilgili literatür incelenmiştir. Siyasal Elitler Olarak Siyaset Adamları ve Yüksek Bürokratlar, Yerel Demokrasi ve Yerel–Kentsel Siyaset araştırma konusu olmuştur.

1.3.1. Siyasal Elit Kavramının İçeriği ve Temel Özellikleri

Siyasetin ana temalarından biri devlet, diğeri iktidar konusudur. İktidar devlete, devlette iktidara içkin olduğundan asıl konu devlette kimin iktidar olduğu ve iktidarın nimetlerinden kimlerin faydalandığı hususudur (Kurtbaş, 2017’a: 180)².

Kimlerin elit kavramının kapsamına girdiği konusunda bir uzlaşmanın bulunmaması, elit kelimesinin sinonimi olarak "yönetici sınıf", "aristokrasi", "oligarşi", "siyasal sınıf" gibi terimlerin sıkça kullanılıyor olması ve de elit kavramının tanımlanması konusunda, sosyal bilimlerle uğraşanlar arasında, pek az

² Bu açıdan siyasette iki temel taraftan söz edilebilir. Bunlardan biri, küçük bir gruptan oluşan, iktidarın nimetlerinden faydalanan ve toplumun çoğunluğu üzerinde orantısız emretme gücüne sahip olan elitler/seçkinler; ikincisi ise onların yönettiği ve toplumun çoğunluğundan oluşan halktır. Fransızcadan Türkçeye geçen elitizm kelimesi, seçmek anlamındaki Latince, “eligere” sözcüğünden gelmektedir. Sosyolojik olarak servet, iktidar ve prestij bakımından üstün düzeydeki insanları ifade etmek için kullanılan elit kavramı, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde, bir toplumda saygın ve etkin mevkilerde bulunan ve toplumun eğitim, ekonomi, siyaset, askeriye, din, sanat vb. alanlarıyla ilgili etkinliklerinin denetimini elinde tutan üstün, mümtaz, müstesna güç anlamlarında kullanılmaktadır

bir görüş birliği bulunmakta olması gibi nedenlerle elit terimini kullanılmasında birtakım güçlüklerle karşılaşmaktadır. Tanım farklılıklarının realize olmasında farklı sosyal bilimlerin farklı açılardan yaklaşımları da etkili olabilmektedir. Örneğin, siyaset bilimi “kim yönetiyor” sorusunun cevabı bağlamında konuya yaklaşırken, siyaset felsefesi “kim yönetmelidir” sorusuna yoğunlaştığı için aynı noktada siyasal elit kavramının içeriği de değişebilmektedir. Sonuç olarak denilebilir ki, elitler, sahip oldukları şeyler (iktidar, bilgi, beceri, vs.), eylemleri. (en önemli kararları almaları, kitleyi kontrol etmeleri gibi) ve toplumsal yapıdaki yerleri (önemli kararları alma imkanı sağlayan konumlarda bulunmaları, vs.) açısından tanımlanmaktadır.

Yukarıda tartışmasını yaptığımız elit teorilerinden hareketle siyasal elit kavramının kapsam ve içeriğini anlamaya çalışacak olursak, yönetici elit- siyasal elit perspektifinden konuyu biraz daha somutlaştırabiliriz. En bilinen elit tanımı Pareto'nunkidir. Pareto'ya göre, genel anlamıyla elit, insan etkinliklerinin tüm dallarında, en yüksek kapasiteye sahip bulunan kişilerin oluşturduğu sınıftır. Pareto, daha sonra, eliti yönetici ve yönetici olmayan elit olarak ikiye ayırmaktadır. Yönetici elit, yönetimde doğrudan ya da dolaylı olarak önemli bir rol oynayan kişilerden, yönetici olmayan elit ise, diğer elitlerden oluşur (Önderman, 1991: 3-5)³. Elitler her toplum için genel geçer olgulardır ve her elit grubu aynı objektiften değerlendirilir.

³ Önderman'a göre; Görülüyor ki, Pareto'nun elit kavramı istatistiksel; belirli bir etkinlik alanında diğerlerini aşan kişi elittir. En önemli elit kuramcılarında biri olan H.D. Lasswell ise, elitleri "elde edilebilecek ne varsa, ondan en çok alanlar" şeklinde tanımlıyor. Toplumda mevcut değerlerden en fazlasını elde edenler, elitlerdir. Lasswell, daha özlü olarak, eliti "etkililer" olarak tanımlamaktadır. Etki ise, analiz için seçilen maddi ya da manevi değerlerin paylaşımı temeline bağlı olarak belirlenmektedir. Lasswell, böylece elitleri seçilmiş toplumsal değerler açısından tanımlayarak, Pareto'nun istatistiksel yaklaşımını devam ettirmektedir. Lasswell, elit kavramını iktidar olgusu ya da değeri açısından da tanımlayabilmektedir. Burada iktidar sahasının bir gruba kadar indirildiği vurgulanmalıdır. Lasswell'e göre, bir grup içinde en fazla iktidara sahip olanlar, elitlerdir. Diğer bir önemli elit kuramcısı C. W. Mills'e göre, iktidar elitleri, toplumda en önemli sonuçları doğuran kararları alma imkânı sağlayan konumlarda bulunan kişilerdir. Mills, bu konular ile, özellikle modern toplumun hiyerarşik bir yapıya sahip olan büyük organizasyonlarındaki yönetim mevkiilerini kastetmektedir. Ancak Mills, genel. bir tanım yapmamaktadır. Mills'in önemi, aralarında bir bağlaşım ve bağlanti bulunması şartıyla, toplumda birçok elitin (elit grubunun) bulunmasının, klasik elitizmin diğer savlarını etkilemeyeceğini göstermesidir. Ünlü siyasal bilimci S. Wolin'e göre ise, elit, sosyal sistemde yaşamsal bir rol oynayan ve açıkça tanınabilir niteliklere sahip bir gruptur. Diğer bir tanınmış siyasal bilimci, S. M. Lipset ise, A. Solari ile birlikte, genel anlamda elitleri, ekonomi, hükümet (government), askerlik, siyaset, din, kitle organizasyonları, eğitim ve meslekler gibi en önemli sosyal yapıların zirvelerinde bulunanlar; siyasal ya da yönetici elitleri de, siyasal kararlara az ya da çok dolaysız olarak katılanlar olarak tanımlamaktadır.

Siyasi elitler, ekonomik elitler, yargı elitleri, medya elitleri ve askeri elitlerin sistematik bütünlüğü, toplumun iktidar yapısını oluşturur (Arslan, 2003: 122).

Toplumda, siyasi elitler, bürokratik elitler, devlet otoritesini elinde tutan elitler, ekonomik elitler, dini elitler, medya elitleri ve yahut bilgi elitleri (entelijansiya) gibi çeşitli elitlerden bahsedebiliriz. Ancak bu çalışmanın temel çalışma alanı siyasal elitlerdir. Siyasal elit toplumda, kaynakları organize etme, siyasal kararları alma ve onları uygulama erkine sahip olmak yoluyla iktidarı elinde bulunduran, birbiriyle farklı şekillerde ve ölçülerde rekabet halinde olan sayıca küçük küme (ler)dir (Kurtbaş, 2017'a: 181)⁴.

Mills'e göre, siyasal elitler, siyasete, yerel değil ulusal düzeyden başlayan kişilerdir. Onlar yaşamada görev almamakta, seçilmekten çok atanmaktadırlar. Nihayet, siyasal elitlerin kendi siyasal yaşamlarına ayırdıkları süre, tüm çalışma yaşamları içinde küçük oranları kapsamaktadır. Tüm bunlara paralel olarak, seçilmiş, siyasal yaşamdaki yerine böylece ulaşmış, seçime dayanan siyasal yaşamda deneyim kazanmış politikacıların ve yasama organının siyasal önemi gerilemektedir. Gerçekte, inisiyatif ve karar alma merkezi, yasama organı değil yürütmedir. Siyasete siyaset dışı alanlardan gelen ve yürütme organında "komuta mevkiilerini" elinde tutan siyasal elitler, büyük şirketler çevresindeki zenginlerin hukukçu, yönetici gibi elemanlarıdır. Bunlar için geçerli olan kural, kooptasyon, yani yönetim mevkiilerinde bulunanlarca üst görevlere getirilmedir. Sonuç olarak ne profesyonel parti politikacıları ne de bürokratlar, karar alma merkezlerinde bulunmaktadırlar (Önderman, 1991: 55)

Demokratik sistemin yapısı ve işleyişi ile ilgili daha sonraki çalışmalarda "siyasal elitler" ve "liderler" gibi kavramlara oldukça geniş bir yer ayrıldığını görüyoruz. Örneğin, günümüzün tanınmış siyasal bilimcilerinden Giovanni Sartori'nin düşüncesinde bu kavramlar önemli bir yer tutar. Sartori'ye göre

⁴ Bu bakımdan bir toplumda, ekonomik, kültürel, dini ve askeri açıdan seçkin olan her kimse, siyasal açıdan elit olmayabilir. Siyasal elit, toplumda siyasetle ilgilenen seçkin kimselerdir. Siyasal elitleri iktidar sahibi olanlar ve olmayanlar şeklinde bir ayrıma tabi tutmak, son derece işlevsel olacaktır. Böylece iktidar sahibi siyasal elitler, devlet içinde üstün bir yer tutma, toplumsal nimetleri bölüştürme ve hatta iktidarın nimetlerinden faydalanma hususlarında daha fazla güç ve etkiye sahipken, iktidar sahibi olmayan siyasal elitlerin bu şansı ya iktidar sahibi elitlere göre daha sınırlıdır ya da yoktur.

demokraik rejimlerde yönetici elit gruplarının ve liderlerin rolünü görmezlikten gelmek veya onların oynadıkları rolü kuşkuyla karşılamak ve demokrasiyle bağdaşmaz saymak gerçekçi bir tutum değildir. Aksine, demokratik değerlere ve ilkelere bağlı yetenekli liderlerin varlığı, sistemin başlıca güvencelerinden biri sayılır. Zira bu nitelikte bir yönetici elit kadrosunun bulunmaması halinde kitleler antidemokratik karşı-elitlerin sultasına altına girme tehlikesiyle karşılaşır. Halkın siyasal rolü sadece seçim dönemlerinde önem kazanır. Seçimlerin asıl amacı ise, halkın yönetime katılmasına yol açmak değil, yönetici liderler grubunun yani siyasal elitlerin belirlenmesini sağlamaktır. Sartori'ye göre demokrasi, işletilmesi son derece güç bir rejimdir. Bu rejimin yozlaşması, demagojiye ve çoğunluğun hegemonyasına dönüşmesi, ancak seçkin liderlerin, üstün yeteneklere sahip siyasal elit gruplarının ortaya çıkması ile önlenir.

Harold Lasswell, bu liderlerin hesap verebilir kalması koşuluyla, bir demokrasinin kendisini sadece birkaç lider aracılığıyla doğru bir şekilde ifade edebileceğini iddia etmiştir. Lasswell, iktidarın küçük bir elit grup tarafından kontrol ediliyor olsa da bütün toplumsal yapıların demokrasiyle yönetilmiş olduğunu da belirtmektedir. Bu hususta önemli olan noktalar ise iktidarı elinde tutanları, hesap verme ve sorumluluk hissi çerçevesinde hareket edebilmesini sağlamaktır. Bu hesap sorabilme anlayışı ise, diğer toplumlardan demokratik toplumu ayıran en temel özelliştir (Kapani, 2004: 121, 128)⁵.

⁵ Kapani'ye göre, bugün genellikle siyasal elit deyince, Pareto'nun ileri sürdüğü anlamda politik bakımdan "üstün niteliğe sahip kişiler" anlaşılmalıdır. Modern politika hayatında bir kimsenin bir gruba dahil olması, onun mutlaka zekaca veya servetçe "üstün" olmasını gerektirmez. Bu terim tamamen fonksiyonel bir anla taşıyor ve herhangi bir nedenle (bu nedenler değişebilir) siyasal iktidarı kullanma veya onun üzerinde doğrudan doğruya etki sahibi olma durumunda buluna azınlık grubunu ifade eder. Bütün rejimlerde iktidarın bir azınlık tarafından kullanılması, şüphesiz ki bütün rejimlerin birbirinin aynı olduğu anlamına gelmez. Siyasal elitin yapısı, nitelikleri ve rolü bir toplumdaki diğerine değişir. Bu konuda bir genelleme yapmak mümkün değildir. Bazı toplumlarda elit, oldukça türdeş, birleşik ve kapalı bir görünüm arzeder. Bu, genellikle iktidarın merkezileşmiş olduğu otokratik sistemlerde, tek partili rejimlerde böyledir. Buna karşılık, sosyal akıcılığın fazla olduğu, karmaşık yapıya sahip toplumlar da tek ve türdeş bir elitin varlığını açık seçik teşhis edebilmek hayli güçtür. Öte yandan, az gelişmiş toplumlarda elitin siyasal rol ve etkisinin gelişmiş toplumlara oranla çok daha fazla olduğu görülmektedir. Bu toplumlarda siyasal kültürün düşüklüğü, büyük kitlelerin politik bilinçten yoksun oluşu, "ara" ya da "alt-elit" (sub-elites) tabakalarının bulunmaması, sayıca çok az olan seçkinler grubunun -özellikle aydın elitin- iktidar üzerinde bir çeşit tekel kurmasına yol açmıştır.

Siyasal kararların bir azınlık tarafından alınması gerçeği üzerinde durulurken, başka bir gerçeği de gözden uzak tutmamak gerekir; Azınlık istediği zaman, istediği kararı almakta tamamen serbest değildir. Mosca bile yönetici sınıfın aşağıdan yukarıya doğru gelen çeşitli etkiler altında bulunduğunu, karar ve tutumlarında bunu hesaba katmak zorunda olduğunu kabul etmiştir. Çağdaş toplumlarda politika çarkının işleyişini iyice anlayabilmek için iktidar ve yönetim kavramları yanında “etki” kavramına da yer vermek gerekmektedir. Yönetilenlerin iktidarı etkileme gücü şüphesiz ki bir toplumdan diğerine değişir. Otoriter sistemlerde, diktatörlük rejimlerinde bu güç hayli zayıf ve sınırlıdır. Fakat, asgari ölçüde de olsa, bunun zaman zaman kendini hissettirdiği söylenebilir. Vatandaşların düşünce, tartışma ve örgütlenme özgürlüklerine sahip oldukları demokratik toplumlarda ise, siyasal iktidarı etkileyebilme imkanları çok daha geniştir. Böyle bir özgürlük düzeni içinde siyasal kararlar son tahlilde gene de bir azınlık tarafından alınsa bile, onların oluşmasında genellikle çeşitli sosyal grupların değişik ölçülerde etkisi ve rolü bulunduğu görülür. Bu bakımdan, modern demokrasiyi “seçilmiş elit polyarchy”si olarak niteleyen ve halkın rolünü sadece belirli aralıklarla kendini yönetecek elit kadrosunu seçmekten ibaret sayan bazı çağdaş görüşlerin gerçeği tam olarak yansıttıkları hayli şüphelidir. Zira bu görüşler halkın (yönetilenlerin) değişik kademelerde ve aşamalarda politika sürecine katılması olgusunu dikkate almamaktadırlar (Kapani, 2004: 128, 129).

Bu süreçte en önemli noktalardan biri elit dolaşımı ve elit dolaşımına giden yolların eşitliğidir. Demokratik elit teorisi açısından eşitlik hususu, demokrasinin gücün toplumsal eşitsizlikler arasında “eşit” dağılımı ilkesinden farklıdır. Demokratik elit teorisinin eşitlik anlayışına göre, önemli olan toplumsal eşitsizlikler arasında gücün ve iktidarın eşit dağılımı değil; elit/seçkin olmaya giden yolda fırsatların eşit olmasıdır. Bu noktada fırsatların eşit olduğu bir toplumda, elit dolaşımının bütün yolları açık olmalıdır. Bu tartışmalar ışığında demokratik elit teorilerinin ortak noktaları –ayrıntılara girmeksizin şöyle özetlenebilir; a) Yönetici azınlık 'açık' bir nitelik taşır; başka deyişle toplum da iktidar mevkileri ilke olarak

herkese açıktır. b) Siyasal elit grupları arasında bir yarışma vardır. c) Bu gruptan biri halk tarafından seçilmek suretiyle işbaşına gelir. d) Yönetici elit kendisini seçen halk karşısında sorumludur, ona hesap vermek durumundadır. Bu noktalar, aslında her ikisi de birer elitli yönetim olan oligarşik demokrasi ile demokratik elitizmi birbirinden ayırt etmeye yarayan ölçüler olarak kabul edilebilir. Ancak demokratik açıdan, yöneten-yönetilen ilişkisinde, yönetici elit kesimin kontrol edilmediği ve denetlenmediği bir iktidar, her zaman yozlaşma ihtimali taşır. Kaçınılmaz ve doğal bir gerçeklik olan elitleri ussallaştırmanın yegâne yolu etkin ve aktif bir yurttaş toplumu inşa etmekten geçmektedir (Kurtbaş, 2017b: 403, 405)⁶.

1.3.2. Siyasal Elitler Olarak Siyaset Adamları ve Yüksek Bürokratlar

Daha önce de değindiğimiz gibi, bazı araştırmalarda, yönetici elit kategorisinde özellikle siyaset adamları ve yüksek bürokratlar ele alınmaktadır. Buradaki temel sav, bir kurum olarak devletin faaliyetlerine yön vermenin, büyük ölçüde, onu yönetenlerin elinde bu yönetici gruba, siyasal-idari elit (politico-administrative elite) denilmektedir. Bu grup içinde özellikle yasama meclisleri üyeleri, sosyal kökenleri açısından araştırılmaktadır.

Batı demokrasilerinde, siyasal liderlerin ve idari elitlerin, orantısız bir biçimde, yüksek statülü mesleklerden ve seçkin ailelerden geldiklerinin, siyasal elitlerin sosyal kökenleri hakkında yapılan sayısız araştırma tarafından doğrulandığı bildirilmektedir. Keza, siyasal elitlerin, eğitim açısından da nüfusun diğer bölümlerine nazaran ileride oldukları açıklanmaktadır (Önderman, 1991: 90).

⁶ Siyasal alan, elit-halk arasında asimetrik güç ilişkilerinin olduğu, oligarşik bir hâkimiyet alanıdır. Bunun siyasa açısından olumlu ve olumsuz birçok boyutu vardır. Özellikle demokratik sistemlerde halk-seçkinler arasındaki dengenin kurulamaması demokrasi teorisinin temel sorunlarından biridir. Öte yandan, literatürden yola çıkarak şu söylenebilir ki; şimdiye kadar ortaya konulan elitizm teorileri, kendi içinde eksiklikler ve açıklıklar barındırdığından, demokrasi ve elitizmin ideal ilişkisinin nasıl olması gerektiğine dair arayışlar devam etmektedir. Aslında siyasal alan, elit-halk arasında asimetrik güç ilişkilerinin olduğu, oligarşik bir hâkimiyet alanıdır. Bunun siyasa açısından olumlu ve olumsuz birçok boyutu vardır. Özellikle demokratik sistemlerde halk-seçkinler arasındaki dengenin kurulamaması demokrasi teorisinin temel sorunlarından biridir. Öte yandan, literatürden yola çıkarak şu söylenebilir ki; şimdiye kadar ortaya konulan elitizm teorileri, kendi içinde eksiklikler ve açıklıklar barındırdığından, demokrasi ve elitizmin ideal ilişkisinin nasıl olması gerektiğine dair arayışlar devam etmektedir.

Sosyal köken, eğitim ve siyasal statü arasındaki karmaşık bağlantıları incelemek üzere, Putnam ayrı ayrı ele alınması gereken, dört model ileri sürmektedir.

İlk modelde, eğitim ve sosyal kökenin, elit üyeliğini birbirinden bağımsız olarak etkilediği varsayılmaktadır. Diğer bir deyişle, sosyal kökenle eğitim arasında bir bağlantı mevcutsa, bu öneri reddedilecektir.

İkinci modelde ise, sosyal kökenin siyasal statü üzerindeki etkisi dolaylıdır ve eğitim aracılığıyla gerçekleşmektedir. Yüksek statülü grupların orantısız bir biçimde elit konumlarına gelmeleri, onların eğitim görebilme avantajlarına bağlanmaktadır. Bu model çerçevesindeki yaklaşımlara göre özellikle ve öncelikle kişilerin, ailelerin toplumsal statülerinin araştırılması gerekmektedir. Gerçekte, eğitim ile elit üyeliği arasında güçlü bir korelasyon olduğu görülmektedir. Ancak, sosyal köken ile eğitim arasındaki bağlantı da kuvvetlidir. Böylece, sosyal köken, eğitim aracılığıyla elit devşirimini etkilemektedir.

Üçüncü modelde, yüksek bir sosyal statünün, eğitim için avantaj sağladığı kabul edilmekte, ancak, elite girişte, eğitimin değil sosyal statünün önem taşıdığı belirtilmektedir. Bu modele göre, örneğin düşük statülü ailelerden gelen ve başarılı bir eğitim görmüş kişiler, elite dahil olamayacaklardır.

Son modelde, eğitim, elite girme olasılığını yükseltmekte, ancak, sosyal köken de dolaysız olarak siyasal statü ile bağlantılı bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, eğitilmiş kişiler arasında, yüksek statülü ailelerden gelenlerin, elite dahil olma imkanları daha fazladır (Önderman, 1991: 92)⁷.

⁷ Ulusal siyasal elitlerin yüksek sosyo-ekonomik köken özellikleri göstermelerinin diğer nedenleri olarak, ortalama yurttaşın siyasete karşı ilgisizliği ve aktif siyasal yaşama girmek ve orada kalabilmek için gerekli maddi imkanlara birçok kişinin sahip bulunmaması gösterilmektedir. Aslında sosyal köken boyutu içinde değerlendirilen yüksek bir gelir düzeyine ya da servete sahip bulunmanın, dolaysız bir biçimde siyasal statü üzerinde etkide bulunması güçtür. Bu daha çok, dolaylı bir biçimde gerçekleşmektedir. Yüksek bir gelir veya servet düzeyi, kaliteli ve başarılı bir eğitimi kolaylaştırmakta, siyasetle uğraşabilmek için gerekli özellikleri (örneğin siyasal yaşamla ilgili bilgiler) kazandırmakta ve önemli bir unsur olarak da siyasete katılma yönünde bir arzuyu beslemektedir.

1.3.3. Yerel-Kentsel Siyaset ve Yerel Siyasal Elitler: Siyasal Elitlerin Diğer Boyutu

Bu başlık altında yerel siyasetin kentleşme ve demokratikleşme sürecine etkisi ve siyasal elitlerin yerel demokrasi üzerindeki rolü değerlendirilmiştir.

1.3.3.1. Yerel Demokrasi ve Yerel–Kentsel Siyaset

Yerel yönetimler tarihi oluşum içerisinde, belli ihtiyaçları karşılamak ve bir takım yerel hizmetleri yürütmek üzere devletle beraber ortaya çıkmış ve devletin bir parçası olarak bir kısım hizmetleri yürütmeleri gelenek haline gelmiştir. Yerel-kentsel yönetimler, bütün ülkelerde kamu yönetiminin önemli ve vazgeçilmez unsuru olarak gelişmiştir.

Günümüzde ise bütün dünyada yerinden yönetim ilkesinin uygulama alanı genişlemekte ve yerel yönetimler giderek önem kazanmaktadır. Hem etkin ve verimli hizmet sunan birimler, hem de demokratik yönetim birimleri olarak yerel yönetimler öne çıkmakta ve kamu hizmetinin yerel boyutu bağlamında vazgeçilmez kurumlar haline gelmektedir.

Genel kabul gören tanımı ile yerel yönetimler, belirli bir coğrafi alanda yaşayan yerel topluluğun ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere, karar organları yerel halkça seçilen, yasalarla belirlenmiş görev ve yetkilere sahip, özel gelir, bütçe ve personeli olan kamu tüzel kişileridir. Modern yerel yönetimlerde halkın yönetime katılımı ile, daha ileri düzeyde denetim işlevi gerçekleştirilirken, yerel yöneticiler hizmetlerin karşılanması için ihtiyaç duydukları gelirleri vergiler yoluyla elde edebilmektedir. Bu çerçevede, demokratik kontrol, vergileme yetkisi, bölgesel sınırların açık bir biçimde belirlenmesi, yerel personeli atamada merkezi yönetimden bağımsızlık, tüzel kişiliğe sahip olma ve görevleriyle orantılı gelir kaynaklarına sahip olma gibi özellikler çağdaş yerel yönetimler açısından vazgeçilmez nitelikler haline gelmektedir.

Günümüzde yerel yönetimlerin varlığı, bir takım hukuki, siyasi ve sosyal ihtiyaçlara- gerekçelere dayanmaktadır ve kamu yönetiminin bir parçası olarak yerel

yönetimler, özellikle yerel hizmet ve yerel katılım boyutuyla, diğer bir ifadeyle yerel-kentsel siyaset bağlamında hızla öne çıkmakta, önem kazanmaktadır.

Yerel yönetim kurumunun temelinde yerel demokrasi değerleri vardır. Bu değerler, yerel toplulukların kendilerini en çok ve en yakından ilgilendiren konularda kendi kendilerini özgürce ve demokratik yol ve yöntemlerle yönetmelerini öngörmektedir. Bu demokratik değerler yanında yerel yönetim kuruluşları, üstlendikleri kamu hizmetlerinin yürütülmesinde merkezi yönetime göre etkililik ve verimliliği daha üst seviyede gerçekleştirebilen kuruluşlar olarak değerlendirilmektedir.

Yerel yönetimin hem yerel hem de yönetim (iktidar) boyutu bulunmaktadır. Birincisi yerel hizmet birimi olma, yerel hizmetlerin sağlayıcısı olma boyutudur ki burada yerel yönetimin, bir işletme, üretme ya da ürettirme ve idare etme sistemi olması söz konusudur. Diğer boyutu ise demokratik kendi kendini yönetme birimi olmasıdır ki burada yerel yönetimin bir siyasal sistem olması durumu ön plandadır.

Günümüzde konuttan çevreye, altyapıdan sosyo-kültürel alana kadar birçok sorunun çözümünde yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Ülkemiz de içinde olmak üzere dünyadaki eğilim yerel yönetimlere kentleşmeden çevreye kadar birçok sorunun çözümünde aktif görevler yüklemeye yönündedir. Bu hem modern yerel yönetim anlayışının hem de global bazdaki demokratikleşme eğilimleri ile küreselleşme sürecinin bir sonucudur.

Burada önemli bir nokta da yerel yönetimlerle kentleşmenin *aynı mekanlı* kavramlar olması durumudur. Bu yönüyle kentleşme olgusu yerel yönetimlerin görev alanına sürekli ve yoğun bir şekilde girdi (in-put) sağlamaktadır.

Kent yönetimi de konunun önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Kent yönetiminin konusu sayısı hızla artan insanların ve boyutları sürekli büyüyen mekanların gereksinmelerinin giderilmesini sağlamak, büyümeyi yönetmek, yönlendirmek ve denetlemektir. İyi bir kent yönetimi bu hedefleri etkili ve verimli bir şekilde yerine getirebilen yönetimdir. Zira kentsel büyüme daha fazla nüfusa,

daha geniş alana daha çok ve çeşitli hizmet sunulmasını gerektirmektedir. Bu konuda en büyük görev yerel yönetimlere ve özellikle belediyelere düşmektedir.

Demokrasi tartışmalarında, yerel yönetimler önemli bir yer tutar. Yerel yönetimler kimilerince, demokrasi okulu, demokratik toplumun oluşması için merkezi devlet iktidarını sınırlayan bir güç, katılım ve temsilin en iyi gerçekleştiği kurumlar olarak gösterilirken, kimilerince de tarihin bir döneminde ortaya çıkmış devlet kurumları olarak görülür. Hatta yerel yönetimlere, orta çağda burjuvazinin ve aristokrasinin ayrıcalık kazanmak için oluşturduğu birimler gözüyle bakılmıştır. Ama yerel yönetimler tarihin bir döneminden sonra vazgeçilmez kurumlar olmuştur (Görmez, 1997: 9).

En geniş anlamı ile iktidarın dağılımı ve bölüşümünü inceleyen siyaset biliminin bir özelliği, Aristo'ya kadar uzanan ve insanlığın tarihi ile özdeş uzun bir geçmişe sahip olması ise, diğer bir özelliği de kentte doğmuş olmasıdır. Bunu, aralarında 18 yüzyıllık zaman farkı bulunan Aristo ve Machiavelli gibi iki ana kurucunun, siyasal/mekansal birim olarak kendilerine, kenti, kent devletini temel almalarından da anlayabiliriz (Yıldırım, 1993: 51).

Bu anlamda, kent, yerel yönetim ve iktidar kavramları, iktidarın mekansal dağılımı çerçevesinde, birbiriyle doğrudan ilgili, birbirini tamamlayan ve aynı mekanlı kavramlardır. Bugün, yerel yönetim, kent yönetimi denildiğinde, yerel bir topluluğa kamu hizmeti sağlayan idari, sosyal ve siyasal birimler akla gelmesine rağmen, tarihsel gelişim süreci içinde ilk yerel yönetimler, bugün daha çok devlete, merkezi yönetimlere bırakılmış olan görevleri yerine getirmekteydiler. Bu durum ilk çağlardaki devlet anlayışının da bir sonucu olarak iktidar açısından merkeziyetçi bir yapı sunmaktadır.

Komün olgusunun ortaya çıkması ve 10. ve 16. Yüzyıllar arasında gelişip, belli fonksiyonları yerine getirmesi, yerel yönetimlerin demokrasi ile birlikte anılması sonucunu doğurmuştur. Demokrasi hücreleri olarak anılan ve dönemindeki iktidarlara karşı özgürlüğün, eşitliğin, katılma ve kendi kendini yönetmenin örneği olarak ortaya çıkan komünler 16. Yüzyılda işlevini kaybederek, merkezi devletlerin

güçlenmesi sürecinde devletin bir parçası haline gelmişlerdir. Aydınlanma çağı sonrası ulus-devletlerin ön plana çıkmasıyla, iktidarın bölüşümüne ilişkin yaklaşımlar hep merkeziyetçi bir nitelik taşımış, devletin kente olan ideolojik üstünlüğü kanıtlanmış ve o dönem düşünürleri siyasal ideolojilerini kentten daha geniş birimler, ulus gibi kavramlar bağlamında formüle etmeye başlamışlardır (Keleş, 2000, 28). Bunun demokrasi literatürüne yansımaları ise daha çok temsili demokrasi şeklinde olmuştur.

Tarihi kökeninde yerel yönetim-kent devleti- bulunan demokrasi kavramı, uzun yüzyıllar boyunca (19. Yüzyıla dek) onunla özdeşleşerek varlığını sürdürmüştür. Kısa bir aradan sonra köklerini yeniden bulma konusunda, yaygın ve etkin bir hareket içinde görünmektedir. Merkezi devletlerin gücünü kaybetmesi en azından olgunlaşıp yumuşaması ya da sorunlar bağlamında çıktılar üretmesine paralel gelişen demokrasi döneminde merkeziyetçi eğilimlerde de yumuşamalar görülmüş, ülkeler kendi bünyelerine ve sosyo- kültürel, siyasal yapılarına uygun âdem-i merkeziyetçi anlayışları benimsemişlerdir. Mutlak merkeziyetçi anlayışların yok olduğu bu dönemde gelişmeler ya âdem-i merkeziyetçilik ya da yumuşatılmış merkeziyetçilik yönünde olmuştur.

Klasik Yunan'ın doğrudan demokrasiyi içeren kent-devletinden, İtalyan Rönesansı kent-devleti cumhuriyetçiliğine, Batı'da temsili hükümet teorisinin ortaya çıkışından halk meclisleri düşüncesine kadar, tarih boyunca değişik köklerden beslenen demokrasi, gerek tarihi gelişim bağlamı içinde ve gerekse günümüzdeki uygulamaları açısından, değişik anlamlara sahip olmuştur. Demokrasi, iki bin yıllık tarihi gelişim süreci içinde, uzun süre, kent-devleti demokrasisi, halkın yönetime doğrudan katılımına dayalı bir tür siyasal düzen olarak algılanmıştır.

Çağımızda doğrudan demokrasi devletin yönetiminde uygulanmasının zorluğu bir gerçek olarak kabul edildiği için, özellikle 18. Yüzyıldan itibaren dikkatler temsili demokrasi üzerine çevrilmiş ve bunda da Fransız devriminden kaynaklanan özgürlük, eşitlik ve kardeşlik gibi değerlerin önemli bir etkisi olmuştur. İşleyiş ve boyutları bakımından tarihi köklerinden önemli farklılıklar gösteren

günümüzün temsili, dolaylı, ulus-devlet demokrasisi ağırlıklı olarak 19. Yüzyılın ürünüdür.

Robert Dahl'a (Dahl, 1991: 2) göre, bugün, demokrasi fikri evrensel bir yaygınlık kazanmıştır. Çoğu rejimler, demokrasi adı üzerinde bir tür iddia ileri sürmektedirler ve böyle yapmayanlar da çoğu kez kendi özel demokratik olmayan yöntemlerinin nihai demokrasiye giden yolda zorunlu bir aşama olduğunu vurgulamaktadırlar. Günümüzde diktatörler bile, meşruluklarının vazgeçilmez bileşenlerinden birinin, demokrasi dilinden alınan bir veya iki tutam söz olduğuna inanıyor gibi görünmektedirler.

Eflatun'dan günümüze kelimenin farklı boyutları, anlamları üzerinde tartışılan demokrasiye bugün de çeşitli düşünürler farklı anlamlar yüklemektedirler. Bu bağlamda, klasik demokrasi, liberal demokrasi, sosyal demokrasi gibi ayrımlara gidilmektedir. Bireylerin, yurttaşların temel demokratik hak ve özgürlükleri, yönetime katılım ve temsil, hukuk devleti, çoğulculuk, şeffaflık ve insan hakları gibi ilke ve değerlere sahip demokrasi ile insanın özgürleşmesinde, kurumların demokratik yönetime yatkınlığı ve demokrasinin yaşanabilmesinde, insanların demokratik eğitim kazanabilmelerinde birincil öneme sahip yerel yönetimler arasında yakın bir ilişki vardır. Katılma ve temsil gibi, çağdaş demokrasinin temel niteliklerinin bu kuruluşlarda yaşayabilmesi de bu ilişkiyi güçlendirmektedir. Ancak, Mill, Tocqueville ve Hill gibi düşünürlerin bu yöndeki fikirlerinin yanında Langrod gibi, çoğunluk kuralı, eşitlik, herkese eşit ölçüler uygulama gibi ilkeleri içeren demokrasi ile yerel yönetim prensiplerinin çatıştığını savunan düşünürler de bulunmaktadır.

Çağımızda da pek çok düşünür yerel yönetimlerin, demokrasi ile zorunlu ilişkisini savunmaktadır. Buna Hill ve Lipson gibi düşünürler de örnek gösterilebilir. Bu savlar, yerel yönetimler olmadan demokrasi olmaz sonucunu ortaya çıkarmasa da en azından çağdaş demokrasilerin kurulması ve gelişmesinde yerel yönetimlerin önemini ortaya koymaktadır (Görmez, 1997, 62, 63).

Tarihi gelişim süreci içinde yerel yönetim düşüncesinin ana temellerini liberal değerler oluşturmuştur. Kapitalizm, ulus-devlet ve liberalizmin aynı ortak felsefi paradigmaya ve dolayısıyla aynı ortak epistemolojik pozisyona dayandığı göz önüne alınırsa, aslında bu normaldir. Bu bağlamda ortak çakışma noktasını ise, liberal demokrasi kavramı oluşturmaktadır ki, gelenek söylemi ve köken tartışmaları bağlamında yerel yönetimin temel değerleri ile büyük oranda örtüşmektedir (Parlak ve Ökmen, 2016: 48)⁸.

Günümüzde yerel yönetimler, siyasal olgunluğun gelişmesi, demokratik anlayışın benimsenmesi ve ülke barışına katkı sağlanması yönünden çok önemli kuruluşlardır. Bu yönetimlerde gösterilecek başarı, demokratik anlayışın gelişmesine ve ülke düzeyinde bu alanda bir barışçıl ortamın oluşturulmasına yardımcı olacaktır. Bundan dolayı artık hemen hemen her ülkede, yerel yönetimlere demokrasinin önemli kurumları olarak bakılmaktadır. Çünkü yerel yönetimlerin en önemli özellikleri arasında, halkın kendi kendini yönetmesine imkân verebilen kurumlar olmaları gelmektedir. Dolayısıyla yerel yönetimler demokrasinin başlıca öğeleri kabul edilen, halkın yönetime katılması, çoğunluk ilkesi, yöneticilerin danışmaya önem vermeleri, daima hesap verebilme sorumluluğu içinde bulunmalarını hissetmeleri gibi değerleri içinde bulundurarak demokrasinin işleyebilmesi için önemli bir zemin hazırlamaktadır. Yerel yönetimlerin etkinlik, katılma, demokrasi, özgürlük gibi değerlerle birlikte anılmaları, demokrasinin dört temel ilkesi olarak bilinen, çoğunluğun yönetimi, azınlığın haklarının korunması, siyasal eşitlik ve de düzenli olarak seçimlerin yapılması gibi ilkelere uygun olmaları ve bu nedenle de toplumun demokratikleştirilmesi sürecindeki tartışmasız etkilerinden dolayı bu birimlere haklı olarak yerel demokrasi denilmiştir (Görmez, 1997: 69).

⁸ Bu konuda, “kişilere yasaklanmayan her şey müsaade edilmiş demektir, iktidarlar için ise, izin verilmemiş her şey yasaklanmıştır” diyen Benjamin Constant ile “özgür toplulukların gücünü komünlerde bulan, bilim yaşamı için ilkokulun fonksiyonu ne ise özgürlük açısından komün kuruluşlarının rolü odur” diyen Alexis de Tocqueville’in katkıları da büyük önem taşımaktadır. İdari âdem-i merkeziyetçilikten yana olan Constant’a göre kitlelerin etkisini azaltmak için sınırlı oy gerekirken, Tocqueville’ye göre, özgürlük, bir âdem-i merkeziyet sistemi, öbürü ise siyasal, ekonomik ve aynı zamanda bilim ve sanat alanlarında çeşitli dernekler, birlikler kurulmak suretiyle kurtarılabilir. Yine Tocqueville’ye göre, yerel özgürlük, Amerika’da, bizzat halk egemenliği teorisinden çıkar ki bu anlamda yerel yönetimler, merkezi idareye nispetle ve kütle halinde ele alınırsa bu teorisinin tatbik edildiği bütün birimlerin en önemlisidir.

Sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan ve gittikçe hızlanan kentleşme ve demokratikleşme eğilimleri, kenti ve bu bağlamda kentlerin yerel yönetim birimlerini siyasal erk paylaşımında taraf, hatta odak haline getirmiştir. Gerek görgül gerekse teorik çalışmaların bu yönde yoğunlaşması da bu gerçeği doğrulamaktadır.

Yerel siyaset, dar anlamda, yerel düzeydeki karar alma süreçlerini etkileyen tüm etmenlerin incelenmesi ile ilgiliyken, geniş anlamda ise, kentleşme sürecini ve yerel birimleri ilgilendiren bütün etkinlikler ve politikaları kapsamaktadır. Kırsal ve kentsel alanlarla ilgili konular, yerel yönetimlerle devlet arasındaki ilişkiler, yerel seçimler, siyasal erki eline geçirmek isteyen güçlerin yerel düzeydeki güç odaklarıyla devlet arasındaki çelişkiler, bu konudaki belli başlı konu başlıklarını oluşturmaktadır. Tarihi süreç içinde, siyasal erkin yayılması ve güçlenmesinin kentlerin varlığını ve gelişmesini gerekli kıldığı (Keleş, 2000: 88) gerçeğinden hareketle diyebiliriz ki yerel siyaset, kentleşme sürecinin bugünkü boyutlarında giderek önem kazanmakta ve dikkatleri üzerine çekmektedir.

1.3.4. Yerel Siyasete Çağdaş Yaklaşımlar ve Yerel Siyasal Elitler

Yukarıda elit teorileri çerçevesinde makro düzeyde ele aldığımız ve siyasetten, ekonomiye, sosyal, kültürel konulardan dini inançlara kadar geniş yelpazede tezahürleri söz konusu olan elitler içerisinde inceleme konumuz bakımından siyasal elitlerin ayrı bir yeri ve önemi bulunmaktadır. Daha çok ulusal boyutta ve yönetici sınıf, siyasal iktidar bağlamında irdelemeye çalıştığımız siyasal elitlerin, “madalyonun diğer yüzü”, “elmanın diğer yarısı” anlamında öteki boyutunu ise “yerel siyasal elitler” oluşturmaktadır. Yerel ya da kentsel düzeyde realize olan bu yerel siyasal elitler ise tabii olarak lokal bir çevrede, ulusal düzeyin altındaki bir kentsel mekânda, yerel seviyedeki bir elitler ortamında ete kemiğe bürünmekte, işleyişini sürdürmektedir. Bunun yanında, tıpkı ulusal düzeydeki siyasal elitlerde olduğu gibi, yerel siyasal elitler de siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, dini vb. yerel düzeyde bir elitler evreninde, ortamında ve kentsel seviyede varlığını ve işleyişini sürdürmektedirler. Bu örgütlenme ve işleyiş içerisinde şekillenen yerel siyasal elitlerin realize olup, ete kemiğe bürünmesinde bürokrasiyle, siyasetçisi ile yerel yönetimlerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Diğer yerel elitlerin etkileşim evreninde

yerel- kentsel siyaset büyük oranda yerel yönetim yapıları ve kurumları özelinde şekillenmekte ve bu bağlamda yerel siyasal elitler giderek daha önemli hale gelmektedir.

Yerel yönetimler, siyaset literatüründe, çoğulcu siyasal sistemin temel kurumları içinde değerlendirilir. Ülkede ulusal düzeyde bir siyasi iktidar olduğu halde, yerel yönetim sistemi sayesinde çok sayıda yerel iktidarlar ve politikalar ortaya çıkmaktadır. Yerel yönetimler siyasete ve yönetime katılma kanallarını genişleten kurumlar olmanın yanında, merkezi hükümet ve ulusal parlamento üzerinde yoğunlaşan siyasete katılma taleplerini, bir ölçüde yerel boyuta çekerek, siyasi hayatta bir yayılma sağlamakta ve böylece siyasi sistemin meşruluğuna önemli katkılar sağlamaktadır. Yerel yönetimler, siyasi partiler ve genel olarak siyaseti belirleyen önemli kurumlardır. Ve siyasetin mektebi olarak görev yapmaları ve demokrasiyi geliştirici işlevi, yerel yönetimlerin en önemli siyasi yönünü meydana getirir.

Kamu hizmeti üretmek, yerel yönetimin bir boyutudur. Bununla ilgili düzenlemeleri yapmak ve bunu temsili bir örgüt sistemi içinde gerçekleştirmeleri yerel yönetimlerin diğer boyutudur. Bu boyut, çoğulcu siyasi sistemin, demokratik düzenin temel unsurunu meydana getirir. Bu yaklaşım, daha çok 1970'li yıllardan sonra belirginleşen, devlet ile yerel yönetim ilişkilerinde çağdaş yaklaşımlardan birini oluşturan temsiliyetçi/ çoğulcu yaklaşımlarla ilgilidir. Temsiliyetçi yaklaşımlar, yönetimi (devlet, yerel yönetim) işlevlerinde tarafsız olarak gören ve herhangi bir sınıf ya da tabakanın çıkarlarından bağımsız kabul eden bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımlar, yönetimin, toplumun her kesiminden gelen siyasal baskılara duyarlılığını ve dolayısıyla yönetim politikalarının değişik çıkarları temsil ettiğini kabul eder. Dayanağını liberal düşünsel gelenekte bulan bu yaklaşımı, yerel/kentsel alana uygulayan çağdaş bir öncüsü R.A Dahl sayılmaktadır (Yıldırım, 1993: 53).

Daha çok, Amerikan siyaset bilimcilerince geliştirilen bu yaklaşıma göre, kentin örgütlenmesi bir siyasal süreçtir. Yerel düzeyde siyasal erkin paylaşılmasını konu edinen bu süreci çeşitli aktörler etkilerler. Bu yaklaşıma çoğulcu niteliğini kazandıran özellik de zaten bu aktörlerin sayısı ile ilgilidir. Ruşen Keleş bu

yaklaşım ile ilgili üç örneğe dikkat çekmektedir; Bunlardan birincisi, küçük yerleşim yerlerinde erk oluşumu ve yapısını ilk ele alan toplumbilimci Floyd Hunter'dir. Hunter'ın savunduğu teze göre, yerel düzeydeki erk yapısı, bir piramide benzemekte ve tüm siyasal süreçler hiyerarşik olarak tepedeki ekonomik güç sahiplerince, bir başka deyişle, iş çevrelerince belirlenmektedir. İkincisi ise, küçük bir yerel topluluğu, birçok oyunların oynandığı bir ortam (çevre) olarak kavramlaştıran ve çoğulcu bir yapıdan söz eden Norton Long'dur. Long, tekçi ve piramitvari bir erk yapısı yerine, bu ortamı, orkestra şefinin, konularına göre yer değiştirmekte olduğu bir orkestraya benzetmektedir. Üçüncü çoğulcu düşünür ise Robert Dahl'dır (Keleş, 2000: 96, 97). Tek bir seçkin grubun tüm topluma yön veremeyeceğine inanan Dahl'a göre, toplumda var olan çok sayıdaki seçkin gruplar arasında farklılıklar ve hatta çelişkiler söz konusudur. Bu çelişkiler ve onlar arasındaki rekabetin oluşturduğu dengedir ki demokrasiyi olanaklı kılar. Modern bir toplumda güç, sosyal gruplar arasında paylaşılmaktadır. Bir başka deyişle çoğulcu yaklaşım, çoğulcu bir siyasal ve sosyal yapıya dayanmaktadır. Siyasal sistemin kurumsal yapıları gelişirken, toplumdaki baskı ve çıkar grupları ve diğer sosyal örgütler de gelişmekte ve bu paralel olarak genişlemektedir.

Kararlara katılım ve kontrol şartıyla, ulus-devlet düzeyinin altında bulunan küçük topluluklarda da demokratik yaşamın geliştirilebileceğini söyleyen Dahl, daha çok küçük yerel topluluklar içinde, dolaylı ya da dolaysız olarak etki sahibi çok sayıda etki odağının varlığı üzerinde durmaktadır. Bu ise, demokrasiye çoğulcu niteliğini kazandırır. Bu, aynı zamanda herkesin çekinmeden siyasal kararlara katılması ve herkesin yönetmesi anlamına gelmektedir. Sözü edilen çoğulcu niteliğin oluşmasında ve katılımcı yönetim süreçlerinin işleyişinde, diğer faktörlerle birlikte yerel yönetimlerin katkısı ve etkisi ise günümüzde giderek öne çıkmaktadır (Parlak ve Ökmen, 2016: 57, 58)⁹.

⁹ Yönetimin (devlet, yerel yönetim) belirli sınıf veya kesimlerin çıkarları doğrultusunda işlev gördüğü ve bu kesimlerin karar mekanizmalarını öncelikle kendi seçmelerinin aracı olarak kullandığını ileri süren araççı yaklaşımlar, bir yandan Mosca, Michels ve Mills örneklerinde olduğu gibi belirli elitist bakış açılarından kaynaklanmakta; diğer yandan ise, Marxist perspektiflerden yararlanmaktadır. Bu yaklaşımları yerel yönetime, kentsel alana uygulayanlar arasında J. Lojkine ve C. Cockburn sayılabilir. Eğitim, aile, üst gruplar, ekonomik güçler ve ekonominin üst düzey yöneticilerinin

Yönetimin (devlet, yerel yönetim) işlevlerini, yöneticiler-bürokratlar tarafından tamamlanmış ulusal ya da yerel çıkarların savunuculuğu biçiminde gören bu yaklaşım, kamusal politikaların oluşumunda dışsal siyasi etkilerin bir rolü olmadığını düşünür. Bu yaklaşımlar büyük ölçüde Weber’ci siyaset sosyolojisinden kaynaklanmaktadır. Adı geçen yaklaşımı yerel yönetime uygulayanlar arasında Ray Pahl sayılabilir (Yıldırım, 1993: 54).

Bir ideal tip olarak bürokrasi üzerinde ağırlıklı olarak duran Weber, bürokrasinin siyasal toplum içindeki gücü ve belirleyiciliği konusundaki düşüncelerini açıklarken bu konuya yani yönetmenci-seçkinci yaklaşıma ilişkin açıklamalar getirmektedir. Weber’e göre, ekonomik çıkar gruplarının, gayr-ı resmi uzmanların, uzman olmayan halk temsilcilerinin işe karışması ya da merkezi parlamenter meclislerin, yerel ya da bölgeler arası başka temsilci kurulların kurulması, bütün bunlar doğrudan doğruya bürokratik eğilimin karşısına çıkan etmenler gibi görünmektedir. Ancak, tam gelişmiş bir bürokrasinin gücü olağan koşullarda hep çok yüksek olmuştur.

Bütün bürokrasiler, bilgilerini ve niyetlerini gizli tutarak, meslekten yetişmiş olanların üstünlüğünü arttırmaya çalışırlar. Bürokratik yönetim her zaman için “gizli oturumlar” yönetimi olmak eğilimindedir; bilgisini ve eylemlerini eleştirel gözlerden olabildiğince saklamaya özen gösterir (Weber, 1993: 210). Weber, bu düşünceleriyle bürokratik seçkinlerin belirleyicilik ve etkinliğine dikkat çekmektedir. Weber, buna ilave olarak kitlenin karar-verme sürecine katıldığı klasik “doğrudan demokrasi” kavramını reddeder; bu küçük topluluklarda geçerli olabilir, ancak çağdaş toplum

oluşturduğu elitler olmak üzere dört grup elitten söz eden Wright Mills, toplumun tek bir seçkin grup tarafından yönetildiğini savunur. Mosca’ya göre, yönetici sınıf yalnızca siyasal iktidardakileri değil, aynı zamanda siyasal iktidarı güçlü bir biçimde etkileyebilecek durumda olanları kapsar. Michels’e göre ise seçkinci bütün toplumlarda kaçınılmaz olarak var olacaktır. Her toplumda ve her örgütte ortaya çıkan küçük yönetici grubun, giderek bir oligarşi oluşturma eğiliminde olduğunu da savunan Michels buna Oligarşinin Tunç Kanunu adını vermektedir. Elitist düşünce önemli aşamalardan geçmiş ve plüralizme karşı önemli bir alternatif olmuştur. Ancak, özellikle demokratik elitizm gibi ara düşüncelerle iki yaklaşım bir araya getirilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında Marxist yaklaşımlarla da elitist yaklaşımın yakınlaştığı bilinmektedir. Arada köprüyü kuran kavram her ikisinde de bulunan yönetici sınıftır. Araççı yaklaşımla ilgili görüşler gerek devlet gerekse yerel bütün yönetimler için geçerlidir. Daha çok, genel olarak yönetimler için ortaya konmuş bu düşünceler bazı düşünürlerce yerel yönetimler ve kentsel alana uygulanmıştır

için bütünüyle geçersizdir. Modern devlette, liderlik bir azınlığın ayrıcalığı olmalıdır. Bu, modern zamanların kaçınılmaz bir özelliğidir (Giddens, 1996: 23).

Yönetmeci-seçkinci yaklaşımın İngiltere'deki temsilcilerinden en önemlisi, bu yaklaşımı yerel yönetime uygulayan Ray E. Pahl'dır. Kentteki olumlu ya da olumsuz durumları belirleyen aktörler olarak, belediye meclisi üyeleri, kent yöneticisi, toplumsal çalışma uzmanları vb. kimseleri sayan Pahl, kentteki kıt kaynakların paylaşımını da bunların belirlediğini söyler ki bunlara “yerel sistemin kapıcıları (gatekeepers)” adını verir. Pahl, yerel toplulukla ilgili araştırmalarında, özellikle erk paylaşımı konusunda bu “kapıcı milletini” bağımsız değişken olarak ele almıştır. Pahl, Weber'ci siyaset sosyolojisi ile bağlantısını vurgularken ise, Weber'in kent sosyolojisinin genel çizgilerinin kendisi için birer hayranlık noktası oluşturduğunu vurgulamaktadır. Bu ise daha çok Weber'in özerkliği (outonomy) kaybeden kentin (yerel topluluğun) siyasi ve hukuki bağımsızlığını da kaybedeceği şeklindeki düşünceleri ile ilgilidir.

Modern kentin düzenli ve uyumlu yapısının bozulduğunu ve bu bağlamda yeni toplumun her yerde ulus (toplumsal gruplar) tarafından temsil edilmeye başladığını söyleyen Pahl, kentin temel ögesinin bireyden toplumsal yapıya doğru bir kayma gösterdiğini vurgulamaktadır. Bu konuda ilginç bir örnek olarak ise, basit bir konuda, bir okul ile ilgili kaynakların kullanımında, yerel bürokrasinin yerel etkinliğine dikkat çekmektedir. Pahl'ın bu araştırmaları ile kent ve yerel toplum konusundaki araştırmalar, Chicago Okulu'nun ekolojik yaklaşımından daha çok erk paylaşımını içeren siyasal bir yöne doğru kaymıştır

Devlet ya da yerel yönetime belli sınıf ya da kesimler lehine taraf olma işlevi yükselen yapısalcı yaklaşım, özellikle yönetimin sosyal yapı içindeki örgütlenişini, biçimini ve işleyişini ele alır. Burada yararına taraf olunan kesimlerin etkinliğinden çok, yönetimin sosyal yapılanması önem taşımaktadır. Yapısalcı yaklaşımın en önemli temsilcisi, bu anlayışı yerel bazda ele alan, kentle ilgili sosyal savaşımın odağına yerleştiren Fransız düşünür Manuel Castells'dir.

Bağımlılık, az gelişmiş toplumların kentleşme olgusunu ve yerel yapılanmalarını açıklamak bakımından işlevselliği güçlü olan zengin bir kavram olarak ele alınabilir. Bağımlı toplumlarda kentsel olgunun içeriğine ve bağımlılığın kentleşme sürecini nasıl biçimlendirdiğine ilişkin sorulara Marxist sosyal bilimciler arasında en güvenilir cevapları Castells vermiştir. Bu konuda daha çok kent- kır karşıtlığına dikkat çeken Castells, kentsel çelişkilerin, gelişmiş kapitalist toplumların çoğunda giderek merkezi bir siyasi öneme sahip olmaya başladığını belirtmektedir. Üretim araçlarının toplumsallaşması tüketim araçlarının artan toplumsallaşmasıyla birleşince; diğer bir deyişle, ortak hizmetler günlük yaşamın yapısında ve ritminde stratejik bir rol oynamaya başlayınca, “kentsel sorunlar” giderek siyasi bir mesele haline gelmektedir. Bu ise kentsel mekânda iktidar ve sınıf (kesimler) ilişkisi ile ilgilidir. Bu kentsel siyasileşme nereden kaynaklanmakta ve nereye doğru gitmektedir? Castells’e göre bu, bir düzeyde gelişmiş kapitalizmin ekonomik ve toplumsal evriminin neden olduğu çelişkili sürecin bir sonucudur (Castells, 1997: 55, 123). Bu tahlil, tarihin gerçek aktörünün birey olduğunu söyleyen Webergil görüşün tam tersine, tarihin gerçek aktörü olarak sosyal sınıfları kabul eden Castells için normaldir. Marxgil yaklaşım içinde yer alan Castells’e göre kentsel olguyu meydana getiren ögenin bireylerin iktidar mücadelesi değil, sınıfların savaşım süreci olarak ele alınması yadırganmayacak bir durumdur.

Yerel siyaset alanında kuramsal ve görgül araştırmalarıyla son otuz yılda en çok dikkati çeken düşünürlerden biri olan Castells’e göre, kent ve kentsellik, özde, ideolojik içeriğe sahip kavramlardır. Bu görüş, mekânın biçimlenmesinin, kentsel yaşamın ve kent sorunlarının ancak kapitalizm ile kentsellik arasındaki ilişkiler çerçevesinde anlaşılabileceğini varsayar. Üretim birimleri, nasıl üretim araçlarının yeniden üretilmesini sağlıyorsa, kentler de emeğin yeniden üretilmesini sağlarlar (Keleş, 2000: 102). Bu üretim ise son tahlilde yerel ya da kentsel erk ilişkilerini ve yönetim yapılarını önemli bir şekilde etkilemektedir.

İktidarın mekânsal dağıtımını anlamında yerel- kentsel siyasetin öznesini oluşturan yerel siyasal elit burada özetlenen gelişmeler çerçevesinde giderek önem kazanmış ve halen siyasal elitlerin önemli bir boyutunu, bir elemanın diğer yarısını

oluşturma konumundadır. Yerel yönetimlerde görev yapan, seçilmiş siyasetçiler, meclis üyeleri, bürokratlar gibi yerel- kentsel siyasetin aktörleri durumundaki yerel siyasal elitler, kent mekanındaki yerel düzeyde var olagelen ekonomik, sosyal, kültürel, dini vb. içerikli çeşitli yerel elitlerle de ilişki ve etkileşim içinde fonksiyonlarını sürdürmektedirler.

İşte tam da bu nedenlerdir ki gerek merkezi ve gerekse yerel düzeyde siyasal sistemlerde bazı kişilerin, diğerlerinden daha fazla siyasal iktidara sahip olduklarının bilinmesi yeterli değildir; aynı zamanda, bu kişilerin kim olduklarının belirlenmesi de gereklidir. Bu amaçla, belirli beş metod kullanılmaktadır. Bunlar, ünşel (reputational), konumsal (positional), karar-alma (decision-making), durum analizi (case study) ve bunların bir arada kullanılmasına dayanan karma metodlar olarak sınıflandırılabilir. Bu metodlar hem ulusal hem de yerel elitlerin ortaya çıkarılmasında kullanılmakta, bu da adı geçen metodların önemini artırmaktadır (Önderman, 1991: 93). Özellikle siyasal elitler ve daha özelde ise yerel siyasal elitlerle ilgili çalışmalar, bu bağlamda en popüler ve ilgi çeken araştırmalar niteliğindedir.

1.3.5. Siyasal Elit Literatürü: Siyasal Elit ve Yerel Siyasal Elit Araştırmaları

Elitler, bir ülkedeki temel siyasi ve ekonomik kararları alan veya şekillendiren kişilerdir. Antropoloji, sosyoloji, siyaset bilimi, tarih, ekonomi, sosyal psikoloji, psikoloji, psikiyatri ve beşerî bilimlerdeki literatürden alınan siyasi seçkinlerin incelenmesiyle ilgili çok çeşitli materyaller bulunmaktadır. Elitler hem demokrasinin siperleri hem de antitezi olarak tanımlanmıştır.

Elitler ve elitizm bağlamında bir devlet yönetiminde kim, ne kadar etkin nasıl yönetiyor, sorularını yanıtlamak amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda Avrupa, Asya ve Amerika'daki ülkelerde önemli neticelere ulaşmak mümkün olmuştur. İlk olarak elitler kavramı İtalya'da kullanılmış olmasına karşın bu konu ile ilgili olarak Amerika'da yapılan geniş çaplı yayınlar ve değerlendirmeler, Avrupa kıtasına nazaran çok daha ileri düzeydedir.

Siyasal Elitler konusunda özellikle Avrupa ve Amerika kıtalarında bir yüzyıla kadar öncesine giden araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda bütün ülkelerde özellikle gelişmiş ülkelerde elit araştırmaları gerçekleştirilmiş ve bu konu ile ilgili olarak farklı makaleler ve kitaplar kaleme alınmıştır. Ülkeler bazında değerlendirildiğinde Çin, Rusya ve Avrupa elitlerine yönelik olarak çok sayıda çalışmaya rastlanır. Literatürde elitizm antropolojik bağlamda incelenerek olursa bir kültürü (Shore ve Nugent, 2002), güç ve sınıf olarak aileleri (Farrell, 1993) bununla birlikte liderleri (Welsh, 1979) çağrıştırması mümkündür. Ama bunun yanında demokrasiyle alakalı temel başlıklar üzerinde durulacak olursa da; Demokraside liderlik (Broker, 2005), Elit kurumlar ve Liberal Demokrasi (Higley ve Burton, 2006), modernizasyon ve politik elitler (Ahuja, 1975), Dil ve Kimliklerin politikası (Knapp, 2003), ve benzeri başlıklarda elitizm akla gelmektedir. Ayrıca elitizm Rejimlerin krizleri ve merkezleri (Dogan ve Higley, 1998), eşitsizlik ve fakirlik, iktisadi büyüme ve azınlıklar (Brezis ve Temin, 1999) başlıklı araştırmalara konu olmuştur.

1.3.5.1. Dünya’da Siyasal Elit ve Yerel Siyasal Elit Araştırmaları

İlk olarak 1969’da yayınlanan ‘Politik Elitler’, elitlerin siyasetteki rolüne ilişkin literatürü gözden geçirir. Hem ‘klasik’ elit teorisyenlerle ilgilenir. Mosca, Pareto, Michels, Burnham ve C. Wright Mills ve diğer modern siyaset bilimciler ve sosyologlar tarafından elitler üzerine birçok ampirik ve teorik çalışma yapmışlardır. Bazıları günlük siyasi kelime dağarcığına girmiş olan; ‘elitizm’, ‘iktidar eliti’, ‘kuruluş’, ‘elit konsensüs’, ‘oligarşinin demir kanunu’ ve ‘kitle’ gibi elit söyleminin temel terimlerini kullanmışlardır (Carboni, 2020:26).

Siyasal düşünce, toplumda yönetici bir sınıfın ortaya çıkışını açıklamak amacıyla uzun süredir elitler kavramıyla uğraşmaktadır. Bununla birlikte, elit davranış üzerine sistematik çalışmalar, büyük ölçüde Avrupalı liberal yazarların artan bürokratikleşme ve toplumun parçalanmasına karşı çıkan öncü çalışmaları sayesinde, yalnızca yirminci yüzyılın başlarında ortaya çıktı. Bu erken dönem elit teorisyenleri, kitleler üzerinde güç sahibi olan homojen, özerk ve kendi kendini idame ettiren bir yönetici sınıfın varlığına işaret ettiler.

Yeni nesil bilim adamları, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra klasik teorinin öncüllerini sorgulamaya başladılar ve klasik elitizm tarafından öne sürülen iç homojenliği ve sınırlı elit boyutunu eleştirdiler. Charles Wright Mills (1956) ve Robert Dahl (1961) gibi çeşitli teorisyenler, elitler arası etkileşimlerin çok daha karmaşık olduğunu ve gücün toplum genelinde geniş bir şekilde dağıldığını vurgulayarak elitlerin davranışına yeni bir ışık tuttu. Wright Mills ve Dahl, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki elitler üzerine yaptıkları araştırmalarda, gücün tek bir homojen güç elitleri tarafından değil, karar verme süreçleri üzerinde çeşitli etkilere sahip olan ve müttefik olan bir dizi rakip elitler tarafından tutulan bir kaynak olduğunu gösterdiler. Başka bir deyişle, elitler genellikle yalnızca belirli kaynakları kontrol ederler ve toplumun herhangi bir düzeyinde bulunabilirler. Dolayısıyla bu "işlevsel elitler" tüm kaynakları kontrol eden "hegemonyalardan" çok daha yaygındır ve bunun yerine modern siyasi sistemlerde nadir görülen bir durumdur. (Klingemann and Dalton 2007: 818-832).

Son birkaç on yılda, elitler üzerine yapılan çalışmalar daha ampirik yaklaşımları içerecek şekilde gelişti. Ampirik çalışmalar büyük ölçüde elitlerin sosyal bileşimine, elitler arası çatışma örüntülerine, liderlerin kendilerini diğer elitlerden nasıl ayırdığına, elitlerin nasıl işe alındığına ve zaman içinde nasıl değiştiğine odaklanmıştır (Carboni, 2020:26).

Kentler ve yerel yönetimler güç kazandıkça yerel siyasal elitlere yönelik çalışmalarda bir artış yaşanmıştır. Özellikle kentlerin iktisadi bağlamda güçlendiği dönemlerde kent politikaları üzerinde etkili olan siyasi elitler mercek altına alınmıştır. Günümüzde, belirli mahallerin seçilerek, sınırlanmış bir alanda yerel iktidar ilişkilerinin incelenmesine oldukça sık rastlanılmaktadır.

Burada bizi özellikle ilgilendiren nokta, bu araştırmaların birçoğunda, elit kuramının savlarını doğrulayan sonuçlara ulaşılmış olmasıdır. Her ne kadar yerel bir iktidar yapısı incelenmekteyse de bunun toplumsal ölçekte hiç bir anlamının olmadığı da söylenemeyecektir. Hem siyasi bilim hem de sosyoloji bünyesinde yapılan bu araştırmalar, ilginç yöntem sorunlarını da beraberinde getirmekte ve tartışmalara yol açmaktadır. En eski yerel iktidar araştırmalarından biri, Robert ve

Helen Lynd'in 1929 yılında yayınladıkları ve Middletown (ABD) şehrini inceleyip, elitist sonuçlara ulaştıkları, çalışmalarıdır. O tarihten bu yana, birçok şehrin yerel iktidar yapısı bu metodlarla incelenmiştir (Önderman, 1991: 93).

ABD'de yerel elitlere yönelik çalışmaların oldukça fazla sayılarda gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir. Yerel elitlerin ve farklı politik olaylara yönelik tutumlarına ve sosyo ekonomik geçmişlerine dair çalışmalar oldukça fazladır. Bu araştırmalar genel olarak kantitatif araştırmalar olmakla beraber kalitatif çalışmalar ve bunlara yönelik makale ve kitaplarda vardır. Mesela yerel elitler ile ilgili kalitatif çalışmalarda kullanılabilir yöntem ve metotlara yönelik makalelere de bulunmaktadır. Bu bağlamda, en sık alıntılanan ünlü yapıt, poliarsşik modelini New Haven belediyesinin incelenmesi üzerine kuran Robert Dahl'a aittir. Yerel siyasi seçkinlerin kaygan ve cılız toprakları üzerine en belirgin çalışmalar arasında, sözü edilen başlıklar, Robert Staughton ve Helen Merrell Lynd tarafından kaleme alınan, Middletown (1929) ve Middletown in Transition (1937), Muncie'de (Indiana) üstlenilen öncü eserlerdir. İki Amerikalı bilim adamının, tümevarımsal olarak yönlendirilen bir kentsel soruşturmaya ilk girişenler arasında ve ekonomik değişimlerin ve kalkınma stratejilerinin çeşitli alanlardaki etkisini ilk düşünenler arasındadır.

Toplumun önde gelen katmanları da dahil olmak üzere kasaba nüfusunun kesimleri, bu kesimlerin değerleri ve davranışları hakkında. Lynds'in çalışması aynı derecede önemlidir, Burada seçilen vakalar için örnek teşkil eden Lynds'in araştırması, ekonomik kurumlar ile siyasi kurumlar arasındaki "net ayrılığı", yerel düzeyde bile vurgulasa da iki kurum ve liderlik arasındaki içkin karşılıklı bağımlılığı kabul eder. Çünkü "egemen olanlar". Ekonomik bir bakış açısından, topluluk, yalnızca vergilendirmede çok abartılı bir artıştan veya kendi işlerine çok güçlü bir şekilde dahil olmaktan kaçınmak için siyasi sorunlar üzerinde kontrollerini uygular. (Lynds, 1937).

Nitekim, Lynd'lerin "Middletown" üzerine çalışmaları ve yerel düzeyde ekonomik ve politik seçkinler arasındaki bağlantılara ilişkin cılız çıkarımları, Söz konusu bağlantılar ve bunların kentsel toplulukların kalkınma stratejileri ve genel

profili üzerindeki etkilerine yönelik anlamlı ampirik çabaların yolunu açmıştır. Bu anlamda dikkate değer olan William Lloyd Warner'ın "Yankee City" (Newburyport, Massachusetts) üzerine çalışmasıdır (Warner & Lunt, 1941; Warner & Lunt, 1942; Warner & Strole, 1945; Warner & Low, 1947; Warner, 1959; Warner, 1963). Kategorik konumlarına rağmen, Warner'ın "Yankee Şehri" üzerine çalışması, yerel siyasi liderliğin ince ve dar bağlamda araştırması önemlidir. Araştırmada gözlemlerden yoğun olarak yararlanılmış nüanslı bir biçimde bu araştırmayla, topluluk içindeki kilit bireylerin sahip olduğu "prestij" ve bunların sosyal hiyerarşi üzerindeki yerlerine ilişkin uzmanlığın değerlendirmesini içeren "katılım indeksi" adı altında bir ölçek tekil bir yöntem kullanılmıştır.

Warner'ın "Yankee City" çalışmalarının bilimsel olarak tanınmasından kısa bir süre sonra, Floyd Hunter "Regional City"de yürütülen benzer bir çalışma geliştirdi. Hunter'ın bulguları çarpıcı biçimde Warner'ın bulgularına benziyordu. "Yankee City"de, "Regional City"de olduğu gibi, "iş adamları toplumun liderleridir. Aslında herhangi bir kasabada oldukları gibi. Zenginlik, sosyal prestij ve siyasi mekanizma, bu liderler tarafından gücün kullanılmasında işlevseldir.

Ekonomik elitin yerel karar verme ve onun "kast" davranışı üzerindeki baskınlığı ve üstünlüğüne yapılan vurgu, Delbert Miller'ın "Pasifik Şehri"ne ilişkin araştırmasında daha da ileri götürülür. C. Wright Mills "konumsal yöntem" için merkezi ise, Warner ve Hunter "itibar yöntemi", Robert Dahl'ın Poliarşi ve Kim Yönetiyor? (1961), seçkinleri analiz etmede "karar yöntemi" için referans eserlerdir. Dahl'ın çalışmasının kapsamı son derece önemlidir. Çünkü onun birincil amacı yerel siyasete ilişkin hem Marksist hem de seçkinci yorumlara bir yanıt vermek ve bir şekilde Amerikan demokrasisinin geleneksel imajını ve modelini yerel düzeyde bile "rehabilite etmek"ti. Mills'in, Warner'ın ve Hunter'ın ulusal ve yerel seçkinleri bir tür komplocu ve gizli kast olarak algılamaya yönelik "davetlerini" bu nedenle gerçekten demokratik ve bütüncü olarak reddetmiştir.

Avrupa kıtasında yerel elitlere yönelik çalışmalar daha çok iktisadi dönüşümün yaşanmış olduğu 1950'li ve sonrasındaki yıllara dayanmaktadır. Endüstrileşmenin neticesi plan politikalar gerek yerel gerekse de ulusal bağlamda

politikaların ve aktörlerin değişimine yol açmıştır. Özellikle geleneksel sanayiden modern sanayiye geçiş sürecine denk gelen bu dönemlerde (Berger vd.,1969: 437) elit dönüşümü de yaşandığından dolayı bu dönemler araştırmacıların dikkatini çekmiştir.

Avrupa’da yerel elitlerle ilgili çalışmalarda Fransa’nın sanayileşmeyle birlikte yaşadığı değişimi ve bu değişimin yerel politikaya yansımalarının “Fransa’da Reform Problemi: Yerel Elitlerin Politik Fikirleri” başlığını taşıyan araştırmada Suzanne Berger, Peter Gourevitch, Patrice Higonnet, Karl Kaiser ele almışlardır. Berger ve diğerlerinin yapmış olduğu çalışmalarında Fransa’nın bu süreç itibariyle sanayileşme ve iktisadi bağlamda artmakta olan ivmesiyle seçilmiş Grenoble kentinin ileri gelen politikacı, bürokrat ve gazetecileriyle yapılmış olan bir ankete dayanmaktadır. Solculuk ve sağcılık benzeri terimler çerçevesinde kentin toplumsal ve iktisadi yapılarında yaşanan değişimler ve elitlere yönelik değerlendirmeler bu araştırmada yer almıştır.

Avrupa’da Yerelleşme ile ilgili tartışmalar çerçevesinde ve yerelleşmenin en uç örneklerinin görülmüş olduğu ülkelerden birisi olan İngiltere’de yaşananlarla ilgili “Britanya Yerel Yönetimi” başlıklı çalışmada Colin Copus, yerel otoritelere merkezi yönetimin yetkilerini devretmesinin oluşturduğu problemler üzerinde durmuştur. Copus çalışmada İngiliz yerel yönetimi için, merkez ile yerellikler arasında yeni bir anayasal yerleşimin yaratılmasına dayanan bir yapı ortaya koymuştur. Yeni yetkilendirilmiş yerel yönetimin federal bir Birleşik Krallık bağlamında oynayabileceği rolü araştırmış ve bu yeni konseylerin siyasetinin nasıl yürütülmesi gerektiğini ele almıştır. Yazar, yeni anayasal düzenleme ile hangi yeni siyasi hesap verebilirlik biçimlerinin gerekli olacağını ve yerel yönetimin kime karşı sorumlu olması gerektiğini araştırmıştır. Ayrıca, bu sorumluluğun güvence altına alınabileceği mekanizmaları da incelenmiştir. Makale, yeni bir siyasi güç dengesine dayanan merkezi yerel ilişkiler için sorumluluk ve hesap verebilirlik ile ilgili bir bağlam ortaya koymuştur (Copus, 2006: 4-21).

1971 yılında hazırlanmış olan “Yerel Siyasal Elitler ve Ekonomik Değişim” başlığını taşıyan doktora tezinde Alan Joel Stern İtalya’nın dört önemli kentinin yerel

elitlerini tanımaya ve onların iktisadi değişimiyle ilgili boyutlarını belirlemeye yönelik bir çalışmasında özellikle yerel elitlerin talyan toplumunda ulusal elitlerin bel kemiğini meydana getirdiklerini bulmuştur. (Stern, 1971: 23).

Klausen, yapmış olduğu “Bosna Hersek'te Yerel Elitlere Yetki Devri” başlıklı çalışmasında g mcadesinin çok keskin yaşanmış olduğu Bosna Hersek'te savaştan sonraki süreçte yerel siyasette elit değişimini araştırmıştır. Klausen, farklı ulusal toplulukların siyasi elitlerinin değişiklik talepleri, devam eden bir fikir birliği eksikliğinin siyasete yansımalarını ortaya koymuştur (Klausen, 2005: 61).

Laura Brunell 1999 yılında yaptığı “Komünizm sonrası rejimin yerleşmesi: kent Yönetimi ve Komünizm sonrası Enstitü Başkenti” başlıklı çalışmasında Kurumsal Sermaye, komünizm sonrası Polonya'da yerel yönetimler ile sivil toplumun örgütlü unsurları arasında gelişen yeni ilişki biçimlerini incelemiştir. Krakow ve Lodz'u kendi vakaları olarak kullanan Brunell, belirli şehirlerin sadece yüksek veya düşük performanslı rejimler olmadığını bulmuştur. Sivil toplumun demokratikleşmedeki önemini vurgulamıştır.

Son yıllarda bilim adamları, Çin'in yirminci yüzyılın başlarındaki yerel liderlerinin doğası ve devlet yetkilileriyle etkileşim biçimleri hakkında çok şey ortaya çıkardılar. Bununla birlikte, Çin kırsalındaki 1949 öncesi siyasetle ilgili önemli sorular hala çözülmemiş durumda. En önemlisi, yirminci yüzyıl yerel seçkinlerinin bileşimindeki ve faaliyetlerindeki ve bunların devletle ve diğer sosyal ve politik gruplarla ilişkilerindeki genel değişim modeli neydi ve bu model neden ortaya ıktı? Benzeri soruların araştırılması gerekiyordu. Lenore Barkan, “G Modelleri: Bir Çin İlçesinde Kırk Yıllık Elit Politika” başlıklı çalışmasında 20. yüzyılın başından 1930'ların sonlarına kadar Kuzey Jiangsu'nun Rugao ilçesindeki yerel liderler üzerinde yapılan bir araştırma aracılığıyla, bu sorulara cevap aramıştır. Rugao'dan elde edilen kanıtlar, yirminci yüzyılın başlarında Çin'in ne tutarlı yerel seçkinlerin büyümesine ve genişlemesine ne de kalıcı yerel seçkinlerin dağılmasına tanık olduğunu göstermiştir.

1950'lerde ve 1960'larda yerel seçkinler üzerine yapılan çalışmaların çoğu Max Weber ve Karl A. Wittfogel'in teorilerine dayanıyordu. Tze-ki Hon'un "Ming-Qing Çin'deki Yerel Elitler" başlıklı çalışması, emperyal Çin'in son dönemlerindeki yerel seçkinlerin emperyal devletin bir uzantısı olduğu argümanını desteklemektedir.

Nandiyang Zhang (2016) "Çin'de Siyasi Elit Koalisyonu ve Yerel İdari Reform—Wang Yang yönetimindeki Shunde vaka çalışması" başlıklı araştırmasında Çağdaş Çin'de kurumsal reform yaratmak için yerel düzeylerde siyasi elit koalisyonlarının önemini incelemektedir. Bu makale, 2008'den 2012'ye kadar Guangdong eyalet Parti sekreteri Wang Yang yönetiminde Shunde'nin idari reformlarını inceleyerek, yerel reformların temel itici gücü olarak bir eyalet-taban koalisyonunu tanımlamaktadır. Karşılıklı etkileşimler yoluyla karşılıklı güvene dayanan siyasi elit koalisyonlarının oluşumunun reformun başarısı için çok önemli olduğunu savunmaktadır. Koalisyon içinde, güçlü reformist il lideri, reform sürecine yoğun bir şekilde dahil olarak liderliğini sağlarken, aktif taban kadroları reform planlarının tasarımcıları ve uygulayıcıları olarak hizmet vermektedir. Makale, Wang ve Wang'ın olmadığı, daha az hevesli taban kadrolarına sahip aktif taban kadrolarının senaryoları arasında bir karşılaştırma yaparak, bu siyasi elit koalisyonunun doğası gereği kırılğan olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Chibber ve Eldersvel (2010) tarafından yapılan "Çin ve Hindistan'da Ekonomik Reforma Yerel Elitler ve Halk Desteği", başlıklı makale, otoriter bir siyasi sistem olan Çin'in neden reform sürecine bir demokrasi olan Hindistan'dan daha popüler bir destek sağlamayı başardığını analiz etmektedir. Yazarlar, yerel politikacılar ve bürokratlar reform sürecini daha fazla desteklediğinde, ekonomik reform için daha büyük bir halk desteğinin olması muhtemel olduğunu savunmuştur. Yerel siyasi seçkinler, demokratik bir sistemden ziyade otoriter bir sistemde reformu daha fazla destekleyebilir, çünkü yerel seçkinlerin reform sürecine desteğinin düzeyi, yerel seçkinlerin karşılaştığı teşviklerden etkilenir. Çin'de kurumsal reform yerel seçkinlerin karşılaştığı teşvikleri değiştirirken, Hindistan'da reformlara yerel seçkinleri Çin'deki kadar reformu desteklemeye teşvik edecek kurumsal değişiklikler eşlik etmedi. Argüman, sırasıyla 1990 ve 1996 yıllarında Çin ve Hindistan'da

gerçekleştirilen yerel elit ve kitle anketlerine dayanmaktadır. Çeşitli alternatif açıklamaları kontrol eden bir logit modeli, yerel elit desteğinin reformların popüler olup olmadığını açıklamak için kritik olduğuna dair kanıt sağlamaktadır (Chibber ve Eldersvel, 2010).

Lerman, (1977) “Tayvan’da Ulusal Elit ve Yerel Politikacılar” başlıklı çalışmasında diğer gelişmekte olan ülkelerdeki benzer durumlara atıfta bulunarak, Tayvan’ın ulusal seçkinlerinin diğerlerinin siyasi ahlakına yönelik tutumlarının nasıl geliştiğini ve seçim politikacılarının neden seçkinlerin tutumlarına saldırgan bir şekilde davrandığını açıklamaktadır. Bir dipnot olarak makale, ulusal elitin Tayvan’ın saldırgan yeni seçim sistemini ortadan kaldırma arzusunu neden kontrol ettiğini ve bunun yerine kapsamını genişlettiğini tartışmaktadır.

1.3.5.2. Türkiye’de Siyasal Elit ve Yerel Siyasal Elit Araştırmaları

Siyasal elitler konusunda Türkiye’de Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen en önemli araştırma Frederick W. Frey tarafından yapılmıştır. Türkiye Siyasal Elitleri ile ilgili olarak kaynak niteliği taşıyan ve öncü eserlerden olan kitap, 1965 yılında basılmıştır. Türk politik yaşamında 1920 ile 1957 yılları arasında faaliyet gösteren siyasi partiler ve milletvekillerinin araştırıldığı bu çalışmada Türkiye’de siyasetçi profilleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede vekillerin yaşları, dini inançları ve meslek tipleri istatistiksel olarak incelenmiştir. Yapmış olduğu araştırmada Frey, farklı kaynaklardan istifade etmiştir. Bu çerçevede kişilerle yapılan mülakatlar, anketler, gazete ve dergi makaleleri, ünlü figürlerin biyografileri, ansiklopediler ve biyografik sözlükler değerlendirilmiştir.

Nicolas Monceau tarafından yapılan “Demokrasi Kuşakları: Türkiye’de Elitler ve iktidar” başlık çalışmada da Türkiye’de politik elitler üzerinde durulmuştur. Çalışma, elitlerin 1960’lardan başlayarak günümüze kadarki süreçte eğitim, politik, mesleki, arka planlarını tanıtmak, elitlerin politik ve sosyal profillerini çıkartmak ve bununla birlikte Türk elitlerinin Avrupa Birliği yolunda ana konular ile ilgili davranış ve tutumlarını belirlemek hedeflenmiştir.

Türkiye'nin genel elit teorisi çerçevesinde ve siyasal elitlere yönelik gerçekleştirilen çalışmalar genel olarak akademik bağlamda yapılmış olan çalışmalarla sürdürülmektedir. Siyasal elitlerin iletişim araçlarından televizyonda yer bulması ile ilgili bir doktora tezi olarak "Televizyon ana haber bültenlerinde siyasal elit kullanımı" (Alver, 1997), "Türkiye'de elit değişimi ve toplumsal yapıya etkileri" (Karakoyun, 2005), "Türkiye'de siyasal elitizm ve politik cemaat olarak Mülkiyeliler" (Sahin, 2005) "Kıbrıslı Türk siyasal elit ve siyasal kültür yönelimleri" (Kural, 1988); bir yüksek lisans tezi olarak "Türkiye'de 1980 sonrasındaki parlamenter elitin toplumsal kökenleri" (Damyan, 1997), bu tür araştırmalar arasındadır.

Yerel yöneticilerin Türkiye'de iktisadi değişimiyle nasıl değişime uğramış olduklarına yönelik bir çalışma Leslie ve Roos (1969: 552-566) tarafından "Türk yerel yönetimleri tutum araştırılması" başlığını taşıyan araştırmadır. Türkiye'de görev yapan ve Modernizme geçen bir toplumda hem elitlerle hem de kent ve köylerdeki insanlar ile iletişim halinde olan en önemli yönetici kesim olan kaymakamlar üzerine odaklanılmıştır. Kaymakamların içinden geldikleri sosyal ortam, mezun oldukları okul ve genel yaşamış oldukları problemlerle Türkiye'nin genel idari yapısının özetlenmiş olduğu bir girişin ardından uygulanan metodoloji hakkında bilgi verilmiştir.

Kevin Rubins ve Asu Aksoy tarafından "İstanbul'un yükselişi: şehir kültürüne baskı ve geri dönüşü" başlığını taşıyan çalışmalarında 1994 yılında Refah Partisi'nin İstanbul seçimlerinin kazanmasından sonra kent elitlerinin değişimi incelenmiştir. Gecekondu kesiminin oylarıyla iktidarı elde eden Refah Partisi döneminde İstanbul'da gecekondu kültürünün hâkim olabileceğini belirtmişlerdir.

1980'li yıllardan itibaren Türkiye'de şehirlerin yükselişi İstanbul ile sınırlı kalmamış Anadolu'da özellikle muhafazakâr KOBİ'lerin de yükselmesine paralel bir şekilde Anadolu'da bazı şehirler de ön plana çıkmaya başlamıştır. Kösebalaban, (2007) yaptığı araştırmasında "Anadolu şehirlerinin bir yükselişte olduğu ve modernleşme paradigmasının bir başarısızlığa" uğramış olduğunu ifade ederek Anadolu'da yaşanan dönüşümün İslami kesimlerin kontrolünde geliştiği İslami

yenileşmenin etkisiyle gerçekleşmiş olduğunu vurgular. Kayseri ve *Konya*'yı bu değişimin öncüsü olarak ön plana çıkaran Kösebalaban, bu kentlerin küreselleşmeden de istifade ederek İslami bir elit sınıfı oluşturduklarını belirtmiştir.

Öbür taraftan elit teorisi çerçevesinde Türkiye'nin farklı farklı kentlerine yönelik çalışmalar da vardır. “Yerel siyasal elitin yapısı ve yerel yönetim sorunlarına yaklaşımları üzerine bir araştırma: Kırıkkale örneği” (Yaylı, 1998), Yerel Siyaset: Göksun Örneği” (Çitfcioglu, 2006) “Türkiye’de Yerel Siyasal Elitler: Hatay İli Örneği” (Kocaoğlu, 2006), “Malatya’da Siyasal Seçkinler” (Sayın, 1996), Türkiye’de politik değişim ve siyasi elitler Merkez-Çevre Kuramının Gözden Geçirilmesi ve Türkiye’de Bir “ Elit Koalisyonu Olarak Yeni Elitler” (Kurtbaş, 2017), “6360 Sayılı Kanun Sonrası Yerel Siyasal Elitlerin Değişimi”, (Aydın, 2019), yüksek lisans tezi olarak hazırlanan “Malatya ilinin Belediye Başkanları” (İlhan, 2007), “Yasal Elitler ve Yerel Sosyal Hayat: Konya’da 1980 sonrası yerel sosyal elitler üzerine bir inceleme” (Küçüktığılı, 2010), “Elit teorisi perspektifinden Çanakkale Milletvekillerinin Sosyolojik Profilleri” (Arslan, 2006), “bunlara örnek araştırmalardır.

İKİNCİ BÖLÜM

KONYA'DA SİYASAL ELİTLER VE YEREL SİYASET

2.1. Cumhuriyet Döneminde Elitler ve Konya

Cumhuriyet'in kurulmuş olduğu 1923 tarihi ve sonrası süreçte Türkiye açısından demokratikleşme ve Batı uygarlığına erişme gayretleri çerçevesinde geçmiştir. Osmanlı Devleti'nin devamı olmakla beraber Türkiye Cumhuriyeti, onunla arasında kökten bir kopuşu temsil etmektedir. (Timur, 1998: 14). Yapmış olduğumuz araştırmada Cumhuriyet dönemini önemli bir kırılma noktası olarak değerlendirdiğimiz 2002 öncesi ve sonrası olmak üzere iki dönem halinde ele alacağız. Aynı şekilde 2002 öncesi dönemi 1980 askeri darbesi öncesi ve sonrası olarak ele alacağız.

2.1.1. 2002 Yılı Öncesi Türkiye ve Konya

Bu başlık altında 2002 yılı öncesi Türkiye ve Konya'daki siyasi durum değerlendirilmiştir.

2.1.1.1. Tek Parti Döneminden Çok Partili Siyasal Hayata Geçiş ve Merkez – Çevre İlişkileri

1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı İmparatorluğu'ndan güçlü, merkezi ve yüksek düzeyde bürokratik bir devlet miras almıştı. Zürcher, “Ekim 1923'te Osmanlı Anadolu harabelerinden yaratılan cumhuriyet, tabii ki, hukuken ve biçimsel olarak yeni bir devlettir” demektedir. Güç merkezi haline gelen ve geleneksel imparatorluğun modernleşmesini ve batılılaşmasını gerekçelendiren bürokratik seçkinler, modern bir ulus devlet kurma adına hareket etmişlerdir. Bu oluşum, toplumsal yapıyı ve kültürü değiştirmeye yönelik radikal dönüşüm hareketiyle başlamıştır (Zürcher, 2010:136).

Osmanlılar, yeni cumhuriyete, kendisini devletin kurucusu ve koruyucusu olduğuna inanan, toplumu uygar bir düzeye yükseltme misyonunu benimseyen ve toplum adına karar verme konusunda kendini yetkin gören bürokratik seçkinlerden oluşan bir miras devretmiştir. Ayrıca Osmanlılar, modernleşme arzusu duymadan,

uygar bir toplum olmaya hazırlıksız, çoğunlukla eğitimsiz köylülerden oluşan kitleleri bırakmıştı. Türk devlet geleneğinin altyapısını oluşturan bu sosyo-kültürel yapıyı oluşturan iki unsur aşkın devlet ve zayıf toplumdur. Türk devlet geleneğindeki aşkın devlet yapısını şu şekilde açıklamaktadır: “Siyasi kültürün patrimonial ve merkezileşmiş doğası, herhangi bir sivil toplumun yokluğu veya zayıflığı ile birleştiğinde, devlet (hükümdar) ve toplum (yönetilen), oğullu babaya benzetilmekteydi (Zürcher, 2010:136). Osmanlının son dönemindeki modernleşme hareketleri, daha çok, bir "tecrübe" olarak Cumhuriyet'e aktarılmıştı. Osmanlıdan Cumhuriyet'e intikal eden, belki de en önemli, "alışkanlık", hem Osmanlı'da hem Cumhuriyette, değişimin devlet eliyle ve kısa sürelerde gerçekleştirileceğine kanaat getirilmesidir. Cumhuriyet'in bu "seçkin-devletçi" bürokrasi yaklaşımı, Osmanlı devlet anlayışının devamıydı (Sesli ve Mutlu, 2010: 14).

Türk kurtuluş mücadelesi askeri seçkinler tarafından gerçekleştirildi. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra muzaffer komutanların çoğu TBMM'de siyasi elitleri oluşturdu. Askeri seçkinler, belirleyici bir siyasi ilişki kazandılar ve Türk iktidar elitinin önemli üyeleri haline geldiler. Bununla birlikte, Türk askeri elitlerinin Türkiye'nin sosyo-politik yaşamındaki etkisi, Türk İnkılabı liderlerinin askeri geçmişine indirgenemez. Batılı yazarların çoğunun belirttiği gibi, Türk İnkılabı ve Bağımsızlık Hareketi, liderlerinin askeri geçmişine rağmen sivil hareketlerdi. Öte yandan, askeri elitlerin Türk toplumunda çok iyi eğitilmiş bireyler olduğu unutulmamalıdır. Bir diğer önemli faktör ise, erken Cumhuriyet döneminde Türkiye'de bir kapitalist sınıfın olmamasıdır. Türk ekonomisi o dönemde tarıma ve ticarete dayanıyordu. Türk burjuvazisi (modern anlamıyla) Cumhuriyet Dönemi'nde gelişmeye başladı, ancak çok partili dönemde güçlendi (Arslan, 2003:22-24).

Bu nedenle, yerel liderler ve yerel seçkinler Cumhuriyetin kuruluşunda ve Türk toplumunun gelişmesinde önemli roller oynadılar. Aslında Cumhuriyetin ilk yıllarında siyasi seçkinler arasında askeri elitlerin ve yerel elitlerin hakimiyeti vardı. Böylece, Türk iktidar eliti, ağırlıklı olarak askeri geçmişe sahip siyasi seçkinler tarafından kuruldu. Cumhuriyetin ilk günlerinde iktidarın tek sahibi olan sivil ve askerden oluşan bürokratik seçkinlerin iki temel görevi vardı: Birincisi, Osmanlı'nın

yıkılışı döneminde başlayan modernleşme ve batılılaşma faaliyetlerini sürdürmekti. İkincisi, modern bir medeniyet düzeyine ulaşmak için gerekli olan bir kalkınma programına öncülük etmekte (Lewis, 2011:253).

Cumhuriyetin bu elit kadrosu açısından İslam ve İslami kurumlar gelişmenin önündeki engeller olarak görülmüştür. Laikliği ülkenin dönüşümü açısından zorunlu olarak değerlendiren ve yapılacak olan bütün inkılapları laiklik ekseninde gerçekleştiren cumhuriyetin seküler elit kadroları İslami anlayışın ve kurumların halk üzerindeki etkisini azaltacak birtakım önlemler almayı düşünmüşlerdir. Laiklik temelinde yapılan inkılaplarla eğitim alanında yapılan inkılaplarla medreseler kapatılmış, kılık kıyafet alanında yapılan reformlarla Batı tarzı kıyafetler, teşvik edilmiş ya da şapka kanununda olduğu gibi halk bu kıyafetleri gitmeye zorlanmıştır. Halka rağmen halk için anlayışıyla gerçekleştirilen bu reformlar, halkla Cumhuriyet elitlerinin arasının açılmasına yol açmış, bununla birlikte cumhuriyetin dönüşüm reformlarına karşı Anadolu’da örtülü bir tepki oluşmuştur (Kılıç ve Turgut, 2005: 51).

1945-1950 döneminde yaşanan liberalleşme ile ortaya çıkan orta sınıf devletçi bir ekonominin uygulanmasına karşı çıkarak liberal politikalara dönülmesini savunmuştur. Bu süreçte ortaya çıkan bu liberal kesimler için demokratikleşmenin savunuculuğu itici gücü haline gelmiştir. Ocak 1946’da yeni bir muhalefet partisi olan Demokrat Parti Adnan Menderes, Fuad Köprülü, Refik Koraltan ve Celal Bayar’ın önderliğinde kuruldu. Ancak 1946 seçimleri, Türkiye siyasetindeki liberal değişimin sınırlarını belirlemiştir. DP’ye karşı CHP’nin elde ettiği zafer, partinin örgütsel üstünlüğü ve seçim hileleri olaylarıyla sağlandı. 1946’da çok partili siyasi düzene geçilmesi, Türkiye’nin demokratikleşmesi konusunda önemli bir gelişmeydi. Bu süreç, Türk siyaset kültürünün kademeli olarak yeniden gözden geçirilmesinin önünü açmıştır. 1950 seçimlerinde halkın bürokratik seçkinlere karşı yıllardır süregelen tepkisi, seçkinlere karşı siyasi bir gelişmeyi hızlandırdı ve bu hareketin temsilcisi olan DP seçimleri kazanarak Türkiye’nin demokrasi serüveni başlamıştır. Çok partili hayata geçişle birlikte orta sınıf ve çevre tüccarlardan oluşan ve halkın da desteklediği yeni bir elit grup şekillenmeye başladı. Özellikle bu süreçte, tek parti

döneminde uygulanan katı laiklik politikalarından geri dönüş, DP'ye halkın ilgisini daha da artırmıştır. Demokrat Parti iktidarı 17 Mayıs 1960 tarihinde gerçekleşen askeri darbe ile sonlanmıştır. 1960 Askeri darbesinin ortaya çıkartmış olduğu siyasi sonuçlar Türkiye'de yeni bir sosyal ekonomik alan oluşturmuştur (Ahmad, 2007:287-300).

Bu bağlamda açıklayıcı kuramlardan birisi de Şerif Mardin'in ortaya koyduğu merkez- çevre yaklaşımı olmuştur. Merkez- çevre kuramı, Türk siyaset biliminde farklı kavramsallaştırmalara sahne olacak şekilde kullanılmıştır. Bunlardan en yaygınlarından biri de devlet elitleri ve siyasi elitler şeklindedir (Kurtbaş, 2017'a: 187)¹⁰.

Demokrat Parti'nin iktidarı sürecinde Menderes hükümetlerinin katı laik politikalarından uzaklaşarak dini hayatta özgürlükçü bir yaklaşım benimsemeleri, muhafazakâr kitlelerin desteğini kazanmalarına imkân tanımıştır. Bu bağlamda Demokrat Parti, seçim süreçlerinde Konya benzeri muhafazakâr kentler tarafından desteklenmiştir. 1960 darbesinin ardından yapılan seçimlerde de Konya seçmenleri Demokrat Parti'nin devamı olarak siyaset yapan Adalet Partisi'ne (AP) destek olmuşlardır. Bu bağlamda il yerel seçimlerde AP'ne il genel meclisi seçimlerinde yüzde 50, belediye seçimlerinde yüzde 60 oranlarında destek sağlayarak demokrasinin askeri darbe ile sonlandırılmasına desteklerini göstermişlerdir (Sarıbay, 2001:178).

Tarihsel süreçte olduğu gibi merkeze daima bir mesafe koyan Konya kenti, kendi çerçevesinde farklı bir muhalif duruş ortaya koyan bir şehir olarak dikkatleri çekmiştir. Bu bağlamda kentin muhalif duruşunun arka planının sorgulanması gerekmektedir. Bu bağlamda özellikle 1960 darbesi sonrası Türkiye'de politik

¹⁰ Bu çerçevede ifade edilen, devlet elitleri, yönetici elitler, resmi elitler, kent elitleri her zaman iktidarda olan ve Mardin'in merkez- çevre kuramındaki merkezi ifade etmek için kullanılırken; siyasi elitler, yerel seçkinler, taşra elitleri seçkinler sınıfına ait olmayan ancak seçim sonucu iktidara gelerek geçici olarak iktidarı paylaşan ve Mardin'in merkez- çevre kuramındaki çevreye/taşraya denk düşen elitleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Merkez/devlet elitleri, rasyonel, milliyetçi-laik ve demokratikleşme taraftarı bir ideolojiye sahip Batı yanlısı bürokratik, kültürel ve askeri elitlerden oluşan kesimi temsil ederken; çevre elitleri/siyasi elitler halkın seçtiği ancak siyaseten muktedir göremediği bir kesimi oluşturmaktadır.

hayatın çeşitlenmesi ve yaşanan kutuplaşmada Konya'nın yer aldığı konum oldukça önemlidir (Yücekök, 1999: 34-37).

1960'larda ve 1970'lerde, seçmenlerin İslami taleplerine karşı duyarlı yaklaşan AP, yeni ortaya çıkan burjuvazi unsurlarını tarım kapitalistlerini, büyük sermayeyi ve taşralı burjuvazi ile köylüleri ve küçük tüccarları temsil ediyordu. İslami hareketler 1965 seçimlerinde DP'nin devamı olan Adalet Partisi'ni desteklemişlerdir. Adalet Partisi iktidara geldiğinde bu hareketler daha az riskle çalışacakları bir ortam bulmuşlardı. Türkiye'de İslam'ın yeniden canlanmasında çeşitli tarikatlar önemli rol oynamıştır. 1960'dan beri kendilerini siyasi faaliyetlere girmişler ve gazeteleri ve diğer kitle iletişim araçlarını kurarak etkinliklerini artırmışlardır. Siyasal yaşamda İslami kesimlerin temsilcisi olarak kurulan Milli Nizam Partisi, (MNP) büyük ölçüde dini muhafazakâr Sünniler tarafından kontrol edilen şehirleri ve hinterlandın küçük tüccarları ve esnafı temsil ediyordu (Akyeşilmen ve Özcan, 2014:31-32).

MNP, 20 Mayıs 1971'de askeri baskının ardından Anayasa ve Siyasi Partiler Kanununda yer alan laiklik ilkelerine aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmasından sonra Ekim 1972'de Milli Selamet Partisi (MSP) kurulmuştur. Taşralı tüccarların ve gayri resmi olarak örgütlenen dini grupların, Nakşibendilerin ve diğer grupların desteğiyle MSP, 1973 genel seçimlerinde şaşırtıcı bir seçim başarısı elde etti (Yücekök, 1999:34-37).

Her iki partinin de Genel Başkanı olan Necmettin Erbakan'ı Konya kentinin büyük oranda siyasal olarak desteklemesi, şehrin Millî Mücadele döneminde Ankara Hükümeti'ne karşı isyanıyla oluşmaya başlayan muhalif kimliğini pekiştirmiştir. Cumhuriyet inkılaplarını özümsemediği yönünde algılanan siyasal İslam'ın temsilcisi olan MSP Genel Başkanı Erbakan'ın Konyalı olmadığı halde siyasette tutularak desteklenmesinin arkasında şehrin tarihsel muhalefetin izleri ile bir medeniyete başkentlik yapmış olmanın özgüveni aranabilir. Konya'nın muhalif şehir algısının güçlenmesinde şüphesiz bir takım tarihsel yaşanmışlıklar kadar özellikle 1980 öncesi süreçte sağ-sol kutuplaşmanın son derece keskin bir şekilde yaşandığı süreçte, İslami değerleri savunun sivil toplumun faaliyetleri de önemlidir. Bu bağlamda gençlik

örgütlenmeleri üzerinde durulması gerekmektedir. Zira Konya siyasal elitlerinin arka planında ve şekillenmesinde, yukarıda altı çizilen çevrenin bir unsuru ve de muhalif kimliğin bir uzantısı olarak bu öğrenci ve gençlik hareketlerinden ikisi olan Milli Türk Talebe Birliği ve Akıncılar hareketinin önemli bir yeri ve etkisi bulunmaktadır.

2.1.1.2. Öğrenci ve Gençlik Hareketleri

1980 Askeri Darbesi ve Sonrası: Yeni Siyasal Elitlerin Yükselişi, Anavatan Partisi Dönemi ve Refah Partisi Tecrübesi, 28 Şubat 1997 Darbesi ve Etkileri, Fazilet Partisi Dönemi incelenmiştir.

2.1.1.2.1. Milli Türk Talebe Birliği (MTTB)

Türkiye Milli Talebe Birliği, milliyetçi, İslamcı ve muhafazakâr fikirleri yeniden üretme ve yayma başarısı açısından Cumhuriyet tarihinin en etkili gençlik hareketlerinden biridir. 1916 yılında Türkler arasında etnik, kültürel ve ideal birliği ilerleten pan-Türkist bir öğrenci birliği olarak kurulmuştur (Uzer, 2016). Tek parti döneminde Kemalist hükümetle yakın ilişkiler geliştirmiş ve 1933'te amblemine kurdu eklemiştir. Örgüt 1965 yılına kadar Kemalist bir duruşu bünyesinde barındırmıştır. 1960'ların sonunda, MTTB milliyetçi ve İslami öğrenci çevrelerinin merkezi haline gelirken, birçok önde gelen muhafazakâr/milliyetçi düşünür ve Türk sağının politikacıları MTTB ile yakın ilişkiler kurmuştu (Okutan, 2004: 180).

1969'da muhafazakâr milliyetçiliğin önde gelen aydınlarından Ahmet Kabaklı, sağcı partilerin, yani Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Milli Selamet Partisi'nin kadrolarıyla yoğun temaslarının temelinde MTTB'yi "siyasi partilerin kuluçkahanesi" olarak değerlendirmiştir. (MSP), o zamanlar (Bora, 2018). Önde gelen sağcı siyasetçi ve aydınlardan Hasan Celal Güzel, "MTTB, yurtsever kardeşlerimizi kazanmamıza vesile oldu. Olmasaydı ne siyasete girer ne bürokrasiye, kültürel hayata, ilmî faaliyetlere karışırız" (Çalmuk, 2018: 269).

1970'lerde MTTB, şiddetten kaçınan ve ırkçı/etnik referanslar olmaksızın Türk milliyetçiliğinin yeniden değerlendirilmesini destekleyen yeni bir tür İslami gençlik aktivizminin simgesi olarak ön plana çıkmıştır. İdeolojik yapıları Türkiye

siyasetinde merkez sağ geleneğin ötesine geçen yeni bir yol veya “üçüncü bir yol” açtığından, geleceğin Türk siyasetine ilham veren yeni bir siyasi düşünce kolunu temsil etmişlerdir bu, MTTB’yi dönemin diğer önde gelen sağcı kurumlarından ayırmıştır (Yazıcı, 2020: 21).

MTTB ülke çapındaki il ve ilçelerdeki şubeleriyle Türkiye’nin hemen her köşesine ulaşmayı başardı. 1975 yılında ülkede 150 alt şubesi vardı (MTTB, 1976), yani Türkiye’nin doğusundaki birkaç istisna dışında, Türkiye’nin hemen her il merkezinde ve 100’e yakın ilçede örgütlendi. Bu sayı resmî belgelere göre 1979 yılında 220’ye ulaşmıştı. MTTB’nin Türkiye’de ülke çapında bir kitlesi bulunduğunu göstermektedir. MTTB, kırsal kesimden metropollere gelen üniversite öğrencilerinin muhafazakâr milliyetçi bir platformda sosyalleşmek için güvenli bir yer olarak görülüyordu. Örgütün muhafazakâr-milliyetçi görünümü, Anadolu kentlerinde ideolojik cephe arayan gençlerin ilgisini çekti. Anadolu’da milliyetçi-muhafazakâr ailelerin çocuklarının, akademi ve kamusal yaşamda yaşadıkları seküler, Batılılaşmış ortam nedeniyle büyükşehirliere okumaya geldiklerinde bir yabancılaşma ve kültürel şok hissetmeleri önemli bir sosyolojik gerçektir (Aytürk, 2014).

Cumhuriyet dönemi Müslüman aydınları, Kemalist yönelimli eğitim birikimleri, kitlenin geleneksel değerleriyle ve fikrî eserlerine ilham buldukları tarikat öğretileriyle yüzleştğinde aynı deneyimi paylaştılar. Bu anlamda MTTB, o kuşağın siyasal toplumsallaşması için alternatif bir zemin sunmuştu. MTTB tarafından düzenlenen seminerler, toplantılar, okuma kulüpleri ve diğer etkinlikler birçok genç için bu amacı başarıyla yerine getirdi ve onlara sosyal hareketlilik ağları kurma şansı verdi (Yazıcı, 2020:21).

MTTB faktörü ve hareketi, Konya elitlerini değerlendirilmesi sürecinde üzerinde durulması gereken önemli olgulardandır. Bu bağlamda bu hareketin temelini teşekkül ettiren İstanbul’daki Konya Yurdu dikkate alınması gereken ayrı bir husustur. Çünkü MTTB hareketine yön veren önemli merkezlerden birisi Konya Yurdu olmuştur. 1980 askeri darbesinin ardından Konya’da siyasal elitler içerisinde Konya Yurdu mezunları önemli bir yer tutmaktadır. Bu yurttan kalan önemli Konyalı siyasetçiler arasında Konya eski Büyükşehir Belediye Başkanlarından Halil Ürün,

Eski Tarım ve Köy İşleri Bakanı ve AK Parti Konya Milletvekili Prof. Dr. Sami Güçlü, Konya eski Milletvekillerinden Prof. Dr. Remzi Çetin, Ak Parti 22. dönem Konya Milletvekili Ahmet Büyükakkaşlar, Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Avukat Tahir Akyürek, Ak Parti 22. Dönem Konya Milletvekili Hasan Angı, İlim Yayma Cemiyeti Konya Şube Başkanı İnşaat Mühendisi Mehmet İncili bulunmaktadır (Okutan, 2004: 210)

Siyasal bağlamda Konya kenti açısından yöneticilerin kökenleri ve MTTB ile bağlantıları MTTB'nin bir bakıma Konya kentinde oldukça güçlü bir teşkilat yapısına sahip olmasıyla açıklanabilir. Zira, yukarda da bahsettiğimiz gibi ülke genelinde 1970'li yıllarda teşkilatlanmaya sahip olan MTTB, Konya merkez ve taşrada da örgüt ağına sahipti. Konya merkezde güçlü teşkilat ağına sahip olmakla birlikte Doğanhisar, Ereğli, Çumra, Yunak, Ilgın, Kadınhanı, Beyşehir ve Seydişehir gibi ilçelerde de şubeleri bulunmaktaydı. Bu dönemde Başta Kıbrıs mitingleri olmak üzere muhafazakâr kesimlerin repertuarında bulunan önemli konularda toplantılarda Konya MTTB teşkilatı faal rol oynamıştır (Oruç, 2005: 91).

2.1.1.2.2. Akıncılar Hareketi

Komünizmle Mücadele Dernekleri ve MTTB'de yetişmiş kadroların liderliğinde oluşan hareketin kurumsal çatısı biçiminde çalışmalar yapan akıncılar komünizm ile fikirsel ve fiziki mücadelede İslami gençliğin yetiştirilerek organize edilmeleri için oluşturulmuştur. Akıncılar hareketinin ana kadrolarının oluşmasında MTTB'yi pasif ve yetersiz görerek komünizme karşı daha sert bir mücadele verilmesi gerektiğini savunan isimler etkili olmuştur. MSP'nin de desteğiyle MTTB'ye karşı rakip gençlik örgütü olarak ortaya çıkan Akıncılar hareketinin kuruluşunda bu dönemde İslami gençliğe karşı yapılan fiziksel saldırılar karşısında MTTB'nin pasif tutumu etkili olmuştur (Yazıcı, 2020:21).

Ali Bulaç'a göre Akıncılar, Seyyid Kutub, Mevdudi ve Abul Hasan Ali Nadwi'nin dinamik, intikamcı, anti-emperyalist ve anti-Siyonist İslam anlayışından etkilenen yeni bir Müslüman kimliğinin temsilcisiydi. Türkiye'deki muhafazakâr, sağcı ve korkak Müslüman figürden oldukça farklıydı. 1970'lerin ikinci yarısında

MTTB'den ayrılan ve Akıncıların başkan yardımcısı olan Arif Altınbaş (2011), MTTB genel müdürlük kadrolarını İstanbul merkezli, ülke çapında bir topluluğun ele geçirdiğini iddia etmiştir. MSP ve Akıncıların da desteğiyle bu dergiler ile parti kadroları arasında karşılıklı bir ilişki kurulmuştur. Akıncı gençliği ve MSP yandaşları dergileri takip etmiştir. Öte yandan MSP, dergilerin yazılarında mevcut siyasi sistemdeki Müslüman seçmenlerin tek tercihi olarak gösterilmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2008: 207).

Akıncılar Derneği genel merkez binasında yapılan aralamalarda boş mermi kovanlarının ele geçirilmesi sebebiyle genel merkezin kapatılması kararı alınmıştır. İlerleyen süreçte 8 Mart 1980 tarihinde Konya'da Akıncı Gençlik Derneği tesis edilmiştir. 6 Eylül 1980 tarihinde Konya'da gerçekleştirilen be önemli bir kısmı Akıncı ve MTTB'li gençlerinden oluşan kitle gösterisinde provakatif hareketler 12 Eylül Askeri Darbesinin gerekçelerinden birisini oluşturmuştur (Zurcher, 2002: 391).

2.1.1.3. 1980 Askeri Darbesi ve Sonrası: Yeni Siyasal Elitlerin Yükselişi

Uzun süreden beri devam eden istikrarsız koalisyon hükümetlerinin yol açtığı iktisadi buhranlar ve radikal sol ve sağ hizipler arasında meydana gelen sokak çatışmaları ve bu kaotik ortamın yarattığı sosyal çalkantıların ardından meydana gelen 12 Eylül 1980 darbesi, askerlerin hiyerarşik düzeninde Genel Kurmay Başkanı Kenan Evren'in komuta kademesi tarafından gerçekleştirilmiştir. (Kabacalı, 1992: 244).

Müdahale, Adalet Partisi hükümetinin solcularla sağcılar arasında neredeyse bir iç savaşa dönüşen terörü durdurmaması, yasal blokajı kırmaması veya %100'ün üzerine çıkan enflasyon oranını düşürmemesinin bir sonucuydu. Ecevit ve CHP'si de bu hedeflere ulaşmada başarısız olmuştu. Ordunun iki parti arasında koalisyon kurma çağrısı sonuç vermemişti. 1980 askeri müdahalesinin acil nedeni, 1975 ile 1980 yılları arasında beş binden fazla insanın ölümüne ve üç kat fazla yaralıya bırakan artan siyasi şiddet ve terörizmdi. 1978 ile 1980 arasında özellikle akut hale gelen şiddet eylemleri arasında silahlı saldırılar, sabotaj eylemleri, adam kaçırmaya, banka

soygunları, işyerlerinin işgali ve yıkımı ve bombalamalar da vardı. (Cemal, 2004: 16).

Darbeden sonra askeri elitler, modern, laik demokrasinin nihai garantörü olarak imajının altını çizdi. Darbeye organize bir direniş olmadı; tersine pek çok Türk darbeyi anarşiye tek alternatif olarak görmüşlerdir. General Evren, Türkiye'nin İtalya Büyükelçisi emekli Oramiral Bülent Ulusu'nun geçici başbakan olarak görev yapacağını açıkladı. Bir anayasa taslağı hazırlamak için bir Danışma Meclisi atandı. (Cemal, 2004: 16).

Gerek içeriği bakımından gerekse de hazırlık süreci bakımından 1982 Anayasası demokratik anlayıştan hayli uzak şartlar altında yazılmıştır. Milli Birlik Komitesi, Anayasanın hazırlık süreci kadar Anayasanın içeriğini de şekillendirmiş, gelebilecek olan bütün tenkitlerin önüne geçebilecek önlemleri almışlardır. Askeri rejimin himayesinde 1982 yılında hazırlanan anayasa, demokratik değerler bakımından 1961 anayasasının gerisinde kalmıştır (Ahmad, 2007:185). Şüphesiz 1982 anayasasının ülke açısından en mühim sonuçlarından birisi, ordunun gerek siyasal yaşamı gerekse de sosyal yaşamı kontrol edebilecek birtakım mekanizmaların tesis edilmiş olmasıdır. Bu mekanizmaların oluşturulmasıyla ülkede ordunun etkisi ve gücü sağlanmıştır. 1982 anayasası sayesinde uzun bir süre askeri elitler, siyasal ve sosyal yaşamı kontrol etme olanağı yakalamışlardır (Kahraman, 1998: 56-59).

Bu gelişmeler çerçevesinde, 1980 yılı ve sonrası bize önemli bir kırılma noktasını sunmaktadır. Bu kırılma noktası, Türkiye'nin -1980 yılı düşünülerek- son 20 yılda derin bir şekilde etkilendiği liberal ekonomi uygulamasının toplumsal, kültürel ve ekonomik değişimler sonucunda ortaya çıkan “yeni elitler” veya “yeni Türk insanı” olarak tanımlayabileceğimiz sınıf, Türk toplumu ve burjuvazisinde yaşanan kabuk değişiminin işareti olarak alınmalıdır. Bu kabuk değişimi son yirmi yılda yaşanan modernleşme ve burjuvalaşma serüveninin bir hikâyesidir. Böylece 1990'larla birlikte çoğu zaman mücadele etseler de benzer gündemlere sahip olan devlet elitleri ile siyasi elitler arasındaki gerilim İslamcılık'ın Türk siyasi hayatında güç kazanması ile birlikte yeniden şiddetlenmiştir. Devlet elitlerinin Batıcı ve

toplumdan uzak yapısına karşın İslamcı elitlerin milli kimlik ve kimliğin oluşumu konusundaki farklı görüşleri ile bu elit grubunun toplum üzerinde giderek artan bir etkiye sahip olmasına yol açmıştır. 1990'lı yıllarda İslamcı elitler, halkta doğrudan karşılık bulan reel politikalar ile aktif siyaset yapmışlardır. Devlet elitlerinin uzmanlıkla tekelinde tuttukları, askeri, eğitim, ekonomi ve özellikle medya alanlarındaki tekelini kırmışlardır. Bu dönemde 1990'lı yılların ikinci yarısında Refah Partisi'nin milli görüş elitleri oldukça etkili olmaya başlamıştır. Özellikle yeni belediyecilik deneyimlerinin Türkiye'de yaygınlaşması bu elit grubunun siyasette uzmanlaşmasını, deneyim kazanmasını ve zaten var olan toplumsal tabanda geniş bir düzeyde kabul görmesini sağlamıştır. Ayrıca 1990'lı yılların sonunda kitle iletişim araçlarının özelleşmesi, sayısının ve çeşitliliğinin artması da yavaş yavaş merkez elitlerinin türdeşliğini ve iktidarını yitirmesini ve eskiden çevrede yer alan elitlerin, yeni merkez elitleri olarak, Türk siyasal hayatında yerlerini almalarını hızlandırmıştır (Kurtbaşı, 2017'a: 197, 198).

Bu dönemde, yeni siyasal elitlerin yükselişinin en somut yaşandığı yerlerden birisi de merkeze karşı mesafeli ve muhalif kimliği ile öne çıkan Konya olmuştur. Sosyo-ekonomik yapısı ve dini örgütlenmelerin realize ettiği sosyal yapı, yukarıda sayılan değişim parametreleri bağlamında milliyetçi- muhafazakâr ve islami kimliği önceleyen yerel elitleri güçlendirmiş, ekonomik, sosyal ve siyasal içerikli bu yeni elitler özellikle yerel siyasete yön vermeye başlamışlardır.

2.1.1.3.1. Anavatan Partisi Dönemi ve Refah Partisi Tecrübesi

1980'lerde başlayan İslam'ın Türk siyasetinde ve toplumunda yeniden canlanması, Türk sivil toplumunun yükselişine de katkıda bulunmuştur. İslam, 1980 darbesi sonrası Türk siyasetine önemli bir unsur olarak girmiştir. Sosyal gerilimi azaltmak ve ana siyasi tehlikeye odaklanmak amacıyla, Evren'in askeri güçleri "*Türk-İslam'ı oluşturmak amacıyla*" kontrollü İslam" politikasını benimsemiştir. Ordu, çok yönlü solcu bir tehditle yüzleşmek için İslam kurumlarını ve sembollerini Marksist örgütlere ve Solcu hareketlere karşı bir ağırlık olarak kullanarak, Sünni İslami değerlerin ulusal hedeflerle birleştirilmesini teşvik etti (Dursun, 2008:425-426).

1983 seçimlerinin ardından, askeri liderliğin gözündeki siyasal seçkin, Solcu tehdidi ortadan kaldırmak için İslamcıların Türk sistemine entegre edilmesi gerektiğine karar verdi. Böylece, askeri cunta, İslamcı grupları sisteme davet ederek, seküler devlet, Solcu Marksist gruplarla savaşmak için dini nosyonlarını kullanırken dini hareketler üzerindeki etkisini koruyabileceğini düşündü. 1983 parlamento seçimlerinin sonuçları da Türk milliyetçiliğinin ve politikasının kilit belirleyicisi olarak İslam'ın ivmesini kazanmasında önemli rol oynayan bir liderin yükselişine yol açacaktır. Başbakan ve daha sonra Cumhurbaşkanı olan Özal, kendisini açıkça pratikte çalışan bir Müslüman olarak ilan eden Kürt kökenli köklü eski bir İslamcı idi. İslamcı düşünce, Refah Partisi hareketiyle siyasal alanda önemli başarılar elde etmiş, sonraki süreçte Türk siyasetinde etkili olacak olan AK Parti'nin de sosyolojik ve siyasal zeminini oluşturmuştur. Türkiye'de siyasal İslam'ın yükselişi, toplumsal ve siyasal değişimin altında yatan gerçek nedenleri tanımadan ve kabul etmeden, toplumsal ve siyasal değişimin nedenini icat etmekle sonuçlanan değişen toplumsal tercihlerin ve motivasyonun siyasal sonucuydu. (Altıntaş, 2003:16-20). Özal'lı Anavatan Partisi'nin arka planını oluşturan ve bir araya getirmekle öğünülen dört eğilimden birisinin de daha sonra Refah Partisi'nde temerküz edecek İslamcı akım olduğu gerçeğinin de burada altını çizmekte yarar vardır.

1983'te kurulan Refah Partisi'nin (RP) seçimlere girmesine izin verilmemiş ANAP bir avantaj elde etmişti. Bunu iyi değerlendiren Turgut Özal, hemen hemen tüm İslamcılarının desteğini almıştı. RP, kapitalist sömürünün kıskırtması ve faiz sisteminin kaldırılması nedeniyle yoksulların ve işçi sınıfının ezici bir çoğunluğunu kazanmıştı Neoliberal politikalara zarar veren sosyal gruplar, İslam ekonomisi gibi alternatif vaatler, kurtuluş ve mücadele çağrısı yaparak siyasal İslam'a bağlandı. Türkiye, sermayelerini genişletebildikleri için gelişen holdingler, temettü ortaklığı organize eden, dil yoluyla sunulan İslami sermayenin emekçilerini giderek daha güvenilir bulmuştur bu iklimde 1987 yılında yapılan referandumla siyaset yasağı kaldırılan RP, Erbakan'ı parti başkanlığına getirerek yeniden toparlanma sürecine girmiş 1989 yerel seçimlerinde büyük bir başarı elde etmiştir (Yavuz, 2005: 593).

1989 yerel seçimlerinde Refah Partisi'nin Konya Belediye Başkanlığı için aday göstermiş olduğu Doç. Dr. Halil Ürün oyların %41,6 gibi önemli bir kesimini almış en yakın rakibi olan Belediye Başkanı ve ANAP adayı Ahmet Öksüz'e 16.9'luk bir fark atmıştır. Konya'da Millî Görüş'ün belediyeçilik anlayışı ve göstermiş olduğu başarı 1994 yılında gerçekleştirilen bir sonraki yerel seçimlerde etkisini göstererek Türkiye'nin önemli bir kısmında yerel yönetimlerin RP'ne geçmesine zemin hazırlamıştır. Bu süreçte özellikle Konya'da RP'li Belediyenin faaliyetleri diğer yerleşim yerlerine de örnek olacaktır. Bu bağlamda 1990'lı yıllarda halk ekmeği olarak ta bilinen belediye ekmeğinin üretilmesi için ilk belediye ekme fabrikası Konya'da açılmıştır. Aynı şekilde Belediye halkın ucuz konuta ulaşımını sağlayacak projeleri, bu dönemde başlatmıştır (Altıntaş, 2003:16-20). Bu anlamda Konya'yı yükselen yeni siyasal elitlerin yerel anlamda bir laboratuvarı olarak nitelendirmek mümkündür.

2.1.1.3.2. 28 Şubat 1997 Darbesi ve Etkileri

12 Eylül'den sonra RP, siyasi İslam'ı Türk siyasetinde temel bir belirleyici haline getirmişti. Muhafazakâr bir dini parti olan MSP'nin kapatılmasından sonra kurulan RP, sosyal adalete odaklandı ve geleneksel olarak solcu seçim bölgelerinden oy talep etmiştir. Genel olarak RP, sosyal adalet, din özgürlüğü, etnik hoşgörü getirmeyi ve Türkiye'nin Batı tarafından sömürülmesini, 'emperyalist Siyonist sistemin' Türkiye'nin ulusal bağımsızlığına ve devletine yönelik tehditlerini durdurmayı vaat etmiştir. Bu bağlamda müesses nizama muhalif bir protesto hareketi olan RP, "Türkiye'nin sessiz ve ezilmiş kitleleri için kurumsal bir çerçeve önermiştir. (Yıldız, 2003;188).

Bu bağlamda sürekli oylarını artıran RP'nin 1996'da koalisyon ortağı olarak iktidara gelmesi siyasal İslamcılık açısından bir ilkti. Ancak, iktidardaki Millî Görüşün gelişi ve Türkiye'nin siyasi aktörler arasındaki keskin retorik dönüşümde yaşayan sertleşme gerilim yaratmıştır. Türk siyaseti üzerinde en önemli vesayet olan askeri elitler Refah Partisi'nin yükselişine ve Erbakan'ın başında olduğu RP'nin Doğruyol Partisi ile koalisyon hükümeti kumalarına temkinli yaklaşmışlardır. Nitekim Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından geleneksel olarak laikti. Türk Silahlı

Kuvvetleri'nde 1980 askeri darbesinin yarattığı paradigma kayması, 90'lar boyunca ortaya çıkan siyasal İslamcılığın adım adım dönüşümüyle 28 Şubat sürecini yaratmıştır (Sarıbay, 2005: 576).

RP, 1996'da Doğru Yol Partisi ile koalisyon hükümeti kurduktan sonraki 11 ay iktidarda kalmıştır 28 Şubat 1997'de Milli Güvenlik Kurulu'nda Türk ordusunun komutanları, katı laik ilkeler etrafında birtakım düzenlemeler yapması için hükümete baskı yapmıştır. 28 Şubat olarak adlandırılan süreçte, koalisyon hükümeti askeri düzenin baskısına uğradı ve Türkiye'nin laik sistemini değiştirmekle suçlanmıştır. Mayıs 1997'de, anayasanın laik ilkelerini ihlal ettiği için Refah Partisi'nin yasaklanması için bir dava açılmıştır. Bir ay sonra Erbakan istifa etmek zorunda kalmış ve Parti, Ocak 1998'de Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmıştır (Yavuz, 2005: 593).

Daha öncekilerden farklı post-modern olarak adlandırılan niteliğiyle bu darbe, yeni siyasal elitlerin dayandığı ekonomik, sosyal, kültürel vb. parametreleri hedef alarak devre dışı bırakmaya çalışmıştır. Ancak bu ters etki yapmış ve dönemin ekonomik ve siyasal şartlarının yanı sıra bir takım iç ve dış konjonktürel gelişmelerle birlikte yeni siyasal elitler, özellikle “yerel siyasal elit” bağlamında daha da güçlenmiş ve 2002 yılı sonrasında yaşanacak siyasal gelişmelerin alt yapısı bu şekilde oluşmuştur.

2.1.1.3.3. Fazilet Partisi Dönemi

Siyasal İslamcılığın ikinci kuşağının siyasal çöküşü, 28 Şubat süreci gibi dış baskı grupları ve örgütlü kamuoyu ile başlamış, ancak bu hareketin iç dinamikleri ile son bulmuştur. Bununla birlikte Erbakan Anayasa Mahkemesi'nin RP'yi kapatma kararından önce avukatı İsmail Alptekin'e yeni bir parti kurma talimatı vermiştir. Aralık 1997'de Fazilet Partisi kurulmuştur. Refah'ın kapatılmasının ardından, yasaklı Erbakan ve partinin beş üyesi hariç tüm eski Refah milletvekilleri Fazilet Partisi'ne katılmıştır. Erbakan'a bağlı, ılımlı bir insan olan Recai Kutan partinin yeni lideri olmuştur (Aykol, 2009: 258).

Fazilet Partisi, Refah'tan çok insan haklarına, demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne odaklandı. Partinin ana mesajları, Türkiye'de gerçek demokrasi ve insan haklarına duyulan ihtiyaçtı. Parti seçkinleri, siyasi özgürlüklerin genişlemesini istedi. Laikliği Refah döneminden farklı yorumlamışlar ve olumsuz dini özgürlüklere odaklanmışlardır. Devlet, dinlere ve inançlara karşı tarafsız olmalıydı. Vatandaşlarına herhangi bir din dayatmamalıydı. Vatandaşlarının dinlerini öğrenmelerine, uygulamalarına ve düzenlemelerine yardımcı olmalıydı. Laikliğin devlet elitleri tarafından bir din olarak anlaşıldığını ve vatandaşlara empoze edildiğini savundular. Başörtüsü yasağına kişisel özgürlüklere ve insan haklarına aykırı olduğu için karşı çıktılar. Türkiye'nin yeterince dindar olmadığı, Türkiye'nin yeterince demokratik olmadığı söylemlerini değiştirdiler (Poyraz, 2010: 326). Bu söylem ve yaklaşım değişiklikleriyle birlikte, 28 Şubat darbesinin mağdurları olarak yükselen yeni siyasal elitler, 2002 itibariyle yeni bir döneme evrilmişlerdir.

2.2. Konya'da 2002 Sonrası Yerel Siyaset ve Yerel Elitler

28 Şubat sürecinde Refah Partisi'nin kapatılmasından sonra Fazilet Partisi'nin kurulmasıyla birlikte İslamcı siyaset bu parti çatısı altında temsil edilmiştir. Bu süreçte parti içerisinde çatlaklar oluşmaya başlamıştır. Partinin gelenekçileri yani Erbakan yanlıları ile Recep Tayyip Erdoğan, Abdullah Gül ve Bülent Arınç'ın başını çektiği reformistler arasındaki ayrım Mayıs kongresinde belirgin hale geldiğinde, partinin Haziran 2001'de anayasa mahkemesi tarafından kapatılması süreci hızlanmış ve iç bölünme görünür hale gelmiştir. Sonunda gelenekçiler, Recai Kutan'ın resmi liderliği altında yeniden Saadet Partisi'ni (FP) kurmuşlar, Erbakan perde arkasında hareketin “doğal lideri” olarak kalmış, reformistler ise kendi partilerini kurma sürecine girerek daha geniş bir siyasi hareket oluşturmayı amaçlamışlardır (Heper, 2003: 128-130).

14 Ağustos 2001'de Tayyip Erdoğan başkanlığında kurulan Adalet ve Kalkınma Partisi, 2002 genel seçimlerinde %34 oy alarak tek başına iktidar olmuştur. Partinin çekirdeği, Abdullah Gül ve Bülent Arınç gibi insanlar da dahil olmak üzere İslamcı Fazilet Partisi'nin reformist fraksiyonundan oluşurken, ikinci bir kurucu grup Turgut Özal'a yakın olan sosyal muhafazakâr Anavatan Partisi üyelerinden

oluşuyordu. Parti bazı basın yayın organlarında İslamcı bir parti olarak tanımlansa da parti yetkilileri bu iddiaları reddetti. Eski bakan Hüseyin Çelik, “Batı basınında, AK Parti’nin yönetimi ne yazık ki çoğu zaman ‘İslami’, ‘ılımlı İslamcı’ ‘İslami yönelimli, “İslami temelli” veya “İslami bir gündeme sahip” ve benzer bir dil kullanılıyor. Bu özellikler gerçeği yansıtmıyor ve bizi üzüyor. AK Parti muhafazakâr demokratik bir partidir. AK Parti’nin muhafazakarlığı ahlaki ve sosyal meselelerle sınırlıdır.” demiştir (Sayarı, 2007: 201).

2001 yılında kurulan Adalet ve Kalkınma Partisi’nin Kasım 2002 yılında iktidara geldikten sonra, Türk siyasal hayatına en önemli etkilerinden biri, Osmanlı’nın son dönemlerinden bu yana Türk siyasetine damgasını vuran merkez elitlerinin yerine çevre elitlerinin geçmesi sürecine yaptığı katkıdır. Ancak bu yeni merkez elitleri, Mardin’in merkez tanımlamasında olduğu gibi, insicamlı, yeknesak bir yapıya sahip keskin ikili kutuptan değil parçalı bir koalisyondan oluşmaktadır. Farklı etnik, mezhepsel yapılardan ve iktisadi sınıflardan gelen elitlerin oluşturduğu bu koalisyonla, muhafazakâr ve milliyetçiler başta olmak üzere liberal ve soldan da farklı siyasal fraksiyonlardan gelen elitler de dahildir. Ancak bu koalisyonun ana omurgasını orta sınıftan gelen, iyi eğitilmiş, muhafazakâr yeni kuşak elitler oluşturmaktadır.

Siyaset bilimciler arasında, Türkiye de Anavatan Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi’nin bu kategoride yer aldığı görüşü kabul görmektedir. Bu bağlamda elit koalisyonu, toplumsal yapıdaki değişiklikler sonucu, sınıf çizgilerini aşarak, farklı etnik, dini, ekonomik ve sosyal kesimden geniş bir halk kitlesinin özelliklerini yansıtan, marjinal ve katı olmadıkça pragmatik yönü ağır basan farklı siyasal fraksiyonlardan, elitlerden oluşmaktadır. Bu koalisyon toplumsal yapıdaki tarihsel, sosyolojik, ideolojik, ekonomik ve nihayet siyasi birtakım değişikliklerin bir tezahürüdür. Tanzimat döneminde Batıcı-Doğulu çatışması olarak başlayan merkez-çevre mücadelesi, çok partili siyasal hayat ve özellikle Demokrat Parti’nin iktidarı ile derinleşmiştir. 1980’li yıllardan sonra sağ partilerin iktidarı, 1990’lı yılların ikinci yarısından sonra Refah Partisi belediyelerinin icraatları ile somutlaşan Yeni Elitler, Ak Parti iktidarları döneminde belli bir olgunluğa erişmiştir.

Yeni Elitlerin izlerini bugün, Üniversitelerde, bürokraside, sivil strateji merkez- lerinde ve özellikle medyada görmek mümkündür. Bu nedenle yaşanan, elit değişimin- den ziyade elit tekelinin kırılması, elitlerin çeşitlenerek çoğullaşması ve devlet elitlerinin dönüşümüdür. Halkın taleplerini iktidara taşıyan Ak Parti ile birlikte çalıştığı elit kadroları da buna uygun davranmaya başlamıştır (Kurtbaş, 2017'a: 198)

Ulusal düzeyde yaşanan bu elitlerin değişimi ya da yeni elitlerin yükseliş sürecinin bir boyutunu da yerel siyasal elitler oluşturmaktadır. Bir şehrin milletvekilleri, il özel idaresi ve belediye gibi yerel yönetimlerde yer alan seçilmiş üyeler gibi yerel siyasete yön veren, diğer ekonomik, sosyal elitlerle birlikte bir şehrin siyasi nabzını tutan kişileri kapsayan yerel siyasal elitler de Türkiye'deki bu değişim, dönüşüm sürecinin diğer boyutunu teşkil ettikleri için oldukça önemlidir.

Bu noktada çalışmamızın bu bölümünde artık bir kırılma noktası niteliğini haiz 2002 yılı itibariyle Konya yerel siyasetine yön veren, şekillendiren yerel elitler ve yerel siyasal elitin durumunu incelemeye başlayabiliriz.

2.2.1. Konya'da Dindarlık Konsepti, Dini (Sosyal) Elitler ve Yerel Siyasete Etkisi

Konya şehri tarihsel özellikleri itibariyle Selçuklu Devleti ve uygarlığının merkezi olmuştur. Selçuklu uygarlığı da dünyada kaydedilmiş en büyük uygarlıklardan birisidir. Selçuklu devleti ise bütün medeniyet performans medeniyet bazında ulaşılmış olan en üst toplumsal ve kentsel seviyesini Konya'da sergilemiştir. Bugün Konya diye ayırt edilebilecek bir şehir varsa bu şehir varlığını büyük ölçüde bu medeniyetin izlerini genlerinde taşımasına borçludur. Anadolu Selçuklu Devletine baş kentlik, Osmanlı'ya ise eyalet merkezliği yapmış olan Konya'nın bu tarihsel genlerinin bugün pek çok kişinin üstünde durup durmadığı incelendiğinde şehrin günümüzün Türk siyasi hayatındaki konumu hakkında da önemli ipuçları yakalanabilir (Küçüktağı, 2010: 67)¹¹.

¹¹ Konya şehri 13. yüzyılın ikinci yarısında Mevlâna Celaleddini Rumi ile adeta özdeşleşmiştir. O kendi döneminde dahi saygı duyulan bir kimsedir. Vefatından sonra oğlu torunlarıyla birlikte artık bir Tarikat halini alan Mevleviler Konya için dikkate değer bir unsurdur. Bu dönemde şehirli hâkim

Konya'nın şehir yönetimi anlamında tarikat anlayışı önemli ve derin bir rol oynamıştır. Seçkinler ve halk arasındaki barışı sağlayan en önemli unsurların başında Mevlevi, Nakşibendi, Rifai gibi tarikatler gelmekteydi. Tarikat ehli ve belirli bir tasavvufi ekole bağlı olan kişiler özellikle de Nakşi Tarikati Konya'da Osmanlı zamanında eğitim alanında yaptığı çalışmalarla göz dolduruyordu. Konya'da eğitim küçümsenen bir olgu olmamalıdır. Zira tarikatlerin oluşturduğu medreselerde eğitim gören öğrenciler, bu medreselerdeki hocalar ve aynı zamanda kadılar Osmanlı'nın üst tabakası oluşturan gruptur. Konya'nın Osmanlı'nın özellikle son dönemlerinde 18 ve 19. Yüzyılda yükselmesinde Nakşi tarikati ve sufilerin büyük rolü vardır. Ayrıca tarikatin şeyhi Mehmet Efendi idareciler üzerinde artan bir nüfuz kurmaya çalışmaktadır. Mevlevi tarikati de Konya'da etkin roller oynamıştır ama bu hiçbir zaman Nakşiler ile bir mücadele ortamında değil bir dayanışma ortamında gelişmiştir. Bunda Osmanlı siyasi mekanizmasının her iki tarikati desteklemesi de önemli olmuştur denilebilir. Bu gruplar Konya'da Osmanlı'nın son dönemlerine rastlayan İttihat ve Terakki'nin hükümette olduğu dönemde daima muhalif bir tavır sergilemişlerdir (Sarıkaya, 2007: 167- 187). Mevlevilik başta olmak üzere özellikle sünni tarikatler ve dini içerikli sosyal yapılanmaların Konya özelindeki bu yoğun örgütlenmesi ve işlevselliği, geleneksel yerel elitlerin güçlü olması açısından göz ardı edilmemesi gereken bir husustur.

Şerif Mardin'e göre Osmanlı elitleri/seçkinleri ve halk arasındaki bağı dini çerçevede tarikatlar sağlıyordu. Devleti idare eden önemli sayıdaki elit aynı zamanda bir tarikate bağlı idi. Bir tarikat içinde elit ve halk bir arada bulunabiliyordu. Bu durum toplumsal barış ve birlikteliği sağlama bakımından önemli bir faktör idi (Mardin, 1973). Yine O'na göre, merkez çevre arasındaki ilişki Osmanlı'dan Cumhuriyet'e bütün kurumlara yansımış bir ikilemi içinde barındırmaktadır.

Cumhuriyet dönemine geçişle birlikte özellikle tek partili siyasal hayat döneminde bu sosyal ve dini yapılanmanın merkezîyetçi ve otoriter devlet elitleri ve politikalarına karşı muhalif bir tavır sergilemesi sonucundadır ki ekonomik, sosyal, dini vb. içerikleriyle yerel elitlerin Konya'daki gelişimi aynı yönde bir gelişim

sınıflar içinde ise Mevlevilik gibi sünniliği esas alan sosyal barış, mezhep ve ideolojilerin itibar kazandığı gözlenmiştir

göstermiştir. Arka planını bu dini ve inanç eksenli sivil örgütlenmelerin oluşturduğu sosyal elitler sonraki dönemlerdeki yerel siyasal elitlerin oluşumu ve şekillenmesini de önemli ölçüde etkilemiştir.

Aslında bu sosyal realite, Konya'nın yanında Anadolu'daki bazı başka şehirler için de geçerlidir. 1990'larda başlayan ve 2002 sonrasında daha da belirginleşen bu örgütlenme ve işleyiş beraberinde Anadolu kaplanları olarak adlandırılan yeni tür bir sermayeyi ve buna ilişkin örgütlenmeleri de getirmiştir. MÜSİAD gibi iş dünyası örgütlenmelerinin yanı sıra Ticaret ve Sanayi Odaları gibi meslek örgütlenmelerinde de kendini hissettiren bu yeni siyasal elitlerin özellikle yerel siyasetin örgütlenmesi ve işleyişine çoğu kez doğrudan ve dolaylı etkisi, katkısı yadsınamaz.

2.2.2. Sağ Siyaset Açısından Konya'nın Önemi ve Necmettin Erbakan Faktörü

Türkiye'de politik değişimi ve yöneten-yönetilen, güç-iktidar ilişkilerini açıkla- mak üzere tek bir parametreden hareket edilecek olsa, kuşkusuz bu, elitlerin döngüsü olurdu. Bu konunun izini süren ilk ve en önemli çalışmalardan biri, Şerif Mardin'in merkez-çevre kuramıdır. Mardin Türk siyasal hayatının bir döneminin toplumdan so- yutlanmış bir merkezin, tepeden inme yönetim tarzı ile halka rağmen halk için kararlar aldığı ve uyguladığı, patronaj ilişkisine dayanan bir anlayış üzerine kurulu olduğunu söylemektedir. Merkez- çevre ilişkisinde halk, seçimler vasıtasıyla siyasi elitleri iktidar yapma gücüne sahipse de onları muktedir göremiyordu. Halkın belirlediği iktidarla- muktedir olanlar arasındaki bu örtüşmezlik, halk nezdinde bir yabancılaşmaya ve temsil edilememe hissine yol açıyordu. Türk siyasal hayatında Doğulu- Batıcı mücadelesine de ışık tutan merkez- çevre kuramı, döneminin sosyal ve siyasal gerçeklerini açıklamada oldukça kullanışlı olsa da artık güncel siyaset açısından son derece yalınkat ve anakronik kalmaktadır. Bu bağlamda, Mardin in kuramındaki, merkez elitlerinin çevreden gelen yoğun ve şiddetli difüzyon etkisine

daha fazla karşı koyamadığı ve zamanla merkez- çevre arasında bir yer değiştirme şeklinde keskin bir elit dönüşümünün yaşandığı yönündedir (Kurtbaş, 2017'a: 179)¹².

Burada çerçevesi çizilen elit dönüşümünün ulusal düzeyde realize olmasına bir şehrin doğrudan katkısından söz edeceksek, bu şehir Konya olmalıdır. Türkiye'de sağ siyasetin önemli isimlerinden ve liderlerinden birisi olan Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın fikirlerine, siyasi çalışmalarına meşcerelik yapan, yükselen yeni elitlerin sembol isimlerinden birisi haline gelmesinde çok önemli bir katkı sağlayan Konya'nın önemi yadsınamaz. Türkiye'de sağ siyaset için Necmettin Erbakan ismi ne ifade ediyorsa, Necmettin Erbakan ismi için de Konya aynı anlamı taşır ve benzer bir misyona sahiptir.

Konya şehrinin Cumhuriyet dönemindeki muhalefetine birbiriyle zaman zaman örtüşen, zaman zaman da ayrılan farklılıklar bulunmaktadır. Muhafazakâr bilinen özelliklerine rağmen saltanatın kaldırılmasına hiçbir tepki göstermeyen Konya'nın buna rağmen Cumhuriyet döneminde uygulanan modernleştirici devrimlere sessiz de olsa muhafazakâr bir direniş sergilediği bilinen bir gerçektir. Demokrat Parti'yle başlayacak kitlesel toplumsal muhalefette Konya her zaman muhafazakâr çizginin merkezini oluşturmuştur. 1950 yılında yapılan seçimlerde Konya, Demokrat Parti'yi yüzde 59 gibi yüksek bir oranda tercih ederek tavır ve muhalefetine ortaya açık bir şekilde koymuştur. Osmanlı ve Selçuklu döneminden bu yana tipik özellikler sergileyen bu muhalif yan, küreselleşme sürecine daha kolay eklemlenmesini sağlayan bir dinamik oluşturmuştur. Aktay şehrin muhalif ruh iklimini tarihsel arka plan da alarak şu şekilde açıklamaktadır: "Osmanlı İmparatorluğu Anadolu'daki hakimiyetini pekiştirirken Konya'da hâkim olan ve Selçuklu İmparatorluğunun doğal varisi konumunda olan Karamanoğullarıyla bir zamana kadar hep bir gerilim içinde olmuş tur. Bu gerilimden dolayı Osmanlı'da o dönemde Konya'nın çok ayrı özel bir misyonu olmuştur. Konya o dönemlerde biraz daha sivil toplum, devlet-muhalefet rolü üstlenmiştir. Bu durum olumsuz bir durum

¹² Kurtbaş'a göre, Türkiye'nin güncel elit yapısı, yeknesak, insicamlı bir yapıya sahip keskin ikili kutuptan ana omurgasını çevreden gelen muhafazakâr, orta sınıf kökenli, iyi eğitilmiş, farklı iktisadi-sosyal ve ideolojik kesimlerden elitlerin oluşturduğu bir elit koalisyonuna doğru evrilmiştir. Bir elit koalisyonu olarak Yeni Elitler önceden iktidarı belirleyen, ancak onu muktedir kılamayan geniş halk kitlelerinin hem iktidar yaptığı hem de muktedir gördüğü tarihsel, sosyolojik ve siyasi bir gerçektir.

olarak telakki edilmemelidir. Osmanlı döneminde Selçuklu'nun ve Konya'nın muhalefet rolünü üstlenmesi bugün demokratik kültürün gelişmesi noktasında Konya'ya paha biçilmez bir miras bırakmıştır. Cumhuriyet döneminde tüm şehirler arasında Konya'nın çok ayrı bir model olarak kendine özgü bir gelişme çizgisi kaydetmiş olması büyük ölçüde bu muhafazakâr kültürüne, muhalefetin sağladığı özgüven ve özerk varoluş kültürüne bağlı olmuştur” (Aktay, 2005: 45). Konya'nın Türk siyasi hayatında ayrı bir önemi ve yeri bulunmaktadır. Konya şehri bu muhalefet kimliği ile örneğin aslen Konyalı olmayan Necmettin Erbakan ismini yıllarca siyasette tutmuş ve desteklemiştir (Küçüküçüklü, 2010: 80)¹³.

Çevrenin merkeze yürüyüşüne paralel olarak yükselen yeni elitlerin ortaya çıkışında, Türkiye’de sağ siyasetin sembol isimlerinden birisi Necmettin Erbakan olarak belirlenecek olursa, bu hareketin yerel siyasetteki izdüşümü ve mekânsal boyutu da Konya şehridir diyebiliriz.

2.2.3. Yerel Siyaset ve Yerel Elitler

Yerel Siyaset ve Seçmen Davranışı, Konya'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı, İş Dünyası ve Yerel Ekonomik Elitler, Konya'nın Sosyo-Politiği: Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversite ve Yerel Siyaset konuları incelenmiştir.

2.3.3.1. Yerel Siyaset ve Seçmen Davranışı

Dünyanın her yerinde hükümet uygulamalarında muazzam bir değişim ve yenilik meydana gelmektedir. Özellikle yerel yönetim, birçok ülkede yeni bir konsept haline gelmiştir. Yeniden demokratikleşme ve ademi merkezîyetçilik ve uluslararası kredi kuruluşlarının zorunlulukları gibi süreçler, dikkatleri iyi yönetim uygulamaları geliştirmeye odaklamıştır. Bu bağlamda yerel siyaset önemli bir işlev üstlenmektedir (Sunay, 2001: 182-183).

¹³ Burada diğer şehirlerde görülebilecek bir hemşehricilik güdüsü hiçbir zaman işletilmemiştir. Liderin Konyalı olmaması kabulünün arkasında tarihsel muhalefetin izleri ile bir medeniyete başkentlik etmiş olmanın özgüveni aranabilir. Konya'nın Cumhuriyet dönemi ve özellikle seksen sonrası belirginleşen muhalif şehir imajının arka planı araştırıldığında seksen öncesi gençlik hareketleri karşımıza çıkar. Burada milliyetçi ve muhazakar kimliğe sahip, kısa adı MTTB olan “Milli Türk Talebe Birliği” ve “Akıncılar Derneği” önemli sivil toplum hareketleri olarak dikkatleri çekmektedir. “MTTB ve Akıncılar” merkezi yapı ya muhalif duruşun adresi olarak muhafazakâr gençlerin toplandığı iki önemli merkezdir.

Politika, malların, hizmetlerin ve ayrıcalıkların hükümet tarafından tahsis edildiği veya diğer sosyal kurumlar tarafından tahsisi için kuralların oluşturulduğu süreçten oluşur. Yerel yönetim, kültürel olarak karakter olarak “yerel” olarak tanımlanan işlevleri yerine getiren ve neredeyse tüm durumlarda yasal yetkilerini ulusal veya bölgesel hükümetten alan ancak yerel yönetimde bir dereceye kadar takdir yetkisine sahip olan ulusal veya bölgesel bir hükümetin siyasi bir alt bölümüdür. Karar verme ve normalde bazı vergilendirme yetkileri vardır. Bu nedenle yerel siyaset, yalnızca ulusal siyasi meselelerle ilgili yerel faaliyetlerden oluşmaz, aynı zamanda yerel yönetim biriminin sınırları içinde, ofis sahiplerinin seçimine ve görevlerin yapılmasına ve yürütülmesine ilişkin olarak yapılacak bir seçim derecesini içerir. (Çarkçı, 2007).

Bu kararlar mutlaka yerel bir siyasi sistem ve onun kurumları aracılığıyla tek taraflı olarak alınmaz. Kararlar genellikle diğer hükümetlerle paylaşılır ve yerel siyasi kurumlar ve süreçler genellikle komşu bölgelerdekilerle ve bölgesel ve ulusal siyasi sistemlerle iç içedir. Yerel düzeyde siyasetin kalıpları çok çeşitlidir. Toplumdaki ideoloji, sosyal yapı ve teknolojinin hâkim etkilerine göre belirli bir yerde belirli bir karakter kazanırlar. İlkel sosyal sistemlerde, tanınan siyasi kurumların yolunda çok az şey olabilir, ancak var olanlardan, tipik vatandaş söz konusu olduğunda, yerel siyasi sistemler genellikle ulusal olandan daha önemlidir. Hükümet bürokrasilerinin uzmanlaştığı, hükümet işlevleri açısından çok şey beklendiği ve hızlı ulaşım ve iletişim araçlarının mevcut olduğu daha karmaşık toplumlarda, yerel yönetimin faaliyetleri ve göreceli önemi büyük ölçüde ideolojinin bir işlevi haline gelir (Ulusoy ve Vural, 2002: 2).

Kent, yönetim ve siyaset kavramları uzunca bir tarihi gelişim süreci sonunda, demokrasi ve ona ilişkin değerlerle daha da anlamlı hale gelmiştir. Özgürlük, eşitlik, etkinlik ve ortak yarar gibi yerel yönetim değerleri ile demokrasi değerleri birbirini tamamlayan kavramlar olarak ortaya çıkmışlardır. Demokrasi, yerel yönetim ve siyaset kavramlarının kesiştiği bir nokta olarak, bununla ilgili tartışmalarda önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda yerel yönetimler kimilerince, demokrasi okulu, demokratik toplumun oluşması için merkezi devlet iktidarını sınırlayan bir güç,

katılım ve temsilin en iyi gerçekleştiği kurumlar olarak gösterilirken, kimilerince de tarihin bir döneminde ortaya çıkmış devlet kurumları olarak görülür. Hatta yerel yönetimlere, orta çağda burjuvazinin ve aristokrasinin ayrıcalık kazanmak için oluşturduğu birimler gözüyle bakılmıştır. Ama yerel yönetimler tarihin bir döneminden sonra vazgeçilmez kurumlar olmuştur (Görmez, 1997: 9).

Günümüzde ise sanayi toplumunun dinamiklerinde meydana gelen değişmelere paralel olarak, yerel yönetim-siyaset ilişkileri yeni boyutlar kazanmaya doğru gitmektedir. Özellikle, devletin yapısal ve işlevsel yönü ile ilgili tartışmalar bağlamında demokrasiye ilişkin değerler ve yapılanmalar sorgulanmakta, temsili demokrasiden çoğulcu demokrasiye geçişe karşılık gelen plüralist (çoğulcu) düşünceler önem kazanmaktadır. Günümüzde hızlı kentleşme ve demokratikleşme eğilimleri, kenti siyasal erk paylaşımı için yapılan çalışmaların önemli odaklarından biri haline getirmiştir. Yerel düzeydeki karar alma süreçlerini ve bunları etkileyen faktörleri, ne kamu kurumları sınırları içine hapsedmek, ne de kendi başlarına birer olgu olarak ele almak mümkün görünmemektedir.

Diğer bir deyişle, ülke düzeyindeki siyasal karar ve uygulamalarla, kentsel düzeydeki mal ve hizmetlerin, değerlerin paylaşılması anlamındaki kentsel siyaset, hep iç içe olmuştur. Bu çerçevede, küreselleşme sürecinin olumsuzluklarını absorbe edecek, ulusal düzeydeki ekonomik, sosyal ve kültürel değerlerin adil paylaşımına katkıda bulunacak ve yerel değerleri öne çıkaracak birtakım çalışmaların yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu konuda, hem demokratik bir yerel yönetim birimi, hem de etkin ve verimli hizmet sunan birimler olarak belediyelere ve diğer yerinden yönetim kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. Bu nedendir ki, başta Belediyeler, Ticaret ve Sanayi Odaları, Üniversiteler olmak üzere hem hizmetsel hem de idari yerinden yönetim kuruluşları, yerel haklar ve kentli kimliğinin oluşturulmasında önemli roller üstlenmek durumundadırlar (Parlak ve Ökmen, 2016: 31).

Oy kullanmanın demokratik yönetim için yeterli bir koşul olmadığı doğru olsa da kesinlikle gerekli bir koşuldur. Gerçekten de pazarlıkla birlikte toplu olarak bağlayıcı kararlara ulaşmanın en önemli yollarından biridir. Seçim, tüm hükümet

politikalarda olduğu gibi, bir hükümetin değişip değişmeyeceğini belirlemek için seçmenler için bir ivmedir. Seçimlerde seçmenler, seçim sonuçlarının ve gelecekteki hükümetin yönünün belirleyicisi olarak önemli bir konuma ve role sahiptir. Seçim, tüm hükümet sektörlerindeki politikalarda olduğu gibi, bir hükümetin değişip değişmeyeceğini belirlemek için seçmenler için bir ivmedir. Oy bir kişinin seçilmesi ya da bir metnin kabul edilmesi veya reddedilmesine yönelik açıklanan iade beyandır. Oy, ancak oy hakkına sahip olanların, belirli şekilde yaptığı bir faaliyettir. Seçmenler politikaları belirlemek için oy hakkını kullanan bireylerdir (Bahar, 2009: 219).

Temsili demokrasinin farklı katılım mekanizmalarının yanı sıra özellikle seçimler yoluyla ete kemiğe büründürdüğü iktidar elitlerinin, yönetici sınıfın ya da siyasal elitlerin realize olma süreci gerek ulusal düzeyde ve gerekse yerel- kentsel siyaset bağlamında bir dizi aktörün etkisini ve katkısını içermektedir. Ekonomik, sosyal, siyasal vb. elitlerin ortak fonksiyonu ve etkileşimi neticesinde realize olan yerel siyasal elitlerin kentsel mekandaki iktidarın yeniden paylaşımı sürecini birinci elden etkilediklerinde şüphe yoktur.

2002 sonrasında gerek Türkiye bazında ve gerekse Konya  zeline yeni siyasal elitlerin yapısal ve işlevsel durumu da bu çerçevede değerlendirilebilir. Bu cümleden olmak üzere Konya yerel-kentsel siyasetinde yerel siyasal elitlerin belirginleşmesi ve misyon icra etmesi de seçmen davranışlarını etkileyen ve yön veren bir dizi karmaşık etkileşim süreçleriyle ortaya çıkmaktadır. Konya'nın yukarıda  er evesi çizilen muhalif geleneğinin devamında, kendine özgü ekonomik, sosyal, kültürel, dini vb. yerel elitlerin ortak bir fonksiyonu olarak seçmen davranışlarıyla realize olan yerel siyasal elitlerin oluşumu süreci, Türkiye'de yaşanan merkez- evre ilişkilerine ilişkin dönüşümle ilgili olduğu gibi, Konya'nın kendine özgü yerel özellikleri, nitelikleri ve yerel-kentsel aktörleriyle de yakından ilgili bulunmaktadır.

Bu anlamda özellikle yerel seçimler elit dönüşümünün yaşandığı dönemlerdir. (K  uktığlı, 2019: 26). 2001 sonrasında siyasal elitler bağlamında ulusal düzeyde yaşanan gelişmelere paralel ve de Konya'nın kendi yerel-kentsel dinamiklerinin bir

neticesi olarak, 2004 yılı¹⁴nda yapılan yerel seçimlerde AK Parti, aynen ülke genelinde olduğu gibi Konya yerel seçimlerinde de büyük bir başarı elde etmiş, AK Parti'den Büyükşehir başkanlığına aday olan Tahir Akyürek başkanlığa seçilmiştir. 2009 yerel seçimlerinde Tahir Akyürek, oyların %68'ini alarak yeniden AK Parti'den Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı kazanmıştır. 2014 Yılında gerçekleştirilen yerel seçimlerde Tahir Akyürek, oyların %62'sini alarak AK Parti'den üçüncü kez Belediye Başkanı olmuştur. 2019 yılında AK Parti'den aday olan Uğur İbrahim Altay, oyların %70'ini alarak Büyükşehir Belediye Başkanı seçilmiştir.

2.3.3.2. Konya'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı, İş Dünyası ve Yerel Ekonomik Elitler

Konya, Anadolu Selçuklu Devletine başkentlik, Osmanlı'ya ise eyalet merkezliği yapmış, barındırdığı tarihi ve kültürel eserlerle Türk kültür ve medeniyetine beşiklik etmiş şehirlerin başında gelmektedir. Cumhuriyet döneminin hızla gelişen şehirlerinden biri olan Konya, 1927'de yaklaşık elli bin nüfusa sahip bulunmaktaydı. Yüzölçüm olarak ikiyüz hektarlık bir alana sahip olmakla birlikte bu alan içerisinde şehir hayat sürdürülmekteydi. Nüfusu artan bir ivme ile sürekli gelişen Konya, 1960 yılında yapılan nüfus sayımı ile, nüfusu yüz bini geçmiştir. Bu nüfus artışının sebeplerinden birisi yeni sanayi kuruluşlarının açılmasıdır.

Konya şehri bu hızlı gelişmesinin sonucunda 1987 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 3339 sayılı kanun ile Büyükşehir Belediyesi statüsüne getirildi. Böylece Konya, merkez ilçe belediyeleri Meram, Karatay ve Selçuklu ile de üç alt merkezi belediyeye sahip konuma gelmiş oldu (Küçüktüğü, 2010: 92).¹⁵ Merkez ilçelerden

¹⁴ Seksen sonrası iki büyük elit değişimi yaşanmıştır. İlki 1989 Mahalli idareler seçimi, ikincisi ise 2004 yerel seçimleridir. Her ikisinde de Konya Belediye Başkanları partileri ile birlikte değişmiştir. 1989 yerel seçimleri ile Konya Belediyesinde ki başarı 1994 yılında İstanbul ve Ankara büyükşehir belediyelerinde değişime yol açmış ve bu değişim, Türkiye siyaset sahnesine 2002 yılında Ak Parti iktidarının yolunu açmıştır. Türkiye'de ki büyük değişim ve dönüşümün ana mimarlarından birisi 1989 yılında Konya yerel yönetiminde ki değişim ve bunun sonrasında ortaya konulan başarılı hizmetlerdir.

¹⁵ 1955 yılında Konya kiremit ve tuğla fabrikasının açılması, 1958'de Konya Yem Fabrikasının açılması, 1963 yılında da Konya Çimento fabrikasının açılması bu nüfus artışında önemli roller üstlenmiştir. 2000 yılında yapılan nüfus sayımında Konya'nın nüfusu 761.145 olmuştur ki bu rakam

biri olan Selçuklu ilçesi 281.256 kişi ile Konya ili'nin nüfus itibarıyla en büyük ilçesidir. Diğer Merkez ilçelerden Meram ilçesi 236.531 kişiyle ikinci, Karatay ilçesi ise 173.319 kişi ile üçüncü sırayı almaktadır. Diğer bir ifade ile il merkezini oluşturan 3 ilçe nüfus büyüklüğü bakımından ilk 3 ilçeyi teşkil etmektedir. Merkez ilçeleri takiben sırayla Ereğli, Beyşehir, Akşehir, Çumra, Seydişehir ve Ilgın ilçeleri nüfus açısından ilin büyük ilçeleri arasında yer almaktadır.

Toplam şehir merkezi nüfusu 742.690'dır. il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfus 1.294.817 kişidir. Mahallelerde (eski köy) yaşayan nüfus sayısı ise 897.349'dur. Şehir ve köy nüfusu oranı bakımından, il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranı %59 olup hem Türkiye hem de iç Anadolu bölgesi genelinin altındadır. Nüfus bakımından en büyük ilçelerimiz sırasıyla Selçuklu, Meram, Karatay, Ereğli, Beyşehir, Akşehir ve Çumra'dır. Yüzölçümü bakımından en büyük ilçeler, Cihanbeyli, nüfus ve yüzölçümü bakımından en küçük ilçe ise Yalılıyük'tür.

Okuma-yazma bilenlerin oranı, Türkiye'de %87,3 iken İç Anadolu'da %84,49, Konya'da ise %84,15'dir. Bir öğrenim kurumundan mezun olanların içinde en yüksek oran ilkokul mezunlarıdır. Ortaokul, lise ve yüksekokul mezunları oranı İç Anadolu Bölgesinde ve Konya ilinde Türkiye ortalaması düzeyindedir. Türkiye'nin en büyük üniversitelerinden biri olan Selçuk Üniversitesi, bünyesinde yaklaşık 80 bin öğrenci bulunduruyor. 20 fakülte, 22 meslek yüksekokulu ve 27 uygulama-araştırma merkezine sahip üniversite, 100 bini aşkın nüfusu ile de birçok ilden büyük bir konuma sahip. Bunun yanı sıra 2010 yılında Konya'ya Mevlâna ve Karatay olmak üzere 2 yeni üniversite ilave oldu (daha sonra ise Selçuk Üniversitesinin bazı birimleri temel alınarak Necmettin Erbakan Üniversitesi kuruldu). Okul öncesi eğitimde 277 okul, ilköğretimde 1.252 okul, 99 genel lise, 122 meslek lisesi, 60 eğitim merkezi, 132 dersane ve kurs bulunmakta ve bunların 15 adedi özel ilköğretim okulu, 20 adedi özel lise, 52 adedi özel dersanedir. Sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından Konya, DPT verilerine göre, 81 il içerisinde 26. sıradadır. Şehirleşme oranı, yıllık nüfus artış hızı, tarım işkolunda çalışanların oranı,

Cumhuriyet döneminin ilk sayımından itibaren on altı kat artmıştır. Türkiye İstatistik Kurumunun 2009 yılında yaptığı sayıma göre şehrin nüfusu tam olarak 1.003.373'dir.

fert başına gayri safi yurtiçi hasıla, fert başına banka mevduatı ve ilköğretim okullaşma oranı bakımından Türkiye ortalamalarının altındadır. İlçeler itibariyle sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında üst sıralarda olan ilçeler; Merkez ilçeler, Seydişehir, Ereğli, Akşehir ve Beyşehir'dir, alt sıralarda olan ilçeler; Taşkent, Halkapınar, Çeltik ve Ahırli'dir.

Konya, Türkiye'de genel olarak geleneksel bir toplum olarak bilinir. Son dönemlerde hem üniversiteler hem dışarıdan alınan göç (memur, işçi) ve onların sosyal yaşamdaki etkileşimi Konya'da hızlı bir kültürel değişim süreci yaşatmaktadır. Ayrıca, hızlı bir sanayileşme döneminin yaşanması da kültürel ve sosyal yaşam üzerindeki etkilerini sürdürmektedir. Konya'nın geleneksel bir toplum olması, köyden göç eden çalışanların yoğunluğu, yöresel iş kültürü ve davranış örüntülerinin oluşumunu da beraberinde getirmektedir. Bu geleneksel yapının temel özelliği muhafazakâr kültürel öğelerin ön planda olmasıdır. Bu bağlamda aşağıda ifade edilen bazı davranış örüntüleri meydana gelmektedir; örneğin, Cuma saatinde genellikle çalışanlar ibadet için "Cuma Namazı"na gitmektedir. Çalışanlar, bu saatte çalışma yapılmasına tepki göstermektedir. Yine çalışma şartlarını bir bayan için çok uygun görmemeleri nedeniyle eş ve yakınlarının çalışmalarına genellikle olumlu bakılmamaktadır. Ayrıca, Konya dışında çalışmayı, yaşamayı sosyal yapı ve kültüre bağlılıkları nedeniyle çok fazla tercih etmemektedirler.

Şehirleşme ve endüstrileşme birbirini tamamlayan iki olgudur. Yakın bir zamana kadar tarım bölgesi olma vasfını taşıyan Konya ili hem şehirleşmeyi hem de endüstrileşmeyi birlikte ve hızlı bir şekilde yaşayan bir il olma özelliğini göstermektedir. Böylece tarıma dayalı ekonomisini sanayi ve hizmetler sektörüne kaydırırken çalışma ve sosyal hayata ilişkin pek çok yeni gelişmeyi de birlikte yaşamaya başlamıştır. Söz konusu dönüşüme bağlı olarak sosyal yardım ve sosyal güvenlik konularının önemini daha da arttırmıştır.

Bu değişim özellikle son yıllarda uluslararası nitelikte büyük firmaların Konya'ya yapmış oldukları yatırımlar, kurulmakta olan organize sanayi bölgesi ve daha önceden kurulmuş olan küçük sanayi siteleri boyutuyla düşünüldüğünde, iş piyasalarında ve sektörler arasında, yani çalışma hayatında büyük bir canlılık

yaşanmasına neden olmuştur. Bunun yanı sıra Üniversitelerin göstermiş olduğu hem nüfus hem de eğitim, kültür etkinlikleri bazındaki hızlı büyüme grafiği, Konya ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlamış ve özellikle ticaretle uğraşan küçük esnaf üzerinde olumlu bir etki yaratmıştır. Bu gelişmeler, iş gücünün sektörel olarak tarımdan sanayi ve hizmetlere doğru hızlı bir şekilde kaymasına neden olurken, genel istihdamın gelişmesine de önemli ölçüde katkı sağlamıştır (Yılmaz, 2011: 13-20).

Merkez- çevre ilişkileri çözümlemesinde yükselen yeni elitlerin önemli bir yanını da ekonomik elitler oluşturmakta ve bunun yerel-kentsel boyuttaki yansıması ise yerel ekonomik elitler olarak belirginleşmektedir. Konya şehri bu bağlamda yerel ekonomik elitlerin yükselişine birincil elden tanıklık eden önemli bir merkezdir. Bu nedenle Konya ekonomik elitlerinin durumu ile yerel siyasal elitlerin şekillenmesi ve işleyişi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır.

Konya ekonomisinin yapısal durumu ve işleyişi ile ilgili olarak, Mücahit Sami Küçüktağılı (Küçüktağılı, 2010: 92)¹⁶, “Konya’da 1980 Sonrası Yerel Siyasal Elitler Üzerine Bir İnceleme” isimli doktora tezinde şu değerlendirmelerde bulunuyor; bu kadar hızlı büyüyen bir şehrin ekonomik anlamda Anadolu girişimciliğinde örnek sayılabilecek çalışmalar yürüten müteşebbisleri, farklı çalışma metotları kullanarak ülke ekonomisine katkıda bulunmuştur. Konya ekonomisi için önemli sayılan kurumların başında gelen İttifak Holdingin yönetim kurulu başkanı Seyit Mehmet Buğa Anadolu’da Girişimcilik Kültürü Sempozyumunda kuruluşların

¹⁶ Konya, ekonomik olarak çok ortaklı şirketleri ile Türkiye’de farklı bir model sergilemektedir. Bunun ortaya konmasını sınıfsal bir yapıya bağlayan ekonomist Özel “çok ortaklı şirketler halinde vücut bulan kolektif girişimciliğin ortaya çıkmasında en büyük amil üretimden ranta kayan muhafazakarlar kapitalist sınıftır” demektedir. Muhafazakarlar kapitalist sınıf yerine dönüştürücü yeni bir girişimci sınıfın ortaya çıkmasının kaçınılmaz olduğunu ifade eden Özel, çok ortaklı şirketlerin bu yeni sınıfın kolektif biçimini temsil ettiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda Konya merkezli oluşan çok ortaklı şirketlerin merkezde hâkim olan sınıfa karşı üretimden ve reel ekonomiden kaynaklanan referanslarla hareket ettiği rahatlıkla ifade edilebilir. Kimi kesimlerce “yeşil sermaye” olarak tanımlanan Anadolu girişimciliğinin Avrupa’daki yükselen Protestan ahlak ile benzerlikler taşıdığını ifade eden Özel, Konya ve Kayseri şehirlerinde uygulanan ekonomik modeli sadece Anadolu’yu kalkındıracağı için, bu şehirlerdeki aristokrat girişimcileri ortaya çıkaracağı için değil aynı zamanda daha insani bir iktisadi faaliyetin önünü açabileceği umidini taşıdığı için önemsedğini ifade etmektedir. Konya’da ki genç girişimci Müslümanların şehirleşmeyi ve gelişimi sağladığı ifade edilmektedir. Konya’da bulunan çok ortaklı şirketlerin varlığı aynı zamanda yadsınmayacak bir başarı da ortaya koymaktadır.

çalıma felsefesini şu ekilde özetlemektedir: “gerçekleri hedefleyen bir zihinsel boyut, güzelliği hedefleyen bir estetik boyut, faydalı olmayı ve zarar vermemeyi hedefleyen bir ahlaki boyut, rekabeti meslektaşlık olarak algılamaya yarayan bir sosyallik boyut, her alanda itibarı hedefleyen bir güvenilirlik boyutu.”

Bu çerçevede, muhafazakâr kimlikli bu şehirlerdeki (Konya, Kayseri vb..) sosyo-ekonomik kalkınma, değişim ve dönüşümün, Türkiye’de 1980’lerden özellikle de 1990’lardan sonra etkisi her alanda hissedilen çok ciddi değişim ve dönüşümlerden, devlet politikalarından bağımsız düşünölemeyeceği bir gerçektir. Zira 1980’ler ve özellikle 1990’lı yılların başında Turgut Özal’ın, küreselleşme süreciyle de desteklenen liberal devlet politikaları, Türk toplumunun kalkınmasını, değişim ve dönüşüm geçirmesini ciddi anlamda desteklemiştir. Bu yıllar ve devam eden yıllarda, Türkiye’nin yaşadığı değişim ve dönüşümün sürecini meydana getiren faktörlerin başında ekonomik, kültürel, siyasi/idari düzeylerde yaşanan “küreselleşme süreçleri” ve 1995’te hayata geçen Gümrük Birliği ile 2000’li yıllarda giderek derinleşen ve bugün tam üyelik müzakerelerini içeren “Avrupalılaşıma süreci” gelmektedir. İşte Türkiye’nin yaşadığı değişim ve dönüşüm, yerel ölçekte kentlerin değişim ve dönüşümü olarak yaşanmıştır. İşte böyle bir ortamda muhafazakâr yapısına ve kente hâkim olan korumacı geleneksel kültürüne rağmen (küresel, bölgesel, ulusal, yerel ilişkilerin etkileşiminin merkezi olarak) küreselleşme ve Avrupalılaşıma süreçleri, Anadolu’daki Konya, Kayseri gibi kentlerin ekonomik olarak kalkınması ve dönüşmesinde etkili olmuştur. İşte bu süreçte ortaya çıkan en önemli gelişme, 1990’lı yıllar içinde Anadolu merkezli işletmelerin yükselmesiyle ekonomik yaşamda ortaya çıkan ve İslami ve muhafazakâr değerleri taşıyan, dinamik ve değişime açık yapılarıyla “Anadolu kaplanları” olarak nitelenen MÜSİAD, SİAD vb. Sanayii ve iş adamları derneklerinin ortaya çıkmasıdır (Keyman ve Lorasdağı, 2010: 16, 17). Konya ekonomisinin güçlenme evreleri seksen sonrası döneme rastlamakla birlikte doksanlı yıllar itibari ile kendini yenileyen bir noktaya gelmiştir (Küçüktüğü, 2010: 93) ¹⁷.

¹⁷ Bu çerçevede muhafazakâr iş adamlarının üyelikte yoğun olduğu kısa adı MÜSİAD olan Müstakil Sanayici ve İş adamları Derneği Genel Başkanı Ömer Cihad Vardan’ın o dönemlerdeki Konya

Bu bağlamda kurumsal kimliklerden biri olarak MÜSİAD, ideolojik olarak Sünni İslam'ı kendisine referans almakta, “ekonomik ve kültürel İslami kimliği” kurumsal temelde harekete geçirmekte ve İslam ile serbest pazarın eklemelenmesinin olasılığını başarıyla yaşama geçirmektedir. Bu anlamda, kuruluşundan beri, İslami kimliğin yeniden canlanması ile ekonomik yaşam arasındaki bağlantının kurulmasında, İslami kimliğin ekonomik çıkarlarının desteklenmesi ve korunmasında ve İslami temelde bir toplum vizyonunun ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamıştır. Aynı zamanda, İslami kimliğe sahip işadamları ve sanayiciler arasında güven ilişkilerine dayalı güçlü bir iletişim ve bağlantı ağı kurarak, İslam'ın iş ruhu ile yani çalışma ve üretme ilkeleriyle çelişmediğini ileri süren MÜSİAD hem İslam'ın fakirleştirici değil zenginleştirici bir din olduğu düşüncesinin kabul görmesi ve yaygınlaşması, hem de İslam'ın rahatlıkla serbest pazar kuralları ve teknolojik gelişmeye dayalı Batı ekonomik rasyonalitesiyle eklemenebileceği düşüncesinin güçlenmesi için güçlü bir kurumsal temeli hazırlamış ve yaratmıştır. Bu bağlamda MÜSİAD “Homo Islamicus” söyleminin, diğer bir deyişle serbest pazarın bireysellik değil, fakat dinsel kimlikle, gelenekle ve organik toplulukla eklemenebileceği düşüncesinin temel aktörlerinden ya da taşıyıcı öznelerinden birisi olduğu söylenebilir.

Bir diğer kurumsal kimlik ise, ekonomik aktörler, şehir ya da bölgesel düzeyde örgütlenmiş "yerel"i temsil eden sanayi ve iş adamları dernekleri, kısaca SİAD'lardır. SİAD'lar global ile yerelin farklı eklemelenme biçimleri olduğunu göstererek, yerele dönük bir muhafazakâr modernite savını yaşama geçirmişlerdir. Hem şehir hem de bölgesel düzeylerde hareket eden SİAD'lar, çok fazla bir devlet katkısı olmadan ve ulus-devlet sınırları dışına taşmış ticaret ilişkileri içinde yerel

sanayicisi ile ilgili verdiği anekdot ilginçtir: “MÜSİAD kurulduğu zaman henüz pasaportu dahi olmayan yurt dışına çıkmamış üyelerimiz vardı. Özellikle 1993 yılında Tahir Akyürek'in de bulunduğu Konya MÜSİAD'ın düzenlemiş olduğu ilk Almanya gezisinde yaklaşık 21 arkadaş vardı. Onlardan üçü haricinde diğer arkadaşlarımız bu geziden önce sadece hac veya umre maksadıyla yurt dışına çıkmışlardı. Fakat hiçbir ülkeye de ticaret amaçlı gitmiş değillerdi. Bu enteresan bir durumdu ve biz bu konuyu o zaman görerek üyelerimizi yurt dışına çıkmaları konusunda teşvik etmiştik”.

kalkınmalarını sağlayan ekonomik bir örgütlenmeyi ifade ederler (Türkyılmaz, 2017: 144-147)¹⁸.

Dindar ve muhafazakâr şehirlerdeki ekonomik girişimciliği MÜSİAD ve SİAD örnekleri üzerinden analiz etmek bizi bir başka bir sonuca götürmektedir: Şüphesiz dindar ve muhafazakâr şehirlerdeki bu ekonomik kalkınma ve zenginleşme; Cumhuriyet'in ilk yıllarından günümüze kadar hâkimiyeti süren, İstanbul, İzmir, Ankara gibi şehirlerde kümelenmiş "devletçi orta sınıf"ın yanında, Anadolu'nun değişik yerlerine yayılmış olan yeni bir "gelenekçi orta sınıf"ın ve yeni bir zihniyetin de beraberinde ortaya çıktığını bize göstermektedir. Zira yukarıda da ifade edildiği gibi MÜSİAD ve SİAD örnekleri, sosyolojik ve siyasi-ekonomik çözümler kullanarak yaklaşmamız gereken çok önemli bir toplumsal hareket, kültürel kimlik ve ekonomik kalkınma sürecini bize göstermektedirler. Bir başka ifade ile söylemek gerekirse böyle bir okuma aynı zamanda Türkiye'deki hâkim orta sınıfın/tabakanın niteliksel bir dönüşüm geçirdiğini de bize göstermektedir. Niteliğinde değişim ve dönüşüm görülen bu muhafazakâr orta sınıf sebebiyledir ki, Türkiye'nin modernleşme serüveninin yönünde de değişiklikler görülmüştür. Zira yukarı doğru toplumsal hareketliliğin bir sonucu olarak ortaya çıkan bu muhafazakâr orta sınıf, siyasal ve ekonomik sisteme alttan baskı uygulamakta, toplumsal ve ekonomik hayatta kendine bir yer talep etmektedir. Bilindiği gibi Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte kurucu ve yönetici elitler tarafından gerçekleştirilen modernleşme yukarıdan/tepeden aşağıya gerçekleştirilmiştir. Bu niteliksel dönüşümle beraber yaşanan ise aşağıdan/içeriden yukarıya doğru bir değişim ve dönüşümdür (Türkyılmaz, 2016: 147-149)¹⁹.

¹⁸ Bu anlamda, SİAD'lar "yerelin küreselleşmesi süreci"ni simgeleyen ve bu sürecin nasıl farklı yollar içinde çalıştığını bize gösteren aydınlatıcı örneklerdir. Dindar ve muhafazakâr şehirlerdeki ekonomik girişimciliği devlet politikaları ve beraberindeki MÜSİAD ve SİAD'lar üzerinden analiz etmek bizi şöyle bir sonuca götürmektedir: Sözkonusu bu şehirlerin dolayısıyla İslami kimliğin son yıllardaki süren çok-boyutlu gelişimi, yükselişi ve değişimi, ona Kalvinist ya da Protestan ahlakı gibi kavramlar atfetmeden anlamamız gereken bir süreçtir. Bu süreç sosyolojik ve siyasi-ekonomik bir nitelikte olup, bize aynı zamanda Türkiye'nin değişimi üzerine de önemli ipuçları vermektedir. Bu süreci Weber'in tezine sıkıştırmak, bir taraftan İslami kimliğin çok-boyutlu ve dinamik hareket tarzını, diğer taraftan da Türkiye'nin değişim ve dönüşümünü anlamada ciddi bir yöntemsel engel oluşturmaktadır

¹⁹ Bu değişimle doğal olarak öncekilerin aksine yerel/geleneksel/İslami değerler de yukarılara doğru taşınmıştır. Bu yeni muhafazakâr orta sınıf sebebiyle dindar kesimin de kendi burjuvazisini ve seçkinlerini yarattığı görülmektedir. Bu süreçte bu kesimde ister istemez seküler eğitim ve kapitalist

Konya ekonomisi kalkınma bakımından bir farklı bakış ile değerlendirilmiştir. Sosyolojik tabir ile merkez- çevre ayrımında Konya Anadolu kalkınmasının bir başka deyim ile “Anadolu kaplanlarının” merkezlerinden bir tanesi olmuştur. Altan bu konuyu değerlendirirken İstanbul sermayesinin yıllardır kapalı tuttuğu Anadolu kapılarının açılmasıyla değerlendirmektedir (Küçüküçlü, 2010: 93, 94)²⁰.Türkiye genelinde faaliyet gösteren iki yüz bin KOBİ'nin 35 bini Konya'da bulunmaktadır” (www.kto.org.tr). Konya Sanayi Odası Başkanı Tahir Büyükhelvacıgil ise Konya sanayisinin ihracat rakamlarını ifade ederek hangi ülkeye ne kadar bir ihracat rakam olduğunu yüzdelerle belirtmektedir; “Konya'da faaliyet gösteren sanayicilerin yüzde 55'i ihracat yapmaktadır. Bu firmaların yüzde 44'ü doğrudan, yüzde 10,8'ide dolaylı ihracat yapmaktadır. Bu ihracatın yüzde 31,9'u Ortadoğu, yüzde 29,6'sı Avrupa, yüzde 12,3'ü Afrika, yüzde 8,7'si Türk Cumhuriyetleri, yüzde 5'i Amerika, yüzde 4,4'ü Uzakdoğu, yüzde 4,2'si Rusya, yüzde 3,8'de diğer ülkeler oluşturmaktadır.” (www.kso.org.tr).

tüketim kodlarını içselleştirmiştir. Zira bu yeni sınıf, modern ve laik eğitim kurumlarından gelen, genellikle modernizmin kazanımlarından faydalanan, toplumda orta veya üst sınıflarda yer edinen, kentli aktörler olarak toplumda yer almaktadır. Artık İslami motifler ve yaşam biçimleri gelenekler içerisinde hapsedilmemiş bu aktörler tarafından bilinçli bir şekilde sahiplenilmiş ve en önemlisi de gündelik hayatta farklı formlara bürünmüştür. Kısaca ifade etmek gerekirse muhafazakâr ve dindar kimliği ile bilinen Konya'daki sosyal ve ekonomik dönüşüm, demokratikleşme ve küreselleşme gibi iç (ulusal) ve dış (uluslararası) etkenlerin ürünüdür.

²⁰ Konya'nın ekonomik anlamda ülke genelinde kendine yer bulmasının sınıfsal bir mücadele olduğunun alt çizen Altan, İstanbul burjuvazisi kimseye izin vermiyordu. Devletle iç içe Cumhuriyeti kuran bürokrasinin denetimi altında, devletle iyi geçinen, devleti eleştirmeyen iç pazara yönelik üretim yapan bir yapı vardı. Bu devlet himayesinde gelişmiş bir yapıydı. Ve o statüko Anadolu sermayesinin gelişmesine, ortaya çıkmasına, Anadolu'nun var olmasına kendini ifade etmesine bir şekilde izin vermiyordu. Bugünkü kavga İstanbul boğazı cuntasının egemenliğini kaybedip Anadolu'nun ortaya çıkmasıdır. Ankara da buna içerliyor, korkuyor. Bu olup biten İstanbul sermayesi ve Anadolu sermayesinin kavgasıdır. Onun için Ankara çok korkuyor. Bunlar nereden çıktı. Biz bunları seksen yıldır kilitlemiştik, nüfusları arttı, güç kazandılar, ortaya çıktılar” görüşünü savunmaktadır. Konya Ticaret Odası Başkan Hüseyin Üzülmüş Konya kentinin genel ekonomik değerlendirmesini yaptığı Anadolu'da Girişimcilik Kültürü Sempozyumunda ekonomik değerlendirmeler ve istihdam ile ilgili bilgileri paylaşmıştır. Bu bilgiler Konya ekonomisi ve sanayisinin hangi noktaya geldiğini görmemiz açısından önemli veriler sunmaktadır: “Konya kentinde ilk organize sanayi bölgesi 1967 yılında kurulmuştur. Ardından 1976'da ikinci, 1995 yılında da üçüncü organize sanayi bölgeleri kurulmuştur. Bugün itibari ile birinci organize sanayi bölgesinde 150, ikinci ve üçüncü organize sanayi bölgelerinde ise 274 adet firma faaliyet göstermektedir. Birinci organize sanayi bölgesinde yaklaşık olarak 3323 kişi, ikinci ve üçüncü organize sanayi bölgelerinde ise yaklaşık 12 bin kişi istihdam edilmektedir. Ayrıca Konya merkezde kurulu olan altmışın üzerindeki küçük sanayi sitesinde ve ilçelerdeki küçük sanayi sitelerinde çalışan sayısı yaklaşık 40 binin üzerindedir. Bugün gelinen noktada Konya, Organize Sanayi Bölgeleri ve Özel Organize Sanayi Siteleri ile Türkiye'de en fazla KOBİ'yi bünyesinde barındıran iller arasında yer almaktadır.

Konya'nın yukarıda çerçevesi çizilen sosyo-ekonomik yapısının yanında, kendine özgü dinamikleri bu şehrin yerel ekonomik elitlerini ve son tahlilde yerel-kentsel-siyaset yoluyla yerel siyasal elitlerini şekillendirmiştir. Merkez- çevre analizi açısından bakacak olursak, yeni siyasal elitlerin yükselişi ve etkinliği Konya özelinde yoğun bir formatta işlemektedir. Daha somut söylemek gerekirse, İstanbul burjuvajisi ile ekonomik anlamda mücadele eden Anadolu kaplanları siyasal anlamda da farklı kulvarlarda yol almaktadır. Bu anlamda Konya, farklı ekonomik modelleri ile farklı siyasal algılarını destekler bir yapı da seksen sonrasında önce Milli Görüş sonra ise demokrat muhafazakâr yapıyı iktidara taşımış, yerel siyasal elitlerini de ağırlıklı olarak bu yönde dizayn etmiştir.

2.3.3.3. Konya'nın Sosyo-Politiği: Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversite ve Yerel Siyaset

1980'li yıllardan sonra sağ partilerin iktidara gelmesi, 1990'lı yıllarında ortasından sonra sağ belediyelerin reel politikalarından duyulan memnuniyetin etkisi, 2000'li yıllara gelindiğinde de özellikle kitle iletişim araçlarının sayısının ve çeşitliliğinin artması, küreselleşme ve modernleşmenin tesirlerinin Türkiye'de hissedilmeye başlaması ve merkez-çevre dönüşümünü hızlandırmıştır. Özellikle Ak Parti'nin iktidarları döneminde ana omurgasını orta sınıf, liberal muhafazakârların oluşturduğu bir elit koalisyonu olarak Yeni Elitler somutlaşmıştır. Bu elit koalisyonu Mardin'in merkez-çevre kuramında ifade ettiği gibi yeknesak ve insicamlı bir yapıda değil bir koalisyonla birleşmiş ana omurgasını Yeni Elitler'in oluşturduğu parçalı bir yapıdır. Böylece Yeni Elitlerin geliştirdikleri karmaşık ve çok yönlü ilişkiler ağının günümüz Türkiye'sinin demokratik elitizm altyapısını oluşturduğu söylenebilir. Özellikle Ak Parti döneminde olgunlaşan bu elit koalisyonu önceden halkın iktidar yaptığı ancak muktedir göremediği elit dönemlerinden halkın iktidar yaptığı ve iktidar yaptıklarını muktedir gördüğü bir elit dönemine tarihsel, sosyolojik ve siyasi bir evrilmenin tezahürüdür.

Diğer taraftan, daha önceleri, muhafazakârlık- milliyetçilik, halkın çoğunluğu için toplumsal bir mizaç iken son dönemlerde halkın kendi elit kitesini oluşturması ve dahası seçtiğini iktidar yapabilmesi yani siyasi olarak muktedir kılabilmesiyle,

muhafazakârlık, Türk toplumu açısından, bir politik ideoloji boyutuna ulaşmıştır. Bu açıdan Yeni Elitler halkla devlet arasında bir kaynaşma ve hatta geçişkenlik kanalı olarak işlev gördüğü gibi yönetimleri daha güçlü hale de getirmiştir. Zira geçmişte devletten ve siyasetten kendini dışlanmış olarak hisseden halk, artık kendini siyasette daha makbul ve değerli hissetmektedir. Çünkü elitler toplumun farklı isteklerini ve karmaşık yapısını yansıtabilen bir siyasi araç olma misyonu taşıyarak, kanaat önderi görevi de üstlenmiştir. Bu da Türkiye’de demokrasinin daha halkçı ve kurumsal olmasına katkı sağlamıştır (Kurtbaş, 2017’a: 202). Tam bu noktada yerel siyasetin örgütlenmesi ve işleyişi çerçevesinde yerel siyasal elitlerin önemi ve katkısı devreye girmektedir.

Bu çerçevede, yerel siyasetin ve yerel siyasal elitlerin oluşumu- işleyişi, yerel ekonomik elitlerin yanında, sivil toplum kuruluşları, üniversite vb. bir dizi faktörün ortak fonksiyonu olarak ele alınabilir. Dernekler, vakıflar, meslek kuruluşları, sendikalar vb. bütün bileşenleriyle sivil toplum kuruluşları (NGO) genel siyasetin olduğu gibi yerel siyasetin işleyişi açısından da olmazsa olmaz bir özelliğe sahiptir.

Yerel yönetim, demokrasi ve yerel siyaset ile ilgili tartışmaların önemli bir boyutuna sivil toplum konusu oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi açısından, yerel siyasetin sağlıklı işlemesi ve bütün aktörlerin, fonksiyonlarını etkin bir biçimde yapabilmeleri için, bireysel ve toplumsal hak ve özgürlüklerin serbestçe kullanılması ve bu yönetimlerin, yönetim süreçlerini başta sivil toplum kuruluşları olmak üzere kentsel paydaşlarla iş birliği içinde yürütmesi gerekmektedir.

Demokratikleşmeye geçiş, seçmenlerine hesap verebilen, yasaları çıkarabilen ve uygulayabilen, barış ve düzeni sürdürebilen ve vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini garanti altına alan yetkin bir devletle daha uygun bir şekilde ilerlemektedir. Aynı zamanda, bu tür hak ve özgürlüklerin kullanılmasında hem devletten hem de piyasadan hesap verme zorunluluğunda ve topluluklar için canlı bir dernek yaşamı ve daha kapsayıcı bir sosyal yaşam sağlamada güçlü bir sivil toplum zorunludur (Köse, 2002: 111).

Sivil toplum, vatandaşlara çıkarları için çalışan kuruluşlar oluşturma ve üyelik arama fırsatları sağlayarak sosyalleştirme işlevini yerine getirir. Bu örgütlerin oluşumu, daha güçlü bir dernek yaşamı doğurur ve bu da sosyal uyumu ve katılımı teşvik eder. Sivil toplumun kamusal ve yarı-kamusal işlevi, yerel örgütlerin sıradan vatandaşların kamusal yaşama daha anlamlı bir şekilde katılmaları için bir araç olarak hizmet etme biçiminde ifade edilir. Günümüzde yerel yönetimlerle demokrasi arasında yakın ilişkinin bulunduğu ortaya konarak, dünya kamuoyunun üzerinde yerel demokrasi konusu fikir birliği sağlanmış olduğu az sayıdaki konular arasında yerini almıştır (Aykaç, 1999: 2).

Yerel yerleşimlerin önemli bir rekabet faktörü şeklinde dikkat çektiği günümüzde yerel politikalarının şekillendirilmesi ve yerel siyasetin belirlenmesi safhalarında yerel siyaset aktörlerinin katılımcı demokrasinin gündemine girmiş olması, STK'ların önemini bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Özellikle yerel siyasette STK'ların toplumu çoğulcu, katılımcı, demokratik bir yapıya dönüştürme, kamuoyunu aydınlatma ve baskı unsuru olarak giderek güç kazanması, demokrasinin gelişmesi açısından da önemli duruma gelmiştir (Köse, 2002: 111).

Sivil toplum kuruluşlarının politika belirleme ya da uygulama süreçlerindeki rolüne yönelik çeşitli tartışmalar bulunmaktadır. Ancak sivil toplum kuruluşları hem yerel ve ulusal siyasetin vazgeçilmez aktörleri hem de karar alma ve uygulama süreçlerinin paydaşları konumundadırlar. Sivil toplum kuruluşları, belirli bir toplumsal kesimi temsil etme, toplumsal denge aracı olma ve çeşitli kamusal hizmetlerde yürütme erki üzerinde baskı oluşturma gibi çeşitli niteliklere sahiptir. Bu yönüyle sivil toplum kuruluşları kamu politikası belirleme ve karar alma süreçlerinde kamuoyu oluşturma, sorunlara ilişkin öneri, rapor ve proje sunma, hesap sorma, ilgili kamusal alanda teknik bilgiyi sağlama vb. çeşitli işlevleri yerine getirmeye çalışırlar. Tüm bu işlevlerin demokratik nitelik kazanması ise önemli bir tartışma konusudur (Önder vd., 2021:145).

Konya şehrinin sosyo- politigi bağlamında konuyu değerlendirecek olursak, bu şehrin tarihi, kültürel, ekonomik ve siyasal arkaplanı tam da böyle bir çerçeveyi bize sunmaktadır. Tarih boyunca üstlendiği rol ve birikim, ekonomik, sosyal, kültürel

ve dini yapılarıyla güçlü bir şehir imajı dünden bugüne Konya'yı niteleyen temel özelliklerden biridir. Bu bağlamda bakıldığı zaman dini muhafazakârlığın ve dini cemaatlerin diğer şehirlere göre nispeten daha yoğun ve yaygın olduğu Konya, bu anlamda hem yerleşik nüfusa hem de yeni göçmenlere farklı özelliklere sahip cemaat ve gruplarla irtibat kurma imkânını sunan çok sayıda grubun olduğu bir şehirdir (Çelik, 2002: 31). Özellikle Mevlevilik ve Nakşilik başta olmak üzere tarikatlar ve diğer sosyal elitlerin geleneksel örgütlenmesi ve işleyişi, bugünün Konya'sında güçlü bir sivil toplum yapısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dernek ve vakıfların sayısındaki diğer şehirlerle olan göreceli çokluk, bu anlamda Konya'nın zenginliğidir. Sivil toplum örgütlenmesi ve işleyişine ilişkin bu güçlü yan, sosyo-politik bağlamda yerel elitlerin durumunu, yerel siyasal elitlerin etkinliğini ve son tahlilde yerel siyasetin katılımcı, çoğulcu niteliğini önemli bir şekilde etkilemektedir.

Konya şehri İslam Tasavvufu'nun önderlerinden Mevlâna Celaleddin Rumi'yi barındırması bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Mevlâna Rumi felsefesinin politik olarak direkt görünmese de sosyolojik olarak şehrin sosyo ekonomik dinamikleri bakından önemi büyüktür. Mevlana'nın vaz ettiği hoşgörü ve insan hakları bu şehrin siyasal elitlerinde ne kadar vardır, sorusu önemli bir sorudur.

Konya şehri tarihsel geçmişi, çok kültürlü, çoğulcu geleneği ile dünyanın ilk yerleşim merkezi olarak dikkati çekmektedir. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın 'Bir başkent her zaman başkenttir' sözü Konya kentinin tarihsel rolünü günümüze yansıtması bakımından manidardır. Konya, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde önemli fonksiyonlar üstlenmiş bir şehirdir. Selçuklu Devleti döneminde başkentlik yapmış bir şehir olma özelliği ile büyük bir tarihsel geçmişe sahiptir. Sosyo politik çerçevede düşünüldüğünde bu tarihsel arka plan günümüzde de izlerini sürdürmektedir (Kutlu, 2007: 255). Siyasi elitler ve Konya'nın önde gelen idarecileri bu tarihsel arka planı mümkün olan her şekilde hatırlamakta ve şehrin yönetiminde dikkat ettikleri önemli bir özellik olarak kamuoyu ile paylaşmaktadırlar. Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek bir konuşmasında sosyal genetik tabirini kullanarak Konya'nın tarihi misyonu itibari ile farklı bir kimlik taşıdığını ifade etmektedir. "Muhakkakki bu coğrafyada bugün yaşayanlar geçmiş kültürlerin mirasçısı

konumundadırlar. Bugün Konya gibi, Kayseri gibi, Gaziantep, Denizli gibi Anadolu girişimciliğinin örnek kentlerine baktığımızda bu kentlerin söz konusu sosyal genetiğın günümüzdeki tezahürlerini rahatlıkla görebiliriz. Konya'nın bu noktada farklı bir konuma sahip olduğunu söyleyebiliriz. Konya gerek yerel yönetimleriyle gerek girişimci firmalarıyla gerekse sanayi ve ticaret erbabıyla kendine özgü deseni, rengi olan farklı bir bakışı olan bir kenttir" (www.konya.bel.tr).

Konya, Türkiye'de genel olarak geleneksel bir toplum olarak bilinir. Hızlı bir sanayileşme döneminin yaşanmasının kültürel ve sosyal yaşam üzerindeki etkilerinin yanında, son dönemlerde hem üniversiteler hem de dışarıdan alınan göç (memur, işçi) ve onların sosyal yaşamdaki etkileşimi de Konya'da hızlı bir kültürel değişim süreci yaşanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda gerek sosyo- politik ve kültürel değişim ve gerekse yerel siyasal elitlerin şekillenmesi ve işleyişi sürecinde Konya'nın bir üniversite şehri niteliğinin facto etkilerini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Üniversiteler geçmişten günümüz önemli görevler üstlenmiştir. Üniversitelerin eğitim sistemi içerisindeki yeri ve toplumlar üzerindeki önemi tarihsel süreç içerisinde giderek artmıştır. Bu bağlamda toplumun kültürel ve sosyal anlamda üniversitelerden etkilendiğini söyleyebiliriz. Aslında üniversiteler, eğitim sağlayan yerler olarak önem taşıyalar da ekonomiye direkt ve dolaylı yollardan önemli katkılar sağlayan, kentsel alanların oluşumunda rol oynayan, devlet ve sanayi ile yapılan işbirlikleri sonucunda ticaret, sanat, sağlık ve bilim alanlarında büyük gelişmelere katkıları olan kurumlardır. Üniversitelerin sağladığı faydalar bireysel, sosyal ve ekonomik olarak üç ana grupta toplanmaktadır. Bu faydalar tek yönlü olmayıp karşılıklıdır. Üniversiteler bireye, topluma, şehre katkılar yarattığı gibi bireyler, toplum ve şehir de üniversitelerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. (Görkemli, 2009: 169, 182). Üniversiteler, bireysel ve sosyal gelişimin yanında, buldukları yörenin ekonomik kalkınmasında da önemli rol oynayan aktörlerdir. Araştırma, öğretim ve hizmetler, yüksek öğretimin temel fonksiyonları olsa da yüksek öğretim kurumları, toplumda verimliliğın artması, işsizliğın azalması, bireysel gelirin artması ve bunların sonucunda ülkenin ekonomik gelişiminin

sağlanmasıyla birlikte pek çok sosyo-kültürel gelişimleri de beraberinde getirmektedir (Dikmen, 2018: 1).

Üniversiteler hem yerel ve ulusal hem de küresel ölçekte önemli fonksiyonları olan kurumlardır. Bu fonksiyonları arasında, bilimsel faaliyetler yapmak, sonuçlarını toplumla paylaşmak ve iş yaşamının gereksinim duyduğu niteliklere sahip insan kaynağını yetiştirmek sayılabilir. Fakat üniversitelerin bu evrensel fonksiyonlarının yanında gerek kurdukları kentin dinamikleri gerekse günün gerektirdiği koşullara göre farklı fonksiyonları da vardır. Özellikle de kurdukları kentlerin sosyo-ekonomik gelişmesini desteklemek bu görevleri arasında önemlidir (Öztürk vd. 2011: 155).

1975 yılında kurulan ve 1982 'ye kadar ciddi bir gelişme gösteremeyen ancak günümüzde bünyesinde 23 fakülte, 7 enstitü, 5 yüksekokul, 22 meslek yüksekokulu, 54 araştırma ve uygulama merkezi, 1 devlet konservatuarı ve 21 koordinatörlüğü bulunan Selçuk Üniversitesi, 70.000'i aşkın öğrencisi ile Türkiye'nin en büyük eğitim kurumları arasında yer almaktadır. Üniversitenin Meram Tıp, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi ve İlahiyat Fakültesinin ayrılarak 2011 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesine bağlanması (<http://www.selcuk.edu.tr/Tarihce.html>, 03.08.2017) suretiyle Konya şehri ikinci devlet üniversitesine sahip olmuştur. Necmettin Erbakan Üniversitesi (NEÜ) 21 Temmuz 2010 tarihinde Konya Üniversitesi olarak kurulmuş, 11 Nisan 2012 tarihinde Necmettin Erbakan Üniversitesi ismini almıştır. 1909 akademik ve 1149 idari personel, 36.334 öğrenci, 20 fakülte, 31 araştırma ve uygulama merkezi, 4 enstitü, 8 meslek yüksekokulu, 8 koordinatörlük, 1 yüksekokul, 1 Türk Müziği Devlet Konservatuarı ile (<http://www.erbakan.edu.tr/sayfa/tarihce>) hizmet vermektedir. Konya'nın bu ikinci devlet üniversitesi de hızla büyümektedir. 18 Mayıs 2018 yılında Selçuk Üniversitesi bünyesindeki bazı fakültelerin bağlanmasıyla kurulan Konya Teknik Üniversitesi (KTÜN) şehrin üçüncü devlet üniversitesi olmuştur. Konya Teknik Üniversitesinin 4 fakültesi, 2 meslek yüksekokulu, 1 lisansüstü eğitim enstitüsü vardır. Konya'da bu üç devlet üniversitesinin yanı sıra biri Konya Ticaret Odası tarafından kurulmuş olan KTO Karatay Üniversitesi, diğeri Anadolu Birlik Holding TORKU A.Ş tarafından

kurulan Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi olmak üzere toplam iki tane de vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Böylelikle Konya'daki üniversite sayısı 5 olmuştur.

KTO Karatay Üniversitesi şehrin ilk vakıf üniversitesidir. 7 Temmuz 2009 yılında Konya Ticaret Odası Eğitim ve Sağlık Vakfı tarafından kurulmuştur. 6 fakülte, 3 meslek yüksekokulu, 3 yüksekokul, 1 lisansüstü eğitim enstitüsü ve 1 koordinatörlük ile 9 bin civarında öğrenciye hizmet vermektedir. Vakıf Yükseköğretim Kurumları 2020 yılı değerlendirme raporuna göre toplam alan büyüklüğü sıralamasında 530.020 m2 ile 72 vakıf üniversitesi arasında 7. sırada yer almaktadır. (<https://www.karatay.edu.tr/Kurulus.html>)

Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi (KGTÜ) Konya Şeker A.Ş tarafından 2013 yılında kurulmuştur. 3 fakültesi, 2 enstitüsü ve 7 araştırma ve uygulama merkezi olan bu üniversite ülkemizdeki gıda ve tarım alanında ihtisaslaşmış ilk üniversite olması bakımından önemlidir. (<https://www.gidatarim.edu.tr/hakkimizda>)

Toplamda 5 üniversiteye ev sahipliği yapan ve bu yönüyle adeta bir üniversiteler şehri olarak nitelendirilebilecek Konya şehrinin ekonomik sosyal, kültürel ve siyasal gelişiminde, değişim ve dönüşümünde, üniversal olanı, evrensel değerleri önceleyen ve bünyesinde on binlerce genci barındıran bu eğitim kurumlarının çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Oluşmasına katkıda bulunduğu akademik değerler ve bilgi birikiminin yanı sıra, oluşturduğu kültürel iklimle üniversiteler, Konya şehrinin her anlamda gelişimini tetikleyen, ona öncülük yapan rehberler niteliğindedir.

Üniversiteler buldukları illerin ya da genel olarak alındığında ülkenin ekonomik geleceğini belirlemek açısından birçok fırsat yaratırlar. Bu fırsatlar doğru değerlendirildiğinde, üniversiteler buldukları kentlere çok yönlü katkılarda bulunmaktadır. Bunlar:

a) Kentsel gelir, kent ekonomik yapısı ve işgücü hareketliliğinde iyileşme sağlanması,

b) Konut, sağlık olanakları, iletişim ve taşımacılıkta iyileşme gibi fiziki altyapı katkıları,

c) Kùltürel etkinliklerin artması, yaşam kalitesinin iyileşmesi gibi sosyal ve kùltürel katkılar,

d) Eğitime katılma oranında artış, doğum ve ölüm oranlarında düşüş, göçün azalması gibi eğitimsel ve demografik katkılardır.

Bu bağlamda üniversiteler üç temel işleve sahiptir. Bunlar: Toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirmek, toplumsal gelişmeye yön vermek ve gelişmeyi engelleyen yanlış enformasyonu ortadan kaldırmaktır. Diğer bir görüşe göre, üniversitenin işlevleri eğitme-öğretme, araştırma-geliştirme ve toplumsal hizmetlerden oluşmaktadır. Üniversite aynı zamanda, kent ekonomisinin sosyal kurumlarından birisi olduğu için; tüzel kişiliği, idari /akademik personeli ve öğrencileri ile kentin fiziki, ekonomik ve sosyal/kùltürel gelişimine katkıda bulunduğu gibi, siyasal ve bilimsel çevresiyle de devamlı etkileşim halindedir. Bu katkılar süreç içerisinde ÷lke çapına yayılmaktadır (Öztürk vd., 2011: 152.

Üniversiteler akademik değerler ve birimlerle şehrin ekonomik, sosyal ve siyasal elitlerini besleyen, yönlendiren ve geliştiren bir işleve sahiptirler. Yerel siyasal elitlerin yapısal ve işlevsel yönünü doğrudan etkilerler ve bu yönüyle yerel siyaseti şekillendirme gibi bir misyonları da vardır. Konya şehri özelinde üniversitelerin etkisi ve katkısı ile ilgili birçok araştırmada farklı yönleriyle bu katkılar inceleme konusu yapılmış ve önemli sonuçlar ortaya konmuştur. Yukarıda çerçevesi çizilen etki ve katkıların Konya şehrindeki 6 üniversite ile şehir arasındaki etkileşim bağlamında da realize olduğu sözü edilen araştırmalarda ortaya konmuştur.

Yerel siyasal elitlerin oluşması ve yerel- kentsel siyasetin işleyişi, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer yerel elitlerin etkileşim sürecinin bir fonksiyonudur. Konya şehrinin sosyo-politiğinin önemli bir yanı olarak bu ilişkiler, dinamik bir biçimde işlemeye devam etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSLERİ

3.1. Yerel Yönetimler Kavramı

Yerel yönetimler, kamu yönetiminde en mühim ögeler arasında bulunmakla beraber, bir ülkenin yerel hizmetlerinin etkinliğini sağlama ve demokratik seviyesini yükseltme konularında da oldukça önem taşımaktadır (Eryılmaz, 2011:147). *Yerel yönetim* kavramına açıklık getirebilmek için, öncelikli bir şekilde *yönetim* konseptinin açıklanması gerekmektedir. Yönetim olgusu, oldukça geniş bir içeriği barındırmakla beraber, genel manada “*yönetimsel etkinlik, teşkilât, sevk ve idare etme*” anlamlarını da taşımaktadır. Bununla birlikte genel çerçeve sunmak gerekirse, belli bir işin gerçekleştirilebilmesi için iş birliği yapmak anlamına da gelmektedir. Yerel yönetim konsepti, “*bir bölgesel yönetiminin ya da bir devletin yahut bir alt birimlerini oluşturmakla beraber, göreceli bir şekilde küçük alanla sınırlı yine sınırlı sayıda kamusal politika belirleme yetkisine haiz kamu kuruluşu.*” biçiminde açıklanabilir (Koçak, 2013:18).

Başka bir anlatımla, “yerel yönetimler”, belli bir coğrafi sınırların içerisinde yaşamakta olan toplumsal yapının ihtiyaçlarını gidermek maksadıyla, yerel halk tarafından yöneticilerin tespit edildiği, kanunlarla düzenlenmiş olan yetkileri ve misyonları olan, kendine ait bütçesi ve personeli olan mahallî birimlerdir (Şengül, 2013:4).

Üniter devlet anlayışına sahip olan Türkiye, yerel yönetim yaklaşımı olarak idari yönetim anlayışını uygulamakta ve yerel yönetimler “*coğrafi yerinden yönetim ve hizmet yönünden yerel yönetim*” şeklinde iki kısımda ele alınmaktadır. Belli başlı işlemlerin merkezi yönetimden alınarak özerk kurumlarına aktarılmasına “*hizmet yönünden yerel yönetim anlayışı*” denilmektedir. Merkezi yönetimin hizmet yükünü hafifletmek ve hizmetlerin teknik ve uzmanlaşmış birimlerce yürütülmesi, bu yönetim çeşidinde benimsenmektedir. Coğrafi yerinden yönetim; bazı yönetsel görevlerin, merkezi yönetimden bağımsız, yöneticilerin seçimle iş başına geldiği ve belli bir coğrafi alanla sınırlanan yönetim anlayışdır (Eryılmaz, 2011:98-99).

Yapılan bu açıklamaların da ortaya koyduğu gibi, yerinden yönetim kavramı, yerel yönetimleri de içerecek biçimde oldukça kapsamlı bir terimdir. Yerel yönetim kavramı, diğer adıyla coğrafi âdem-i merkezîyet, yerinden yönetimin yalnızca bir coğrafi birim itibarıyla tatbik edilmesinden ibarettir (Günday, 2011: 417).

Amaçları ve ortaya çıkış nedenleri bakımından Yerel yönetimlerin dünyanın bütün devletlerinde benzer özellikler taşımasına rağmen, tatbik şekilleri devletten devlete farklılıklar göstermektedir. Dünyada tatbik edilen yerel yönetim organizasyonları üç grup altında tasnif edilebilir. Bunlardan birincisi, Fransa ve onun yönetim modeli tesiri altında kalan devletlerdir. Türkiye'nin de içinde yer aldığı bu ülkelerde merkezî yönetimin temsilcisi olan yerel yönetimler, devletin, taşradaki uzantısı şeklinde iş yapmaktadırlar. İkinci grupta ise, yerel yönetimlere ağırlık veren federal ülkeler bulunmaktadır. Bu devletler arasında, Kanada, Avustralya, Almanya, Almanya, ABD yer almaktadır. Üçüncüsü ise, yerel yönetimlere ağırlık veren üniter organizasyonlardır. Bu devletlerde yerel yönetimler oldukça özerk bir statüye sahiptirler. İskandinav ülkeleri ve İngiltere bu grupta bulunan devletlerdir (Gökçe ve Bayrakçı, 2002: 7-8).

Devletin demokrasi gelişime yapmış olduğu katkı noktasında yerel yönetimlerin önemi, kendini göstermektedir. Yurttaşların toplum ile direkt olarak ilişki kurdukları, tartıştıkları mekanlar, çalıştıkları ve yaşadıkları yerlerdir. Toplumsal şuurlu, öncelikli olarak bu alanlarda gelişmeye başlar. Demokratik anlayışın tabandan tavana doğru yayılmasında yerel yönetimlerin önemli bir fonksiyonu bulunmaktadır. (Zengin, 2000: 4-5).

Yurttaşların demokratik ilkelere alışmalarını ve demokratik değerlere sahip olmalarında önemli bir rol oynayan yerel yönetimler, “demokratik terbiye” kuruluşları olarak ta isimlendirilirler. Yerel konuları olgun bir şekilde tartışmayı ve birbirlerinin görüşlerine saygı duymayı orada öğrenirler. Eğer yerel yönetimler seviyesinde bu konuda başarı elde edilirse, demokrasi ülke seviyesinde de köklü bir biçimde yerleşir. Netice itibarıyla, bir ülkede yerel yönetimler, demokrasinin mesafe kat etmesinde önemli etkileri olan yönetim birimleridir (Tortop, 2008: 340).

3.1.1. Siyasi Parti ve Yerel Yönetimler

Demokrasi, insanların farklı fikirleri, inançları ve değerleri paylaştıkları bir değişim sürecidir. Demokrasilerin olmazsa olmazı olan siyasi partiler, bu unsurları somutlaştırır ve aynı düşüncedeki insanları bir araya getirme işlevine sahiptir. Bugünkü anlamıyla Amerika’da görünür olmaya başlayan siyasal partiler, aslında Fransız devriminden sonraki süreçte monarşik sistemlerin güç kaybetmesine yol açan sanayileşme ve aydınlanma, hareketleri sonucunda kısa süre içerisinde kurumsallaşmışlardır. Bu süreçte siyaset kurumu, kolektif sorunların çözüm yolları arasında en etkin olgulardan birisi haline gelmiştir. Bu bağlamda, siyasi iktidarı ele geçirmek ve kullanmak için örgütlenmiş bir grup insan faaliyetini ifade eden siyasi partilerin tüm dünyaya yayıldığı görülmüştür (Göktürk,2017:248-250).

Siyasi partilerin yaygın tanımı, Amerikalı siyaset bilimci Anthony Downs, tarafından şu şekilde yapılmıştır; “Bir siyasi parti, usulüne uygun olarak oluşturulmuş bir seçimde göreve başlayarak yönetim aygıtını kontrol etmeye çalışan bir grup insandır.” (Göktürk,2017:248-250). Siyasi partiler konusunda uluslararası alanda en tanınmış araştırmacılardan biri olan İtalyan akademisyen Giovanni Sartori, siyasi partiyi; “Seçimlerde yer alan ve seçim yoluyla kamu görevine aday gösterebilen resmi bir etiketle tanımlanan herhangi bir siyasi grup.” şeklinde tanımlamıştır (Sartori, 1994: 131-132).

Siyasi partiler vatandaşların siyasi faaliyetleri ve çıkarları için meşru kanallar sunmaktadır; meselelerin tanımlanmasında ve siyasi yaşamın ön plana çıkarılmasında çok önemli bir rolleri vardır. Demokratik temsil, halkın karar vermesinde ‘vatandaşları’ tekrar sunmak ‘tercihleri, kimlikleri veya arzularının yaratıcı faaliyeti ile ilgilidir (Göktürk,2017:248-250).

Geleneksel görüşe göre vatandaşlar, seçimler yoluyla kendi adlarına yapılan eylemlerden tarafları ve yerel meclisleri yetkilendirir ve sorumlu tutarlar. Ancak, seçim yetkisi ve hesap verebilirlik artan sorunlarla karşılaşmaya başladığı için, temsili demokrasinin bu yönünün yaşanabilirliği sorgulanmıştır. Bu sorunlar, toplumdaki kökenlerini kaybeden taraflar, yerel seçimlerin millileştirilmesi, seçmen

katılımının azalması ve vatandaşların siyasi katılım konusundaki isteksizliğinin artmasıdır. Temsili talepler kavramı, kamusal alanda belirli grupları veya nedenleri temsil ettiğini iddia eden, seçilmemiş olanlar da dahil olmak üzere tüm aktörlere odaklanarak seçim yetkisinin ötesinde temsili keşfetmemizi sağlar. Ayrıca, temsili bir talep yaklaşımının seçilmesi, seçilmiş meclis üyeleri tarafından yapılan taleplerin daha derin analizine imkân verir. (Bovenkamp ve Vollaard, 2018: 198-200).

Yerel yönetim, demokratik bir sistemin temel ilkelerinden biridir, bir vatandaşın her uygun düzeyde idari kararlara katılma hakkı fikrini yansıtır. Uygun yetkilendirme ile donatılmış yerel yönetimlerin varlığı, verimli, açık ve katılımcı bir idari yapı sağlayacaktır; özerk yerel yönetimlerin sürdürülmesi ve güçlendirilmesi, demokratik ilkelere ve idari anlamda merkezi olmayan bir yapıya dayanan siyasi ve idari bir yapı oluşturmada kritik bir faktördür. (Parlak vd., 2008:24-26).

Katılımcı yönetim ve kalkınma biçimlerinin varsayımlarından biri, daha fazla katılımın karar alma süreçlerine daha kapsayıcı girdilere izin vereceğidir. Bu varsayımın merkezinde katılım ve temsil arasında bir bağlantı vardır, öyle ki daha fazla katılım da daha iyi, daha bilgili temsil biçimlerine yol açacaktır. Gerçek yaşamdaki durumlarda, bağlantı o kadar basit değildir. Şimdi bir dizi çalışma, karar verme ve hizmet sunumunun yeni dahil edilme biçimlerine ve çok çeşitli paydaşlara açılmasının bir sonucunun, geleneksel rollerin ve hesap verebilirliklerin daha az netleştiğine işaret etmektedir. Örneğin, Nelson ve Zadek (2000:23-25) ortaklık yaklaşımlarına doğru hareketle, açıkça yapılandırılmış temsil ve hukukun üstünlüğüne olan geleneksel güvenin daha akıcı katılım modellerine yol açtığını iddia etmektedirler. Bu çatışmalar özellikle tarihsel olarak demokrasi inşası ve vatandaş katılımı için kilit alan olarak anlaşılan yerel düzeyde görülmektedir.

Lowdes'in (1995: 161) belirttiği gibi, “yerel düzeyde insanlar genellikle politikacılar veya kamu görevlileri ile temasa geçer, devletten hizmet ve faydalar alır ve topluluklarda örgütlenir”. Burada, daha kapsayıcı, katılımcı yönetim biçimlerine yönelik hareket, temsil, liderlik, meşruiyet ve otorite, demokrasinin kendisiyle ilgili tartışmalara dönüşür. Geleneksel temsili demokraside, seçilmiş temsilciler halk adına karar vermeleri beklenen ve buna karşılık seçim zamanlarında onları sorumlu tutan

kişilerdir. Kararlar ve politikalar, uzmanlığı meşruiyetlerinin temeli olan uzmanlar tarafından işgal edilen rasyonel bürokrasiler tarafından gerçekleştirilir. Daha katılımcı yaklaşımlarda hem seçilmiş hem de bürokratik temsil ve meşruiyet biçimleri, topluluklar ve liderleri daha doğrudan katılım biçimlerine davet edildiğinde veya talep edildiğinde zorlanmaktadır. (Bovenkamp ve Vollaard, 2018: 198-200).

3.1.2. Merkezi İdare ve Yerel Yönetimler

Kamu yönetiminin örgütlenmesi bağlamında önde gelen iki örgütlenme biçimi bulunmaktadır. Bu sistemlerden, ilkinde, yalnız bir merkezden bütün kamu hizmetleri idare edilmesi söz konusudur. Bu şekilde organize edilen yönetim organizasyonlar, “merkezden yönetim” olarak isimlendirilmektedir. Merkezden yönetim biçiminde, bütün sorumluluklar ve yetkiler merkezde toplanmıştır. İkinci tür yönetim organizasyonu ise, kamu hizmetleri, merkezî idare hiyerarşisinin haricinde yer alan ve ayrı mal varlıklarına ve tüzelkişiliklerine sahip kamu tüzelkişileri tarafından icra edilmektedir. Bu şekilde işleyen yönetim organizasyonları ise, “yerinden yönetim (âdem-i merkeziyet) sistemi” şeklinde isimlendirilirler (Gökçe ve Bayrakçı, 2002: 1-2).

Kamu yönetimi literatüründe, “ademi merkeziyetçilik” terimi en yaygın olarak alt güç ve devlet dışı aktörlere siyasi, idari ve mali konularda merkezi iktidar ve otorite tahsisini ifade etmek için kullanılmaktadır. Yerinden yönetim kelimesi, halkın talebini karşılamak için iktidar ve otoritenin merkezi hükümetten hükümetin yerel veya alt ulusal birimlerine aktarılması anlamına gelir. Ademi merkeziyetçilik, çeşitli kamu yönetimi akademisyenleri tarafından yetkinin daha yüksek bir hükümet seviyesinden daha düşük bir karar verme heyetine devredilmesi olarak tanımlanmıştır. Üçüncü dünya ülkelerinde ademi merkeziyetçilik, otoritenin merkezden kurumlara, kurumlara veya diğer idari işleri planlama, karar verme ve gerçekleştirme için çalışan bir kişiye devredilmesi olarak tanımlanır. (Gözübüyük, 2007:42)

Ademi merkeziyetçiliğin bir başka tanımı, merkezi hükümetten yarı özerk kamu otoritelerine, şirketlerin bölge genelindeki bölgesel, işlevsel otoritelere, hükümet dışı özel veya gönüllü kuruluşlara kaynak planlama, yönetme, yükseltme ve tahsis etme sorumluluğunun aktarılmasıdır. Ayrıca, işlevlerin merkezden çevreye kaldırılması, insanların tüm karar alma mekanizmalarına daha geniş katılımını içeren bir operasyon modu vardır. (Gökçe ve Bayrakçı, 2002: 1-2).

Yerel yönetimin yerlilerin ihtiyaçları ve talepleri hakkında daha iyi bilgiye sahip olması nedeniyle, ademi merkeziyetçiliğin kamu hizmetlerinde verimliliği artırmayı kolaylaştıracağı açıklanmaktadır. Yerinden yönetim hevesi Yeni Kamu Yönetimi anlayışı, hareketinin ortaya çıkmasıyla 1990'larda daha da hızlandı. Bir hükümetin “yenilikçi, pazar odaklı, merkezi olmayan ve müşteri odaklı” olarak tanımlar ve kamu hizmetlerinde verimliliğin ancak merkezi olmayan bir yönetim yapısında devlet kurumları arasında vatandaşların ve ekip çalışmasının katılımıyla sağlanabileceğini savunulmaktadır. (Gözübüyük, 2007:42).

“Yerinden yönetim” terimi, projelerin veya programların finansal, idari veya hizmet sunum sistemlerinin yeniden düzenlenmesini destekleyip desteklemediğini belirlemeden önce herhangi bir ülkede dikkatle analiz edilmesi gereken çeşitli kavramları kapsar. Farklı ademi yerel yönetim türleri, farklı özelliklere, politika sonuçlarına ve başarı koşullarına sahip oldukları için ayırt edilmelidir. Yerinden yönetimleri farklı bağlamlarda tasnif etmek mümkün olmakla birlikte, burada en yaygın karşılaşılan iki tür tasnif yöntemi üzerinde durulmuştur. Buna göre, yerinden yönetimler, önce siyasal – idarî yerinden yönetim biçiminde tasnif edilmekte, daha sonra da idarî yerinden yönetimler de coğrafi yerinden – fonksiyonel yerinden yönetim biçiminde sınıflandırılmıştır (Gökçe ve Bayrakçı, 2002: 1-2).

Yerinden yönetim türleri arasında idari ve siyasi ayırım bulunmaktadır. Bu çeşitli kavramlar arasındaki ayrımları çizmek, başarılı yerel yönetim modellerinin birçok boyutu ve aralarında koordinasyon ihtiyacını vurgulamak için yararlıdır. Bununla birlikte, bu terimlerin herhangi birinin tanımlanmasında açıkça örtüşme vardır (Keleş, 2000: 85).

Siyasi ademi merkeziyetçilik, vatandaşlara veya seçilmiş temsilcilerine kamu kararlarında daha fazla güç vermeyi amaçlamaktadır. Genellikle çoğulcu siyaset ve temsili hükümetle ilişkilidir. Ancak vatandaşlara veya temsilcilerine politikaların oluşturulması ve uygulanmasında daha fazla etki sağlayarak demokratikleşmeyi de destek sağlayabilir. Siyasi ademi merkeziyetçiliğin savunucuları, daha fazla katılımı alan kararların toplumdaki çeşitli çıkarlarla ilgili olarak yalnızca ulusal siyasi otoriteler tarafından alınan kararlardan daha iyi bilgilendirileceğini ve daha alakalı olacağını iddia etmektedir. Konsept, yerel seçim bölgelerinden temsilcilerin seçilmesinin vatandaşların siyasi temsilcilerini daha iyi bilmesini ve seçilmiş yetkililerin kendi bileşenlerinin ihtiyaçlarını ve isteklerini daha iyi bilmelerini sağlamaktadır. (Günday, 2004: 59-60).

Siyasi ademi merkeziyetçilik çoğunlukla anayasal veya yasal reformlar, çoğulcu siyasi partilerin geliştirilmesi, yasama organlarının güçlendirilmesi, yerel siyasi birimlerin oluşturulması ve etkili kamu çıkar gruplarının teşvik edilmesini gerektirir. Genellikle federal devletler ortaya çıkan Siyasî âdem-i merkeziyet, ulusal kimliğe sahip bulunmayan yerel idarelere verilmiş olan özerk ya da yarı özerk statüye dayanan bir idare şeklidir. Bu birimler, ülkesine göre, cumhuriyet, federe devlet, eyalet, land, canton, land ve benzedi adlar ile ifade edilmektedir. Federal devleti oluşturan her federe devlet, Siyasî âdem-i merkeziyette, geniş çapta siyasi mali, idarî, özerkliğe sahiptir. Bu küçük federe devletler, yasama, yürütme ve belli oranlarda yargı yetkisine de sahiptirler. İsviçre, Almanya, ABD, gibi devletler, federal devletlere örnek gösterilebilir (Gözler, 2018:30-35).

Yerinden yönetim organizasyonlarının siyasî özerklikleri bulunmaması durumunda bu yönetim modelleri İdarî âdem-i merkeziyet şeklinde isimlendirilmektedir. Bu kurumların yalnızca mali ve idarî özerklikleri bulunmaktadır. Bundan dolayı, bu tür yönetim organizasyonlar, yasama ve yargı yetkilerine sahip değildirler. İdari ademi merkeziyetçilik, farklı hükümet düzeyleri arasında kamu hizmetleri sağlamak için yetki, sorumluluk ve finansal kaynakları yeniden dağıtmayı amaçlamaktadır. Merkezi yönetim ve ajanslarından belirli kamu işlevlerinin planlanması, finansmanı ve yönetimi için devlet kurumlarının alan

birimlerine, hükümet birimlerinin veya hükümet düzeylerinin, yarı özerk kamu otoritelerinin veya şirketlerinin veya alan çapındaki sorumluluğun aktarılmasıdır. (Keleş, 2000: 85).

İkinci bir yaklaşım, ademi merkeziyet biçimlerini hiyerarşi ve işlev ile ayırır. Fonksiyonel yerinden yönetim, belirli kamu hizmetlerinin, merkezî yönetimin hiyerarşisine tabi olmayan ve merkezin dışında bulunan ayrı tüzelkişilik ve malvarlığına sahip özerk kuruluşlar tarafından yerine getirilmesi işlevini tanımlamaktadır. Kendilerine bırakılmış kamu hizmetleriyle ilgili konularda bu kuruluşların, yürütme işlevine yönelik her çeşit karar alma ve uygulama yetkisi bulunmaktadır. Kültürel, ekonomik, bilimsel ekonomik ve meslekî türde gruplara ayrılabilen bu kuruluşlara, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu (TÜBİTAK), Sosyal Güvenlik Kurumu, Kamu iktisadî Teşebbüsleri, Karayolları Genel Müdürlüğü, üniversiteler ve çeşitli odalar ve bunların birlikleri bu yönetim organizasyonlarına örnek verilebilir (Yalçındağ, 1995: 3–9).

Coğrafi yerinden yönetimde ise, bir yörede hayat süren, ortak ve yerel özellikteki gereksinimlerini hızlı ve daha iyi bir şekilde karşılayabilmek, bunları kendi seçmiş oldukları organları vasıtasıyla yerine getirebilmek amacıyla özerklik tanınması söz konusudur. Bu tür yönetim organizasyonları, devlet tüzelkişiliğinden ayrı idarî özerklikleri ve tüzelkişiliklerine sahiptirler. Coğrafi yerinden yönetim birimleri, halk tarafından doğrudan seçilerek teşekkül ettirilen karar ve yürütme organlarına sahip bulunmaları nedeniyle, diğer türlerdeki yerinden yönetim organizasyonlarından farklılaşmaktadır. (Keleş, 2000: 21).

3.1.3. Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler

Tarihsel süreç çerçevesinde ticari işletmelerin halkla ilişkiler fonksiyonundan son derece önemli oranda faydalanabilecekleri anlaşıldığında, iş dünyası ile halkla ilişkiler alanı arasında sıkı bir iş birliği tesis edilmeye başlamıştı. Hava durumu bununla birlikte uzun zamanlardan bu yana halkla ilişkiler alanının kamu yönetimi ve onun önemli bir bileşeni olan yerel yönetim kuruluşları açısından da önemi, bu süreçte ihmal edilmişti. Son dönemlerde, yerel yönetim çalışmalarında halkla ilişkiler

fonksiyonunu etkili bir şekilde kullanmaya yönelik birtakım girişimler ortaya çıkmıştır. Kamu yönetimi ve yerel yönetimler yaklaşımında son dönemlerde yaşanan birtakım düzenlemelere paralel olarak bu girişimlerin ortaya çıkmış olduğu söylenebilir. Özellikle 1990'lı yılların ortasından itibaren aştta İngiltere olmak üzere Avrupa'da yerel yönetim anlayışının müşteri odaklı çerçevede sunulmaya başlaması ile birlikte yerel yönetimler, kurumsal iletişimi artırmak, karar mekanizmalarında halkın katılımını sağlamak amacıyla birtakım halkla iletişim yöntemleri geliştirmeye başlamışlardır. Genel bir şekilde ifade edilecek olursa yerel yönetimlerin uygulamış olduğu halkla ilişkiler yöntemleri, bu birimlerde alınacak olan kararların ya da verilmesi planlanan hizmetlerin hizmet alanı çerçevesindeki bireyleri nasıl etkilemiş olduğunu nesnel şekilde değerlendirebilmek bu çerçevede hizmet kalitesini artırabilmeye yönelik olarak geliştirilmesidir (Yayınoğlu, 2005: 41).

3.1.4. Büyük Şehir Belediyeleri ve Organları

Belediye Başkanı; Belediye yönetiminin başıdır. Belediye sakinleri tarafından seçilmektedir. Belediye başkanı, belediyenin idaresinden mesul olmakla birlikte, belediyeyi, belirlenen stratejik plâna göre yönetmekle görevlidir. Belediyenin hâsılları, giderleri ve bütçesi, belediye başkanının idaresindedir. “Belediye personelini atamak, bağlı kuruluşları denetlemek, koşulsuz bağışları kabul etmek”, başkanın asıl vazifeleri arasındadır. Belediye başkanının, belde sakinleri için önemli vazifelerinden biri de belde halkının huzuru, esenliği ve sağlığı için gereken önlemleri almaktır (Koçak, 2013:208).

Belediye Meclisi; Belediyenin karar organıdır. Üye sayısı, belediyenin nüfusuna göre belirlenir. Meclis, yasada açıkça belirtilen mevzuları müzakere ederek nihayete erdirir ve ilgili kararı verir. Öbür yandan, karar organı olarak; *temsil, karar alma ve denetim* olmak üzere üç temel fonksiyonu vardır (Şengül, 2013:85).

Belediye Encümeni; Belediye encümeni, belediyenin karar organlarından ikincisi olmakla beraber, aynı zamanda danışma organıdır Belediye encümeni üyelerinin bazıları atamayla, bazıları seçimle gelmektedir. Encümen, nüfusu 100.000'in üstünde ve il belediyelerinde, belediye meclisinin bir sene için gizli oyla

belirlediği üç üye, mali hizmet amiri ve belediye başkanının birim yöneticileri arasından belirlediği iki üye olmak üzere toplamda yedi üyeden meydana gelir (Tortop, vd., 2008:347).

5393 sayılı kanunun 18. Maddesine göre meclisin karar alma işlevi ile ilgili görev ve yetkileri şöyle şu şekilde tasnif edilebilir;

- *“Belediye şirketi vs. kurulmasına ve bunların özelleşmesine karar vermek.*
- *Borçlanmaya karar vermek,*
- *Taşınmaz alımına, takasına, tahsisine vb. karar vermek,*
- *Borçlanmaya karar vermek,*
- *Belediyenin birimlerini oluşturmak, birleştirmek, kaldırmak ve kadrolarını tahsis etmek, norm kadro çerçevesinde buna karar vermek,*
- *Belediyenin imar planını kabul etmek,*
- *Belediyenin bütçesini kabul etmek,*
- *Belediyenin stratejik planını, performans programını ve yatırım programını kabul etmek.”*

Belediye meclisi, 5393 Sayılı Kanun’un 19. Maddesine göre, seçim neticelerinin ilan edilmesinden sonraki beşinci beşinci günde, seçilmiş olan, belediye başkanının başkanlığı ile kendiliğinden toplanır. Kendi içerisinde meclis ilk iki yıl vazife yürütmek üzere, gizli oylama yöntemi ile, meclis birinci ve ikinci başkanı seçilir. Meclis başkan vekilleri, belediye başkanının meclise katılmadığı durularda, başkanlık görevini üstlenir. Meclisin etkinliği bağlamında değerlendirildiğinde, Belediye başkanının, meclise başkanlık görevini yürütmesi, meclisin etkinliğini olumsuz etkilemektedir. Belediye başkanının, meclis oturumlarına başkanlık etmesi,

belediye meclislerinin karar alma sürecinde, yürütmenin etkisinde kalmasına yol açabilmektedir (Arıkboğa, 2007:30).

3.1.5. Yerel Demokrasi Açısından Türkiye’de Büyükşehir Belediye Meclisleri

1970’lerin başından itibaren klasik hükümet algısının yerini yönetim yaklaşımı aldı. Küreselleşme ve yerelleşme, siyasi katılım tutumlarındaki değişiklikler, yeni sosyal sınıfların oluşumu ve yeni toplumsal hareketler hükümetten yönetime geçişte temel faktörlerdi. Yasalarca düzenlenmiş kamu hizmetlerini verme sorumluluğuna sahip yerel yönetimler yalnızca bir kısım hizmetleri veren yönetim organları değil, bununla birlikte bu hizmetleri siyasal, sosyal ve yerel öncelikler çerçevesinde gerçekleştiren yönetim organizasyonlarıdır. Bundan dolayı, farklı yerleşim yerlerinde farklı yerel yönetim birimleri tarafından verilmiş olan hizmetler arasında bir çeşitlilik ve farklılıklar dikkat çekmektedir. Bu durum, yerleşim yerlerinin bölgesel özelliklerinin, seçilmiş yönetim birimlerine sahip bulunmalarının ve yerel yönetimlerin özerk yapısal özellikler taşımasının bir neticesidir (Çitçi, 1996: 235)

Yerel yönetimler katılma ve temsil gibi yönetim organlarıyla gelişmişlerdir. Yerel yönetim organlarının varlık sebeplerini teşkil eden demokrasi, yerel grupları temsil edici birimler vasıtasıyla yerel hizmetler çerçevesinde tatbik edilebilir özellikte kararlar vermeye imkân oluşturmaktadır (DPT, 1996: 42; Çitçi, 1996: 6).

Kendini seçen birey ve grupların belirtmiş oldukları taleplerine karşı, Temsile dayanan belediye meclisi aykırı davranmayacaktır. Bu durumun hayata geçirilebilmesi açısından bazı ön şartlar bulunmaktadır. Bunlar (Çitçi, 1996: 235);

- Seçenlere karşı, seçilenlerin, kendilerini sorumlu olmasıdır. Bu şekilde temsil kurumu ile belli bireyler veya grup değil hem halkın tamamı temsil edilir hem de vatandaşların menfaatleri de güvence altına alınmış olur.

- Seçimler sonucu oluşan temsilcilerin, halkın temsil edici bir örneğini oluşturması,

- Düzenli ve belli aralıklarla yapılan seçimler,

Meclisler, yerel yönetimlerin karar organlarıdır. Bir takım yerel yönetim organizasyonlarında, meclis yerine meclis komisyonları tarafından bazı kararların alınması da mümkündür. Bununla birlikte, meclis temel karar organıdır ve meclis tarafından komisyon mensuplarının seçimi de gerçekleştirilmektedir. Karar organının üç temel fonksiyonu bulunmaktadır. Bunlardan ilki, temsil görevidir. Yerel seçimlerde vatandaşlar kendi temsilcilerini seçerek seçmiş oldukları üyeleri yerel yönetim meclislerine gönderirler (Arıkboğa, 2007: 14-16).

Karar organı olması ise, yerel yönetimlerin meşruiyetine kaynaklık yapmaktadır. Yerel yönetimlere özerklik tanınabilmesi için yerel nüfusun kararları ile teşekkül ettirilmiş karar organının varlığı, en önemli dayanak teşkil etmektedir. Örnek olarak, merkezi yönetimin taşrada hiyerarşik bir uzantısı durumunda olan valilik, yürütmüş olduğu işlemlerde merkezi yönetime karşı sorumluluk taşımaktadır. Valilik, yetki genişliği prensibinin tanımış olduğu belli bir serbestiyetten faydalansa da birçok durumda, merkezi yönetimden bağımsız olarak karar alıp uygulama safhasına geçiremez. (Çevikbaş, 2008: 64).

Bununla birlikte, aynı yerleşim yerinde bulunan belediyenin, kendi karar organına sahip olması, merkezi yönetim hiyerarşisinin dışına çıkabilmesinin en önemli aracıdır. Belediyelere kanun ile, sınırlı miktarda özerklik alanı oluşturulmakta ve bu birimler, kendi bölgesinde yaşayan nüfusun tercihleri ile teşekkül eden bir karar organına sahip olabilmektedirler. Bu şekilde belediyeler, kendi karar organları aracılığı ile kanunların kendilerine tanımış olduğu çerçeve içerisinde karar alma ve bu kararları tatbik etmek amacıyla mali ve diğer kaynakları kullanma hakkına ve olanağına sahiptir. Yerel halkın siyasi tercihleriyle karar organının oluşumu şekilleneceği için, çeşitlilik ve farklılaşma demokratik bir bağlama oturmaktadır (Arıkboğa, 2007: 15).

3.2. Büyükşehir Belediyelerinin Gelişimi

Modern anlamda belediye kurumu Endüstri İnkılabı sonrası süreçte şehirlerde yanana dönüşümle birlikte ortaya çıkan olguyu ifade etmektedir. Bunun yanında günümüzde ülkeden ülkeye değişebilen farklı belediye modelleri karşımıza çıkabilmektedir. Yapıları benzer olan ülkelerde dahi belediyelerin merkezi hükümetlerle belde sakinleriyle ya da kendi iç yapısındaki organlar arası farklılıklar gözlemek mümkündür. Tarihi seyir içerisinde görülen şehir yönetimi uygulamalarının oluşturduğu geleneğin modern belediye kurumunun doğuşu, gelişimi ve nitelikleri üzerinde tesirleri bulunmaktadır. Bu çerçevede antik dönem “site” yönetim tecrübesi roma imparatorluğunda görülen “municiple” yönetim modeli ve geç orta çağda çıkmaya başlayan “komün” yönetimleri günümüz yerel yönetimler üzerinde etkileri olduğu söylenebilir (Oktay, 2008: 120-122).

Ülkemizde modern belediyelerin doğuşu, günümüzde karşılaşılan belediye sorunlarından da anlaşılacağı gibi, çok eski bir tarihe sahip değildir. Osmanlı şehir idaresinin en yüksek otoritesi “kadı” yerel yönetim anlayışına yönelik kurumsal ve etkili bir yerel yönetim modelinin geliştirilmediği dönemde etkisiz kalmıştır. (Kaypak ve Akın, 2017: 405-410).

Belediyeler, Osmanlı hükümetinin batılılaşma girişimlerinin bir sonucu olarak 1839'da Osmanlı İmparatorluğu'nda yapılan siyasi reformlar Tanzimat ile ortaya çıktı. Tanzimat reformları çerçevesinde, yerel yönetim anlayışı, merkezi hükümet yetkililerinin eğilimlerini merkezileştirmişti. Osmanlı belediye kurumları, otoriter merkeziliğin geliştiği bir zamanda doğmaları nedeniyle merkezi yönetim organının bir parçası olarak algılanıyordu. Aynı dönemdeki il ve ilçe meclisleri, bir tür yerel yönetim kurulunun varlığına rağmen, yerel düzeyde yalnızca “danışma” işlevi bulunan donanımına rağmen, merkezi hükümet tarafından yönlendirildi. Bu dönemde kurumsallaşma alanında yaşanan değişimler, Batılılar gibi bazı sosyal grupların etkisiyle gerçekleşmemiştir (Göksoy ve Sağol, 2017: 3-5).

Şehremaneti'nin İstanbul'da belediye anlamında istenilen işlevi yürütememesinden dolayı yeni bir düzenlemeye gidilmiş, 1856 yılında İstanbul için

bir belediye modeli geliştirmek üzere “*İntizam-ı Şehir*” komisyonu ismiyle belediyecilik konusunda bilgi sahibi kişilerden m¼rekkep bir komisyon tesis ettirilmifiti. Kurulan bu komisyonun ilk çalışmaları, yol, kaldırım, temizlik, aydınlatma ve çöplerin toplanması gibi hizmetlerden oluşmuştu. Komisyon hazırladığı bir raporda İstanbul’un 14 belediye dairesine bölünerek yönetilmesini önerdi. Bu revde Galata- Beyoğlu belediyeleri “altıncı daire” ismiyle kurularak pilot uygulamaya geçilmiştir. Altıncı Daire’deki uygulama belediye daireleri için tespit edilen yapıya temel teşkil etmiştir. 1868 tarihli Dersaadet İdareyi Belediye Nizamnamesi, İstanbul’daki belediye modeli yanında belediyelerin fonksiyonları, sınırları, yapısal niteliklerini ve diğer hususları içeriyordu. (Oktay,2008:120-122).

1876 Anayasası'nın 112. maddesi gereği, belediye yönetimi, bir yönetim birimi olarak tanıtılmış ve modern bir belediye teşkilatının geliştirilmesi, belediyenin kurulmasına yol açan 1877 tarihli “İl Belediye Kanunu” ile olmuştur. Şehir ve kasabalarda örg¼tlenme, bunu takiben yayınlandı. Seçim atama kriterleri 25 yaşında olma, Osmanlı vatandaşı olma ve medeni haklara sahip bulunma Şekilde belirlenmiştir. Seçim koşulları, seçmen olma Őartlarına ek olarak Türkçe konuşanların da seçilmesini gerektiriyordu. Seçim koşulu olarak kabul edilen bu son özellik, çok uluslu bir devletteki azınlıkları kısıtlayan bir hük¼m olarak dikkat çekti (Ortaylı, 1996: 448-450).

Cumhuriyet hük¼meti, Osmanlı İmparatorluğu'ndan beri zayıf olan, yasal ve mali açıdan zayıf olan, sadece vakıflar ve diğer sanayi öncesi kurumlarla çalışan bir belediye yönetim anlayışını devraldı. Cumhuriyetin ilanından sonra belediyeler yarasının getirildiği 1930 yılına kadar olan süreç, yeni yönetim, yerel yönetim paradigması ve özellikle belediye praksisinde kurumların kurulması için hazırlık dönemiydi. Aslında Cumhuriyet'in ve Tanzimat'ın kurucu liderleri eski iktidardaki Birlik ve İlerleme Partisi döneminin geleneklerinden etkilenmiş, böylece otoriter ve merkezietçi politikaların yeni yönetim rejimine aktarılmasından kaçınılmıştır. Ancak yerel yönetimleri siyasi organlar olarak değil, idari birimler olarak algıladılar ve azınlıklar arasında birlik ve uyum korkusu çerçevesinde otorite, görev ve

kurumsal yapıları merkezi hükümetin kontrolünde tutmayı tercih ettiler. (Kaypak ve Akın, 2017: 405-410).

16 Şubat 1924 tarihli 417 sayılı kanunla, İstanbul Şehremâneti'nden esinlenilerek, Ankara başkent olunca, "Ankara Şehremâneti" tesis ettirilmiştir. Bu kanun çerçevesinde, 24 üyeli "Cemiyet-i Umumiye-i Belediye" tarafından karar organı olan Şehremâneti Meclisi yönetilecek ve bu üyeler seçmenlik niteliğine sahip ve şehirde ikamet eden kişilerce seçilmesi kararlaştırıldı. Seçmenlerde ve üyeliğe aday olan kişilerde öngörülen emlak vergisi koşulu, İstanbul Şehremâneti'nden farklı olarak, Ankara Şehremâneti'nde düzenlenmemiştir. Bunun gerekçesi ise, Ankara'da ki bürokratların emlak sahibi olmayışdır (Görmez, 1997:104-105).

1930'da 1580 sayılı Belediyeler kanununun yayınlanması, bu sürecin en önemli gelişmesiydi. Ülkedeki belediyeler kanunla eşit kabul edilmiş ve tek kanun çerçevesinde yapılandırılmıştır. Hükümler oluşturuyordu. İstanbul'da belediye ile vilayet yönetimi birleştirildi (Kaypak ve Akın, 2017: 405-410).

1580 sayılı kanun çerçevesinde belediye meclisleri dört senede yapılacak olan seçimler ile doğrudan doğruya seçme hakkına sahip yurttaşların seçmiş oldukları üyelerden teşekkül ettirilmiştir. İlgili kanuna göre meclis üyelerinin sayısı yerleşim yerinin nüfusuna göre tespit edilmiştir. Meclis üyesi seçilme yaşı 25, seçmen yaşı ise, 18 olarak belirlenmiştir. Kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanımış olduğu 5393 sayılı Belediye kanunu ile meclis üyesi seçilme oy kullanmak ya da seçmen olmak için gerekli olan emlak vergisi ödeme şartı kaldırılmıştır. Bununla birlikte meclis üyesi seçilebilmek için, okur yazar olmak, müteahhitlik faaliyetlerinde bulunmak gibi yeni koşullar getirilmiştir (Oktay, 2013: 61)²¹

Yerel yönetimler ile ilgili olarak 1961 Anayasası, oldukça detaylı bir düzenlemeye gidilmiştir. Güçlü ve özerk bir yerel yönetim teşekkül ettirilmesine

²¹ Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak önemli bir sorun şeklinde dikkat çeken imar uygulamaları ve şehir planlarını geliştirebilmek amacıyla 1933 yılında belediye yapı ve yollar kanunu yayınlanmıştır. Belediye Kanunu'nun 15. maddesinde getirilen imar planı yapma zorunluluğu bu kanun ile güçlendirilmesi ile beraber merkezi yönetimlerin denetim süreçleri de güçlendirilmiştir. 1933 yılında Belediyeler Bankası kurularak belediyelerin yatırımları desteklenmiştir.

imkân oluşturacak olan 1961 Anayasası bu alanda önemli bir dönüşüm yaratmıştır (Eryılmaz, 2002: 17).

1961 Anayasası, 112. maddesinde, önce, idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim ilkelerine istinat edeceği ifade edildikten sonra; 116. maddesinde de yerel yönetimlerin tanımı yapılmıştır. İlgili madde çerçevesinde, yerel yönetimler şu biçimde açıklanmıştır; “mahallî idareler, il, belediye ve köy halkının müşterek mahallî ihtiyaçlarını karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzelkişileridir.” (Keleş, 2000: 132).

1961 Anayasası'na göre, 1982 Anayasası'nın yerel yönetimlere yönelik getirdiği yeni unsurlar, daha gelişmiş değil, hatta bazı yönlerden daha geri durumdadır. İdarî vesayetin izleri, 1961 Anayasası'nda hissedilmesine rağmen, idarî vesayet kurumu 1982 Anayasası'nda daha da genişletmiştir. Yerel yönetimler hususunda da 1982 Anayasası, diğer hükümlerinde görülen temel düşünce sistematiğine müsait bir biçimde, demokratik hürriyetleri kısıtlayıcı bir düşünce ile hazırlanmıştır. Bir taraftan yerinden yönetim güçlendirilmiş gibi hissettirirken; diğer taraftan da yerinden yönetimi işlevsiz bırakabilecek çok güçlü vesayet hükümlerini barındırmaktadır (Çoker, 1992: 3).

Yerel yönetimler alanında 1982 Anayasası'nda düzenlenmiş en mühim yenilik, büyük yerleşim alanlarına yönelik olarak özel yönetim usulleri teşekkül ettirilmesine imkân vermesidir. 1984 yılında 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Anayasanın bu hükmüne dayanılarak çıkarılarak, ülkenin başlıca büyük şehirlerinde, diğer belediyelerden ayrı bir sistem tatbik edilmeye başlanmıştır (Eryılmaz, 2002: 17).

3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 27 Mart 1984 tarihinde değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun ile büyükşehir yönetim sisteminin nasıl işleyeceğinin belirlenmesi maksadıyla yayınlanmış olan 3030 Sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği büyükşehir yönetimlerine yönelik olarak önemli bir adım kabul edilmektedir. İlgili kanun iki temel amaca ulaşmak amacıyla yayınlanmıştır. Bunlardan ilki, yerel kamu

hizmetlerini daha verimli ve etkin bir şekilde sağlamak, diğeri ise kent çapında katılımı ve dolayısıyla yerel demokrasiyi güçlendirmektir. Kanun ile, İstanbul başta olmak üzere İzmir ve Ankara'da büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. İlerleyen dönemlerde 2000 yılına kadar gerçekleştirilen kanuni düzenlemeler ile, Sakarya, Samsun, Mersin, Kocaeli, Eskişehir, Erzurum, Diyarbakır, Antalya, Kayseri, Konya, Gaziantep, Bursa, Adana'da büyükşehir belediyelerinin kurulmasıyla bu statüyü elde eden şehir sayısı 16'ya ulaşmıştır (Özdemir ve Menşur, 2011: 173).

Kanunun uygulandığı ilk süreçte İstanbul, Ankara ve İzmir'e büyükşehir belediyesi statüsü tanınmıştır. Büyükşehir belediye sistemi, bu süreçte var olan ilçelerin büyükşehir belediyesi kapsamına alınması yoluyla tesis edilmiştir. Kayseri, Konya, Gaziantep, Bursa ve Adana'da büyükşehir belediyelerinin tesis edildiği süreçte ise büyükşehir belediyeleri, bu kentlerde bulunan merkez ilçelerinin birkaç ilçeye bölünmesi yoluyla yeni ilçelerin oluşturulmasıyla kurulmuştur. (Arıkboğa, 2007: 34-35).

1993 yılındaki Üçüncü dönemde Samsun, Mersin, Kocaeli, Eskişehir, Erzurum, Diyarbakır ve Antalya illerinde büyükşehir belediyelerinin kurulmuştur. Büyükşehir belediyesi kurulan illerin merkez ilçeleri bu dönemde bir önceki dönemde yapıldığı gibi ilçelere değil, birkaç alt kademe belediyesine bölünerek gerçekleştirilmiştir. 2000 yılındaki süreçte ise 1999 yılında meydana gelen deprem felaketinden dolayı Sakarya'da büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Sakarya'da büyükşehir belediyesi tesis edilirken herhangi bir bölünmeye gidilmemiş, merkez ilçe ile beraber ona yakın olan ilçe ve belde belediyeleri büyükşehir belediyesi kapsamında değerlendirilmiştir (Arıkboğa, 2007: 34-35).

3.2.1. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

3030 sayılı Kanun'un gereksinimleri karşılamaması üzerine hızla büyüyen büyükşehir nüfusu ve bu nüfusun ihtiyaçlarının giderilebilmesi ve daha iyi bir yönetim sağlana bilmesi amacıyla 3030 sayılı Kanun feshedilerek yerine 2004 yılında 10/7/2004 Tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu yayınlanmıştır. Yayınlanmış olan bu kanunla Büyükşehir belediyelerine yeni yetkiler vererek görev

kapsamlarına da genişletmiştir. Bu kanun ile hayata geçirilen “il sınırlarında büyükşehir belediye modeli” için Kocaeli ve İstanbul kentleri pilot belediyeler şeklinde öngörülmüştür. Özellikle 2000’li yıllardan itibaren Avrupa Birliği’ne giriş süreci hızlandığından dolayı AB müktesebatına uyum sağlayabilmek için Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı’na uyum gösterme düşüncesi 5216 sayılı kanuna yansımıştır. Bu çerçevede büyükşehir belediyelerinin Mülki sınırları genişlemiş görev alanları da artmıştır (Karasu, 2013: 9-10).

Büyükşehir belediyelerinde 5216 sayılı Kanunla gerçekleştirilen en başat değişim büyükşehir belediyelerinin tesis edilebilmesi açısından arananlarla ilişkin olanlardır. Büyükşehir belediyesi kurulması için 3030 sayılı Kanun’un uygulandığı dönemde birden fazla ilçenin bulunması tek koşul şeklinde belirtilmiştir. Büyükşehir belediyesi kuruluşu, bu koşul ile popülist bir propaganda malzemesi şekline dönüşmüştür (Yetkin, 2020:7).

5216 sayılı Kanun ile getirilmiş olan yeni koşullar bu bağlamda oldukça önemli gözükmektedir. Büyükşehir belediyeleri için yeni kanun en az üç ilçeyi sınırlarında bulunması koşulunu getirmek suretiyle 3030 sayılı Kanun’a benzer bir uygulamayı getirmiştir. Bununla birlikte sadece bu koşula da büyükşehir belediyesi kuruluşunu bağlamamıştır. Bununla birlikte; ekonomik gelişmişlik fiziki yerleşim durumu ve nüfus benzeri birtakım koşullar da ifade edilmiştir. Bu çerçevede, herhangi bir ilde büyükşehir belediyesinin kurulabilmesi için, o ilin belediye sınırlarına 10.000 m mesafede bulunan yerleşim yerlerinde ve belediye sınırları içinde en az 750.000 nüfusun yaşıyor olması koşulu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra illerin ekonomik gelişmişlik düzeylerine ve fiziki yerleşim durumlarının da önemli olacağı üzerinde durulmuştur. 3030 sayılı Kanun’a göre bu yönleriyle 5216 sayılı Kanun’un, büyükşehir belediyesi kurulması hususunda metropoliten kent olgusuna daha uygun kriterlerin ortaya konulduğu belirtilebilir (Yetkin, 2020:7).

5216 sayılı Kanun’la getirilmiş olan başka bir düzenleme büyükşehir belediyelerinin hizmet sınırları ile ilişkilidir. İl mülki sınırı olarak Kocaeli ve İstanbul illerinde büyükşehir belediyesinin sınırları tespit edilmiştir. Nüfusa bağlı olarak 20, 30 ve 50 km’lik yarıçaplar diğer büyükşehir belediyelerinde büyükşehir

belediye hizmet sınırı şeklinde tespit edilmiştir. Bununla birlikte büyükşehir belediye sınırları içindeki belde belediyelerinin tüzel kişiliğine bu kanunla son verilmiştir (Arıkboğa, 2013: 5859).

3.2.2. 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırlar İçinde İlçe Kurulması ve Bazı Konularda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun

6/3/2008 tarihli ve 5747 sayılı Kanun ile Büyükşehirlerin sınırları çerçevesinde ilçe kurulmasına yönelik olarak mühim bir değişim yaşanmıştır. Alt kademe belediyelerini azaltıp ölçeği büyültme ihtiyacı, İl özel idareleri ile Büyükşehir belediyelerinin yetkilerinin ve görev alanlarının sık bir şekilde çakışıyor olması, yüksek mahkemelerin vermiş olduğu kararlar, bazı belediyelerin kapatılarak, çevre sorunları, Avrupa Birliğine uyum, benzeri hususlar büyükşehir belediyesi sisteminde yeni sorunlara, yaklaşımlara ve dönüşümlere neden olmuştur. (Oktay, 2013:72-74).

3.2.3. 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

6360 sayılı kanun ile, daha önce kurulmuş olan 16 Büyükşehir'e 13 Büyükşehir daha eklenmiştir. Bu şekilde büyükşehir Belediyesi statüsüne elde etmiş belediyelerin sayısı 30 rakamına erişmiştir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde ilgili kanun ülkemizde Yerel Yönetim Sisteminde önemli bir değişime sebep olmuştur. Önceki süreçte 5216 sayılı kanun ile getirilmiş olan Kocaeli ile İstanbul açısından geçerli kılınan belediye sınırlarının Mülki İdare sınırları ile aynı bulunması şartı bütün büyükşehir belediyeleri açısından geçerli kılınmıştır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, İlin mülki İdare çevresi, aynı zamanda Büyükşehir Belediye Başkanının seçim çevresi haline gelmiştir. Kanunla yapılan diğer bir önemli değişiklik ise il özel idarelerinin kaldırılmış olmasıdır. Bu kurumlar lav edilerek, taşınır ve taşınmaz malları ile borçları ilgili kamu kurumları arasında paylaştırılmıştır (Karasu, 2013: 9-10).

3.3. Büyükşehir Belediye Meclisleri

Yerel yönetim anlayışlarında demokratik ortamın sağlanabilmesi ve temsilin adil bir şekilde yürütülebilmesi açısından, Büyükşehir Belediye meclisleri oldukça önemlidir. Tüm dünyada yaşanan ekonomik, politik, teknolojik ve sosyal gelişmeler, yerel yönetimlerin sağlayabileceği, katılım, özerklik, şeffaflık, yerel demokrasi ve etkili demokratik hükümet için kritik ilke ve kavramlar için hayati öneme sahip faydalar sağlamıştır. Bu gelişmeler ışığında, birçok ülke genel olarak kamu idaresi mekanizmalarını ve özellikle yerel yönetimleri “ademi merkezîyetçilik” bağlamında yeniden yapılandırmıştır. Söz konusu gelişmeler, Avrupa Birliği ile üyelik müzakereleri devam etmekte olan Türkiye'nin idari yapısını etkilemektedir. Bu nedenle, Türkiye'nin hem standartları hem de Avrupa uygulamalarına paralel olarak yerel yönetimler tarafından hizmetlerin etkin ve verimli bir şekilde sunulmasını sağlamak ve bu yerel yönetimler için daha özerk, demokratik, katılımcı ve şeffaf yapılar sağlamaktır (Parlak vd., 2008: 24-26)²².

3.3.1. Temsilde Siyasi Adalet

Yaygın bir biçimde temsil kavramı, temsil edilen sözleşmeye uygun bir şekilde çeşitli fiilleri gerçekleştirmek için temsilcinin yetkili tutulması ile temsilcileri ve temsilci gibi iki kişi ya da grup çerçevesindeki bir münasebeti anlatmaktadır. Farklı biçimlerde açıklamak mümkün olsa da temsil, gerçek kişilerin yetkilerini gerçek olmayan kişilere devretmesi şeklinde de açıklanabilir. Bununla birlikte sorun temsilin açıklanmasından daha çok fonksiyonel olup olmadığı ile ilgilidir. Özellikle temsilcinin temsil etmiş olduğu kişileri unuttuğu ya da dikkate almadığı göz önünde bulundurulursa bu konuda çözüm de bir anlam taşıyacaktır (Arıkboğa, 2010: 193-209).

²² Halen yürürlükte olan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14.maddesinde Belediyenin Görev ve Sorumlulukları' başlığı altında belediyenin görevleri maddeler halinde sıralanmıştır. Söz konusu yasaların amacının, optimal düzeyde kurum, katılım ve vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamak becerisine sahip, etkili, güçlü, özerk, şeffaf ve hesap verebilir yerel yönetimlerin oluşturulması olduğu belirtilmiştir. Bu yasalar, personel sistemi ve organizasyon yapısına ilişkin değişiklikler bağlamında önemli düzenlemeler içermektedir. Bu nedenle, il özel idareleri, belediyeler ve büyük şehir belediyeleri ile ilgili olarak yeni yasaların oluşturduğu yeni yapının yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Demokratik sistemin temel taşlarından biri olarak değerlendirilen yönetime katılma süreci, kişilerin kendileri ya da yaşadıkları toplumla alakalı meselelerde, alınacak olan kararların ve bu kararlar neticesinde ortaya çıkabilecek problemlerin çözümünde, söz sahibi olmaları ya da yöneticiler ile etkileşim durumunda bulunmaları süreci şeklinde ifade edilmektedir. Belediye organların bir seçim neticesinde göreve gelmesi ya da bu organların demokratik nitelik kazanması bağlamında yeterli görülmemektedir (Çoker, 1992: 3).

Bu sebeple seçilmiş olan organların yanında, bu organlara halk katılımının sağlanmış olması da gerekmektedir. Bu durum halkı oluşturan bütün katmanların kendileri ile ilgili önemli kararlar aşamasında bu sürece dahil olması ile ancak mümkün olabilir. Yerel yönetim seviyesinde yönetime katılımı vurgulayan genel katılım süreci, genellikle yerel yönetimin belediyeler ya da muhtarlık gibi birimlerinde yönetim organizasyonlarına o bölgede yaşayan aktörlerin sürece katılması ve bu sürecin bir mekanizma ile kurumsallaşması manasına gelmektedir (Çoker, 1992: 3).

Başka bir tanımlamaya göre, ise yerel katılım bir bölgede hayat süren kişilerin, kendilerini yönetecek olan yerel organları seçmeleri bu organların vermiş oldukları kararlar üzerinde direkt bir şekilde etkili olmaları süreci şeklinde ifade edilmektedir. Bu bağlamda katılım sadece yerel yöneticilerin tespit aşamasında görev almak değil, aynı zamanda bu yöneticileri alacakları kararlarda aktif olma anlamını da taşımaktadır (Çevikbaş, 2008: 73)²³.

Yönetime katılma ile temsil arasında iki farklı münasebetten bahsedilebilir. Bu münasebetlerden birincisi, yönetime katılma ile temsil sisteminin desteklenmesi gerekliliğidir. Başka bir deyişle, temsil sistemi vasıtasıyla yeterli miktarda temsil edilemeyen kesimlerde, yönetime katılma yoluyla sözlerini duyurabilen imkânına sahip olurlar. Bu bağlamda yönetime katılma ile temsil arasındaki bu ilişki, birbirinin

²³ Yönetim ile halk arasında oluşabilecek kopuklukları ortadan kaldıran yerel katılım aynı zamanda alınmış olan kolektif kararların kabulünü de kolaylaştırabilir. Bununla birlikte yerel yönetimlerde karar alma süreçlerinde katılım, halkın kişisel etkinliğini artırarak yapıcı gücünü harekete geçirebilir, kendine güveni artırarak demokratik süreçlerin güçlenmesine imkân tanıyabilir. Bütün bunların yanında, yerel katılımlar da kolektif kararlar alındığı için, bu kararlar neticesinde ortaya çıkan hizmetlere de halkın sahip çıkması mümkün olabilir.

eksiklerini tamamlamak ya da birbirini destekleme şeklinde ifade edilebilir. İki olgu arasındaki ilişkiyi ise, yönetime katılabilme fiilinin gerçekleşebilmesi açısından temsil ediliyor olmanın gerekliliğidir. Yerel yönetimlerde yaşayan bireyler taleplerini, beklentilerini ya da şikayetlerini yönetim birimlerine ulaştırma hakkına sahiptir. Bununla birlikte bu bireyler rutin hizmetler haricindeki farklı isteklerini, şikayetlerini ya da eleştirilerini yetkili mercilere ulaştırabilmek için yerel yönetimlerin meclislerinde yer alan üyelerden faydalanabilme imkânına sahiptirler (Arıkboğa, 2010: 193-209).

Yerel yönetim birimlerinin mevcudiyet nedenini oluşturan demokratik temayül, temsili sağlayacak birimler aracılığıyla yerelde yaşayan gruplar ve bireyleri, yerel hizmetlerin sunumu bağlamında hayata geçirilebilecek nitelikteki kararlar almaya olanaklar sağlamaktadır. Temsil süreçlerinde adaletin sağlanabilmesi için demokratik de mailin doğru bir şekilde işletiyor olması önemlidir. Özellikle temsili demokrasilerde, temsilin Adaletli bir şekilde sağlanabilmesi açısından belediye meclislerine önemli misyonlar yüklenmiştir. Bu bağlamda belediye meclislerinin sağlıklı bir şekilde işletilebilmesi durumunda, demokratik temayüllere uygun bir şekilde temsilde adalet de sağlanmış olacaktır. (Oktay, 2013:72-74).

3.3.2. Büyükşehir Belediye Meclisinin Görev ve Yetkileri

Büyükşehir Belediye meclisinin başlıca yetki ve görevleri şunlardan oluşur. (Şengül, 2013:121).

- Büyükşehir sınırlarının çerçevesinde bulunan 1/5000 ile 1/25000 arasındaki nazım imar planlarını onaylama yetkisi. Aynı ve mali yardımlar yapmak suretiyle İlçe ve İlk kademe belediyelerini desteklemek
- Kentsel dönüşüm ve gelişim için hazırlanacak olan projeler için gerekli olacak alanların tespit ve tayinini yapmak
- İlçe ve ilk kademe belediyelerinin yapmakla yükümlü oldukları görevlerinin bir kısmını gerektiği durumlarda Büyükşehir belediyesi olarak gerçekleştirmek

- İlçe ve ilk kademe belediyelerin arasında çıkabilecek herhangi bir anlaşmazlık durumlarında düzenleyici ve yönlendirici kararlar alarak ihtilafı gidermek,

- Büyükşehir Belediyesi'nin faaliyet alanlarına yönelik olarak gereken hizmet birimlerinin teşekkül ettirilmesine ya da var olanların birleştirilmesine veya ilga edilmesine karar vermektir.

3.3.2.1. Belediye Başkanı ve Belediye Meclisi Arasındaki İlişki

Büyükşehir belediyelerinde mevcut birimlere ilişkin düzenlemeler, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile gerçekleştirilmiştir. Belediyeler çerçevesinde faaliyet gösteren organlar ve bunlarla ilgili çalışma esas ve usulleri hususunda 5393 sayılı Belediye Kanunu'na yapılmış olan düzenlemelerin geçerli olacağı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni, büyükşehir belediyesinin yönetim ve karar organlarını oluşturmaktadır (Köken, 2016: 3512).

Belediye meclisi kararlarının hukuka aykırı görülmesi durumunda Büyükşehir belediye başkanının, görüşülmek üzere yedi gün içinde yeniden belediye meclisine iade etme yetkisi bulunmaktadır. Ayrıca, bu meclisin kesinleşmiş olan kararları, kesinleşmiş olduğu tarih baz alınarak mahallin en büyük mülki amirine en geç yedi gün içinde gönderme yetkisine haizdir. Bununla birlikte, bu meclis üyeleri arasından seçilecek kişiler tarafından da çeşitli komisyonlar teşekkül ettirilebilir (Köken, 2016: 3512).

3.3.2.2. Büyükşehir Belediye Meclisinde Karar Alma Süreci

Büyükşehir belediye meclisinin aldığı kararlarının kesinleşme süreci 5216 sayılı Kanunu 14. Madde çerçevesinde düzenlenmiştir. Bu kanun hükmü gereğince Olağan Kesinleşme süreci yedi gün içinde meclisin almış olduğu kararı, meclise belediye başkanı tarafından iadesinin yapılmaması durumunda, zikredilen bu karar, mecliste kabul edilmiş olduğu tarihten başlayarak yürürlük kazanmaktadır. Başkanın Geri Göndermesi ve Kesinleşmesi durumu ise, Büyükşehir belediye başkanı, hukuka

uygun bulmadığı belediye meclisi kararları ile ilgili olarak, geçerli nedenini ifade etmek suretiyle, tekrar görüşülmesi için, yedi gün zarfında meclise iade etmesidir. (Giritli vd., 2013: 46-48).

Ancak, tekrar görüşülmesi istenen kararda, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilmesi durumunda, o tarihten başlayarak ısrar kararları kesinlik kazanmaktadır. Meclisin aldığı kararın Kesinleşmesi ile birlikte, geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülki amirine en gönderilmesi gereklidir. Bu gönderme işleminin gerçekleştirilmemesi durumunda ise, alınmış olana kararın hukuki kıymeti olmayacaktır. Meclisin ısrarıyla kesinleşmiş olan kararların iptali amacıyla 60 gün içinde bu karara yönelik olarak idari yargıya Büyükşehir belediye başkanı, götürebilmektedir (Giritli vd., 2013: 46-48).

3.3.2.3. Kentsel Politika Sürecinde Karar Alıcılar

Belediye meclislerinde temsil ve katılımın sağlıklı bir şekilde işletildiği durumlarda Meclisin karar alma ve denetim mekanizmalarındaki işlevleri de güçlendirecektir. Demokrasilerde, sağlıklı bir yönetim anlayışının geliştirilmesi açısından, demokrasinin olmazsa olmazlarından olan, seçimlerin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi, seçimler yoluyla, o bölgedeki yaşayan bütün kesimlerin, mecliste temsil edilmesi, temsil yetkisini kullanan üyelerin ise, bölgenin gereksinimlerini menfaat gözetmeksizin meclis çalışmalarına taşınması gerekmektedir. Aynı zamanda demokratik teamüllere uygun bir şekilde işleyen meclis sistemlerinde, meclis hem karar alma mekanizmalarında hem de denetim mekanizmalarını sağlıklı bir şekilde iş edebilecektir (Tekeli, 1999: 200-201).

3.3.2.4. Belediye Meclisi Üyelerinin Sosyal ve Ekonomik Özelliklerinin

Kararlara Etkisi

Meclis üyeleri kendilerini seçen belirli halk katmanlarının temsil etmek için mecliste çalışmalara katılırlar. Bu nedenlerle, temsil ettiği kesimlerin isteklerini meclis üyeleri, mecliste gündeme taşırlar. Bu çerçevede, temsil ettikleri halk kesimlerinin düşüncelerini meclise taşıyarak onların menfaatlerini savunurlar. Meclislerin İkinci işlevi, karar alma fonksiyonudur. Meclis üyesi, karar

mekanizmasının bir unsuru olarak, meclis çalışmalarına katılarak, temsil ettiği katmaların menfaatleri doğrultusunda düşüncelerini ifade ederek oylamalara katılma hakkına sahiptir. (Arıkboğa, 2007:14-16).

Karar alma sürecine katılımı da iki kategoride değerlendirilebilir. Yürütme organı tarafından meclis gündeme getirilen başlıkları meclis görüşebileceği gibi, kendisi de bizzat farklı başlıkları gündeme taşıyabilir. Alınacak olan kararların, meclis üyesi takipçisi olmak zorundadır. Bunlardan dolayı, denetim fonksiyonu, karar organının üçüncü işlevi olarak takip eder. Meclis hem gerçekleştirdikleri ve gerçekleştirmedikleri üzerinden yürütme organını, hem de belediyenin mali işlemlerini denetleme hakkına sahiptir (Arıkboğa, 2007:14-16).

Bununla birlikte, belediye yönetimlerinin en sorunlu organları arasında belediye meclisleri gösterilebilir. Halkın temsili noktasında burada herhangi bir sorun bulunmaktadır. Siyasetin bozuk işleyen yönünün bir sonucu olarak, esnaf ve yapsatçı gibi, belediye meclislerinde belediyenin rant oluşturacak kararlarından menfaatleri bulunanlar da temsil edilmektedir. Bununla birlikte, işçi sınıfı, tüketici, esnaf, memur, kesimlerini oluşturan ve rantları ödemek durumunda olan kent sakinlerinin temsilde sıkıntı yaşanmaktadır (Tekeli, 1999: 200-201).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Çalışmanın bu kısmında, tarihsel süreçte Konya Büyükşehir Belediye Meclisi üyeleri üzerinden hareketle yerel siyasi elitler değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

4.1. Konya Belediyesi ve Büyükşehir Statüsü

1875 Yılında kurulan Konya Belediyesi 1987’de çıkarılan 3399 sayılı yasa gereğince büyükşehir statüsüne kavuşmuş, merkezde Selçuklu, Karatay ve Meram olmak üzere 3 ilçe kurulmuştur. Belediye hizmetleri 1989’dan itibaren Büyükşehir unvanıyla bu statü kapsamında yürütülmektedir. 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı kanun ile de büyükşehir belediyesinin sınırları il mülki sınırları olmuştur.

4.1.1. 1989-2024 Seçim Dönemleri Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Meclis Üyeliği Yapan Yerel Siyasi Elitler

Tablo 1: 1989 – 1994 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri

No	Adı Soyadı	Mesleği	Partisi
1	Doç. Dr. Halil ÜRÜN	Akademisyen	RP
2	Ahmet ÖZER	Avukat	RP
3	Ali Naci BÜLBÜL	Sanayici	DYP
4	Derviş Ali CANDAN	Diş Hekimi	RP
5	Derviş ÖZDEMİR	Mimar	RP
6	Halife KOYUNCU	İnşaat Mühendisi	RP
7	Halil İbrahim DAĞ	Tüccar	RP
8	M. Atilla GÜNERİ	Esnaf	RP
9	M. Naci ADANALI	Mühendis	RP
10	Mehmet SÖZER	Esnaf	RP
11	Muammer LİMAN	Mühendis	RP
12	Musa UYARARSLAN	Esnaf	DYP
13	Mustafa ÖZKAN	İnşaat Mühendisi	RP
14	Muzaffer YÜZBAŞIGİL	İş Adamı	RP
15	Rıza HARPUTLU	İnşaat Mühendisi	RP
16	Sefa TUNÇALP	Sanayici	DYP
17	Süleyman YEĞENLER	İş Adamı	RP
18	Yakup AKSAKAL	İnşaat Mühendisi	RP
19	Ziya AKBULAK	Besici	DYP

Tablo-1 isim listesine göre düzenlenmiştir.

Tablo 2: 1994 – 1999 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri

No	Adı Soyadı	Mesleği	Partisi
1	Doç. Dr. Halil ÜRÜN	Akademisyen	RP
2	Ahmet KALFAOĞLU	İnşaat Mühendisi	RP
3	Ahmet ÖZER	Avukat	RP
4	ALİ BEBEK	Mimar	RP
5	Ali Kemal BAŞARAN	Elektrik Mühendisi	ANAP
6	Ali Nadir ÖZDEMİR	Esnaf	RP
7	Halife KOYUNCU	İnşaat Mühendisi	RP
8	Halil HARMANCI	Makine Mühendisi	MHP
9	Halil İbrahim DAĞ	Tüccar	RP
10	İsmail SARITAŞ	Sanayici	RP
11	Lütfi YERLİKAYA	Müteahhit	RP
12	M. Naci ADANALI	İnşaat Mühendisi	RP
13	Mehmet DOLULAR	Mimar	RP
14	Mehmet KURHAN	Esnaf	RP
15	Mehmet OKTUT	Tüccar	RP
16	Osman CAN	Emlakçı-Müteahhit	RP
17	Ömer KIZILTAN	Mühendis	RP
18	Rıza HARPUTLU	İnşaat Mühendisi	RP
19	Süleyman OKUR	İş Adamı	ANAP

Tablo-2 isim listesine göre düzenlenmiştir.

Tablo 3: 1999 – 2004 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri

No	Adı Soyadı	Mesleği	Partisi
1	Mustafa ÖZKAFİ	Harita Mühendisi	FP
2	Abdullah NALTEKİN	Mimar	MHP
3	Ahmet ÖZER	Avukat	FP
4	Behçet BÜYÜKGÖKMEN	Tüccar	FP
5	Celal DOĞAN	İletişimci	FP
6	Durmuş SÖZER	İş Adamı	FP
7	Faruk DEMET	İnşaat Mühendisi	FP
8	Gürsoy BİLGİN	Avukat	FP
9	Halil İbrahim DAĞ	Sanayici	FP
10	İhsan İNANÇ	Müteahhit	MHP
11	Kutsi ÖNCÜ	Doktor	FP
12	Mehmet DOLULAR	Mimar	FP
13	Mehmet OKTUT	Tüccar	FP
14	M. Ali TIRPANCI	Sanayici	MHP
15	M. Şemsi SİNANGİL	Diş Hekimi	DYP
16	Osman GÜRBÜZ	İşletmeci	FP
17	Osman CAN	Emlakçı	FP
18	Osman SEVEN	İnşaat Mühendisi	MHP
19	Ömer SARIKULAK	İş Adamı	FP
20	Rıza HARPUTLU	İş Adamı	FP

Tablo-3 isim listesine göre düzenlenmiştir.

Tablo 4: 2004 – 2009 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri

No	Adı Soyadı	Mesleği	Partisi
1	Tahir AKYÜREK	Avukat	AK Parti
2	Abdullah ŞANLI	İş Adamı	AK Parti
3	Adem ESEN	Akademisyen	AK Parti
4	Ahmet YAVUZ	Serbest Meslek	AK Parti
5	Fatih YILMAZ	Şehir Plancısı	AK Parti
6	Fethi BÜYÜKBALTA	Esnaf	AK Parti
7	Hazım ÇALIŞ	Yükselen Belde Belediye Başkanı	AK Parti
8	Hüseyin ÇEVİK	İş Adamı	AK Parti
9	İbrahim ERKAN	Esnaf	Saadet Partisi
10	İrfan TEKBAŞ	İş Adamı	AK Parti
11	Kasım ELMA	Makine Mühendisi	AK Parti
12	Mehmet KUŞDEMİR	Sarraf	Saadet Partisi
13	Mehmet HANÇERLİ	İnşaat Mühendisi	AK Parti
14	Mehmet ULUĞ	Serbest Meslek	AK Parti
15	Mehmet UZBAŞ	İnşaat Mühendisi	AK Parti
16	Memiş KÜTÜKÇÜ	Makine Mühendisi	AK Parti
17	Mithat BÜYÜKALİM	İş Adamı	AK Parti
18	Mustafa AK	Diş Hekimi	AK Parti
19	Mustafa ÖZMEN	İnşaat Mühendisi	AK Parti
20	Mustafa YAYLA	İş Adamı	AK Parti
21	Mümin UZMAN	Mimar	AK Parti
22	M. Ali ŞİMŞEK	Çarıklar Belde Belediye Başkanı	AK Parti
23	Osman GÜRBÜZ	İktisatçı	AK Parti
24	Ömer SAYLIK	Sanayici	AK Parti
25	Refik TUZCUOĞLU	İletişim	AK Parti
26	Sami YIKILMAZ	Karadığın Belde Belediye Başkanı	AK Parti
27	Rıza SAĞLAM	Çiftçi	AK Parti
28	Seyit Ali ÇÖĞÜRCÜ	Kaşınhanı Belde Belediye Başkanı	MHP
29	Übeyit AÇA	İnşaat Mühendisi	AK Parti
30	Z. Adil ÖZYALVAÇ	Mühendis	AK Parti

Tablo-4 isim listesine göre düzenlenmiştir.

Tablo 5: 2009 – 2014 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri

No	Adı Soyadı	Mesleği	Partisi
1	Tahir AKYÜREK	Avukat	AK Parti
2	Abdürrahim BÜYÜKMATÜR	İnşaat Mühendisi	AK Parti
3	Ahmet Şaban OKKA	Makine Mühendisi	AK Parti
4	Ethem ÖRGE	İnşaat	AK Parti
5	Fatih YILMAZ	Şehir Plancısı	AK Parti
6	Gülay SAMANCI	Avukat	AK Parti
7	Gürsoy BİLGİN	Avukat	AK Parti
8	Hasan Hüseyin ACAR	Yönetici	AK Parti
9	Hasan ALİ ÜNLÜ	Mimar	AK Parti
10	Hüseyin ÇEVİK	Sanayici	AK Parti
11	Kadir KARABACAK	Doktor	AK Parti
12	Kasım KÜÇÜKTOSUN	Esnaf	AK Parti
13	Mehmet AKTAŞ	Mali Müşavir	AK Parti
14	Mehmet HANÇERLİ	İnşaat Mühendisi	AK Parti
15	Memiş KÜTÜKÇÜ	Makine Mühendisi	AK Parti
16	Mithat BÜYÜKALİM	İş Adamı	AK Parti
17	Mümin UZMAN	Mimar	AK Parti
18	Mustafa KOSTAK	Avukat	AK Parti
19	Mustafa KULU	Ziraat Mühendisi	AK Parti
20	Ömer GÜL	İnşaat Mühendisi	AK Parti
21	Serdar KALAYCI	İnşaat Mühendisi	AK Parti
22	Sıdıka TURGUT	Bankacı	AK Parti
23	Uğur İbrahim ALTAY	İnşaat Mühendisi	AK Parti
24	Zeliha ÜZÜMCÜ	İktisatçı	AK Parti

Tablo-5 isim listesine göre düzenlenmiştir.

Tablo 6: 2014 – 2019 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri

No	Adı Soyadı	Mesleği	Partisi
1	Tahir AKYÜREK	Avukat	AK Parti
2	Abdullah Emre DEMİRHAN	Kimyager	AK Parti
3	Abdullah TOPATAN	Serbest Meslek	AK Parti
4	Ahmet PEKYATIRMACI	İnşaat Mühendisi	AK Parti
5	Ali KONAK	Mali Müşavir	AK Parti
6	Ahmet MIHÇI	Mali Müşavir	AK Parti
7	Ahmet YILDIZ	Akademisyen	AK Parti
8	Ahmet YILDIZ	Mali Müşavir	AK Parti
9	Ali KÜÇÜKBAL	Serbest Meslek	AK Parti
10	Ali SELVİ	Mali Müşavir	AK Parti
11	Ahmet BORAN	Emekli	AK Parti
12	Ahmet HADİMİOĞLU	Endüstri Mühendisi	AK Parti
13	Abdullah KOÇ	Serbest Meslek	MHP
14	Ahmet ÇOBAN	Esnaf	MHP
15	Ahmet KISA	Serbest Meslek	AK Parti
16	Ahat ŞAHİN	Emekli	AK Parti
17	Bekir DEMİRTAŞ	Çiftçi	AK Parti
18	Bekir YAŞAR	Serbest Meslek	AK Parti
19	Birol DİLBER	Çiftçi	MHP-AK Parti
20	Cengiz UYSAL	Mimar	MHP
21	Ekrem BAYRAKÇI	Esnaf	MHP
22	Ekrem TULUKÇU	Yönetici	MHP-AK Parti
23	Emre ÖZSOY	Harita Mühendisi	AK Parti
24	Erdoğan AKÇA	Çevre Mühendisi / İş Adamı	AK Parti
25	Ertuğrul USLU	Serbest Meslek	AK Parti
26	Ethem ATEŞ	Müteahhit / Serbest Meslek	AK Parti
27	Ethem ÖRGE	İnşaat Mühendisi	AK Parti
28	Fahri VARDAR	Esnaf	AK Parti
29	Fatma Tuba SARI	İnşaat Yüksek Mühendisi	AK Parti
30	Fatma TORU	Harita ve Kadastro Mühendisi	AK Parti
31	Fevzi YILDIRIM	Serbest Meslek	AK Parti
32	Gündüz HABİBOĞLU	Serbest Meslek	AK Parti
33	Gürsoy BİLGİN	Avukat	AK Parti
34	Hacı Hasan KARATOPRAK	Çiftçi	AK Parti
35	Haldun SALMAN	Serbest Meslek	MHP

36	Hamdi ACAR	Yönetici	AK Parti
37	Hamit AVCI	Sigorta İşletmecisi	BDP
38	Hasan Ali ÜNLÜ	Mimar	AK Parti
39	Hasan KOÇER	Yönetici	AK Parti
40	Hasan ŞAHİN	Ekonomist	AK Parti
41	Harun Reşit ERSÖZ	Yönetici	AK Parti
42	Hatice TULUKCU ERKAN	Mimar	AK Parti
43	Hayrettin BAYRAKTAR	Emekli	AK Parti
44	Hüseyin BOZKURT	Esnaf	AK Parti
45	Hüseyin KILIÇKAYA	Eczacı	AK Parti
46	Hüseyin KORKMAZ	Serbest Meslek	MHP
47	Hüsnü BÜYÜKİŞİK	Esnaf	AK Parti
48	İbrahim GÜN	Serbest Meslek	AK Parti
49	İbrahim ÖZKOÇ	Çiftçi	AK Parti
50	İsa AKGÜL	Harita Teknikeri	AK Parti
51	İsmail ÖZ	Emekli	AK Parti
52	İsmail ÖZCAN	Öğretmen	AK Parti
53	İsmet AKDENİZ	Emekli	AK Parti
54	Kasım KÜÇÜKTOSUN	Serbest Meslek / Esnaf	AK Parti
55	Kenan KÜÇÜK	Emekli	AK Parti
56	Keziban ÇATLI	Yönetici	AK Parti
57	Mahmut Sami ŞAHİN	Makine Yüksek Mühendisi	AK Parti
58	Mehmet ALMALI	Serbest Meslek	AK Parti
59	Mehmet Ali GÖKLER	Emekli Asker	AK Parti
60	Mehmet Ali TURAN	Serbest Meslek	AK Parti
61	Mehmet Bahattin KULU	Yeminli Mali Müşavir	AK Parti
62	Mehmet BATTAL	Mimar	MHP
63	Mehmet ÇALIK	Avukat	AK Parti
64	Mehmet ÇETİNER	Esnaf	AK Parti
65	Mehmet DEMİREL	Serbest Meslek / Müteahhit	AK Parti
66	Mehmet EKİZOĞLU	İngilizce Öğretmeni	AK Parti
67	Mehmet GÖZEL	Çiftçi	AK Parti
68	Mehmet HANÇERLİ	İnşaat Mühendisi	AK Parti
69	Mehmet HARIMCI	Çiftçi	BDP
70	Mehmet KALE	Serbest Meslek	AK Parti
71	Mehmet KARAHAN	Serbest Meslek	AK Parti
72	Mehmet KÜÇÜKACAR	Çiftçi	AK Parti

73	Mehmet Nuri ÖDÜK	Akademisyen	AK Parti
74	Mehmet OĞUZ	Doktor	AK Parti
75	Mehmet ŞAHİN	Eczacı	AK Parti
76	Mehmet TUGAY	Su Ürünleri Mühendisi	AK Parti
77	Mehmet TUNÇ	Emekli	AK Parti
78	Mehmet TUTAL	Öğretmen	AK Parti
79	Mehmet YAKA	Diş Hekimi	AK Parti
80	Mehmet YAVAŞ	Avukat	AK Parti
81	Mehmet Vehbi ARIK	Serbest Meslek	MHP
82	Meryem ALTINTAŞ	İngilizce Öğretmeni	AK Parti
83	Metin KILIÇARSLAN	Avukat	AK Parti
84	Mevlüt GÜRDAY	İnşaat Mühendisi	AK Parti
85	Mevlüt GÖKSU	Çiftçi	AK Parti
86	Mithat BÜYÜKALİM	Sanayici / Serbest Meslek	AK Parti
87	Muammer ÖZŞAHİN	Emekli	AK Parti
88	Muharrem DERE	Serbest Meslek / Esnaf	AK Parti
89	Mustafa CANDAN	Emekli	AK Parti
90	Mustafa SARIASLAN	Serbest Meslek	AK Parti
91	Mustafa Kemal GÖK	Çiftçi	AK Parti
92	Mustafa KURŞUN	Emekli	AK Parti
93	Murat ÖZALTUN	İnşaat Mühendisi	AK Parti
94	Mustafa ÖZCAN	Emekli	AK Parti
95	Mustafa ÖZKAN	Muhasebeci	AK Parti
96	Mustafa UZBAŞ	Serbest Meslek	AK Parti
97	M. Ali DUYMAZ	Ziraat Mühendisi	AK Parti
98	Nafiz SOLAK	Veteriner Hekim	AK Parti
99	Necip ÇİMEN	Serbest Meslek	AK Parti
100	Nihat ULU	Harita Teknikeri	AK Parti
101	Nurettin AKBUĞA	Çiftçi	CHP
102	Nuri BÜLBÜL	Mimar	MHP
103	Nurişen KOÇAK	Veteriner	MHP
104	Osman ARI	İnşaat Mühendisi	AK Parti
105	Osman ARI	Yönetici	AK Parti
106	Osman ELVAN	Diş Hekimi	AK Parti
107	Osman ÜRESİN	Emekli	AK Parti
108	Ömer EĞER	Makine Mühendisi	AK Parti
109	Ömer Faruk ÖZCAN	Mimar	AK Parti

110	Özkan ÖZGÜVEN	Ziraat Mühendisi	AK Parti
111	Ramazan DURMAZER	Emekli	AK Parti
112	Ramazan SARGIN	Yönetici	AK Parti
113	Rıfki ÖZBAKAN	Emekli	AK Parti
114	Sabri ÇELİK	Avukat	AK Parti
115	Salih AKKAYA	Ziraat Mühendisi	AK Parti
116	Sami YATGIN	Çiftçi	AK Parti
117	Selahattin MIZRAK	Serbest Meslek / Gazete İşletmecisi	MHP-İYİ Parti
118	Seyit Ali ATÇEKEN	Serbest Meslek / Esnaf	AK Parti
119	Servet KOKULU	Emekli	MHP
120	Sinan ŞAHİN	Serbest Meslek/Müteahhit	BDP-HDP
121	Süleyman KÖPRÜLÜ	Emekli	AK Parti
122	Şafak KABAK	Avukat	AK Parti
123	Şahin KARAASLAN	Emekli	MHP
124	Tuncay ÇOBAN	Serbest Meslek / Esnaf	AK Parti
125	Uğur İbrahim ALTAY	İnşaat Mühendisi	AK Parti
126	Übeyit AÇA	İnşaat Mühendisi	AK Parti
127	Yahya AK	Emekli	AK Parti
128	Yakup DUMANLI	Doktor	AK Parti
129	Yaşar TONA	Çiftçi	AK Parti-CHP
130	Yusuf ARICIOĞLU	Emekli	MHP
131	Yusuf ŞİMŞEK	Çiftçi	AK Parti

Tablo-6 isim listesine göre düzenlenmiştir.

Tablo 7: 2019 – 2024 Dönemi Belediye Meclis Üyeleri

No	Adı Soyadı	Mesleği	Partisi
1	Uğur İbrahim ALTAY	İnşaat Mühendisi	AK Parti
2	Abdurrahman BERKCAN	Emekli	İYİ Parti
3	Adem ERDAL	Esnaf	AK Parti
4	Adil BAYINDIR	İnşaat Mühendisi	Bağımsız
5	Ahmet DEMİR	Sanayici	AK Parti
6	Ahmet HADİMİOĞLU	Endüstri Mühendisi	AK Parti
7	Ahmet KISA	Esnaf	AK Parti
8	Ahmet Melih GÜÇLÜ	İş Adamı	AK Parti
9	Ahmet MIHÇI	Mali Müşavir	AK Parti
10	Ahmet PEKYATIRMACI	İnşaat Mühendisi	AK Parti
11	Ahmet PIRILTI	Emekli	AK Parti
12	Ahmet Samet BAYKARA	İnşaat Mühendisi	AK Parti
13	Ali GÖKSUÇUKUR	Mimar	AK Parti
14	Ali KONAK	Mali Müşavir	AK Parti
15	Ali KÜÇÜKBAL	Esnaf	AK Parti
16	Ali MEŞE	İş Adamı	AK Parti
17	Asuman ÇÖREKÇİ	Mimar	AK Parti
18	Ali TEKER	Emekli	AK Parti
19	Ayhan DARGEÇİT	İşçi	MHP
20	Ayşe Lütüye POÇANOĞLU	Eğitimci	AK Parti
21	Bayram ASLAN	Esnaf	AK Parti
22	Bayram ŞENTÜRK	Mimar	MHP
23	Bekir CERAN	Çiftçi	AK Parti
24	Bekir YAŞAR	Çiftçi	AK Parti
25	Cafer ÖZER	Esnaf	CHP
26	Cemil DÖNMEZ	Mali Müşavir	AK Parti
27	Cuma BAYRAKCI	Esnaf	MHP
28	Çakır BUĞRA	Serbest Meslek	AK Parti
29	Dursun KABAKCIOĞLU	Serbest Meslek	AK Parti
30	Dündar Mehmet TAŞÇI	İnşaat Mühendisi	CHP
31	Ercan PEHLİVANOĞLU	Ziraat Teknikeri / Esnaf	AK Parti
32	Erdal TOPBAŞ	Veteriner Hekim	CHP

33	Erkan ASLAN	Emekli Öğretmen	AK Parti
34	Esra DOĞAN CANDAN	Proje Koordinatörü	AK Parti
35	Eyup Han ÜNAL	İnşaat Mühendisi	AK Parti
36	Eyyüp ÖZPINAR	Avukat	AK Parti
37	Faruk ADA	İnşaat Mühendisi	İYİ Parti
38	Fatih BİLİR	Esnaf	AK Parti
39	Fatih ÖZGÖKÇEN	Avukat	AK Parti
40	Fatma KOLA BOZKURT	Avukat	AK Parti
41	Hacı ERŞAN	Çiftçi	AK Parti
42	Halil AKTAŞ	Makine Yüksek Mühendisi	AK Parti
43	Halil KADİROĞLU	Emekli	HDP
44	Harun AĞRIS	Makine Mühendisi	AK Parti
45	Hasan KILCA	Avukat	AK Parti
46	Hasan KOÇER	Yönetici	AK Parti
47	Hasan ÖZCAN	Esnaf	AK Parti
48	Hasan TOPUZ	Esnaf	MHP
49	Hasan USTAOĞLU	Harita ve Kadastro Mühendisi	CHP
50	Hayrettin BAYRAKTAR	Emekli	AK Parti
51	Hayri AK	Emekli Öğretmen	AK Parti
52	Hikmet KOÇAK	Veteriner Hekim	AK Parti
53	Hüseyin AYTEN	Edebiyat Öğretmeni	AK Parti
54	Hüseyin GÜLPINAR	Elektrik-Elektronik Mühendisi	AK Parti
55	Hüseyin KAVAS	Elektrik-Elektronik Mühendisi	MHP
56	Hüseyin OPRUKÇU	İktisatçı	MHP
57	İbrahim OKUR	Avukat	AK Parti
58	İsa AKGÜL	Taşınmaz Geliştirme Uzmanı	AK Parti
59	İsmail ARSLAN	Teknisyen	MHP
60	İsmail CEYLAN	Çiftçi	MHP
61	İsmail KÜÇÜKTOKA	İş Adamı	AK Parti
62	İsmet BAYRAM	Çiftçi	AK Parti
63	Kamil ŞEFLEK	Esnaf	AK Parti
64	Kasım ÇELEBİ	Makine Teknikeri	MHP
65	Kenan KÜÇÜK	Emekli Memur	AK Parti
66	Mehmet AL	Çiftçi	İYİ Parti

67	Mehmet Ali BARAN	Petrol İstasyonu İşletmecisi	AK Parti
68	Mehmet Ali BOSTANCI	Veteriner Hekim	AK Parti
69	Mehmet BADEM	Yönetici	AK Parti
70	Mehmet BAKKAL	Esnaf	MHP
71	Mehmet Celalettin ULUSOY	İnşaat Mühendisi	AK Parti
72	Mehmet ÇETİNER	Esnaf	AK Parti
73	Mehmet ÇİĞDEM	Yönetici	AK Parti
74	Mehmet KALE	Serbest Meslek	AK Parti
75	Mehmet ORHAN	İş Adamı	AK Parti
76	Mehmet Serhat ARSLAN	Avukat	AK Parti
77	Mehmet SEVİM	Mali Müşavir	AK Parti
78	Mehmet TUGAY	Su Ürünleri Mühendisi	AK Parti
79	Mehmet TUTAL	Eğitimci	AK Parti
80	Mehmet YAKA	Diş Hekimi	AK Parti
81	Mehmet YAVUZ	Çiftçi	MHP
82	Meryem ALTINTAŞ	İngilizce Öğretmeni	AK Parti
83	Mevlüt ÇİVİ	Emekli Gazeteci	SP
84	Muhammet ALTUNER	Serbest Meslek	AK Parti
85	Muhammet ÇUHADAR	Çiftçi	AK Parti
86	Muharrem DERE	Tüccar	AK Parti
87	Murat ÜNVER	Müteahhit	AK Parti
88	Mustafa BAYLAN	Emekli	AK Parti
89	Mustafa GEBEŞ	Petrol İstasyonu İşletmecisi	AK Parti
90	Mustafa Hulusi FİDAN	Sebest Meslek	MHP
91	Mustafa KAVUŞ	Yönetici	AK Parti
92	Mustafa KURUM	Çiftçi	AK Parti
93	Mustafa SARIASLAN	Sanayici	AK Parti
94	Mustafa ŞAHİN	Emekli	
95	Mustafa UZBAŞ	Serbest Meslek	AK Parti
96	Muzaffer GÜNGÖR	Esnaf	AK Parti
97	Nafiz SOLAK	Veteriner Hekim	AK Parti
98	Nazım İREŞ	İnşaat Mühendisi	AK Parti
99	Nevzat ŞAHİN	Emekli	MHP
100	Nurettin AKBUĞA	Çiftçi	CHP

101	Nurişen KOÇAK	Veteriner Hekim	MHP
102	Nurullah GÖK	Yüksek Maden Mühendisi	AK Parti
103	Osman ARI	İnşaat Mühendisi	AK Parti
104	Osman ARI	Muhasebeci	AK Parti
105	Ömer EĞER	Makine Mühendisi	AK Parti
106	Ömer Faruk ÖZCAN	Mimar	AK Parti
107	Ömer KENİ	Serbest Meslek	MHP
108	Ömer YILDIRIM	Doktor	AK Parti
109	Ramazan ÇİMEN	Çiftçi	AK Parti
110	Ramazan SARGIN	Mali Müşavir	AK Parti
111	Recep CANDAN	Avukat	AK Parti
112	Remzi TAŞYÜREK	Serbest Meslek	AK Parti
113	Saat KAYA	Esnaf	AK Parti
114	Sadettin SAYGI	Esnaf	AK Parti
115	Salih AKKAYA	Bilim Doktoru	AK Parti
116	Sefa ÇAKAR	Emekli-Yönetici	AK Parti
117	Süleyman CERAN	Emekli	AK Parti
118	Süleyman PEKMEZ	Öğretmen	MHP
119	Talha ÜZER	Ziraat Mühendisi	AK Parti
120	Übeyit AÇA	İnşaat Mühendisi	AK Parti
121	Ümit GÜLOL	Sosyal Güvenlik Müşaviri	MHP
122	Yakup ÇİÇEK	Serbest Meslek	AK Parti
123	Yalçın ERTAŞ	Yönetici	AK Parti
124	Yıldırım ŞAPCI	İşletmeci	İYİ Parti
125	Yunus Emre MUTLUOĞLU	İnşaat Mühendisi	AK Parti
126	Yusuf KARAGÖZ	Mali Müşavir	AK Parti
127	Yusuf KÜLAHLI	Çiftçi	AK Parti
128	Yusuf TAŞGIN	Emekli	CHP
129	Zekeriyya AVCI	Mali Müşavir	AK Parti
130	Zekeriya DEMİR	İş Adamı	AK Parti
131	Zekeriya KANAT	Emekli	MHP

Tablo-7 isim listesine göre düzenlenmiştir.

4.2. 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Demografik Özellikleri

Araştırmanın bu bölümünde; nitel araştırma yöntemleri kullanılarak 2014-2019 ve 2019-2024 seçim dönemleri Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin yaş, meslek, cinsiyet, eğitim ve parti dağılımlarına yönelik bulgular yorumlanmıştır.

4.2.1. Yaşa Göre Dağılım

Tablo 8: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş Dağılımı	2014-2019		2019-2024	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
18-35	14	10,69	14	10,69
35-50	63	48,09	60	45,80
50 ve üzeri	54	41,22	57	43,51
Toplam	131	100	131	100

131 kişiden oluşan Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin yaş bakımından durumu ile ilgili bulgular; 2014 yerel seçimleri sonrasında oluşan meclis değerlendirildiğinde; 18-35 yaş aralığında %10,69 ile 14 üyenin, 35-50 yaş aralığında %48,09 ile 63 üyenin, 50 ve üzeri yaş kategorisinde ise %41,22 ile 54 üyenin olduğunu göstermektedir.

2019 yerel seçimleri sonrasında oluşan meclisin yaş dağılımı ile ilgili bulgular ise; 18-35 yaş aralığında %10,69 ile 14 üyenin, 35-50 yaş aralığında %45,80 ile 60 üyenin, 50 ve üzeri yaş grubunda ise %43,51 ile 57 üyenin bulunduğunu göstermektedir.

Her iki dönem karşılaştırıldığında 18-35 yaş grubundaki üye sayısının %10,69 ve 14 üye ile aynı olduğu, 2019'da 35-50 yaş aralığındaki üye sayısının 2014'e göre %2,29 oran ile 3 kişi azaldığı, 50 ve üzeri yaş grubunda ise %2,29 ile 3 kişi arttığı görülmektedir. Yaş grupları ve üye sayıları karşılaştırıldığında en düşük oran ve sayı 18-35 yaş aralığındadır. Bu verilere göre meclis üyelerinin iki dönem itibarıyla yaş aralıklarında ciddi bir değişme görülmemiştir.

4.2.2. Mesleklere Göre Dağılım

Tablo 9: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Mesleğe Göre Dağılımı

Meslek Dağılımı	2014-2019		2019-2024	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Akademisyen	2	1,53	1	0,76
Avukat	7	5,34	7	5,34
Çiftçi	13	9,92	12	9,16
Diş Hekimi	2	1,53	1	0,76
Doktor	2	1,53	1	0,76
Eczacı	2	1,53	0	0
Ekonomist	1	0,76	1	0,76
Emekli	20	15,27	16	12,21
İşçi	0	0	1	0,76
Kimyager	1	0,76	0	0
Mali Müşavir	6	4,58	8	6,11
Mimar	6	4,58	4	3,05
Mühendis	18	13,74	22	16,79
Öğretmen	4	3,05	5	3,82
Serbest Meslek	36	27,48	38	29,01
Sosyal Güv. Müş.	0	0	1	0,76
Tekniker/Teknisyen	2	1,53	2	1,53
Veteriner Hekim	2	1,53	5	3,82
Yönetici	7	5,34	6	4,58
Toplam	131	100	131	100

Elde edilen bulgular neticesinde 2014 yerel seçimleri sonrasında oluşan meclisin meslek dağılımı; 131 üyenin %1,53 ile 2'si Akadesmsiyen, %5,34'ü ile 7'si Avukat, %9,92 ile 13'ü çiftçi, %1,53 ile 2'si Diş Hekimi, %1,53 ile 2'si Doktor, %1,53 ile 2'si Eczacı, %0,76 ile 1'i Ekonomist, %15,27 ile 20'si Emekli, %0,76 ile 1'i Kimyager, %4,58 ile 6'sı Mali Müşavir, %4,58 ile 6'sı Mimar, %13,74 ile 18'i Mühendis, %3,05 ile 4'ü Öğretmen, %27,48 ile 36'sı Serbest Meslek, %1,53 ile 2'si Tekniker/Teknisyen, %1,53 ile 2'si Veteriner, %5,34 ile 7'si Yönetici grubundadır.

2019 yerel seçimleri sonrasında oluşan meclisin meslek dağılımı ise; 131 üyenin %0,76 ile 1'i Akademisyen, %5,34'ü ile 7'si Avukat, %9,16 ile 12'si Çiftçi, %0,76 ile 1'i Diş Hekimi, %0,76 ile 1'i Doktor, %0,76 ile 1'i Ekonomist, %12,21 ile 16'sı Emekli, %0,76 ile 1'i İşçi, %6,11 ile 8'i Mali Müşavir, %3,05 ile 4'ü Mimar, %16,79 ile 22'si Mühendis, %3,82 ile 5'i Öğretmen, %29,01 ile 38'i Serbest Meslek, %0,76 ile 1'i Sosyal Güvenlik Müşaviri, %1,53 ile 2'si Tekniker/Teknisyen, %3,82 ile 5'i Veteriner, %4,58 ile 6'sı Yönetici Meslek grubundadır.

Araştırma sonuçlarına göre, 2014 ve 2019 seçimleri sonrası büyükşehir belediye meclis üyelerinin mesleğe göre dağılımına bakıldığında her iki dönemde de Çiftçi, Emekli, Mühendis ve Serbest Meslekten üye sayısının fazla olduğu, Avukat, Ekonomist ve Tekniker/Teknisyen sayısının değişmediği, İkinci Dönem Veteriner, Mali Müşavir, Mühendis ve Serbest Meslek sayısında artış olduğu, Akademisyen, Mimar, Diş Hekimi ve Doktor sayısında ise azalma olduğu, ikinci dönemde işçi bir üyenin mecliste temsiliyet kazandığı ancak Eczacı ve Kimyager olmadığı görülmektedir.

4.2.3. Cinsiyete Göre Dağılım

Tablo 10: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet Dağılımı	2014-2019		2019-2024	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Erkek	126	96,18	126	96,18
Kadın	5	3,82	5	3,82
Toplam	131	100	131	100

Elde edilen bulgular neticesinde, 2014-2019 seçimlerinde 131 Büyükşehir Belediye Meclis Üyesinin cinsiyet dağılımı; 131 üyenin %96,18'lik oranla 126'sı erkek, %3,82'lik oranla 5'i kadın olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda 2014-2019 seçim döneminde Konya Büyükşehir Belediye Meclisinde erkek üyenin daha fazla olduğu görülmektedir.

2019-2024 seçimlerinde 131 Büyükşehir Belediye Meclis Üyesinin cinsiyet dağılımı; 131 üyenin %96,18'lik oranla 126'sı erkek, %3,82'lik oranla 5'i kadın olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda 2019-2024 seçim döneminde de Konya Büyükşehir Belediye meclisinde erkek üyenin daha fazla olduğu görülmektedir.

Her iki dönem karşılaştırıldığında Belediye Meclis Üyeliğinde erkek temsilcilere daha fazla yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte 2014-2019 ve 2019-2024 döneminde seçilen kadın temsilcilerin sayısı ve meclis temsil oranının değişmediği görülmektedir.

4.2.4. Eğitime Göre Dağılım

Tablo 11: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Eğitime Göre Dağılımı

Eğitim Dağılımı	2014-2019		2019-2024	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
İlköğretim	20	15,27	17	12,98
Lise	31	23,66	36	27,48
Ön Lisans	4	3,05	2	1,53
Lisans	67	51,15	71	54,20
Yüksek Lisans	7	5,34	4	3,05
Doktora	2	1,53	1	0,76
Toplam	131	100	131	100

2014 seçimleri sonrasında oluşan meclisin eğitim durumu değerlendirildiğinde elde edilen bulgulara göre; 131 üyenin %15,27 ile 20'si İlköğretim, %23,66 ile 31'i Lise, %3,05 ile 4'ü Ön Lisans, %51,15 ile 67'si Lisans, %5,34 ile 7'si Yüksek Lisans, %1,53 ile 2'sinin Doktora eğitimi aldığı görülmektedir. Eğitim durumuna göre 2014 yerel seçimleri sonrasında Konya Büyükşehir Belediye Meclisinde görev alan üyelerin büyük çoğunluğu lisans mezunlarından oluşmuştur. Eğitim oranlarına göre sıralama yapıldığında Lisans, Lise, İlköğretim, Yüksek Lisans, Ön Lisans ve Doktora şeklindedir.

2019 seçimleri sonrasında oluşan meclisin eğitim durumu değerlendirildiğinde elde edilen bulgulara göre; 131 üyenin %12,98 ile 17'si ilköğretim, %27,48 ile 36'sı Lise, %1,53 ile 2'si Ön Lisans, %54,20 ile 71'i Lisans, %3,05 ile 4'ü Yüksek Lisans, %0,76 ile 1'inin Doktora eğitimi aldığı görülmektedir. Eğitim durumuna göre 2019 yerel seçimleri sonrasında Konya Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi olarak görev alan üyelerin büyük çoğunluğunun lisans mezunlarından olduğu görülmektedir.

Her iki dönem karşılaştırıldığında kayda değer değişimler olmamakla birlikte; İlköğretim, Ön Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora mezunu üye sayısında ikinci dönemde azalma olduğu, lise ve lisans mezunu üye sayısında ise artış yaşandığı görülmektedir. Oransal büyüklük sıralaması büyükten küçüğe şu şekilde

tespit edilmiştir; lisans, lise, ilköğretim, yüksek lisans, ön lisans ve doktora. Burada da dikkat çeken nokta, ilk dönemde 2 ve ikinci dönemde 1 olmak üzere doktoralı meclis üyelerinin sıralamada en sonda yer almasıdır.

4.2.4. Partilere Göre Dağılım

Tablo 12: 2014 ve 2019 Seçimleri Sonrası Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Partilere Göre Dağılımı

Parti Dağılımı	2014-2019 Seçim Dönemi		2019-2024 Seçim Dönemi	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Adalet ve Kalkınma Partisi	112	85,50	100	76,34
Barış ve Demokrasi Partisi	3	2,29	0	0,00
Cumhuriyet Halk Partisi	2	1,53	6	4,58
Halkların Demokratik Partisi	0	0,00	1	0,76
İyi Parti	0	0,00	4	3,05
Milliyetçi Hareket Partisi	14	10,69	18	13,74
Saadet Partisi	0	0,00	1	0,76
Bağımsız	0	0,00	1	0,76
Toplam	131	100	131	100

Elde edilen bulgular neticesinde 2014-2019 Seçim döneminde meclisteki temsil hakimiyetinin Adalet ve Kalkınma Partisi'nde olduğu görülmektedir. 131 üyenin %85,50'lik oranla 112'sinin AK Parti'den, %10,69'luk oranla 14'ünün MHP'den, %2,29'luk oranla 3'ünün BDP'den ve %1,53'lük oranla 2'sinin CHP'den seçildiği tespit edilmiştir.

2019-2024 Seçim dönemine bakıldığında Konya Büyükşehir Belediye Meclisinin 131 üyeden oluştuğu, Adalet ve Kalkınma Partisinin 76,34'lük oranla meclis çoğunluğunu oluşturduğu ve 100 Üyeyle temsil edildiği görülmektedir. MHP'nin 18 üyeyle, CHP'nin 6 üyeyle, İYİ Parti'nin 4 Üyeyle, HDP'nin 1, Saadet Partisi'nin 1 üyeyle temsil edildiği ve Bağımsız 1 üyenin bulunduğu görülmektedir.

Her iki dönem karşılaştırıldığında AK Parti'nin meclis temsiliyetinde bir önceki döneme göre %9,16 oran ve 12 üyelik bir düşüş yaşandığı, MHP'nin %3,05'lik oranla 4 üye artırdığı, CHP'nin 3,05'lik oranla üye sayısını 2 kişiden 6

kişiyeye çıkardığı ve SP'nin 0,76'lık oranla 1 kişiyeye temsil edildiği görölmektedir. BDP'nin kapatılması nedeniyle 2019 yerel seçimlerine katılamadığı, 2019 yerel seçimlerine ilk defa giren İYİ Parti'nin %3,05 oran ve 4 üyeye, HDP'nin ise 0,76'lık oran ve 1 üyeye temsiliyet kazandığı, 2019 seçimleriyle birlikte önceki döneme göre mecliste ilk defa bağımsız 1 üyenin bulunduğu görölmektedir.

4.3. Konya Büyükşehir Belediye Meclisi Üyelerinin Elit Teorileri Açısından Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu kısmında Konya Büyükşehir Belediye Meclisi üyeleri ile gerçekleştirilen görüşme sonucunda elde edilen bilgiler ve bulgulara yer verilmektedir.

4.3.1. Görüşme Gerçekleştirilen Başkan ve Üyeler

Araştırmanın bu bölümünde; Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeleriyle nitel araştırma mülakatları gerçekleştirilmiştir. Bu mülakatlar Konya Büyükşehir Belediye Başkanları Doç. Dr. Halil ÜRÜN, Uğur İbrahim ALTAY, AK Parti il başkanı ve milletvekili Av. Ahmet SORGUN, il genel meclisi başkanı Ali SELVİ, merkez ilçe belediye başkanları Mustafa ÖZKAN, Prof. Dr. Adem ESEN, Dr. Serdar KALAYCI, Mehmet HANÇERLİ; diğer ilçe belediye başkanları Dr. Salih AKKAYA, Adil BAYINDIR, Mehmet Nuri ÖDÜK, Mehmet YAKA, Mehmet ÇİĞDEM, Murat ÖZALTUN, Nurettin AKBUĞA, Hasan KOÇER, Yalçın ERTAŞ; meclis üyeleri Abdullah TOPATAN, Av. Ahmet ÖZER, Ahmet Şaban OKKA, Asuman ÇÖREKÇİ HAYDANLI, Ayşe Lütfiye POÇANOĞLU, Dündar Mehmet TAŞÇI, Derviş Mehmet DOLULAR, Fatma Tuba SARI, Av. Gürsoy BİLGİN, Halil AKTAŞ, Hatice TULUKÇU ERKAN, Hüseyin KAVAS, Hüseyin KORKMAZ, Faruk ADA, Kasım KÜÇÜKTOSUN, Mahmut Sami ŞAHİN, Mehmet ORHAN, Av. Mehmet YAVAŞ, Mustafa AK, Mustafa UZBAŞ, Meryem ALTINTAŞ, Ömer EĞER, Av. Sabri ÇELİK, Übeyit AÇA ve Zekeriyya AVCI ile gerçekleştirilmiştir.

4.3.2. Üyelerin Temsil Kabiliyeti

Soru 1: Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeliği yaptığınız dönemde meclis üyelerinin temsil kabiliyeti nasıldı? Üyelerin toplumda karşılığı var mıydı?

Mülakata katılan Konya Büyükşehir Belediye başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar şu şekildedir;

1989 yılında RP'den seçilerek göreve gelen ilk Büyükşehir Belediye Başkanı ünvanına sahip olan, bu görevi iki dönem yürüten Doç. Dr. Halil ÜRÜN; “Onlar da seçilmiş kişiler. Seçilmişler ve atanmış kişiler arasında bir fark var. Atanmışlar bürokrattır. Atanmışların seçilmişlerden farkı risk almazlar. Yani mümkün olduğu kadar riskten kaçarlar sabah sekiz akşam beş klasik bürokrattır. Bu maalesef bizim yirmi yıllık dönemimizde de değişmedi. Aslında öyle olmaması gerekir onların da seçilmişler gibi hareket etmeleri gerekir. Risk almaları gerekir gözü kara olmaları lazım. Seçilmişler meclis üyeleri, başkanlar ve milletvekilleri bütün bunlar risk alırlar, patik çözüm üretirler yani farkları budur. Bürokrat hemen aynı gün problemi çözmez. Meclis üyesi inisiyatif alan seçilmişlerdir. Seçilmişlere güven daha fazla olur. Meclis üyesi ya da başkan aynı durumdadır. Muhtarlarda böyledir, hemen evine gidersen sorunun neyse çözersin. Ama bürokrat öyle değildir. Herkesin karakteri farklı olur o karaktere göre de vatandaşın görüşü değişebilir. Bazısı çok risk alır bazısı almaz. Başkanlarında burada kendi yapıları çok önemli.” olduğunu belirtmiştir. 2009-2018 yılları arası AK Parti'den Selçuklu Belediye Başkanlığı yapan, 3 Mayıs 2018 tarihinden itibaren Konya Büyükşehir Belediye Başkanı olan Uğur İbrahim ALTAY ise ‘‘Bugüne kadar hayata geçen her projede ve hizmette karşılıklı istişare neticesinde hemşehrilerimizin istek ve beklentilerini dikkate alarak çalışıyoruz. Dolayısıyla hemşehrilerimizi anlamak için onlarla ilgilenen, sorunlarını dinleyen ve çözümü için gayret gösteren meclis üyelerimiz sayesinde bugün başarılı ve örnek bir belediyeyiz’’ görüşünü dile getirmiştir.

Merkez ilçe belediye başkanlarının *Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeliği yaptığınız dönemde meclis üyelerinin temsil kabiliyeti nasıldı? Üyelerin toplumda karşılığı var mıydı?* Sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

2009-2014 yılları arası AK Parti'den Meram Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Dr. Serdar KALAYCI; "belediyeyi temsil edebilecek sayıda meclis üyesi vardı. Meclis üyeleri toplumda karşılığı olan kişilerdi" görüşünü bildirirken 2004-2009, 2009-2014 ve 2014-2019 yılları arasında AK Parti'den üç dönem Karatay Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Mehmet HANÇERLİ; "Biz büyükşehirin tabii meclis üyesiydik. Kanun değişti eskiden Konya Büyükşehir mücavir alan sınırları sadece merkezdi. Yani bir taraftan Sakyatana'ya gidiyor, öbür taraftan Kızören'e bile varmıyor bu tarafta kalıyor. Yani şehrin çekirdek olan ortasındaki yerde yaklaşık 20 Km'lik bir çap çizdiğimizde bu alanların içerisinde kalanların yaşadığı bir yer. O zaman da bildiğim kadarıyla 19 tane meclis üyesi, 3 tane merkez ilçe belediye başkanı, 1 tane de büyükşehir belediye başkanı sadece şehrin bu bölümüne hizmet ettiler ama tabii bugün ki rakamlarla konuşacak olursak 1 milyon 350 bin kişinin idare edildiği bir sistem. Bu arkadaşlarımız can siparene bir şekilde çalıştılar. O zaman da büyükşehir yasasının yeni değişmiş olmasıyla birlikte bir çalışma ortamı oluşmuştur. Daha sonra kanun tekrar değişti mücavir alan sınırlarını Konya yaptılar il mülki idari sınırları oldu. Eskiden 20 km bir çapa hitap eden büyükşehir belediyesi şimdi bir taraftan Tuzlukçu'ya hizmet götürüyor bir taraftan Taşkent'e hizmet götürüyor yani alan o kadar büyüdü ki bildiğim kadarıyla 40 Bin Kilometrekarelik devasa bir alan, ona hizmet ediyor. Bununla birlikte taşradan da nüfuslarına göre bazı yerlerden 2, merkez ilçelerden 5,7 o şekilde nüfusa göre 131 tane meclis üyesi gelmiş oldu. 31 tanesi ilçe belediye başkanıydı. Eskiden tabii üye olan 3 ilçe belediye başkanı 31'e çıkmış oldu. Tabii eskiden şu da var bir Beyşehir'i bir Akşehir'i diğer Konya merkez dışındaki yerleri ele alacak olursak bunların ödenekleri sadece Akşehir'e geliyor, Akşehir'in su işini de Akşehir belediyesi yapıyor kanalizasyon işini de bütün belediye hizmetlerinin hepsini Akşehir yapıyor. Yeni yasayla birlikte Tuzlukçu'nun, Hadim'in Taşkent'in kanalizasyon işini ve Ereğli'nin falanca yerindeki su tamir işini bile KOSKİ ekipleri yapıyor. Yani dolayısıyla yeni sisteme göre bildiğim kadarıyla %41,5 civarında bir ödenek yapılan hizmetler karşılığı Büyükşehir Belediyesi tarafından kesiliyor. Ana caddeler, şehirlerarası yolların bir kısmı, ilçeler içerisindeki millet bahçeleri ve büyük yeşil alanlar parklar vesaireler Büyükşehir Belediyesi'ne, ama mahalledeki çocuk bahçesi aradaki sokak ve küçük yerlerin işletmesi de merkez

ilçe belediyelerine kaldı. Takdir edersiniz büyükşehir belediyesi şu ara böyle özellikle bugünlerde ilçe belediyelerini veya bürokratları topluyor neye ihtiyacınız vardır diye kendine yönelik işlerle alakalı onların isteklerini alıyor, onları yerine getirmeye çalışıyor. Şunu söyleyelim meclis üyesi yönünde eskiden 19 tane meclis üyesi 20 kilometrekarelik alanda çalışırken şimdi 131 tane meclis üyesi Konya'nın idare sınırlarından çalışmış oluyor. İlk etapta kanun geçişinde çok büyük problemler yaşandı çok büyük problemler yaşandı. Taşkent'ten Konya otobüs kalkar idi, Hadim'den Konya'ya otobüs kalkar idi, 130 kilometre ileriye iki saat özel sektör otobüs kaldırırken onların hepsi iptal oldu. Büyükşehir Belediyesi oralara ulaşım sağladı. Bir de şunu söyleyeyim diğer belediyelerin bu yasaya uyumu ile Konya Büyükşehir Belediyesi'nin bu yasaya uyumu çok farklı çünkü biz az çok Ankara'dan da biliyoruz Konya Belediyesi Toplu ulaşım ile ilgili özellikle kanunun bize verdiği yetki öncesi hazırlıkları yaptı. Ona göre kanunen Taşkent bize geçtiğinden itibaren, Altınekin bize geçtiğinden itibaren otobüs konuldu ve çalıştırıldı. Bazı farklı illerde aradan 2 sene geçmesine rağmen daha otobüs falan çalışmadı. KOSKİ'si gitmedi, su arızası gitmedi, dolayısıyla bu yasaya en iyi uyum sağlayan belediye Konya Büyükşehir Belediyesi oldu. En geniş alana sahip olmasına rağmen, hatta Ankara'daki yetkililerin çoğu Konya'dan o kadar endişe etmişler ki çünkü Konya çok geniş bir alana sahip diğer illerde Konya'nın bir ilçesinden bir ilçesine gittiğiniz bir mesafede ilçe değiştiriyorsunuz. Diğer yerler de il değiştiriyorsun 100 kilometre gittiniz mi il değiştiriyorsunuz. Bazen 2 il değiştiriyorsunuz. Biliyorsunuz Konya Belçika'dan, Hollanda'dan büyük bir yer ve şunu da söyleyeyim Konya Büyükşehir Belediye Başkanının bir helikopteri olması lazım alan çok geniş bir alan bir de mesela Hadim tarafında Taşkent tarafında engebeli Derebucak tarafında çok böyle dağlık araziler var oradan çıkacaksın Kulu'ya gideceksin hadi git bakalım, onun için meclis üyelerinin etkinlikleri noktasında herkes kendi ilçesi ile ilgili çalışıyor. Eskiden il Özel İdaresi var iken oraların il genel meclis üyeleri var idi ve il genel meclis başkanları var idi onların görevi tamamıyla belediye meclislerine ve belediye başkanına devir oldu. Herkes kendi ilçesi ile ilgili bir şeyler yapmanın gayretinde. Şimdi tabii alan büyüdü ama bide şunu söylemek lazım, Konya Büyükşehir Belediyesini takdir etmek lazım örnek söylüyorum bütün ilçelere birer greyder verdi. O zaman için söylüyorum itfaiye araçları verildi. Bütün köylerin kanalizasyon ile

ilgili hiçbir işi kalmadı. Hizmet olarak mukayese edecek olursak eskiyle yeni mukayese bile edilemez. Mesela çıktı o zaman büyükşehir belediyesi dedi ki bütün beldelere kanalizasyon yapılacak, 50 sene olmuş yapılmamış kendi belde belediye başkanlıklarının yapamadığı işler, bu dönemde yapıldı. Karatay'dan örnek veriyorum Ovakavağı, Hayıroğlu, İsmil, Yarma 4'ünde de kanalizasyon yok. 50 senedir yapılmamış büyükşehir belediyesi gitti yaptı. Ereğli'nin Zengenine de yaptı, Ilgının Çavuş köyüne de yaptı. Bütün beldelerin kanalizasyonları bu dönem içinde tamamlandı. Bide şunu takdir etmek lazım eskiden bir kasabanın kanalizasyonunu bir belediye yapacak olsa düşünün 15 senelik ödeneği yetmez ama senin karşında bir KOSKİ var, senin karşında büyükşehir belediyesi var bide kanun gereği bir şey çıkardılar o zaman merkezî belediyeler büyükşehir belediye bütçesinin %10' unu taşraya harcamak mecburiyetinde, bunu harcayacak nereye harcayacak bunu ya kanalizasyona, ya ulaşım, yada otobüse bunun için bu birleşme kanundaki bu değişiklik doğrudan beldelerin işine yaradı. Büyükşehir belediyesi hizmet kalitesi olarak bütün partilere eşit davrandı. O dönem bildiğim kadarıyla AK parti haricinde 3 ilçe belediyesi vardı. Mesela bi tanesi Doğanhisar gitti ona da hizmet verdi ötekine de hizmet verdi. Farklı siyasi partiden olmasına rağmen onlara da yatırım desteği sağladı, hizmette ayırım gözetmedi'' görüşünü bildirmiştir.

Diğer ilçe belediye başkanlarının Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeliği yaptığınız dönemde meclis üyelerinin temsil kabiliyeti nasıldı? Üyelerin toplumda karşılığı var mıydı? sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den Beyşehir İlçe Belediye Başkanlığı yapan ve Büyükşehir Belediye Meclisi doğal üyesi olan İnşaat Mühendisi Murat ÖZALTUN; 'Mecliste her alandan üye vardı. Komisyon üyeleri alanında uzman kişilerden seçilmişti. İstisnai durumlar hariç üyelerin temsil kabiliyeti en üst düzeyde olmuştur.' şeklinde görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den Kadınhanı İlçe Belediye Başkanlığı görevini yürüten ve Büyükşehir Belediye Meclisi Doğal Üyesi olan Akademisyen Mehmet Nuri ÖDÜK; 'Büyükşehirde parti grup kararları söz konusu olduğu için üyelerin temsiliyeti vardı. Meclis üyelerinin ilçede tanınan kişiler olması daha

doğrusu halkın meclis üyesini doğrudan tanınması sebebiyle vatandaşın meclis üyesinden beklentileri de dikkate alındığında seçimlerde meclisin aldığı oy belediye başkanından fazla çıkabilir, bu da meclis üyelerinin toplumsal karşılığı olduğunu gösterir” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den Karapınar İlçe Belediye Başkanlığı yapan ve 2019 yerel seçimleriyle aynı partiden tekrar seçilerek bu görevini yürüten Karapınar İlçe Belediye Başkanı ve Büyükşehir Belediye Meclisi doğal üyesi Diş Hekimi Mehmet YAKA; “Tahsil ve yaş durumu değerlendirildiğinde meclisin temsil kabiliyetin oldukça yüksek olduğunu görüyorum. Üyeler gündem ve kendi alanıyla ilgili konularda oldukça ilgililer. Bürokraside temsiliyet kazanmaları, halk arasında saygı duyulan kişiler olmaları sebebiyle üyelerin toplumsal karşılığı olduğunu düşünüyorum” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den Akşehir İlçe Belediye Başkanlığı yapan ve 2019 yılında aynı partiden ikinci kez seçilerek bu görevini yürüten Dr. Salih AKKAYA; “Büyükşehir belediyesi meclis üyelerimiz temsil kabiliyeti kriterini yeterli düzeyde sağlayarak, şehrimize ve ilçemize önemli katkılar sunuyor” görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle AK Parti’den Ilgın İlçe Belediye Başkanlığına seçilen ve Büyükşehir Belediye Meclisi Doğal Üyesi olan Yalçın ERTAŞ ile yapılan görüşmede 1.Soru’ya cevap olarak; Büyükşehirde üyelerin temsil kabiliyeti oldukça yüksek ama ilçe için bunu söylemek zor. Üyenin toplumsal karşılığı kişiye göre değişiyor. Meclis üyesi belediye başkanı gibi konuları vatandaşa aktarabilmelidir. Meclis üyeleri sadece kendi tandıkları içinde gezdiği bir insan topluluğu olmamalıdır” diyerek görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle bağımsız olarak Beyşehir İlçe Belediye başkanlığına seçilen ve Büyükşehir Belediye Meclisi doğal üyesi olan Adil BAYINDIR; “farklı siyasi görüşlere sahip olan meclis üyelerimizin etkinlikleri belediye çalışmalarına yönelik hassasiyetleri hizmetlerin başarıya ulaşmasında avantaj sağlamıştır. Yönetim merkezleri ile halk arasında köprü olma görevini sürdüren siyasal elitlerin şehrin

geleceğine olan yatırımları ile sosyal ve ekonomik yaşantıya katkıları çok fazladır’’ sözleriyle görüşünü dile getirmiştir.

Büyükşehir Belediye Başkan Vekilliği yapan üyelerin *Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeliği yaptığınız dönemde meclis üyelerinin temsil kabiliyeti nasıldı? Üyelerin toplumda karşılığı var mıydı?* sorusuyla ilgili görüşleri şu şekildedir;

1989-1994, 1994-1999, 1999-2004 yılları arası 3 dönem Refah ve Fazilet Partilerinden meclis üyesi olan ve başkan vekilliği görevinde bulunan Av. Ahmet ÖZER ve 2014-2019, 2019-2024 seçim dönemlerinde büyükşehir belediye meclis üyesi ve başkan vekilliği yapan Mustafa UZBAŞ, üyelerin temsil kabiliyetinin ve halk nezdinde karşılığı oluşmasını yerel siyasal elit olarak nitelendirdiğimiz meclis üyelerinin çalışmalara ayırdığı zaman, verdiği emekle birebir doğru orantılı olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca yaşadığı şehre katkı sunan her belediye meclis üyesinin toplum tarafından benimsendiğini düşünmektedirler.

1994 yılında Refah Partisinden, 1999 yılında ise Fazilet Partisinden meclis üyeliğine seçilen Mimar Derviş Mehmet DOLULAR; ‘ben 1994 seçimlerinde büyükşehir meclis üyesi oldum. Çoğu insan meclis üyeliğinin ne gibi görevleri olduğunu bilmiyor. Ben biraz meraklıyım görevleri nedir, ne yaparlar onlara çalıştım. Belediyelerde daha doğrusu siyasette şöyle bir durum var parti teşkilatları var. Parti teşkilatları meclis üyeliğini sanki parti dışı bir organ gibi görüyor. Aslında meclis üyeliği de parti içi bir organ. Ben kendi dönemimi söyleyim. Başkan vekilliğimde ben iki başkana da söyledim. Başkan istikrarlı bir başkan olacaksa ben öyle başkan vekili olayım yoksa olmayayım dedim. Çünkü şöyle bir şey oluyor başkan yokken başkan vekilliği yapan kimse sürekli değişirse işin otoritesi sağlanmıyor. Ama ben sürekli yaptım ikisinde de. Bir de mesleğim icabı mimar olmamdan dolayı imar komisyonu görevi bana verildi. Bizim dönemin arkadaşları hakikaten çok uyumluydu işi bilen arkadaşlardı. Ben bakıyorum meclis üyeleri görevinin ne olduğunu pek bilmiyor. Aynı TBMM gibi meclisin icaraatlarını denetleyen de belediye meclisi. Belediyenin yürütme organı. Programlar yapılıyor dört beş yıllık programlar belediye bunu yürütüyor mu yürütmüyor mu diye. Ben ilk meclis üyesi olduğumda Veysel

Candan belediye başkanıydı Meramda ilk toplantıda dedi ki arkadaşlar herkes projesini getirsin dedi. Başkanım dedim biz ne projesi getireceğiz sen proje vereceksin bize biz onu yapıp yapmadığımızı nasıl yapılacağına karar vereceğiz. Kendine durumdan vazife çıkaranlar oluyordu. Meclisin görevi, belediyenin icra olan başkanlık yönetimi veya bürokrasisi ne proje yapacaksa hazırlayacak belediye meclisine sunacak belediye meclisi onu inceleyecek, karar verecek öyle yapılacak. Bir de meclis üyeleri bir baskı altında kalıyor. Belediye başkanının ya da meclis üyelerinin baskısı altında kalmayın siz halk adına vatandaş adına çalışacaksınız. Biz meclis üyeleri Konya'daki vatandaşın belediyedeki temsilcisiyiz biz vatandaş adına vatandaşın problemlerini çözmek için orada bulunuyoruz. Meclis üyeleri temsil kabiliyetini yüzde doksan yerine getiriyordu. Çok da uyumlulardı. Güzel çalıştık vicdanen alınımız açık ve rahat. Vatandaşın bir sorusu, yapacağı bir şey ya da belediyenin yapacağı icraatlarla ilgili bir durum varsa ve meclis üyeleri bunlarla ilgileniyorsa üyelerin toplumda bir karşılığı oluyordu. Bazı bilmeyen arkadaşlar oluyordu biz çoğuna öğrettik onu da söyleyeyim. Mesela bana sorarlardı biz meclis üyesi olduk ne yapacağız? Geleceksin, inceleyeceksin, bakacaksın programları takip edeceksin. Bazen bir iki tane menfaat sağlamak isteyen oluyordu. Sonra aradığını bulamayınca oralı olmuyor ilgilenmiyor” sözleriyle görüşünü dile getirmiştir.

2004-2014 yılları arasında 10 yıl boyunca büyükşehir belediye meclis üyeliği ve başkan vekilliği görevinde bulunduğunu ifade eden Şehir Plancısı Fatih YILMAZ; “Selçuklu ve Büyükşehir belediye meclis üyesi olarak görev aldım. Büyükşehir’de 20 meclis üyesi, 4 belediye başkanı ile 24 kişiydik. Tüm meclis üyeleri ve herbir üye başkanlar hariç bir ya da birkaç ihtisas komisyonunda görev almıştır. 2014 yılına kadar Büyükşehir, Meram, Karatay, Selçuklu ilçelerini kapsadığı için meclis üyeleri birbirini iyi tanıyordu. Her bir üye birçok teknik çalışma ve proje içinde yer almıştır. 2014’ten sonra şehir il bazında olduğundan meclis üye sayısı 131 kişiye çıkmış aynı şekilde komisyonlarda görev alma olanağı ortadan kalkmıştır” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliğine seçilen ve meclis başkan vekilliği görevini yürüten Makine Yüksek Mühendisi Mahmut Sami ŞAHİN; “Konya, 2014 seçimleriyle beraber Türkiye'deki belediye kanununda yapılan

değişiklikle büyükşehir yasasının ilk uygulandığı örnek bir şehir olmuştur. Bu dönemde ilçelerden de belediyeye meclislerden temsiliyet söz konusu oldu o da her ilin belli oranda ki meclis üyesinin sayısına orantılı bir şekilde büyükşehir meclisi teşekkül ettirilmişti, her ilçeden ilçe meclis üyesinin orantısı nispetinde bir temsiliyet vardı aslında bu yerel yönetimlerde bir başkanlık sisteminin ilçelerden gelen meclis üyeleri ile oluşan örnek bir yapısıydı. Toplam 131 meclis üyesi vardı. Belediye başkanları da dahil büyükşehir belediyesi de dahil her ilçenin meclis üyesine göre bir temsiliyeti söz konusuydu. İlçelerdeki meclis üyeleri ilçelerin yerel dinamikleri ile belirleniyor yani ordaki bölgenin sorunlarını bilen ihtiyaçlarını bilen bu konuda siyasi tecrübesi olan insanlardan mutlaka o kriterler dikkate alınarak belirlenmiş insanlardı ki onlar listenin ön tarafına yazılmışlardı. Listenin ön tarafındaki yukarıdaki hani 1. 2. 3. Sıralar'daki meclis üyelerinden büyükşehir'e bir temsiliyet söz konusu oluyor idi dolayısıyla biraz daha kabiliyeti yetenekleri temsiliyeti yüksek olan insanlardan oluşmuş bir büyükşehir meclisi teşekkül ediyor idi. Büyükşehir'in profili yüksekti, baktığımız zaman ilçe belediye başkanları doğal meclis üyesi zaten, bir de her meclisin ilk sıralardaki 3-5-7 meclis üyesi sayısına göre büyükşehir'e gelmeyi hak kazanmış meclis üyeleri ile böyle profili yüksek bir meclis üyesi yapısı oluşmuş idi. Bu kadar geniş alanda uygulandığı ve Cumhurbaşkanımızın da böyle örnek olarak takip ettiğini bildiğimiz bir durum söz konusuydu dolayısıyla bu kadar geniş alanda büyükşehir belediye hizmetlerinin nasıl yürütülebileceği de soru işareti idi, aslında çok güzel uygulamasını Konya ortaya koydu ve en ücra köşedeki ilçenin yollarının yapılması ihtiyaçlarının giderilmesi belli sosyal konutların yapılması yani yol hizmetleri dahil alt yapı hizmetleri dahil hepsi büyükşehir meclisi'nden geçen kararlarla yapılmaya başlandığı için o ilçenin ihtiyaçlarını da meclis üyeleri hem meclise taşımış oldu gündem oldu hem de komisyonlarda temsiliyetleri noktasında şehirlerini de temsil ettikleri için aslında konuları ilçelerden merkeze taşımış oldular yani tabii ilçenin sorunları meclis üyesi aracılığıyla meclise Konya büyükşehir meclisine taşınmış oldu o konularla alakalı yani bizim dönemimizde 2014 döneminde normal kanunla belirlenmiş komisyonların haricinde bir çalışma komisyonları oluşturduk bunlar dönemsel grup yönetiminin oluşturduğu komisyonlardı o komisyonlarda ne yapıyorduk yani resmi kararlar alma anlamında değil ama ilçelerimizin yereldeki problemlerinin meclis üyeleri vasıtasıyla

komisyonlara aktarılıp oradan meclisin gündemine karar alma noktasında bir çalışmanın altlığını oluşturuyor idik. Bu aslında onun haricinde parti grubunun oluşturduğu çalışma komisyonları vardı bu çok faydalı oldu ve buradan çok güzel sonuçlar elde ettik. Mecliste teşekkül ettirilmiş komisyonlar ilgili maddeler ile alakalı konuların ön araştırılmasını ön hazırlığını meclisi bilgilendirmek ve bir rapor hazırlamak ile alakalı yani kabul-red noktasından önce meclise bir ön hazırlık yapmak için bir çalışma yapar bu çalışmaların neticesinde mecliste komisyon başkanı aktarır ona göre meclis o ilgili maddenin kabulüne veya reddine karar verir o bir görev gereği yapılan bir çalışmadır yani gündem üzerine yapılan bir çalışmadır ama benim bu bahsetmiş olduğum çalışma komisyonları işte biraz önce de burada sorudaki temsil kabiliyeti noktasında meclis üyesinin ilçesindeki var olan problemleri o komisyona taşıyıp onlar üzerinde eğer çoğunlukta bir problemse bu problemin kökten çözümü ile alakalı bir çözüm önerileri şekline getirilip onun meclis gündemine taşıyıp meclis gündeminden daha sonra komisyonlara havale edilmesi ile işin icraatına doğru gidilmiştir yani bu aslında bir yöntem bu önemli bir çalışma yani bu aslında çoğu yerlerde yapıldığında pek görmedik biz, 2014 belediyeçiliğin ortaya çıkar da bir çalışma yöntemi yani bu ihtiyacı biz bu şekilde giderdik da bu Yapı halen de devam ettiğini düşünüyorum çünkü ilk örnek uygulamayı bizim dönemimizde başlatmıştı ve devam ediyor onun haricinde yani komisyonların başkanlarıyla ve işte belediye başkanıyla grup yönetimi ile beraber istişare toplantıları yapmak suretiyle o çalışmak komisyonlarının başlıkları belirlenerek de ileri dönük bir stratejik çalışma gerçekleştirildi yani bu da önemli mesela bir ulaşım ve trafik komisyonu kuruldu aslında resmi olarak olacağım komisyonu var ama ulaşım ulaşım ve trafik komisyonu diye kurduğumuz komisyon başta merkez olmak üzere ilçelerde dahil ulaşım ile alakalı yaşanan problemler otobüs seferleri dahil yol problemleri dahil kavşak problemleri dahil alt geçit üst geçit metro yani bunlar da dahil hepsi ile alakalı konuları uzman komisyon katılanları ile komisyonu uzman üyelerin katılımlarıyla çalışarak bir iyileştirme rapor hazırladı mesela bu iyileştirme atmış oluyoruz tabii bu iyileştirme raporları daha sonra komisyon başkanlarının ve belediye başkanlarının olduğu bir karar, karar diyeyim ya ön tespit toplantısında içerisinden hakikaten öncelikli olanlara da tespit edilerek meclisin gündemine alınıp onların meclis kararı alınması suretiyle belki de icraata yönelik önemli çalışmaların

başlangıcı gerçekleştirilmiş oldu burada ne oluyor şimdi oradaki şehirden gelen meclis üyesi aslında şehrin problemini büyükşehirde alınması için komisyona taşıyor komisyonlarda olgunlaşıyor grupta tartışıyor gruptan sonra meclis gündeme geliyor belediye gündeminden tekrar ilgili resmi komisyona havale edilip komisyonun daha sonra karar verilmesine yönelik rapor çalışması ile beraber artık iş süreci icraata dönük noktaya getiriyor yani bu süreç aslında bütün yani 31 ilçeden gelen ve katkı veren meclis üyelerinin çabalarıyla gerçekleşmiş oluyor meclis fonksiyonda yerine getirmemiş oluyor sağlanmış oluyor. Üyelerin Toplumsal Karşılığı tabii ki var, yani meclis üyeleri sonuçta belediyenin karar organının üyeleri, baktığımız zaman belediyenin 3 tane ana unsuru vardır. 1. belediye başkanı 2 meclis üçüncüsü de encümen 3 organ aslında birbirinden bağımsız çalışır yani belediye başkanı bir temsiliyet makamıdır Şehremindir. idari anlamda da belediyedeki çalışanların amiri pozisyondadır yönetir meclisinde başkanıdır belediye meclisi ise karar organıdır bu kararı verecek olanlar da meclis üyeleri dolayısıyla şehrin yaşayanları o kararı veren insanları mutlaka saygı duyar bu anlamda onların bir yerde komisyonlarda temsiliyet sahibi olması komisyonlarda karar verme öncesi hazırlığın yapıldığı yerlerde görev almış olması onların önemini artırır ve artırıyor idi de, yani bu noktada bir saygınlığı yerelde mutlaka var yani Konya'da da bu anlamda yani insanlar Bir mecliste otururken işte belediye meclis üyemiz diye takdim eder sonuçta her belediye meclis üyesi belediye başkanlığının vekaletini alabilecek seçilmiş kişidir ya dolayısıyla yani belediye başkanı olmadığı zaman yerine vekaleten bir meclis üyesini belirler. Belediye başkanı görevi süresi içerisinde vefat ettiği zaman veya ayrıldığı zaman görevinden orada meclis üyelerinden bir tanesi belediye başkanı durumunda görev alır diğer organ ise 3 oranında encümen dir encümende icraat organıdır. Dolayısı ile encümendeki meclis üyeleri de bir uygulayıcı karar verici noktada olduğu için toplum içerisinde baktığımız zaman hatta bazen derler ki meclis üyesi değil encümen üyesi geçmişteki insanlar herkes encümen üyesi diye ifade de bunun bir kıymeti olduğu için böyle ifade edilir çünkü bir icraat organıdır orası da yani bu anlamda baktığımız zaman belediye başkanı ve meclis üyeleri beraber seçilmiş kişi olduklarından dolayı toplum içerisinde mutlaka saygı duyulan insan yapısındadır” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Geçmişten günümüze büyükşehir belediye meclis üyeliği yapan kişilerin *Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeliği yaptığınız dönemde meclis üyelerinin temsil kabiliyeti nasıldı? Üyelerin toplumda karşılığı var mıydı? sorusuna* verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

1999 seçiminde FP'den meclis üyesi olarak seçilen, 2009-2014 ve 2014-2019 dönemlerinde AK Parti'den yerel siyasal elit olan Av. Gürsoy BİLGİN; “Şöyle söyleyim ben ilk meclis üyeliğimi 1999-2004 yılında yaptım. 2004-2009 arası meclis üyeliği yapmadım. Tahir Bey'in ikinci dönemi yani 2009-2014 döneminde ve 2014-2019 döneminde toplam üç dönem meclis üyeliği yapmış oldum. İlk dönem Refah ve Fazilet Partisi dönemi, Saadet ve sonrası da AK Parti tabiki. Meclis yapısını tanımadan meclise girince şunu gözlemliyorsun aslında her meclis üyesi Konya da ki bir yapının temsilcisi gibi gönderiliyor. Sermaye gruplarının temsilcisi var, o dönem mesela meşhur olan holdingler var aslında falan holdingin üyesi ya da yöneticisi onu oraya koymuşlar burada kendi menfaatinin peşinde iş takibi için yapıyor tabi bunu iki seneden sonra fark ediyorsun ilk bakışta anlaşılıyor dolayısıyla bu bir siyasal yapılaşmadır” sözleriyle görüşünü dile getirmiştir.

2004-2009 yılları arası AK Parti'den Konya Büyükşehir Belediye meclis üyeliği ve 2010-2015 yılları arası AK Parti Selçuklu İlçe Başkanlığı yapan Diş Hekimi Mustafa AK; “2004-2009 dönemi AK parti'nin ilk belediye başkanlığı dönemiydi ve üyeler temsil kabiliyeti olan kişilerdi. Meclis başkan dahil 31 kişiden oluşuyordu. Encümen kavramı vardı. Halk arasında meclis üyelerine encümen denirdi. Dolayısıyla toplumdaki karşılığın şimdikinden daha önemli olduğunu söyleyebilirim” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

2004-2009, 2014-2019 ve 2019-2024 yerel seçim dönemlerinde AK Parti'den seçilerek 3 dönem meclis üyeliği yapan İnşaat Mühendisi Übeyit AÇA; “Meclis üyeleri aslında belediye başkanı kadar önemli. Belediye başkanı ile seçilen aynı halkın aynı derecede oyunu alan hatta seçim takvimlerine geri döndüğümüzde belediye meclis üyeleri bazen başkandan daha fazla oy alarak seçilen bir kitle. Bu yüzden seçilmiş kişiler olduğu için çok büyük önem arz ediyor. Meclis üyeleri hem

kendi meslek gruplarında hem de vatandaşlarımız nezdinde karşılığı olan kişiler” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2007 yılları arası AK Parti’den İl Genel Meclis Üyeliği yapan ve 2019 yılından itibaren Konya Büyükşehir Belediye meclis üyesi olan Ömer EĞER; “2004-2007 yılları arasında İl Genel Meclis Üyeliği yapmıştım. O dönemde meclis üyelerinin temsil kabiliyeti iyiydi. Mensubu olduğu ilçenin öncelikli iş ve hizmetlerinin planlanması ve yapılmasında fonksiyonu vardı, bilgi birikiminden istifade ediliyordu. Devlet-Millet kaynaşması yüksekti. 2019 yılından beri ilçe ve büyükşehir meclis üyesiyim başkan belediye hizmetlerinde bürokratlar yönlendirdiği için il genel meclisine göre fazla fonksiyonel değiliz” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arasında AK Parti’den meclis üyesi olan; Makine Mühendisi Ahmet Şaban OKKA, “Farklı meslek gruplarından halkın bürokratik kesimden serbest çalışan farklı kesimlerinden seçilen farklı mesleklere sahip insanlar özellikle kendi meslekleri ile ilgili tecrübe ve birimlerini kendi çevresi ile ilgili sıkıntılarını aktardığı zaman halk ve belediye bürokratik yapı arasında bir köprü olacak şekilde her kesimden çalışma arkadaşlarımız oldu. Bunlar daha sonra kendi meslek ve tecrübelerine bağlı olarak farklı şekillerde görev yaptılar. Bizde doktor, mühendis kardeşlerimiz de vardı ticaret erbabı kardeşlerimizde emekli olanlarda daha sora iktisat komisyonlarında bir veya birden fazla arkadaşımız değerlendirildi. Farklı meslek grupları ve farklı yaş gruplarının olması da komisyon işlerine hep olumlu yansdı. Ama genelde eğitim görmüş geçmişte belli görevleri icra etmiş belli hizmetlerde bulunmuş insanları itina ile seçildiği kanaatindeyim” görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arasında Selçuklu ilçesinden, 2014-2019 yılları arasında ise Karatay ilçesinden AK Parti’nin temsilcisi olarak Konya Büyükşehir Belediyesi meclis üyeliği yapan Serbest Meslek sahibi Kasım KÜÇÜKTOSUN; “Kısmen yeterli diyebiliriz. Eğitim durumu, meslek gruplarının ve seçilen kişilerin temsiliyeti daha iyi olabilirdi” görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arası İl Genel Meclisi Başkanlığı ve 2014-2019 Yılları arası Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeliği yapan Mali Müşavir Ali SELVİ; “Görev yaptığım dönemde 5393 sayılı belediye kanunu çerçevesinde ilçe ve büyükşehir belediye meclisinde görev yaptım. Meclis üyeliğine ilişkin çalışma yönetmeliği

kapsamında meclislerin gündemlerindeki konuların kararlaştırılması hususlarında üyeler oy kullanarak temsil görevini yerine getirmiştir” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında MHP’den seçilerek Büyükşehir Belediye Meclis Üyesi olan Serbest Meslek sahibi Hüseyin KORKMAZ; “Görev yaptığım dönemde her üyemiz kendine has üslubu, bilgi ve becerisiyle başarılıydı. Toplumsal temsil hususunda yerel siyasi elitler olarak oldukça etkiliydik. Partimizi ve oy aldığımız seçmen kitlesini mecliste temsil ettik” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliği yapan Mimar Fatma Tuba SARI; “Aramızda birçok meslekten arkadaş vardı. Kendi çalıştıkları alanda veya şahit oldukları aksaklıkları dile getirerek çözüme ulaştırmaya çalıştılar. Tüm meclis üyelerini kapsamasa da siyasi elitlerin toplumda karşılığı vardı. Yalnız bu karşılık soy bazlı veya eğitim alanında ön planda olmalarıyla ilgili değildi. Sadece ekonomik alanda üstünlüğü olan kişilerin toplumsal temsiliyeti vardı” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliği yapan İşletmeci Abdullah TOPATAN; “Farklı toplumsal gruplardan seçilen meclis üyeleri ile temsil kabiliyetinin yeterli düzeyde olduğu kanaatindeyim” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliği yapan Av. Sabri ÇELİK; “Büyükşehir belediye meclisi o ildeki seçmenler tarafından ilçe adına seçilen belediye meclis üyelerinden oluşur. Büyükşehir belediye meclis üyeleri doğrudan seçilmez. Bunun yerine ilçe belediyeleri için seçilen üyelerin bir kısmının büyükşehir belediye meclisine gönderilmesi yoluyla ilçe belediyelerinin büyükşehir belediyesinin karar alma mekanizmasına dahil olması sağlanır. Belediye meclis üyesi aday listeleri oluştururken asil adaylar ve yedek adayların yanında ayrıca kontenjan adayları da listelenir. Asil adaylar partinin belediye meclisi oy oranına göre sırayla mecliste yer bulabilirken, kontenjan adayları sadece partilerinin belediye başkan adayı seçilirse seçilebilme imkânı vardır. İlçe belediye meclisleri oluştuktan sonra büyükşehir belediye meclisi oluşuyor. Büyükşehir sınırları içindeki ilçe

belediyelerinde seçimlerinin sonuçları kesinleşince her ilçenin belediye başkanı ve belediye meclis üye sayısının kanunda belirtilen ve nüfusla doğru orantılı olarak büyükşehir belediyesi meclisinde kaç kişiyle temsil edileceği ortaya çıkıyor. Nüfusu fazla olan ilçe, daha fazla meclis üyesiyle büyükşehir meclisinde temsil ediliyor. Her siyasal parti seçim bölgesinde almış olduğu oya göre belediye meclisine üye gönderebiliyor. İlçelerden büyükşehir meclisine gelen üyeler beş yıllığına seçilirler ve çalışma süresi beş yıldır” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliği yapan Mimar Hatice TULUKÇU ERKAN; “bizim dönem geçiş dönemiydi. Köyler mahalle oldu. Bizden önceki dönemde büyükşehir belediye meclisinde Karatay, Selçuklu, Meram olmak üzere üç merkez ilçenin üyeleri vardı. 2014 yerel seçimlerinden sonra İl Özel İdarenin görev ve yetkileri büyükşehir belediyesine devroldu. Dolayısıyla yeni yasayla beraber işleyiş farklılaştı. Konya yerel yönetimler yasasını uygulamada yüzölçümü bakımından en dezavantajlı il durumundayken koordineli çalışmalarla avantajlı duruma gelerek diğer illere örnek oldu. Meclisin değişen yapısıyla birlikte ilçeden gelen üyelerle merkezden seçilen üyeler arasında da farklılıklar oluştu. Bu sebeple üyelerin temsil kabiliyeti hususunu ilçelerin kendine özgü yapılarıyla birlikte değerlendirmek faydalı olacaktır. Üyelerin belediyede etkisi ve toplumda karşılığı olduğunu düşünmüyorum” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yıllarında AK Parti’den meclis üyeliği yapan ve 2019 yılında tekrar seçilerek belediye meclis üyeliği görevi devam eden İngilizce Öğretmeni Meryem ALTINTAŞ; “Üyeler genellikle temsil kabiliyeti olan kişilerdi. Bunun yanında sembolik olarak görev alan meclis üyeleri de vardı. Vatandaşın iş yaptıрма duygusuyla yetkileri var diyerek meclis üyelerine ulaşması ve meclis üyeliğinin bir etiket teşkil etmesi sebebiyle toplumda karşılığı olduğunu ve bunun kurum aidiyeti olmayan üyeler tarafından kullanıldığını düşünüyorum” görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle AK Parti’den meclis üyesi seçilen Mimar Asuman ÇÖREKÇİ HAYDANLI; “Üyeler temsil kabiliyeti olan kişiler. İlçesini, belediyesini ve partisini temsil edebiliyorlar” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle AK Parti'den seçilerek meclis ve encümen üyesi olan Zekeriyya AVCI; "Meclis üyeleri temsil etmiş oldukları yerel halkın içerisinde çıkan bireyler olması sebebiyle kozmopolit bir yapıya sahiptir. Toplumun tüm kesimlerinden oluşan belediye meclislerinde birçok psikolojik ve sosyal yapıya sahip insanların olduğunu düşünüyorum. Çünkü insanların yetiştiği ortam kişiliğinde etkilidir. Bu sebeple çok iyi temsil kabiliyetine sahip meclis üyeleri varken tam aksine meclis üyelerinin olduğu da görülebilir" şeklinde görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimlerinde CHP'den belediye meclis üyesi olan İnşaat Mühendisi Dünder Mehmet TAŞCI ve İYİ Parti'den belediye meclis üyesi olan İnşaat Mühendisi Faruk ADA; "Meclis, Konya halkının geçmişten bu zamana kadar siyasi tercihi uygun olarak iktidar partili üyelere oluşmaktadır" şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir.

Konya Büyükşehir Belediyesi Birinci Hukuk Müşavirliği, Genel Sekreter Yardımcılığı, KOSKİ Genel Müdürlüğü ve AK Parti Konya İl Başkanlığı görevlerinde bulunan halen AK Parti Konya Milletvekili olan Av. Ahmet SORGUN; "Öncelikle teşekkür ediyorum. Ben 1989 yılında Büyükşehir Belediyesinde çalışmaya başladım. 1989 yılından 2010 Ocak ayına kadar önce Büyükşehir Belediyesinde 2001 yılından 2010 yılına kadar KOSKİ de görev yaptım. Bütün belediye meclis toplantılarına katıldım. Konya da bir belediyecilik geleneği vardır. Daha öncesinden de şehrin sosyolojisinden de kaynaklanan bir yapı. Ancak şunu ifade edebiliriz 1989 da yeniden kuruldu belediye desek yanlış olmaz çünkü hem ilk defa büyükşehir statüsü hem yeni çıkmış hem de biz belediye meclis üyeleri ile çok yakın çalışmıştık. Büyükşehir, Meram, Karatay, Selçuklu belediyesi dört belediye hem personel dağılımı hem araç dağılımı gerekse iş makinelerinin dağılımı ve gayrimenkullerin dağılımı komisyonlar kuruldu ve bu çalışmalar yapıldı. Onun için bir de ilk defa refah partisi anavatan partisi anahtar devraldı o değişikliklerde var. Bir de büyükşehir yapısına ilk defa geçiliyor onun için büyük bir değişim söz konusu oldu. Tabi bunun getirdiği bazı sancılarda oldu. Daha önceki dönemlerde belediye başkan yardımcılığı yapanlar ya da başka daire başkanlığı yapanlar yeni sistemde de benzer üst görevleri talep ettiler ama sistem farklı bir sistemdi. Bununla ilgili olarak

davalar vs. açıldı. O kısımları da biz takip ettik. Meclis üyelerine baktığımız zaman gerçek anlamda birbirinden kıymetli arkadaşlarımız. Bu sadece o gün için refah partisi açısından değil diğer partilerden olan meclis üyeleri çok sınırlı sayıda idi. Ortak olarak hepsi Konya'nın menfaati hedef alıyorlardı çünkü yönetimde bulunan çalışma arkadaşlarımız bir konuyu irdelemeden olgunlaştırmadan meclise götürmüyordu. Orada da siyasete temsil eten karşı olan siyasi parti üyeleri ilçe meclis üyeleri yüzde doksan dokuz yüzde yüz de diyebilir oy birliği ile karar alınıyordu. Buraya baktığımızda meclis üyelerinin fazlaca önem gördüğünü çıkarabiliriz. Hukukçular mühendisler doktorlar sanayiciler işletmeciler esnaflar fabrikatörler var meclis üyelerinde esnaf temsilcilerimiz var. Hem şehrin meslek dağılımlarını temsil ettiler hem de istikametlerini temsil ettiler. Bu istikametten kastım elbette şehirlerin arka bahçeleri olur. Bu arka bahçelerde hem coğrafi olarak baktığımızda Konya'nın güney kesiminde Çumra hadim Taşkent' ten o civarlardan hemşerilerimizin yoğunlaştığını görürsünüz. Karatay ilçesine baktığımızda ova bölgelerinden hemşerilerimizin arttığını görürdünüz. Bir de sosyolojik arka bahçe yani değişik sivil toplum kuruluşları değişik meslek grupları var STK'lar yönüyle değişik karakterleri var. Büyükşehir belediyesini de şemsiye olarak düşünürsek o şemsiyenin altındaki her şeyin temsil edildiğini görürüz. Bu da aynı zamanda hem temsil kabiliyetini yükseltiyor hem de sorumluluğunu artırıyor. Çünkü bir meclis üyesi sosyal olarak bir sorumluluk duyuyor. Temsil ettiği kesimi hakkıyla temsil etmeye çalışıyor. O yüzden hem temsil üyelerimiz temsil kabiliyetinin olduğu hem de kamudan istifade etmeme kamu ile bir bağlantılarının olmaması hepsinin kendi ekonomik yeterliliklerinin olması çok önem arz ediyor. Bu bakımdan özellikle belediye başkanı ve meclis üyeleri özgüvenli hareket ediyorlar. Konya menfaati hep ön planda tutulduğu içinde muhalefet partilerinden olan meclis üyeleri gelen tekliflere olumlu oy verdiler'' sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Meclis üyelerinin temsil kabiliyeti hakkında yapılan mülakatlar neticesinde belediye meclislerinin yerel yönetimlerin en üst karar organı olduğu, il ve ilçe belediyelerinin gerçekleştireceği her projenin meclis üyelerinin onayı ile karara bağlandığı, meclis üyelerinin bağımsız veya siyasi partilerin bünyesinde asil ve yedek olmak üzere yerel seçim sonuçlarına göre halkı ve ait olduğu siyasi partiyi

temsil etmek amacıyla ilçe ve büyükşehir meclisi için seçilmiş kişiler olduğu, ilçe belediyesini temsilen listede belirli sıralamada olan aday üyelerin ilçenin nüfus ve seçmen sıralamasına göre büyükşehir meclisinde de görev aldığı, üyelerin temsil anlamında bu görevi yerine getirdiği, üyelerin kendi meslek dallarında ön plana çıkmış, seçim bölgeleri, ilçesi ve ikamet ettiği mahallede partisini ve taşıdığı kurumsal kimliği temsil edebilen kişilerden seçildiği ve temsil kabiliyeti kriterini yeterli düzeyde sağladığı sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

1989 Yılından günümüze kadar gerçekleşen 7 seçim döneminde görev yapan büyükşehir belediyesi meclis üyeleriyle yapılan mülakatlar çerçevesinde elde edilen bulgulara göre meclis üyelerinin belirlenmesinde yeterli kriterler gözetilerek seçilmeleri durumunda partilerini, seçim bölgelerini (ilçesini), meslek gruplarını, bağlı bulunduğu sivil toplum kuruluşlarını temsil edebildikleri söylenebilir. Bu sebeple üyelerin temsil kabiliyeti ile üye seçilme kriterleri arasında doğrudan bir bağ olabilir.

Konya Büyükşehir Belediye Başkanvekilliği yapan üyelerin, temsil ve toplumsal karşılık ile ilgili ortak görüşünden; üyelerin toplumda karşılığı oluşmasının kişinin meclis çalışmalarına ayırdığı zaman, verdiği emek ve şehrin geleceğine sunduğu katkıyla eşdeğer olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan mülakatlardan; üyelerin yerel halkın içerisinde seçilen bireyler olması sebebiyle oluşan meclislerin kozmopolit bir yapıya sahip olduğu, iktidar veya muhalefet parti üyeleri olarak seçilen kişilerin mevzuat ve kanunların kendisine yüklediği sorumlulukları yerine getirdiği, seçmenlerin ve halkın beklentilerine karşılık verecek donanımda olduğu, meclis üyelerinin vatandaş ile belediye arasında köprü görevi üstlendiği, vatandaşı ve seçmeni belediyede temsil ederken, seçildiği parti ve belediyesini de kurumlara karşı temsil edebildikleri söylenebilir.

Muhalefet partili üyelerle yapılan görüşmeler neticesinde muhalefet partili üye sayısının iktidar grubuna göre yok denecek kadar az olduğu, bu sebeple 31 ilçenin sadece birkaç tanesinden büyükşehir belediye meclisinde muhalefet partili meclis üyesi bulunduğu, bu nedenle otuz bir ilçenin sorunlarıyla birlikte şehrin

tamamını ilgilendiren büyükşehir belediyesi görev ve yetki alanlarındaki tüm sorunları iletme görevinin kendilerine düştüğü ifade edilebilir. Ayrıca iktidarı temsil eden meclis grubunun herhangi bir temsil metodu gözetmediği, yöneticilerin aldığı kararları onaylama faaliyeti dışında bir sorumlulukta bulunmadığı, salt çoğunluğu ve iktidarda olmanın getirdiği erk ile hareket edildiği ifade edilebilir. Bununla birlikte belediye mevzuatı açısından yeterli bilgiye sahip üye sayısının az olduğu, toplantılara katılan üye sayısı ve katılım oranının yüksek olmasına rağmen mecliste görüş beyan eden meclis üyesi sayısının çok az olduğu söylenebilir.

4.3.3. Üye Seçilme Kriterleri ve Yerel Eşraflık

Soru 2: Meclis Üyeleri Seçilirken Nelere Dikkat Edildi? Sizce Meclis Üyesi Olacak Kişilerde Aranması Gereken Özellikler Nelerdir?

Mülakata katılan Konya Büyükşehir Belediye başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar şu şekildedir;

RP ve FP'den 1989-1999 yılları arasında Konya Büyükşehir Belediye Başkanı olan Doç.Dr. Halil ÜRÜN; "Siyaset tarzımı söylüyorum ben yerel yönetici olarak partili bir yerel yöneticiydim. Refah Partisinden seçildim sonra o kapatıldı Fazilet Partisi kuruldu bir yıl orada kaldım ondan sonra o da kapanınca bir süre bağımsız olarak devam ettim. Sonra görevimiz sona erdi. Ben meclis üyelerinin seçimine hiç karışmadım" görüşünü belirtirken, 2009-2018 yılları arasında Selçuklu Belediye Başkanlığı yapan 3 Mayıs 2018 tarihinden itibaren de Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığını yürüten Uğur İbrahim ALTAY ise; "Şehrimizi tanıyan, bilen, şehrimizin değerlerine karşı sorumluluk sahibi olan, kendini yetiştirmiş, şehre ve vatandaşlarımıza hizmet konusunda gayretli ve fedekar arkadaşlarımızı meclis üyeliği için seçmeye gayret gösterdik. Şehirlerin refahı ve çözülecek birçok sorun meclis üyelerinin gayreti, fikirleri ve çözüm odaklı yaklaşımları sayesinde gerçekleşebilir. Bu sebepten özellikle meclis üyesi olacak kişilerin şehrin sorunlarına çözüm getirebilecek, şehri ve insanlarını tanıyan bireylerden seçilmesi önemlidir" ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

Merkez ilçe belediye başkanlarının *Meclis Üyeleri Seçilirken Nelere Dikkat Edildi? Sizce Meclis Üyesi Olacak Kişilerde Aranması Gereken Özellikler Nelerdir?* sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

2009-2014 yılları arası AK Parti'den Meram Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Dr. Serdar KALAYCI; ‘‘meslek ve sivil toplum kuruluşlarını temsil edebilecek meclis üyeleri belirlenmeye çalışıldı. Meclis üyeleri belediyeyi ve vatandaşları temsil edebilecek vasıfta, mesleklerinde öncü, vatandaşın ihtiyaç ve taleplerini iletip takip edebilecek özellikte olmalıdır’’ görüşünü belirtirken 2004-2009, 2009-2014 ve 2014-2019 yılları arasında AK Parti'den üç dönem Karatay Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Mehmet HANÇERLİ; ‘‘siyaset farklı bir alan. Siyasette belediye başkanları, milletvekilleri, meclis üyeleri belirlenirken kişinin kabiliyetine bakılır. Bir muhtar bile azasını o mahallenin en kapasiteli insanlarından belirler, mahalleye hizmet edebilecek insanları ortaya koyar. Burada da aynı şekilde hangi parti olursa olsun belediye başkanını veya meclis üyelerini tercih ederken bu kriterlere uyar. Uyar ki ona göre halktan oy ister. Şimdi burada şu var beldelerin veya ilçelerin nüfuslarına göre hem oraya meclis üyeliği çıkartılır hem de onların ilk sıralarında olanlar Büyükşehir'e gelir, yani hepsi birbirinden değerli insanlar ama bunların içerisinde halka en yakın olan en kapasiteli en çok hizmet üretebilecek donanımda türden insanları tutarlar ilk sıralara yazarlar oda doğrudan Büyükşehir'e gelir, ondan sonra büyükşehirde kurulan komisyonlarda imar komisyonu veya diğer komisyonlarla alakalı arkadaşlar çalışma içerisinde olurlar, adam çok kapasiteli olur ama yoğun olur, vaktini de verecek zamanını harcayacak birikimini de harcayacak o türden insanlar belirlenir çünkü parti ve meclis üyesi bir sonraki dönem yine oy isteyecek’’ ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

Diğer ilçe belediye başkanlarının *Meclis Üyeleri Seçilirken Nelere Dikkat Edildi? Sizce Meclis Üyesi Olacak Kişilerde Aranması Gereken Özellikler Nelerdir?* verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den Beyşehir İlçe Belediye Başkanlığı yapan ve Büyükşehir Belediye Meclisi doğal üyesi olan İnşaat Mühendisi Murat ÖZALTUN; ‘‘İlçelerde Büyükşehir meclis üyeleri belirlenirken mezuniyet kriteri ve

siyasi temsil kapasitesi en üst düzey kişi olmasına önem verilmiştir. Üyelerin belirlenmesinde mezuniyet, tecrübe ve uzmanlık alanı, güvenilirlik, toplumsal karşılığı etken faktör olmalıdır” ifadeleriyle görüşünü dile getirmiştir.

2019’da AK Parti’den seçilen Ilgın Belediye Başkanı ve Büyükşehir Belediye Meclisi Doğal Üyesi Yalçın ERTAŞ; ‘‘İlçede bana göre emmisi, dayısı, referansı olan kişiler meclis üyesi oldu. Dışarıya kapalıyız. Kişinin aç defa partiye geldiğine bakılıyor. Tabi ki teşkilattan da olsun ama bunu bir nedene bağlamamak gerekir. Cumhurbaşkanımız teşkilattaki insanlara önemli görevler verirken teşkilat haricinde dışardan kaliteli insanları da bulup vazife veriyor. Meclis üyesi olacak kişinin vizyonuna, insanları etkileyiciliğine bakmak lazım’’ şeklinde görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den Akşehir İlçe Belediye Başkanlığı yapan ve 2019 yılında aynı partiden ikinci kez seçilerek bu görevini yürüten Dr. Salih AKKAYA; ‘‘Meclis üyesi olacak kişilerde dava aidiyeti, çevre tarafından tanınması ve sevilmesi, özel hayatına özen göstermesi, ahlaki davranışlarının örnek teşkil etmesi gibi özelliklerin aranması gerekir’’ ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arası AK Parti’den Yalnhüyük İlçe Belediye Başkanlığı yapan 2019 yılında tekrar seçilerek bu görevini sürdüren büyükşehir belediye meclisi doğal üyesi Hasan KOÇER; ‘‘İlçemizde Meclis üyeleri, kişinin toplumdaki tutumu saygınlığı gibi faktörlere bakılarak seçilmiştir. Bence seçilecek Meclis üyesi, genç dinamik enerjisi ve zamanı olan ilçeyi ve ilçenin sorunlarını iyi tanıyan, taşıdığı sorumluluğu bilen, hiçbir siyasi görüş fark etmeden ilçenin çıkarları için çalışan, şahsi menfaat beklemeden çalışacak kişiler olmalıdır. Diğer ilçelerde Avukat, Mühendis, Mimar gibi meclis üyelerinin olması bir avantajdır. İlçemiz durumu göz önüne alındığında bu meslek gruplarından meclis üyelerinin olmaması bizim için dezavantaj teşkil etmektedir’’ şeklinde görüşünü bildirmiştir.

2019 yılında AK Parti’den Hüyük İlçe Belediye başkanlığına seçilen ve Büyükşehir Belediye Meclisi doğal üyesi olan Mehmet ÇİĞDEM; ‘‘meclis üyeleri belirlenirken, kanaat önderi, STK’lar ile iç içe çalışmış, çevresine hâkim kişiler olmasına dikkat edildi’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle bağımsız olarak Beyşehir İlçe Belediye başkanlığına seçilen ve Büyükşehir Belediye Meclisi doğal üyesi olan Adil BAYINDIR; ‘‘Şehrin geleceğinin şekillendirildiği belediye meclis üyelerinin seçiminde önceliğimiz vizyon sahibi, liyakat ehli, ticari kaygı gütmeyen, şehrin çıkarları önceliği olan ve halkta karşılığı olan kişiler olmuştur. En önemli hususlardan birisi de bağlı bulunduğu belediyeyi ve şehri tanımasıdır. Şehrimizin girişimcilerinden, iş adamlarından, akademik ve entelektüel camiasından önemli isimlerin aramızda bulunmasına özen gösterildi. Benim için üyelerimizin halktan kopuk olmamaları ve sürekli vazifeye hazır, sorunlara hızlı ve pratik çözüm üretebilir olmaları en önemli meziyettir’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Büyükşehir Belediye Başkan Vekilliği yapan üyelerin *Meclis Üyeleri Seçilirken Nelere Dikkat Edildi? Sizce Meclis Üyesi Olacak Kişilerde Aranması Gereken Özellikler Nelerdir?* sorusuyla ilgili görüşleri şu şekildedir;

1989-1994, 1994-1999, 1999-2004 yılları arası 3 dönem Refah ve Fazilet Partilerinden meclis üyesi olan ve başkan vekilliği görevinde bulunan Av. Ahmet ÖZER; ‘‘1989’da ilk defa başka bir partiden belediyeyi teslim aldık. Dolayısıyla kazanmak durumundaydık ben elli yıldır siyasetin içerisindeyim. 1970 yılından beri partinin içindeyim Millinizam Partisi kapatıldığı dönem ben ortaokul- lise yıllarımdı o dönem parti kapatıldı. Hemen 1971 de Milli Selamet Partisi kuruldu ve gençlik kollarında görev yaptım. Dolayısıyla partileri bilirim. Biz hep o döneme kadar muhalefette olduğumuz kazanmak için iyi çalışmak zorundaydık. O yüzden gerek belediye başkanları gerekse meclis üyelerinin seçiminde çok titiz davrandık. İlk olarak adaletli davranacak insanlar seçildi, liyakatli insanlar seçildi meclis üyesi olarak. Bu iki hususa çok dikkat edildi. Seçildiği zaman tabiri caizse Allah rızası için çalışacak insanlar seçildi. Bakıldı meclis üyelerinde hangi özellikler arandı hukukçu olmalı mimar olmalı inşaat mühendisi olmalı eğitimci olmalı yani arkadaşların hepsi kendi alanlarında uzman arkadaşlar seçildi. O günkü meram meclisindeki otuz civarındaki meclis üyesi ve onların ilk altısının gelmesiyle oluşan büyükşehir meclisindeki arkadaşların hepsi kendi alanlarındı uzmandı. Harita mühendisi arkadaş kendi alanında en iyi arkadaş, hukukçu kendi branşında en iyi arkadaş çevresinde de dürüstlüğüyle bilinen ahlakıyla örnek bilinen arkadaşlar seçildi. Keza belediye başkanlarımızda öyle büyükşehir belediyesine Halil Ürün, Meram’a Veysel Candan,

Selçuklu'ya İsmail Öksüzler, Karataya Mustafa Özkafa bu isimler adaletiyle birikimiyle halka hizmet etmek için çalışan insanlardı bunlar ve bunların yanına verilecek isimlerde yine bunlar gibi halka hizmet edecek kaliteli insanlardan seçildi. Önce teşkilatın üst yöneticileri çıkıp şehir bir tanıdılar kim bu işi yapar diye ve en uygun kişiler seçildi. Bern on beş yıl boyunca bu görevi yaptım. Bu arkadaşların hiçbiri hukukçu mesela belediyeden aradıkları zaman benim işim var ben gelemem demedi. Ben mesela idare mülki arama komisyonu yıllarca yaptım hiçbir zaman büromdaki işimi bırakıp belediye işlerine baktım. Hepsisi çok büyük fedakârlık yaptılar'' şeklinde görüşünü bildirmiştir.

1994 yılında Refah Partisinden, 1999 yılında ise Fazilet Partisinden meclis üyeliğine seçilen Mimar Derviş Mehmet DOLULAR; ''Seçimde meclis üyesi olacak kişiler parti teşkilatları etkisi çok liste yapılırken. Bazı insanlar istemiyor meclis üyesine gelsin diye beni istediler mesela ben istemedim. Benim mesleğimde mimarlık olunca bende sıkıntıya girerim dedim belediyeye de işlerimiz çok. Proje de yaparım belediye de çok işim olur hassas davrandım biraz. Hiçbir gün de gittiğimde oradaki arkadaşlara ben meclis üyesiyim demedim uygun değil çünkü. Yani seçerken bazıları illa mimar olsun meslekten olsun inşaat sektöründen olsun ona da gerek yok yani meclis üyesi dediğimiz insan biraz kafası çalışsın mesleği ne olursa olsun çünkü orda meslek icra etmeye gitmeyecek. Orda şehrin genel gidişatıyla kararlar verilirken bulunacağım. Biraz vizyonu olan şehri takip eden az kültürü olan insanlar olması lazım. Parti aidiyetine dikkat edilir. Netice de o icraatların sonucu partiye yansıtacağı için dikkat edilir. O dönemde de titizlik gösteriyorlardı şimdi de gösteriliyordur büyük ihtimalle. Ama ille de teşkilattan olsun baskısını ben kabul etmezdim. Gönlü ısınır veya partiye kayıtlı olmayadabilir. Hatta bir ara bunu da yasakladılar bildiğim kadarıyla'' ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2014 yılları arasında büyükşehir belediye meclis üyeliği ve başkan vekilliği görevinde bulunduğunu ifade eden Şehir Plancısı Fatih YILMAZ; ''büyükşehir meclis üyeleri seçilirken ünivesrite mezunu olmasına önem verilmiştir. İhtisas komisyonlarında görev alabilecek şekilde uzman kişilerden meclis üyesi seçilmiştir'' sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliğine seçilen ve meclis başkan vekilliği görevini yürüten Makine Yüksek Mühendisi Mahmut Sami ŞAHİN;

“şöyle söyleyeyim meclis üyelerinin seçiminde tabii ki yerel siyaset yapısı etkili. Üyeler mümkün mertebe teşkilatta görevli olanların tespitleriyle belirleniyor. Konya için şunu söyleyebilirim işleri belediyenin işleri ile çakışmayan kişiler meclis üyesi seçildi. Mesela bir emlakçı ya da bir müteahhit noktasında hassasiyet gösterildi. Hani kendi işi inşaat mühendisliğidir inşaat yapıyordur bu ayrı ama mesleği olmadan bu tür konularda faaliyet yürüten kişiler tercih edilmedi. Bu önemli bir husus çünkü mecliste aldığınız karar sizin işinizle alakalı doğrudan bağlantılı olmaması lazım bu hassasiyeti göstermek lazım dolayısıyla yerelde de bu hassasiyetler gözetilerek meclis üyelerinin meclise taşınması söz konusu olmuştur. Bu durum çalışmayı çok kolaylaştırıyor rahatlatıyor konuyu tartışırken objektif değerlendirme imkanı buluyorsunuz ama baktığınız zaman meclisteki çalışma konularına uygun meslek sahipleri mecliste temsiliyet elde etti bu da önemli yani bir inşaat mühendisi, bir çevre mühendisi, bir ziraat mühendisi, eğitmeni, diğer taraftan baktığımız zaman farklı meslek gruplarından insanların mecliste olmuş olması komisyonların teşekkülünde onların uzmanlıklarından da istifade etmeyi gerektirdiği için ve gerçekten bu anlamda da çok faydalı uzman görüşleri ortaya çıktı bu görüşler doğrultusunda da şehrin yönetimine uzman görüşleri ile ciddi manada katkı verilmiş oldu ve ağırlıklı kararlar alındı. Bu anlamda insanlar meclis üyesi olmak istiyorsa siyasi partiye müracaat ediyor o müracaat ettikten sonra genel merkezin belirlediği kriterler değerlendirme yapılarak meclis üyeleri belirlenmiş oluyor. Siyasi parti kendi programındaki icraatlarını hayata geçirebilmek için biraz önceki bahsetmiş olduğum temel esaslar doğrultusunda yani o veya bu yapıya sahip olan insanlar değil her yapıdan insanların çeşitli temsilcileri mutlaka olabilir ama onlara çok fazla dikkat edilmeden objektif bir değerlendirme yapıldığını düşünüyorum aksi takdirde çok farklı bir anlayış ortaya çıkar yani bir grubun baskısı ile meclis üyesi belirlenmesi durumu söz konusu olur bu siyasetin kabul edeceği bir şey değil zaten. O temsiliyete dikkat edilir. Profesyonel yönetim için orada bir toplumun bütün kesimlerini temsil edecek yani bir pazar esnafı da bizim meclis üyemiz olabilir bir yüksek lisansını tamamlamış doktorasını tamamlamış bir makine mühendisi de meclis üyesi olabilir sonuçta orada toplumun bütün kesimlerini temsil edecek seviyede bir meclis üyesinin meclise taşınması gerekir” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

2019-2024 seçim dönemlerinde büyükşehir belediye meclis üyesi ve başkan vekilliği yapan Mustafa UZBAŞ; ‘‘meclis üyeleri seçilirken şehrin dinamikleri ve yapısı göz önünde bulundurulmuş, meclis çalışmalarında yeterli teknik ve kültürel katkıyı sağlayabilecek düzeyde kişilerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Meclis üyelerinde aranması gereken özelliklerin en başında ilgili seçilecek kişinin şehrine olan bağlılığı ve hizmet etme güdüsü göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü gerçek manada hizmet etmek isteyen meclis üyesinin çalışmalara ciddi anlamda zaman ayırması ve katkıda bulunacak yetkinliğin olması gerekmektedir’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Geçmişten günümüze büyükşehir belediye meclis üyeliği yapan kişilerin *Meclis Üyeleri Seçilirken Nelere Dikkat Edildi? Sizce Meclis Üyesi Olacak Kişilerde Aranması Gereken Özellikler Nelerdir?* sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

1999 yılında FP’den meclis üyesi olarak seçilen, 2009-2014 ve 2014-2019 dönemlerinde AK Parti’den yerel siyasal elit olan Av. Gürsoy BİLGİN; ‘‘olması gereken gerçekten tahakkuk etmiyor mecliste. Birçok yerde olduğu gibi sadece buraya has değil. Yapısal sosyolojik bir sıkıntı bu. Dünün bugünün meselesi de değil. Yani burada meclis üyeleri belirlenirken. Meclise katkı sağlayabilecek ağırlıklı şey olmaması gerekiyor mesela doktor, çalışan bunlardan olsun tabi. Ama ağırlık belli bir meslek dalı olmasın katkı sağlayacak meclisteki o kararlara katkılı olacak meslek gruplarından seçilmesi gerekiyor. Bunun içinde mesela işçi de olsun neden çünkü şehrin ihtiyaçları bana göre sana göre değil ki. Hepimize göre belirlenecekse toplumun diğer kesimlerinden de olması gerekiyor üyelerin. Bunlara aslında önem verilse hiçbir sorun olmaz. 2004 yılında belediye meclis üyeliğine uygun görülmeyen bir insan belediye başkanı oluyor. Hangi kriterden bahsedeceğiz şimdi? Yapılan doğru mu yanlış mı? Kriter yok. Tercih var. Seçim dönemindeki teşkilat yapısı neyse ona göre bir seçim yapıp geçiliyor’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2009 yılları arası AK Parti’den Konya Büyükşehir Belediye meclis üyeliği ve 2010-2015 yılları arası AK Parti Selçuklu İlçe Başkanlığı yapan Diş Hekimi Mustafa AK; ‘‘ Teşkilat kökenli olan kişiler meclis üyesi olarak belirlendi. Üyelerin parti ve dava adiyeti gözetildi. Konya gelişmekte olan bir şehir olduğu için meclisin ana gündem maddeleri imar planları ve tadilatlarıyla ilgiliydi. Bu sebeple

üyeler belirlenirken mimar, şehir plancısı ve inşaat mühendisi olanlar özellikle tercih edildi. Meclis üyeleri belirlenirken, sicili ve ahlakı düzgün, imar rantlarıyla uğraşmamış kişilerden seçilmeli, halkı objektif şekilde temsil edecek kişiler meclis üyesi olmalı” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2009, 2014-2019 ve 2019-2024 yerel seçim dönemlerinde AK Parti’den seçilerek 3 dönem meclis üyeliği yapan inşaat mühendisi Übeyit AÇA; “Bence hangi meclis üyesini seçersek seçelim, konusunda başarılı inşaatçıysa inşaatta başarılı olması gerekiyor, sanayiciyse sanayide bir de en önemlisi defosu olmaması gerekiyor. Ahlaki yönü de çok çok önemli, işini belediye işlerine karıştırmaması gerekiyor, iş takipçisi olmaması gerekiyor. Ben on iki yıl imar komisyonunda görev aldım büyükşehirde bu dönem ayrıldım. Benim geçmiş refah dönemlerinde duyduğum abiler var yaşam icabıyla bu dönemde hiçbir teknik eleman arkadaş ya da diğer arkadaş veya komisyon üyeleri özellikle imar komisyonu çok sıkıntılı bir komisyon. Ben şu ana kadar hiçbir arkadaşımın iş takipçiliği yaptığını ve hakkında dedikodu çıkan bir arkadaşımızı görmedim” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2007 yılları arası AK Parti’den İl Genel Meclis Üyeliği yapan ve 2019 yılından itibaren Konya Büyükşehir Belediye meclis üyesi olan Ömer EĞER; “Meclis üyeleri seçilirken siyasi sayıklar ön planda tutuldu. Çevresi ve maddi durumları göz önüne alındı. Beceri, liyakat ve kabiliyete çok önem verildi. Meclis üyesi dürüst olmalı, bulunduğu makamdan güç almamalı o makama güçvermelidir” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arasında İl Genel Meclisi Başkanlığı ve 2014-2019 yılları arasında Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeliği yapan Mali Müşavir ALİ SELVİ; “Meclis üyeleri siyasi partilerden seçilmektedir. Yerel yönetimler konusunda şehri tanıyan ve belediye hizmetlerine vakıf, meclis çalışma ve kararlarında hizmet odaklı, objektif düşünen ve uyumlu çalışabilecek liyakatlı kişilerin meclis üyesi olması önem arz etmektedir. Meclis üyelerinin belirlenmesinde teşkilatlar, sivil toplum örgütlerinin önde gelen isimleri ve kanaat önderlerinin yönlendirici rol üstlendikleri muhakkaktır” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arasında Selçuklu ilçesinden, 2014-2019 yılları arasında ise Karatay ilçesinden AK Parti'nin temsilcisi olarak Konya Büyükşehir Belediyesi meclis üyeliği yapan Serbest Meslek sahibi Kasım KÜÇÜKTOSUN; " Meclis üyelerinin seçiminde objektif kriterlere dikkat edilmemiş daah çok seçici elitler ile yakınlığı, ortaklık ilişkileri gibi faktörler etkili olmuştur. Üyeler genellikle seçici elitlerin eş ve dostlarından belirlenmiştir. Meclis üyesinde olması gereken özellikleri şu şekilde sıralayabiliirm; anlama ve kavrama kabiliyeti olmalı, objektif olmalı, özgür iradesini ortaya koyabilmeli, kendini ifade edebilmeli, bulunduğu görevin ağırlığını kaldırabilmeli, mesleki ve kültürel yeterlilikte sahip olmalıdır" sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliği yapan Mimar Fatma Tuba SARI; "Bizim dönemimizde birçok kesimin temsil edildiğini düşünüyorum. Meclis üyesi olacak kişilerin donanımlı olmaları gerekiyor. Kastettiğim sadece lisans veya yüksek lisans diploması olması değil, şehir ile ilgili sorunlara çözüm üretici olmalı. Yani projelere katkı sağlayacak birikimi ve altyapısı olmalı" sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliği yapan ve Selçuklu ilçesi meclis üyesi belirleme komisyonunda görev aldığını ifade eden Av.Mehmet YAVAŞ; "bir meslekte yığılma yerine değişik mesleklerden örneğin hukukçu, sağlıkçı, mimar eğitimci sanayici esnaf mühendis gibi branşlarda temsilcilerin seçilmesine dikkat edildi ayrıca genç ve kadın temsilcilerin de mecliste yer alıp onların da düşünce ve bakış açılarının belediye yönetimine yansıtılması sağlanmıştır" sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arası AK Parti'den meclis üyesi olan ve meclis katipliği yapan Av. Sabri ÇELİK; "belediye meclis üyeleri seçilirken meclisin her kesime hitap edebilmesi açısından sektörel dağılıma, Konya da bulunan sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine, kadınların ve gençlerin temsil edilmesine, alınacak olan kararlara yol ve yöntemlerle çözüm önerileri sunabilmede katkıda bulunabilecek kişilerden seçilmesine dikkat edilmiştir. Kentte farklı meslek gruplarında görev alan işveren, esnaf, engelli, kadın gibi farklı kesimlerden seçilmektedir. Birçok sektörü ve

kesimi kapsamayı amaçlayan, şehirde yaşayan herkese ulaşabilmek adına onların sorunlarına çözüm üretebilmek için farklı meslek gruplarına, engelli kadrosuna, kadınları temsil edebilmek adına kadın meclis üyelerine, genç nüfusa hitap edebilmek için genç meclis üyelerinden oluşan bir meclis oluşturulmuştur. Bu sayede her kesime ve gruba doğrudan doğruya dokunabilmek, sorunların çözümünde ve yapılacak faaliyetlerde her kesimi temsil edebilme gayretinde bulunulmuştur” görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arası AK Parti’den büyükşehir belediye meclis üyeliği yapan Mimar Hatice TULUKÇU ERKAN; “biz seçmedik onlar (teşkilat) bizi seçti. Üye seçilirken bayanların olması gerekiyordu. Üniversite mezunu olmasına ve mesleğine dikkat edildi” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 seçimleriyle beraber mecliste görev alan bir üye; “Üyeler seçilirken meslek grupları, yaş, tecrübe ve birazda teşkilat bağlantısı gözetildi. Ama zaman içinde görüldü ki teşkilat aidiyeti olmayan meclis üyeleri katılım ve performans anlamında zayıf çıktı” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019’da AK Parti’den meclis üyesi seçilen Halil AKTAŞ; “meclis üyelerini belirleyenler tarafında değildim ama temsil ettiğim Derbent ilçemizin ve partimizin seçiminin yerinde ve özenli olduğunu düşünüyorum” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019’da CHP’den meclis üyesi seçilen inşaat mühendisi Dünder Mehmet TAŞCI; “büyükşehir meclis üyeleri partilerin oy dağılımlarına göre ilçe belediye meclis üyelerinden belirlenir. Burada temel dikkat edilecek husus Büyükşehir’e gidecek meclis üyesinin imar, hukuk, planlama, strateji ve bütçe gibi konulara hâkim olmasıdır. Büyükşehir meclisinde genellikle bu kriterlere uyulduğu gözlenmekte olup, kendi ilçemizdeki iki büyükşehir adayı da bu hususlar dahilinde belirlenmiş inşaat mühendisi kişilerdi” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019’da İYİ Parti’den meclis üyesi seçilen inşaat mühendisi Faruk ADA; “Meclis üyesi seçilirken oy potansiyeli öncelik oldu. Daha sonra ekonomik katkıları dikkate alındı. Liyakat üçüncü sırada yer aldı. Meclis üyelerinin öncelikle bürokratik

açından yetenekli ve mevzuat araştırması yapabilecek kişilerden oluşması gerekir. Anlatılanı anlama ve öneri ve görüş sunabilecek özellikte olması gerekir” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle AK Parti’den seçilerek meclis ve encümen üyesi olan Zekeriyya AVCI; “Toplum tarafından tanınmış, kendisini yetiştirmiş, diksiyonu ve hitabeti düzgün, kibirden uzak kişiler meclis üyesi olabilmeli bununla birlikte üyeler belirlenirken kentin demografik yapısı dikkate alınmalıdır. Çünkü, Tarım ekonomisine sahip bir kentte çiftçi ve köylü, turizme dayalı ekonomisi olan kentte turizmle ilgilenen bireylerin mecliste bulunması gereklidir” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

Konya Büyükşehir Belediyesi Birinci Hukuk Müşavirliği, Genel Sekreter Yardımcılığı, KOSKİ Genel Müdürlüğü ve AK Parti Konya İl Başkanlığı yapan halen AK Parti Konya Milletvekili olan Av. Ahmet SORGUN ile yapılan görüşmede soru 2’ye cevap olarak; ‘Belediyenin yaptığı öncülükler vardı. Mesela uygun satış mağazaları ve ayrıca Konya’ya ilk barkotlu satış sistemini de Büyükşehir belediyesi getirmiştir. Biz meclis üyeler ile odun kömür ihalelerine gidiyoruz başka başka yerlere gidiyoruz. Hem üst yöneticiler hem de meclis üyeleri ile gittiğimiz yerlerde araç içinde yatılıyor otel parası vermemek belediyeyi herhangi bir zarara sokmamak için yolda da genelde simit yeniliyor. Kesinlikle araç ve şoför alınmıyor. Tüm bunların getirdiği bir bereket var aslında. 1994 seçimleri öncesinde 1993’ te Bosna Hersek yardım kampanyası oldu çok değerli bir işti bu sonra o yardım kampanyasını karalamak isteyenler oldu. 1994 seçimlerinde bunu kullanmak istediler ve o günkü Hürriyet Gazetesine şöyle bir başlık attırdılar ‘‘Refah Partisi Bosna Hersek Paralarını iç Etti.’’ Diye. Ama biz o seçim sürecinde hiçbir kimse bize karşı olanlar dahi asla böyle bir şey olmadığından emin oldukları için böyle bir şeyle gündeme gelmedik. Bugün 500 kişilik bir konut kooperatifine 3200 başvuru olabiliyorsa bu aynı güvenin devam ettiğini gösteriyor. Bu Konya’nın ve meclis üyelerinin duruşudur. Meclis üyelerinin seçilirken ne kadar hassas olunduğunu gösterir. Meclis üyeleri huzur haklarını almamış ücretler bir sivil toplum kuruluşuna gitmiştir’’ ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

Üye Seçilirken hangi kriterlerin belirleyici etken olduğunu araştırmak amacıyla meclis üyeleriyle yapılan görüşmeler; üyelerin belirlenmesinde en çok parti teşkilatlarının etkin olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra cemaat ve STK'lar ile meslek odalarının belirleyici faktör olduğu anlaşılmaktadır. Üyelerin belirlenmesinde parti aidiyetine ve meslek grubuna daha çok önem verilmiştir. Meslek grubunun önemsenmesinde meclis ihtisas komisyonlarının oluşumu ve çalışmaları gözetilmiştir. Üyelerden elde edilen bilgilere göre Konya'nın şehir planlaması 1967 yılında yapılmıştır. Bu sebeple meclis gündem maddelerinin ana konusu imar planları ve tadilatları olmuştur. Bu gerekçeyle meclis üyelerinin çoğunluğu harita mühendisi, mimar, inşaat mühendislerinden oluşmuştur. Komisyonlara göre de diğer meslek grupları dikkate alınmıştır.

Üyelerin hakkında şaibe olmaması, toplum tarafından tanınmış kişi ve saygınlığı olması, şehrin dinamikleri, şehrine olan bağlılığı, hizmet etme güdüsü, işini belediye işlerine karıştırmaması, defosu olmaması, dürüstlüğü, halkın arasında sevilen kişiler olması, büyükşehir meclis üyeleri ilçelerden seçildiği için o ilçede ikamet ediyor olması, fedakarlığı, vakit ayırabilmesi, alanında ihtisas yapmış uzman kişiler olması, ikbal veya maddi beklentisi olmayan kişiler seçilmiştir. Tarım ekonomisine sahip bir kentte çiftçi ve köylü, turizme dayalı ekonomisi olan kentte turizmle ilgilenen bireylerin bulunması gereklidir diye düşünüyorum. Özel hayatına özen göstermesi ve ahlaki davranışlarının örnek teşkil etmesi, eğitimi, mesleği, temsil kabiliyeti (STK temsiliyeti, Kadın ve Gençleri temsiliyeti meslek odalarını temsiliyeti vb.) çevre tarafından tanınırlığı ve sevilmesi, engelli vs. gibi özel durumu, parti aidiyeti, meclis üyesi olacak belediye sınırları içerisinde yaşaması veya işyerinin aynı ilçede bulunması, belediye çalışmalarına zaman ayıracak olması gibi faktörler de göz önünde bulundurulmuştur.

Halkı temsil edebilen, halkla ciddi güzel irtibat kurabilen, temsil kabiliyetine sahip olan, kendi sahalarında bilgisel açıdan donanımlı, mesleki yeterliliğe sahip, inisiyatif kullanabilen kişilerin tespit edilerek meclis üyesi seçilmesi gerektiği görülmüştür.

Meclis üyelerinde aranması gereken özelliklerin en başında ilgili seçilecek kişinin şehrine olan bağlılığı ve hizmet etme güdüsü göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü gerçek manada hizmet etmek isteyen meclis üyesinin çalışmalarına ciddi zaman ayırması ve emek vermesi gerekmektedir.

Soru 3: Belediye Meclis Üyeleri Yerel Eşraftan Mı Seçildi?

Konya Büyükşehir Belediyesi Birinci Hukuk Müşavirliği, Genel Sekreter Yardımcılığı, KOSKİ Genel Müdürlüğü ve AK Parti Konya İl Başkanlığı görevlerinde bulunan, 26. Ve 27. Dönem AK Parti Konya Milletvekili olan Av. Ahmet SORGUN; Konya'ya baktığımızda birçok yerden gelen vatandaşlarımız var ve çok geniş bir coğrafya burada mikro milliyetçilik olmaz. Elbette kadim bir milliyetçilik var ama bu şehir hepsini birleştirip Konya oluyor. Bir bütün oluyor. Konyalı olmak başka Konyalılık olmak başka bir şey. Yani Konya'nın kadim Konyalıları da meclis üyeleri oldu ama tüm yerlerden de meclis üyelerimiz oldu. Asla böyle bir kriter olmadı. Dürüst mü kamuya ihtiyacı var mı kamuya muhtaç mı kendi maddi imkânı var mı kamu hukuku var mı bunlara dikkat edildi. Konya'yı Konya yapan budur. Konyalı kimin nereli olduğuna bakmaz Konya için neler yaptığına bakar" sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

1989-1994, 1994-1999, 1999-2004 yılları arası 3 dönem Refah ve Fazilet Partilerinden meclis üyesi olan ve başkan vekilliği görevinde bulunan Av. Ahmet ÖZER; "ben özellikle eşraf diye bir ayırım yapıldığını düşünmüyorum. Aymanas'dan da biri meclis üyesi oldu eşraftan da oldu. Eşraftan olsun diye bir ölçü olmadı. Ama tabi ki başarısı varsa dava adamıysa liyakati varsa bide üstüne eşraftansa tabi o özellikler de dikkate alındı. Fakat illa eşraftan olacak diye kriter olmadı" sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

1994 yılında Refah Partisinden, 1999 yılında ise Fazilet Partisinden meclis üyeliğine seçilen Mimar Derviş Mehmet DOLULAR; "bizim dönemde Konya'lı olmayan yoktu, üyeler hep konya eşrafındandı. Şehir merkezinden olmasa da hep konyalıydı. Eşraf tercih ediliyordu. Ben Konyalıyım annem babam hepimiz konyalıyız. Belki çevre köylerden yakın yerlerden olanlarda vardı. Mesela çok

önemli bir şey var bunu pek bilen yok. Şehir planında konya üç bölgeden oluşuyor. Meram, Selçuklu, Karatay var. Bizden önceki dönemde nazım imar planında iki bin yılı hedeflenmiş. İki bin yılında biz tekrar imar planı yaptırдық. İlçelere ayrıldığı için ilk planı yaptırana yaptırдық Yavuz Taşçı o da sağdı o zaman. Karatay bölgesi tarihi bölge eski yapıların olduğu yerler. Şelçuklu bölgesi yeni yapılaşmanın olduğu bir yer Meram bölgesi doğal yeşil alan olan bölge. Ben şahsen bununda mücadelesini verdim. İlçe belediyeleri kendini şehir zannediyor. Bundan dolayı çok tartışma çıktı. Çok fazla kamuoyuna yansımada. İmar planında olmayacak şeyler teklif olarak geldi misal tarlalara koca imarlar vermek gibi. İmar planlarında karatay bölgesi düşük yoğunluklu bölge diye geçer. Zemini bozuk olan bir bölge üstelik yağmur falan oldu mu sel gibi dolar ortada asfalt yol sağı solu su dolu tatlıcaktan tatlıcak balığı gelirdi düşün yani. Hem su basan hem hava kirliliği olan yerler oralara düşük yapı yapmak lazım. Karatay belediyesi her yere binalar yapıyor ya ben niye yapmayım diyor. O karkentte falan baya tartıştık. İlçe belediyeleri eşit olsun diyorsak bu ilçelere bakanlar genişleteceğiz diye şehrin planını bozmayalım. Bu anayasa gibi bişey şehrin yapılaşması uzun vadeli bir iş. Şehirler canlı organizma gibidiğr sürekli büyür. Büyürkende o plana uyarak gitmesi gerekir. Konya genelde o planlara uyarak gitti. Eşraf meslesi şehri tanıyan bilen insanlar daha güzel kararlar verirler.” İfadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

Fazilet Partisinden Meram Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisi doğal üyesi olan inşaat mühendisi Mustafa ÖZKAN; “1989,1994 ve 1999 seçimlerinde meclis üyelerinin tamamı Konyalıydı. Yerel Yönetimler yasası değiştiği için belki şimdi öyle değildir” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

1999 seçiminde FP'den meclis üyesi olarak seçilen, 2009-2014 ve 2014-2019 dönemlerinde AK Parti'den yerel siyasal elit olan Av. Gürsoy BİLGİN; “Selçuklu Belediye Başkanı İsmail Öksüzler vardı mesela 1989'da Konya'lı olmayan. Aydın'lıydı. O zamanki konya belediyesinde makine mühensisi olarak çalışan birisi ve tabi zihni yapı olarak uygun olduğu için. İsmail Bey Konyalı değildi ama belediye de çalışan bir makine mühendisiydi. Hem bürokratik hem siyasi bir insandı. Allah razı olsun bütün başlattığı hizmetler, Adnan Menderes stadyumu, yeşil alan çalışması, kendi içerisindeki eleştirmelere rağmen Belediye Hastanesi vs. hep onun

projesiydi. Neredeyse tüm çalışmaların projesinde İsmail Bey'in başlangıç temeli vardır. Rahmet ormanları da öyle misal. Sille mesela o da öyle. Bu da gösteriyor ki belediyelerle biraz hemhal olmuş, bağlantısı olanlardan meclis üyesi seçmek daha isabetli olur" görüşünü bildirmiştir.

2004-2009, 2014-2019 ve 2019-2024 yerel seçim dönemlerinde AK Parti'den seçilerek 3 dönem meclis üyeliği yapan inşaat mühendisi Übeyit AÇA; "Son zamanlarda değil. İlk zaman için Konya eşrafı diyebiliriz. 2004-2009 döneminde yani Konya'nın elit tabakası dediğimiz yani yerli Konyalı diyelim. Sonrasında o kadar dikkat edilmedi. Teşkilatın çevresinden belirlediği kişiler oldu eş dost çevresinden seçildi. Teşkilattan gelen genç arkadaşlar fazlalaştı bu da biraz iyi oldu açıkçası" görüşünü bildirmiştir.

2004-2009 yılları arası AK Parti'den Konya Büyükşehir Belediye meclis üyeliği ve 2010-2015 yılları arası AK Parti Selçuklu İlçe Başkanlığı yapan Diş Hekimi Mustafa AK; "Üyeler, uzun süredir Konya'da oturan ve Konya'nın sorunlarını bilen kişilerden seçildi" görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliği yapan Mimar Fatma Tuba SARI; "Eşraftan da isimler vardı. Ama çoğunluğun Konya eşrafından seçilmesi söz konusu değil" sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliğine seçilen ve meclis başkan vekilliği görevini yürüten Makine Yüksek Mühendisi Mahmut Sami ŞAHİN; "o bir kriter aslında olmamalı yani küçük yerlerde bu hassayet ön plana çıkıyor. Şehre hizmet etmiş olması, bilgi birikimi, kabiliyeti, tecrübesi eğer istifade edilebilecek bir noktada ise o insanın doğduğu yer, yaşadığı yer değil o şehre verebilecek hizmet kriterleri ön planda tutularak seçilmiş olması lazım. Çok farklı yerlerden gelen insanlar da vardı illaki yerelden olmayabilir, daha doğrusu böyle bir kriter olmadı. Yani sen şu şurada doğmuşsun sen meclis üyesi olamazsın bu şehre ait değilsin gibi bir yaklaşım çok doğru olmaz. Yerel eşraflık kriteri küçük yerlerde ön plana çıkartılabilir ama büyükşehir için bu söz konusu olmaz. Sonuçta şehre hizmet edecek insanın nerede doğduğu değil o şehre verdiği katkı önemli. Farklı yerlerde

doğmuş insanların bu şehirde meclis üyesi olmasına engel değildir ve bu da gerçekleşti. Ben Karaman'lıyım uzun yıllardır Konya'da yaşıyorum ve mecliste görev aldım” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019-2024 seçim dönemlerinde büyükşehir belediye meclis üyesi ve başkan vekilliği yapan Mustafa UZBAŞ; “Büyükşehir Meclisleri ilçe meclis üyelerinin belirli oranlarda büyükşehir meclisinde temsili ile oluşmaktadır. Konya'mızda da 31 İlçemizdeki meclis üyeleri ilçelerin eşraflarından ve ilgili ilçeye katkı sağlayabilecek kişilerden oluşturulduğu için otomatik olarak Büyükşehir Meclisi de tüm şehri kapsayıcı şekilde Konya eşrafından oluşmaktadır” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle AK Parti'den Ilgın Belediye Başkanı olan ve Büyükşehir Belediye Meclisi Doğal Üyesi Yalçın ERTAŞ; “Yerli Konyalı olmasına bakılmaksızın mecliste her ilçeden üye vardı. Ilgın ilçemizi temsilen seçilen üyelerimizden Konya'da ikamet edenler de vardı” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arası AK Parti'den Yalınhüyük İlçe Belediye Başkanlığı yapan 2019 yılında tekrar seçilerek bu görevini sürdüren büyükşehir belediye meclisi doğal üyesi; Hasan KOÇER; “Belediye Meclis üyelerimiz ilçemiz içinden seçilmiştir. İlçe dışından meclis üyemiz yoktur” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Yerel Eşraflılık hususunda; Üyeler belirlenirken özellikle eşraf diye bir ayırım yapılmadığı, doğum yeri ve nüfus kütüklerinden öte uzun yıllar Konya'da yaşayan ve Konya'nın sorunlarını bilen, gözlemleyen ve çözümü noktasında fikir üretecek kişilerden seçildiği, bunun yanında ilçede ikamet eden hemşeri yapılanması ve nüfus oranlarının dikkate alınarak belli birkaç ilçenin temsiliyetinin değil tüm ilçelerin temsil edilmesinin sağlanmaya çalışıldığı söylenebilir. Konya ilinde 31 ilçedeki meclis üyeleri ilçelerin eşraflarından ve ilgili ilçeye katkı sağlayabilecek kişilerden oluşturulduğu için doğal olarak büyükşehir belediye meclisi de tüm şehri kapsayacak şekilde Konya eşrafından oluşmaktadır. Belediye meclis üyeleri öncelikle ilçelerde ilçe esnafı ve emeklisi arasından seçilmektedir.

4.3.4. Meclis İçi Uyum ve Çalışma Şartları

Soru 4: Üyeler Meclisle Uyumlu Çalışıyorlar Mı?

Mülakata katılan Konya Büyükşehir Belediye Başkanlarının bu soruya verdikleri cevap şu şekildedir;

RP ve FP'den 1989-1999 yılları arasında Konya Büyükşehir Belediye Başkanı olan Doç. Dr. Halil ÜRÜN; "Uyumlu Çalışmak zorundalar. Çalışmadıkları zaman hem kendileri kaybeder hem de belediyenin kaybıyla birlikte şehir de kaybeder. Yani o hassasiyeti korumaları lazım benim bakışım bu. Bizim dönemimizde maalesef kendi menfaatine çalışanlar da oldu" ifadeleriyle görüşünü belirtirken 3 Mayıs 2018 tarihinden itibaren AK Parti'den seçilerek Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığını yürüten Uğur İbrahim ALTAY ise; "Şehre hizmet noktasında meclis üyelerimiz başta olmak üzere tüm mesai arkadaşlarımız ve dava arkadaşlarımızla örnek bir dayanışma göstererek çalışmalar gerçekleştirdik. Sadece merkeze değil, 31 ilçemizin her bir noktasına hizmet götürebilmek, her bir hemşehrımızın sorununa çözüm olabilmekte ancak böyle bir uyum ve dayanışma ile mümkün olabilirdi. Dolayısıyla meclis üyelerimiz de bizlerle birlikte bu süreçte uyumlu çalıştılar" sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Merkez ilçe belediye başkanlarının *Üyeler Meclisle Uyumlu Çalışıyorlar Mı?* sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

2009-2014 yılları arası AK Parti'den Meram Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Dr. Serdar KALAYCI; "ekseriyeti uyumlu çalışırken, kendi partiden seçilen meclis üyeleri bile olsa bazen zorluk çıkarabiliyorlar. Nedeni ise meclis üyeleri seçilirken sadece belediye başkanının tercihinin yeterli olmamasıdır" sözleriyle görüşünü belirtirken 2004-2009, 2009-2014 ve 2014-2019 yılları arasında AK Parti'den üç dönem Karatay Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Mehmet HANÇERLİ; "hiçbir uyumsuzluk olmadı mesela o zaman bildiğim kadarı ile iki tane farklı partiden 19 Meclis üyesi varken 2 tane farklı partiden meclis üyesi varken onlarda bizim arkadaşlarımız Mehmet KUŞDEMİR vardı bir de İbrahim ERKAN

vardı iki tane vardı hiçbir sıkıntı olmadı, onlar bizim abilerimiz. İlk dönemde 6 tane, ikinci dönemde 3 tane, üçüncü dönemde muhalefetten kimse yoktu. Ben Karatay meclisinde çıktım dedim ki 6 tane varken, bu mecliste muhalefet meclis üyesi yoktur dedim. Herkes iktidar dedim. Ondan sonra da birlikte çalıştık. Gelelim büyükşehire oradada iki değerli arkadaşımız vardı onlarda katkılarını sundular. Şöyle olsa daha iyi olur böyle olsa daha iyi olur tartıştık. Geçtik 131'e o zaman bildiğim kadarıyla HDP'den 3 tane meclis üyesi vardı. Diğer partilerden de vardı. Onlarda da kendi yöreleriyle alakalı bazı imar tadilatlarında bazı konularda adamlar aksi görüş bildirirlerdi. Ama o zaman da bir ortak yol bulunurdu. Yani ben şöyle bir şey görmedim. Siz muhalefetsiniz, Tahir AKYÜREK'te de görmedim, Uğur İbrahim ALTAY'da da görmedim. Siz muhalefet siniz hadi kardeşim oylayalım yok böyle bir şey. Onlarda dinlenir onlara bazı makul olan şeyler anlatılır. İmar tadilatı kabul edilmemiş ama şurada şöyle bir problem var. Yandakiler 3 katlı buraya 6 kat versek olmaz falan diye makul bir şekilde izah edilir. Muhalefet meclis üyeleri şehrin menfaati için oy birliği ile kararlara uyum sağlamışlardır'' sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Diğer ilçe belediye başkanlarının *Üyeler Meclisle Uyumlu Çalışıyorlar Mı?* sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

2019 yerel seçimleriyle AK Parti'den Iğın Belediye Başkanı olan ve büyükşehir belediye meclisi doğal üyesi Yalçın ERTAŞ; "Bürokratlar ne getiriyorsa mecliste o onaylanıyor. İlçemdeki sorunu büyükşehir bürokratları kendi gözüyle değerlendiriyor. Grup kararı alındığı için ona uyuluyor. Çok fazla konu olduğu için kendi bölgemizle ilgili konulara bakıyoruz'' sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Büyükşehir Belediye Başkan Vekilliği yapan üyelerin *Üyeler Meclisle Uyumlu Çalışıyorlar Mı?* sorusuyla ilgili görüşleri şu şekildedir;

1994 yılında Refah Partisinden, 1999 yılında ise Fazilet Partisinden meclis üyeliğine seçilen Mimar Derviş Mehmet DOLULAR; "bizim dönemde uyum vardı iki dönem çalıştık. Son dönemimde büyükşehirde yoxtum Selçuklu ilçe meclis üyeliği yaptım. Muhalif meclis üyesiydim. Adem bey dönemi 2004-2009 arası AK partinin ilk dönemi ben Saadet parti meclis üyesiydim. Her zaman da ak partinin

desteğindeydik. Meclisimiz, belediye başkanlarımız Özkan Bey, Özkafa Bey olsun çok uyumlu bir ekiptik. Dostluk ve vefa vardı. Hatta ben istemedim zorla aday yaptılar.1994-2004 arası iki dönem görev yaptım. Selçuklu meclis üyesi muhalif üyeyim, yeni gelen meclis üyeleri acemilerdi. Bütçe görüşülüyor belediye bütçe komisyonu içeriden gelen raporu benimsememiş. Bütçe görüşülürken de belediye başkanı mecliste olmaz. Benimsenmeyince de genelde meclis üyelerinde gelen kararlar anlatılır onaylanır. Çoğunluksa zaten direkt geçer. Ak Partili üyeler bütçenin raporunu reddedeler ve ret olarak sundular meclise siz ne yaptığınızı biliyor musunuz dedim. Bu bütçeyi reddederseniz belediye başkanı düşer bu böyle olmaz bunun usulü bu değil beğenmediysen bir sonraki toplantıda görüşelim dersin sonra düzeltilecekleri düzeltirsin reddedilmez. Muhalif üye olsa Âdem Bey düşer yani orda ki amaç hizmet etmek orada tartışmalara girilecek yer değil. Âdem Bey sağ olsun bana çok teşekkür etti. Burada parti vs. olmaz şehir için kararlar verilecek sonuçta. Mesela bir tanesini söyleyeyim belediye meclisinden bir karar alacağız önceki alınan karar teknik olarak yanlış olmuş onun düzeltmek için tekrar meclise sunmak gerekir dedim ki bunda kimin imzaları var benim var Halil Bey'in var Hasan Gümüş vardı daire başkanı yeni evrak düzenleyip Halil Bey'e götürdüm imzaladı. Bu olay beni çok mutlu etti diğer taraftan hurdacılar beyzadenin olduğu yer burası Ahmet Öksüz döneminde boşaltılmak istendi yapamadılar imar planı değiştirdiler gene olmadı o dönem imar planı projesi yöneticisi Abdülaziz Beydi bizim dönemde orayı çözemememi istediler. Mustafa Özkan veya Mehmet abi bu işle sen ilgilen dedi. Aldık imar planı hazırladık metrekarede hiçbir değişiklik yapmadan eski imar planı neyse o şekilde toplu hale getirdik parselleri hurdacılar bir kooperatif kurturduk. Hepsini üye yaptım oraya direkt muhatap olsun diye kat karşılığı inşaat tek birine verilsin diye veya gayrette düzeldi orası.600'e yakın dükkân ve hissedar vardı fakat belediye meclisinde bana biraz gıcık olan insanlar burası yeşil alan olsun vs. gibi söylemde bulundular. Sonuçta onaylandı geçti. Bir gün Mehmet Sözen ile il teşkilat ile yönetimine gittim orada ne var ne yok konuştum görüştüm. Sonunda uyum sağladık. Ama unutamadığım en güzel anılardan birisi de Aliya İZZETBEGOVIÇ Bey gelmiş Konya'ya Harun Bey'de o gün yok ben başkan vekiliyim o an Aliya İzzet Beyi ben karşıladım onu gezdirdim muhabbetimiz oldu bu ben büyük anılardan biriydi. 1996 yılında Tayyip Bey geldi yine o zamanda yoktu Halil Bey yine ben

vardım helikopterler stadyuma indi stadyumda da Haluk Levent'in konseri varmış. Konserde olanlarda tezahürat yapmaya başladılar. Arabaya bindik benim için unutulmaz bir andı. Bunlar bizim güzel hatıralarımızdı. Biz de aileden gelmedir meclis üyeliği babamda dayımda meclis üyesiydi'' sözleriyle görüşünü dile getirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliğine seçilen ve meclis başkan vekilliği görevini yürüten Makine Yüksek Mühendisi Mahmut Sami ŞAHİN; 'Konya için söylersek uyum söz konusuydu ama burada ki en önemli faktör yönetim yapısından kaynaklanan bir uyumdur yani belediye başkanı siyasi parti olarak baktığımız zaman grup yönetimi grup yönetiminin parti tüzüğündeki belirtilen çalışma yönetmeliğine uygun bir şekilde yapıyı çalıştırması söz konusu olursa çatışmacı değil katılımcı bir meclis çalışması görürsünüz yani Konya bu anlamda bu uyumu Parti'nin hazırlamış olduğu çalışma yönetmeliğine uygun teşkilat yapısına uygun bir çalışma yönetmeliğine uygun sistemi çalıştırdığı için herkesin tabiri caizse katılımcılığını sağladığı için o uyum kendiliğinden gerçekleşmiş oldu yani itiraz eden varsa da bu grup içerisinde yapıldı yani meclise taşınmaz, yani bu itiraz edecek kişi bunu grup içerisinde yapmak durumunda olur aksi takdirde bunu meclise taşıdığınız zaman kendi işinizde aykırı bir ses olarak çıkmış olursunuz ki bu çok hoş karşılanmaz dolayısıyla bu anlamda uyumu grup içerisinde sağladığımız zaman meclis çok sağlıklı çalışır herkesin Tek ses olması değil, dediğim gibi yani Parti'nin çalışma yönetmeliğine uygun bir grup çalışması yürüttüğünü sürece o disiplini sağlarsınız aksi takdirde herkes kendisi müstakil bir yönetim anlayışı ile başladım iyi de o zaman grupçuluk olur bizim dönemimizde hiç gruplaşma olmadı bak bunu çok net söyleyim dönemsel istişareler yapıldı yani ilgili ilçelerin yakın birbirine bağlantıları olan ilçelerin meclis üyelerinin bir araya getirip toplantılar yaptık çaprazlama toplantılar yaptık dolayısıyla herkesi dahil ettiğimiz için böyle farklı gruplaşmalar farklı kendi aralarında toplantılar vs söz konusu olmadı bu da meclisin çok uyumlu çalışmasını sağlamış oldu rahat ettik yani o noktada hiç sıkıntı yaşamadık hamdolsun'' sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019-2024 seçim dönemlerinde büyükşehir belediye meclis üyeliği ve başkan vekilliği yapan Mustafa UZBAŞ; 'Konya özelinde cevap verecek olursam,

Konya’ımızda Meclis üyeleri tam bir uyum içinde çalışmaktadırlar. Meclis gündemleri enine boyunu değerlendirilip gerektiğinde düzeltmeler yapıp, sonunda da meclislerden büyük ölçüde oy birliği ile geçmesinden bu uyumu anlayabiliyoruz” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Geçmişten günümüze belediye meclis üyesi olan kişilerin *Üyeler Meclisle Uyumlu Çalışıyorlar Mı?* sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir;

1999 seçiminde FP’den meclis üyesi olarak seçilen, 2009-2014 ve 2014-2019 dönemlerinde AK Parti’den yerel siyasal elit olan Av. Gürsoy BİLGİN; ‘‘ Uyumlu çalışma parti disipliniyle ilgili bir şey. Refah Partisinden başlamak üzere Ak Partide de devam eden bir disiplin var. Refah partisinde fiilen uygulanan o grup toplantısı vs. çalışmaların tamamı teşkilat tüzüğü olarak karşımıza çıkıyor. Burada tüzük maddesi olarak devam ettiriliyor. Grup toplantısında bir karar alındığı zaman herkes ona uyar. Parti disipliniyle alakalı bir durum’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2009, 2014-2019 ve 2019-2024 yerel seçim dönemlerinde AK Parti’den seçilerek 3 dönem meclis üyeliği yapan İnşaat Mühendisi Übeyit AÇA; ‘‘Meclis her dönemde kendi içinde uyumlu olmuştur. Mesela şu ana kadar Meram’a gelen meclis üyeleri hep kalite oldu. Büyükşehirde de aynı şekilde.’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2007 yılları arası AK Parti’den İl Genel Meclis Üyeliği yapan ve 2019 yılından itibaren Konya Büyükşehir Belediye meclis üyesi olan Ömer EĞER; ‘‘Üyeler uyumlu ama üyelere yeterince istifade edilmiyor’’ ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arasında Selçuklu ilçesinden, 2014-2019 yılları arasında ise Karatay ilçesinden AK Parti’nin temsilcisi olarak Konya Büyükşehir Belediyesi meclis üyeliği yapan Serbest Meslek sahibi Kasım KÜÇÜKTOSUN; ‘‘ evet gayet uyumlu çalışıyorlar çünkü anladıkları ve anlamadıkları her karara evet diyorlar. Yönetimin kararları hatalı olsa bile hemen hemen kararların hepsi oy birliğiyle çıkıyor. Meclis üyeleri kendi özgür iradesini kararlarda ortaya koyamıyor’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliği yapan Mimar Fatma Tuba SARI; ‘‘Uyumlu çalışılıyordu. Grup toplantılarında her açıdan tartışmaya açılan konu grup kararı alındıktan sonra mecliste yek vücut olarak sunuluyor ve kabul ediliyordu.’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Selçuklu İlçesi Meclis Üyesi belirleme komisyonunda görev aldığını ifade eden 2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyesi olan Av. Mehmet YAVAŞ; ‘‘Meclis içi uyumsuzluk görmedim. Bunda AK partinin grup toplantılarına önem vermesi etkilidir. Grupta madde madde fikirler alınır ve mecliste görüşülür’’ ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliği yapan Mimar Hatice TULUKÇU ERKAN; ‘‘Meclis içi uyum vardı. Bunda Konya Belediyecilik geçmişi ve grup toplantılarının etkisi var’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den büyükşehir belediye meclis üyesi olan ve meclis katipliği yapan Av. Sabri ÇELİK; ‘‘Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Üyeler meclisle ve komisyonlarla uyumlu bir şekilde çalışır. Üyelerin meclisle ve komisyonlarla uyumlu çalışmaması durumunda meclisin alacağı kararlar sekteye uğrar. Bu sebeple seçilen üyeler meclisin alacağı kararlar doğrultusunda ortak hareket etmek durumunda olduklarından dolayı alınan kararlarda fikir birliği içerisinde hareket ederler. Meclis tarafından komisyonlara havale edilen konular, komisyonlarda şehrin ve ilçenin menfaatleri doğrultusunda her kesimin ortak görüşünü ve menfaatini kapsayacak şekilde kararlar alarak komisyon kararını meclisin onayına sunar. Komisyonlarda bulunan üyelerin belirlenmesinde mecliste temsil edilen her partiden üyenin bulunmasına gayret gösterildiğinden alınan kararlarla üyeler ve meclis ortak menfaatte buldukları için uyum içinde bir çalışma zemini oluşmaktadır’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle AK Parti'den seçilerek meclis ve encümen üyesi olan Zekerriya AVCI; ‘‘Meclislerin siyasi olarak farklı görüşlere ev sahipliği yaptığını düşünürsek tüm üyelerin uyumlu çalışabilmesi çokta mümkün değil. Ama iktidar

partisinin meclis üyeleri arasında tam bir uyum söz konusudur.” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle CHP’den meclis üyesi olan inşaat mühendisi Dündar Mehmet TAŞÇI; ‘İktidar ve ittifak ortağı meclis üyeleri için uyumlu veya uyumsuz çalışma söz konuyu olmayıp, partilerin veya belediye yönetimlerinin kararlarına uyulmaktadır. Başka seçenekleri yoktur. Muhalefet ise zaten iktidar ile zaman zaman uyum sorunu yaşamaktadır’ görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle İYİ Parti’den meclis üyesi olan inşaat mühendisi Faruk ADA; ‘Genel olarak üyeler meclisle uyumlu çalışmaktadır. Ancak fikir beyan eden üye sayısı çok az olduğundan meclis toplantıları çok kalitesiz olmaktadır. Çoğu üyenin meclis konuları ile ilgilenmeyip sadece imza atıp gitmesi sebebiyle bu konuda sorun yaşanmamaktadır’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Bir üyeye yapılan görüşmede; Yüzde doksan dokuz iktidar partisi olunca üyeler uyumlu çalışıyor fakat rekabet olmuyor. Haliyle bu durum meclis üyelerinin değerini düşürüyor’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yerel seçimleriyle AK Parti’den meclis üyesi olan Halil AKTAŞ; ‘Üyeler birbiriyle gayet uyumlu çalışmaktadır. Meclis kararları oy birliğiyle alınmaktadır’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Konya Büyükşehir Belediyesi Birinci Hukuk Müşavirliği, Genel Sekreter Yardımcılığı, KOSKİ Genel Müdürlüğü ve AK Parti Konya İl Başkanlığı yapan halen AK Parti Konya Milletvekili olan Av. Ahmet SORGUN; ‘Belediye bürokratlığı ve il başkanlığı yaptığım dönemlerde meclis üyelerimizle büyük bir uyum içerisinde çalıştık. Şehrin menfaatini her şeyin üzerinde tutarsanız hiçbir sorun olmaz olmuyor da. Diğer parti üyeleri de şehrin menfaati için çabaladığı için uyumsuzluk söz konusu olmamıştır. Kararlar zaten oy birliğiyle alınıyor’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

1989-2019 yılları arasında görev yapmış meclis üyeleriyle yapılan mülakatlardan alınan görüşlere göre; Konya Büyükşehir Belediye Meclis Kararları

her dönemde oy birliğiyle alınmıştır. Kararların oy birliğiyle alınmasının ve meclis içi uyumu oluşturan temel dayanağın meclis oturumları öncesi yapılan parti grup toplantıları olduğu anlaşılmaktadır. Üyelerin ifadelerine göre bu durumun avantajları kadar dezavantajları vardır. Grup toplantılarında teşkilat yöneticilerinin yönlendirmeleriyle karar alındığı, üyelerin grupta ve mecliste görüşlerini ifade edemediği görüşü hakimdir.

Meclislerin siyasi olarak farklı görüşlerin temsil edildiği oluşumlar olduğu değerlendirildiğinde tüm üyelerin uyumlu çalışabilmesinin çok mümkün olmadığı ancak meclis çoğunluğuna sahip partilerin meclis üyeleri arasında uyum olabileceği, bununla birlikte üyelerin şehrin menfaatini her şeyin üstünde tuttuğu zamanlarda salt çoğunluk ve muhalefet temsilcileri arasında hiçbir sorun yaşanmadığı, siyasi görüşü ne olursa olsun her üyenin şehrin geleceğini şekillendirecek kararlarda asla partili, nefsanî ve menfî davranmadığı, Konya'ya değer katacak her çalışmanın etrafında yekvücut olduğu ve meclisin tam bir uyum içerisinde çalıştığı görülmüştür. Konya'nın belediyecilikte rol model olmasında belediye başkanlarının çalışkan olmalarının yanında meclis üyelerinin şehir için uyumlu çalışması ve tüm kararların oy birliğiyle alınmasının büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

Geçmişten günümüze görev yapan üyelerin, Konya Büyükşehir Belediye Meclis kararlarının oy birliğiyle alındığını özellikle ifade etmeleri sebebiyle meclis içi çalışma ortamının uyumlu olduğu ve bu durumun günümüz meclisinde de geçerliliğini koruduğu söylenebilir.

Soru 5: Meclis Üyeleri Proje Bazlı Mı Çalıştı? Şehir İçin Olumlu Proje Üretebildiler Mi?

Merkez İlçe Belediye Başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar şu şekildedir;

1999-2009 yılları arası ilk dönem FP'den ikinci dönem ise AK Parti'den Selçuklu Belediye Başkanlığı yapan Prof. Dr. Âdem ESEN; "Meclis üyelerinden kendi çıkarları veya yakın çevresinin, bağlı bulunduğu grubunun çalışanların olduğu zamanla anlaşılmıştır. Dava geçmişi olmayan tepeden inme diye tanımlanan meclis

üyeleri bu kategoriye daha yakındır” sözleriyle görüşünü belirtirken, 2009-2014 yılları arası Meram Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Dr. Serdar KALAYCI; “Vatandaşlara karşı sorumluluğu ön planda olduğundan ağırlıklı olarak belediye başkanının yönlendirme ve projeleriyle hizmet yapılabilir” sözleriyle görüşünü bildirmiştir. 2004-2019 yılları arası AK Parti’den Karatay İlçe Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Mehmet HANÇERLİ ise; “Meclis üyeleri şunu yapmak lazım bi bakıma bu kardeşlerimiz bi taraftan kendi iş yerleri var bi taraftan da belediyeye ait kendi mesleği dışındaki bazı yerlerdeler. Adam şurada emlakçılık veya mali müşavirlik yapıyor. Ama orda daha farklı bir konu var. İmar tadilatı yapılacak adamın hiç alışık olmadığı bir konu. Burada belediye başkanının yeteneği önemli. Belediye başkanı örneğin; Rafet BAŞTÜRK’e bir görev verecekse kendi mesleği ile alakalı bir görev verecek veya o meslekten hiç kimse yoksa o kardeşimizi görevlendirecek ama yanına da bürokratlardan takviye yapacak. Mesela Karatay’da mahalleleri birleştirdik, yarıya düşürdük 108’i 53 yaptık. Mahallelere isim verdik. Hadi bakalım meclis üyelerinden kültürlü, eğitimci, öğretmen emeklisi yok ise ne yapacak onlardan 3-5 kişiyi bürokratlar dan 3-5 kişiyi tuttun. Onları bazı yerlere gönderdik bazı mahallelere isim bulmak o kadar zor ki kolayda çok zor niye zor o mahalleye gidebilecek isim eski Türk büyükleri mesela orada da söylediğim gibi belediye başkanının yeteneği çok önemli, yani meclis üyelerinin elbette görüşleri olur. İşe göre adam görevlendirilecek” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

Büyükşehir Belediye Başkan Vekilliği yapan üyelerin *Meclis Üyeleri Proje Bazlı Mı Çalıştı? Şehir İçin Olumlu Proje Üretebildiler Mi?* sorusuyla ilgili görüşleri şu şekildedir;

1989-1994, 1994-1999, 1999-2004 yılları arası 3 dönem Refah ve Fazilet Partilerinden meclis üyesi olan ve başkan vekilliği görevinde bulunan Av. Ahmet ÖZER; “evet gerek kendi grubumuz içerisinde gerekse meclis içerisinde belediye başkanlarıyla büyük bir uyum içerisinde çalışıldı. Bu üç dönem de hiçbir sorun yaşanmadı uyum içinde çalışıldı. Kimsenin ne bir ikbal beklentisi oldu ne de başka bir beklentisi oldu. Bu günkü ifade ile demokratik bir tarzda yönetildi. Ben misal

meclis başkan vekilliği de yaptım meclisi yönettiğim zamanlar da çok oldu ve biz arkadaşların hepsini değişik komisyonlarda değerlendirdik. Meclisin çalışma şekli şudur meclise gündeme gelir birinci toplantıda gündeme gelen konular komisyonlara havale edilir. Diyelim ki bir imar tadilatı var bunların detay çalışılması gerekiyor bunlar komisyona havale edilir ve komisyon bunları çok detaylı bir şekilde inceler, raporunu hazırlar bir sonraki toplantıda meclise getirir. Mecliste bunlar uzun uzun anlatılır. İtiraz edenler olur itirazlar tartışılır. Gerekçeler gösterilir. Misal şöyle bir olay oldu Larende Caddesine paralel bir caddemiz var Furgandede Caddesi yeni yapıyoruz o caddeyi belediye buranın ismi şu olsun deyip geçebilir. Ben idare meclis başkanımı bana havale edildi konu buraya isim bulun. İşin en iyisini yapmak için altı yedi meclis üyesiyle o bölgeye gittim. Orda üç dört mahalle muhtarını topladım olayı anlattım. Konuşurken muhtarın biri dedi ki burada bir Furgan dede türbesi var biliyor musunuz dedi. Bütün mahalleli ile görüştük nedeysel hep birlikte karar verdik bu isme. Yani bir isim verilirken bile böyle hassas çalışıldı. Uyumlu çalışma konusunda muhalefetten arkadaşlar vardı. Ordan gelen meclis üyesi arkadaşlarda çok kaliteli seviyeli arkadaşlardı. Kalite seviye varsa kavga olmaz. Bizim hiçbir sorunumuz olmadı onlarda bu şehri düşünüyor tüm kararlar oy birliğiyle çıkıyordu. Dört ayrı parti vardı ama kararlar dürüst doğru çıkıyordu neden hepsi vatan için uğraşıyordu. Çok ciddi bir uyum içinde çalıştık. Dava adına çalıştığımız için hiçbir sorun olmadı. Bugün nasıl yapılıyor bilmiyorum fakat benim zamanımda diyelim ki bir bölge ile ilgili plan tadilatı veya yeni bir yol yapılacak önemli bir karar alınacak bunun için başkanın yetkisi var başkan ben bunu yapacağım deyip meclise getirip usulen oylanabilir. Ama bunu hiçbir zaman böyle yapmadık. Meram yeni yolda belediyenin köşkü var sosyal amaçla kullanıldı Ahmet Öksüz Bey orayı belediye başkanlık konutu olarak yaptırmıştı ama oturmak ona nasip olmadı. Halil Ürün Bey ben seçilirse oturmayacağım dedi ve sosyal amaçla kullanıldı biliyorsunuz. Orayı tahsis ettiler. Bir gün orada bir toplantı yapıldı 200 kadar mimar çağırıldı ve biz bu bölgeye şöyle bir şey düşünüyoruz sizlerin görüşünü almak istiyoruz dendi. Tek tek herkesin fikri alındı gece yarısına kadar çalışıldı. Günlerce istişareler yapıldı. Meclis Üyelerinin projelere çok katkısı oldu. Asla tesadüfen bir şey yapılmadı. Bazen duyuyorum tadilat planını ver git diyorlar biz çağırır dinlerdik anlat kardeşim planın programın nedir derdik. Komisyonun toplandığı gün komisyon başkanı çağırır

bu evrakların sahiplerini oturur konuşur görüşürdük” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

1994 yılında Refah Partisinden, 1999 yılında ise Fazilet Partisinden meclis üyeliğine seçilen Mimar Derviş Mehmet DOLULAR; “Proje üretmek çok farklı bir şey proje öğretmek deyince imar planına fikir vermek imar planı yapmaz. Fikir projesi diyelim buna belediye meclis üyelerin üretmesi lazım şehrin gidişatı nedir ne değildir nereye ne lazım. Bil hassa bu planlarda şehrin imarı ne olacak gibi planlar yapıyordu. Bu fikir projesidir. Sonra içerideki meslek icabı olanlar bu projeleri hazırlarlar. Getir sunarlar ve ikna ederler. Meclis üyelerin de ikna etmesi lazım. Ben 10 sene oda başkanlığı yaptım. Oda başkanlığı pek engel değildi fakat meclis üyesi olunca mesela kombasanın proje afra, gökdelen onların hepsinin ben yaptım. Burada biraz daha dikkatli olmak lazım. Diğer şehirlerle de çok işim oldu komsaban da çalışırken Haşim Hoca beni tanıtıyor; Mehmet Dolular kardeşimiz mimardır aynı zamandan mimarlık odası başkanı aynı zamanda büyükşehrimizin de imar komisyonu başkanı deyince görüştüğümüz konularda hep imarla ilgili oluyor orada imar komisyonu başkanı da var. Bizim imar komisyonu öyle bir iş ki Allah imtihan etmesin. Tayyip Bey bu işte çok titiz” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliğine seçilen ve meclis başkan vekilliği görevini yürüten Makine Yüksek Mühendisi Mahmut Sami ŞAHİN; “Meclis üyeleri proje üreten bir yapıda değil ama yani en azından şöyle söyleyeyim belediyenin yapması gereken işler ile alakalı görevleri ile alakalı konularda katılımcılık mutlaka olmuştur önerilere mutlaka olmuştur bununla alakalı biz mesela resmi olarak ikinci birleşim öncesi grup toplantısı yapardık ama biz bu anlamda proje çıkartmak için belediye başkanı ile birinci birleşim öncesinde komisyon başkanları ile toplantı gerçekleştirirdik meclis gündeminin ilk belirlendiği bir birleşme öncesinde komisyon başkanları grup yönetimi ve belediye başkanı ile istişare toplantısı düzenlerdik bu aslında çalışma yönetmeliğinin içerisinde olan bir yöntem değil ama bu biz bunu geliştirdik ve aslında birinci birleşim normalde gündeme havale edilen konuların komisyona havale edildiği birleşimdir onun öncesinde komisyon başkanları kendi komisyon üyelerinden aldığı bilgiler onlar da birikir onlar

bir talep halinde o istişare toplantısında gündeme gelir belediye başkanına bu aktarılır gerek görürse belediye başkanı belediye icraatları ile alakalı konularda onu meclis gündemine alınması ile alakalı talimat verir gerekirse o gün acilse konu ek gündem olarak meclisin gündemine taşınırdı meclis gündemine alınır daha sonra bu komisyonlara havale edilir ve karar noktasına gidilirdi bu aslında meclis üyelerinin fonksiyonel görevinin tam manası ile yerine getirildiği anlamına gelir neden komisyonlarda ki üyelere gelen bilgiler komisyon başkanına geliyor komisyon başkanı meclis gündeminin belirlendiği bir birleşim öncesinde Bizim yapmış olduğumuz o istişare toplantısında belediye başkanının olduğu yerde o gündem olarak tartışılır eğer herkesin katılımıyla eğer bu hakikaten önemli bunu yapalım dendiye artık bir proje dönmüş oluyor o meclis gündemine alınır artık o bir projedir artık yani bir gündemdir bir maddedir, öneridir, önerge verebilir ama bu istişarede bir şekilde alınan bir karar haline getirildiği zaman direkt belediye başkanının talimatıyla önerge vermeye bile gerek duyulmadan çünkü gündemi belediye başkanı belirler diyor kanun o gündemin belirlenmesinde meclis üyesinin katkısı alınmış oluyor işte uyumlu çalışmayı proje üretmeyi ve meclis üyesinin de fonksiyonu yerine getirilmesini o Yapı kendiliğinden gerçekleştirmiş oluyor” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019-2024 seçim dönemlerinde büyükşehir belediye meclis üyesi ve başkan vekilliği yapan Mustafa UZBAŞ; ‘‘meclis üyeleri genelde belediye başkanınca oluşturulan meclis gündemine bağlı olarak çalışmaktadırlar. Sistem gereği bununda böyle olması gerekmektedir. Meclis gündemi dışında artı olarak proje ve yeni fikirler üreten Meclis üyeleri içinde gerekli tüm şartlar mevcuttur. Meclis üyeleri projelerini ilgili başkanlıkça paylaştıklarında bu projelerin şehre katkısı değerlendirilip sonuca göre uygulamaya geçirildiği birçok örnek mevcuttur’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Konya Büyükşehir Belediyesi Birinci Hukuk Müşavirliği, Genel Sekreter Yardımcılığı, KOSKİ Genel Müdürlüğü ve AK Parti Konya İl Başkanlığı yapan halen AK Parti Konya Milletvekili olan Av. Ahmet SORGUN; ‘‘Konya da bir başkan ve siyasi parti değişmiştir ama kendinden önceki siyasi partinin yaptığını

yıkıp atmamıştır. Bir de şu çok önemli Konya da 1966-1967 yılında Yavuz Taşçı tarafından şehir planı çiziliyor. Bu şehir planına büyük oranda uyuluyor çünkü bu şehir planı çizilirken rüzgâr istikameti, nüfus hareketlilikleri, yer altı suları, toprak durumu, ulaşım istikametleri dikkate alınarak tarım nerde olacak ikamet nerde olacak sanayi nerede olacak bütün bunlar şekilleniyor. Bunun için sanayi aslım bölgesine yapılmıştır mesela. Baktığımızda yer altı suyu en zengin yerler de tarım yapılmaktadır. 1998-1999 yılında ben Yavuz Taşçı ile görüşüm ve şehir planını yenilettim. Çünkü şehir değişti ve gelişti bunun için gerek duyduk” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Geçmişten günümüze büyükşehir belediye meclis üyeliği yapan kişilerin *Meclis Üyeleri Proje Bazlı Mı Çalıştı? Şehir İçin Olumlu Proje Üretebildiler Mi?* sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir;

1999 seçiminde FP'den meclis üyesi olarak seçilen, 2009-2014 ve 2014-2019 dönemlerinde AK Parti'den yerel siyasal elit olan Av. Gürsoy BİLGİN; Olmadı desek olmaz illaki katkı sağlayanlar olmuştur. Riyasetin yönetim anlayışı parti genel merkezlerinin yürütmesi lazım bu çalışmalarını. Şahıs olarak söylüyorum benim tekrar meclis üyesi olayım vs. gibi bir düşüncem yok. Ama bugüne kadar yaptığım bir şeyin tespit edip değerlendirilmesi bir şeylere hayra vesile olur bence. Şöyle örnek vereyim, proje mesela nedir. Bir ara yere kağıtlara yazılmış isimler telefon numaraları vardı davet için, içkili yer vs. var ya bunlarla ilgili bir çalışma başlattık biz. 2009-2014 arası Meram, Karatay, Selçukludan bir ekip oluşturduk. İçkili bir yeri öğlen vakti ziyarette bununduk. Rektörlüğe yakın bir lokanta. Biz girer girmez meclis üyesiyiz dedik. Hemen bizim turizm belgemiz var vs. dediler. Bir dakika sakın olun zabıta değiliz, biz sizin bir derdiniz sıkıntınız var mı diye geldik dedik. Aşağı yukarı üç saat orda not alarak dinledik. Biz bunların tamamını belirleyelim şehirden kopuk bir yere yerleştirelim dedik. Bize iki isim verdiler. Dediler ki o tür yerlerden biz de rahatsızız kelek kesenler diye tabir edilen kişiler. Onlarla görüşüp hallederseniz bizde destek veririz dediler. O yerlere kâğıt atanları da engellemek için çalışma yapalım dedik başkanlar yok biz hiç görmedik öyle şeyler dediler. En son dedikleri biz kendi dönemimize içkili yerler belirleyen başkan dedirtmek istemeyiz.

Ama zaten var işte bu mekanlar. Bir çalışma yapıldı komisyon oluşturarak dönem bitti. Tekrar meclis üyesi olduk. Bir yıl kadar sürdü üyeliğimiz. Meclis üyelerinden birisi neden gelmiyorsun dedi içkili yerler için bir komisyon kurulmuş ama benim haberim yok fikir ise de benim. Otogarın karşısındaki o içkili yerler hala devam eder. Yani proje bazlı çalışma zor anlayacağın. Mesela kongre merkezinin yeri protokol ile alındı. Projeler çizdirildi. Durumdan vazife çıkaran bir yapımızda var ya ben sekiz yıl avukatlık yaptım temizlik işçisiyle bile hepsiyle tanıştırdım. Meclis üyesi de olunca proje de gayet güzel kimsenin diyeceği bir şey yok. O ara ben bürokratlara dedim ki içkili yerlerin bulunduğu yer küçük sanayi sitesi orası orda yola hiza dükkanların hizasında çok dükkân var ama çalışmıyor oradaki pürüzden dolayı. Hemen bir maliyet çıkarın dedim. Aşağı yukarı yirmi yedi milyon civarı kamulaştırma maliyeti oradan devasa bir alan çıkıyor yüz bin metre kare bir arazi çıkıyor. Kongre merkezi otuz bin metre kare ve otopark sorunu çıkacak. Ben başkanın yanına gittim çalışmamı gösterdim. Kongre merkezi ve merkez emniyet müdürlüğünü oraya taşıyalım dedim. Burayı biz mezarlığın duvarına doğru yaslayalım gelir getirmesine bakmayalım kullanalım burayı emniyette oraya gitsin. Hem içkili yerlerden kurtuluruz. Onları başka yerlere taşırız dedim. Bu kamulaştırma maliyeti çıkıyor ya otuz bine otel diyoruz ya bunu satınca kabalaştırma maliyeti ve kongre merkezinin kabasını bitirecek gelir elde etmiş oluruz. Şimdi onun yanında bir otel var ve bizim kongre merkezi de onun eklentisi gibi duruyor. Görüntü öyle yani. Biz bunu önermiştik. Başkan dedi ki protokol var amacı dışında kullanılamaz. Vali Bey'e de gittik içkili yerler için. Bu sefer cepheden bahsedildi. Yani ben utanıyorum Ankara'dan bir misafirim geldiği zaman. Konya'ya mı giriyoruz Las Vegas'a mı belli değil. İstanbul yoluna da uzak değil. Sonuçta kamulaştırma plan tadilat bunları yeniden proje eşirme ye girdiğimiz zaman benim dönemime yetişmez dendi. Benim dönemim en azından ikinci dönemin başına da yetişirdi. Ben dönüp diyorum ki belki böyle bir şeye vesile olamadığımız için birtakım sıkıntılar yaşamış olabiliriz. Yakın zamanda gündeme gelen hadiseler. Katkı var mı yok. Katkı sunamıyoruz. Hazırladığım derli toplu bir şey kabul görmüyor. Ve yaptığın her şey başkanlara mal edilir. Meclis üyelerinin esamesi bile okunmaz. Kimse kendi iradesiyle orda bir şey sunmuş olmuyor ki. Meclis üyeleri proje verdi ama bu projeler çoğu zaman kabul görmedi. Başkanla arası iyi olan bir üyenin projesi kabul olmuş hayata geçmiştir

belki ama onları bu kapsamda değerlendirebilir miyiz bilemiyorum tabi. Hiç olmadı diyemeyiz tabi kelebekler vadisidir, sille barajıdır onlar yapıldı mesela. Genel itibari ile bireyselde olsa önerisi kabul görüyor muydu ya cevap veremiyorum” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2009, 2014-2019 ve 2019-2024 yerel seçim dönemlerinde AK Parti’den seçilerek 3 dönem meclis üyeliği yapan İnşaat Mühendisi Übeyit AÇA; ‘’ O nu söyleyemem o biraz başkanlardan da kaynaklanıyor. Başkanların yönlendirmesiyle ilgili bu durum aslında proje üretebiliyorlar ama karşılığını alamıyorlar teşvik edilmiyor veya desteklenmiyorlar. Genelde başkanlar bürokratlarla çalışmayı tercih ediyorlar” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arası AK Parti’den İl Genel Meclisi başkanlığı ve 2014-2019 yılları arası Konya Büyükşehir Belediye meclis üyeliği yapan Mali Müşavir Ali SELVİ; ‘’Belediye meclis üyeleri şehrin stratejik planları kapsamında belediye bürokratları ile koordineli çalışarak şehrin gelişimine katkı sunmuştur” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

AK Parti’den 2014-2019 yılları arasında meclis üyeliği yapan ve Selçuklu İlçesi Meclis Üyesi belirleme komisyonunda görev aldığını ifade eden Av. Mehmet YAVAŞ; ‘’Proje üreten bir meclis yok. Komisyon başkanlarından öneriler alınır meclise gönderilirdi. Meclis üyeleri daha çok toplumdaki belediye yönetimine yansımış problemlerin meclise gelmesi üzerine gündem bazlı çalışırlardı ancak bazen projelerini yönetime sunarak faaliyete geçirilmesinin yolu da açıldı” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliği yapan Mimar Fatma Tuba SARI; ‘’genelde her meclis üyesi birkimi olduğu konularda projelere destek vermeye çalıştı. Şehir için olumlu proje üretenler oldu. Sadece gelip gidip mecliste bulunmakla yetinen üyeler de vardı” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliği yapan Mimar Hatice TULUKÇU ERKAN; ‘’Herhangi bir proje üretmek ve uygulamak zaten zordur. Hele Konya gibi çoğu şeyin hayata geçirildiği bir şehirde daha da zordur. Proje işi

profesyonellik gerektirir. Meclis üyeleri proje üretmekten ziyade proje teklifinde bulunup gerçekleşmesi için takibini yapar” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yılında seçilen CHP’li meclis üyesi Dünder Mehmet TAŞÇI; ‘‘Meclis üyelerinin projelerinin kabul görmesi için iktidar tarafından olmaları gerekmektedir. Ama geçtiğimiz üç yılda hiçbir iktidar meclis üyesinin projesinin olduğuna şahit olmadım’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yılında seçilen İYİ Partili meclis üyesi FARUK ADA olarak; ‘‘Belediye Meclisi kesinlikle proje bazlı çalışmamaktadır. Belediye Çalışanlarından gelenlerle yetinmektedirler. Bugüne kadar meclis üyeleri tarafından meclise sunulmuş bir proje gelmedi. Şehir için olumlu ya da olumsuz hiçbir proje üreten olmadı. Sadece muhalefet meclis üyesi olarak ve arkadaşlarım tarafından sözlü ve yazılı önergeler verildi. Bazılarından sonuç alındı’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Üyelerle yapılan görüşmelerden üyelerin proje bazlı çalışmadığı meclisin başkan ve belediye bürokratları tarafından hazırlanan çalışma ve projelerin tasdik makamı gibi görüldüğü bu sebeple meclis üyelerinin aktif olamadığı ancak üyelere imkân verildiği takdirde proje üretebildiği söylenebilir. Üyelerin ortak görüşüne göre meclise gündem gelir sonrasında komisyonlar çalışır ve iktidar çoğunluğun oylarıyla ve oy birliğiyle karara bağlanır.

***Soru 6:** Meclis Üyelerinin Eğitim, Meslek, Cinsiyet ve Yaş Dağılımının Çalışmalara Katkısı Nasıldı?*

Mülakata katılan Konya Büyükşehir Belediye başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar şu şekildedir;

1989 yılında seçilmiş ilk Büyükşehir Belediye Başkanı olan Doç. Dr. Halil ÜRÜN; ‘‘Tabi ki yaşı genç olan orta yaşa yakın ve altındaki genç enerji her zaman iş görür. Eğitim durumu da önemli tabi hangi meslek dalında temsil ediyorsa kendini komisyonlar da iş üretebilmeli. Bürokrat değildir meclis üyesi. Seçilmişlerin zamanı yoktur zamana bırakamaz en hızlı şekilde yapmalıdır işini. Orda kendine gelen göreve en kısa zamanda çözüm üretmelidir. Seçilmişlerin bu özelliği var kesinlikle

zamanı boşa harcayamazlar. Meclis üyesi elini taşın altına koyacak” sözleriyle görüşünü belirtirken 3 Mayıs 2018 tarihinden itibaren Konya Büyükşehir Belediye Başkanı olan Uğur İbrahim ALTAY ise; “Yediden yetmişe herkesi kucaklayan bir hizmet anlayışı içinde çalışıyoruz. Bu bağlamda her meslekten, cinsiyetten ve yaş dağılımından meclis üyelerimizin bulunması, hemşehrimizi anlamak ve sorunlarına çözüm sunmak adına önemlidir” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

Merkez İlçe Belediye Başkanlarının *Meclis Üyelerinin Eğitim, Meslek, Cinsiyet ve Yaş Dağılımının Çalışmalara Katkısı Nasıldı?* sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

1999 yılında Fazilet Partisinden, 2004 yılında ise AK Partiden seçilerek Selçuklu Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisi doğal üyesi olan Prof. Dr. Âdem ESEN; “ Bu soru daha çok siyasi partilerin il ve ilçe düzeyindeki örgütlenmeleri ve partide etkili kişilerin, milletvekillerinin kararlarıyla yakından ilgilidir. Mesleklerinde başarılı olan üyelerin faydaları çok olmaktadır. Kaynak kullanan ve sorumluluk taşıyanlar ile "aksakallı" niteliğinde olanlar her mecliste etkili olurlar. Bunların şehre katkıları sürekli olur.” Sözleriyle görüşünü belirtirken 2009-2014 yılları arası AK Partiden Meram Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Dr. Serdar KALAYCI; “Genç, eğitimi iyi, mesleğinde öncü ve vizyon sahibi meclis üyelerinin çalışma ve performansı daha iyi oluyor” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir. 2004-2009, 2009-2014, 2014-2019 yılları arası AK Partiden üç dönem Karatay Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Mehmet HANÇERLİ ise bu soruya cevap olarak; “Bir yerde savaşta, bir generalde olacak, yüzbaşı da olacak, erat da olacak. Bazı takımlara bak hepsi böyle yukarı seviyeden oldu mu amelelik yapacak, top çevirecek kimse olmuyor. Biz şunu yaptık bu meclis üyelerinin arasında ev hanımı da olacak, esnafta olacak, profesörde doktor da olacak. Herkesim diyoruz. Her kesimden insanlar olacak. Hep üst düzeyden bütün profesörleri yığalım oraya bütün siyasalları yığalım oraya hepsi ahkam kessin ama şuradaki vatandaşın halini bilmesinler Saraçoğlu’nda hayvan yetiştiren besicilik yapan adamın halini bilmesene oluruz ya onun yolu ya onun için şunu yaptık 1 yöresel olarak meclis üyelerini belirleyeceksin iki kapasitesi olarak üst diploması diploma olarak bazen de 3-5 tane

meclis üyen olacak ki sana böyle komisyon toplantılarına katılmayacak ama bilgi verecek biri dedi ki bize SMS hattını ilk biz kurduk Konya'ya bi başkası dedi ki bu teknik iletişim ile ilgili şöyle böyle yapalım o türde misal yani her kesimden her bilgidan her diploma dan insana ihtiyaç var” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Diğer ilçe belediye başkanlarının *Meclis Üyelerinin Eğitim, Meslek, Cinsiyet ve Yaş Dağılımının Çalışmalara Katkısı Nasıldı?* sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir;

2014-2019 yılları arası AK Parti'den Yalılıyük İlçe Belediye Başkanlığı yapan 2019 yılında tekrar seçilerek bu görevini sürdüren büyükşehir belediye meclisi doğal üyesi; Hasan KOÇER; “ Bir lisans mezunu Avukat, Mühendis, Mimar gibi meclis üyelerimizin olmaması bizim için dezavantajdır. İlçemizin genel durumu itibari ile nüfusun yaşlı ve yaşlı eğitim nüfusunun düşük olması nedeniyle durum böyledir. Diğer bir durum bayan meclis üyemizin olmaması da bir dezavantajdır” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yılında AK Parti'den Ilgın İlçe Belediye Başkanlığına seçilen ve Büyükşehir Belediye Meclisi Doğal Üyesi Yalçın ERTAŞ; “genç ve bayanların mecliste olması önemli. Büyükşehirde bayan sayısı az, meslek dağılımları artırılmalı” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Büyükşehir Belediye Başkan Vekilliği yapan üyelerin *Meclis Üyelerinin Eğitim, Meslek, Cinsiyet ve Yaş Dağılımının Çalışmalara Katkısı Nasıldı?* sorusuyla ilgili görüşleri şu şekildedir;

1989-1994, 1994-1999, 1999-2004 yılları arası 3 dönem Refah ve Fazilet Partilerinden meclis üyesi olan ve başkan vekilliği görevinde bulunan Av. Ahmet ÖZER; “ben 31 yaşındaydım meclis üyesiiken. Meclisin tamamı genç değildi tabi 30 ve 50 arasında bir yaş ortalamasına sahipti. Tecrübeyle heyecanı harmanlamış bir meclis söz konusuydu. Dengeli bir meclisti. Meslek grupları çok değişikti komisyonlar meslek gruplarına göre şekillendi. Belediye hizmet gruplarında neler varsa o meslek gruplarından üyelerimiz vardı. 28 Şubat meselelerinden ötürü kadın meclis üyemiz yoktu. Başörtüsü sorunu çözülünce kızlarımız okutuldu ve yönetimde

sayıları arttı. Meclis oluşumunda cinsiyet ayrımcılığına karşıyım şu kadar kadın bu kadar erkek diye bir kriter olmamalı. Kim layıksa o meclis üyesi olmalı bence. Hizmet aksamamalı” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

1994 yılında Refah Partisinden, 1999 yılında ise Fazilet Partisinden meclis üyeliğine seçilen Mimar Derviş Mehmet DOLULAR; “Gençlik her zaman iyidir. Bizim meclis üyelerimizde pek bayan olmadı iki dönem pek yoktu. Bayanların da bazı şeylere katkısı oluyor çünkü bayanlar biraz daha titiz ve dikkatli oluyor, çalışkan oluyor. Muhakkak o dağılımda faydaları oluyor. Meslek yönünden üniversite mezunu olan var ilkokul mezunu olanda var katkıları oluyor” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliğine seçilen ve meclis başkan vekilliği görevini yürüten Makine Yüksek Mühendisi Mahmut Sami ŞAHİN; “bu önemli çünkü belediye meclisinde oluşturduğunuz komisyonlar yani tarım komisyonu olsun sağlık komisyonu olsun kadın-aile komisyonu olsun spor komisyonu olsun bu tür komisyonlarda gençlik ve Spor komisyonu olsun bu komisyonlarda mesleki yetkinlik yaş ve cinsiyet noktasında mutlaka olması gereken insanlar vardır bunda mecliste eğer temsiliyet olarak bulursanız bu komisyonları çok rahat temsiliyet ve çalıştırırız komisyon üyelerinin belirlenmesinde bu kriterler ön plana çıktı yani siz bir imar komisyonuna mesleki anlamda bir inşaat mühendisine bir şehir plancısını almanız gerekir ki konunun uzmanı olsun şehre dair kararlar alınma öncesinde doğru incelemeleri doğru bakış açısına belirleyebilirsiniz bu anlamda mecliste çeşitliliğimiz gayet iyiydi bu gözetilerek zaten meclis üyeleri belirlendiği için o anlamda komisyonlarının oluşturulması hiçbir zorluk çekilmedi yani her mesleki gruptan her yaştan her cinsiyetten yani kadın erkek anlamında baktığımız zaman çeşitlilik vardı meclisimizde yaş ortalaması ortanın üstüydü 45-50 civarında, yani burada 65 yaşında da meclis üyemiz vardı ama 25-30 yaşlarında meclis üyemiz vardı yani burada toplumun her kesimini temsil etti dedim ya biraz önce bu aslında mecliste de yaşça da temsiliyeti söz konusu olabiliyor yani tabii tabii tabii bildiğim kadarı ile 7 meclis üyesi 7 tane bayan meclis üyemiz vardı onları da farklı komisyonlarda görev aldı, hatta bir tanesi komisyon başkanımızdı çok büyük katkılar verdi yani gerçekten toplumun sosyal konularına eğilerek ihtiyaçları görebilecek

projeler de kendi fikirleri ile gündem belirleyip proje halinde o istişarelerde meclisin gündemine bazı konuları taşıyıp gerçekten çok büyük katkılar sağladılar yani bir proje var mesela bizim dönemde yapılmıştı ebe gebe bakımı ve iyileştirilmesi ile alakalı eğitimleri bu konuda mesela o bayan arkadaşlarımızın önerisi ile meclise taşınmış ve mecliste bu bir proje haline getirilmiş sonuçta belediyenin bir icraat haline getirilmiş konulardan bir tanesi de bu hem gebelik dönemlerinde ki kadınlarımızın eğitilmesi hem çocuk bakımındaki eğitimleri ile alakalı ihtiyaçları bir belediye marifetiyle giderebilmek için bir proje geliştirmişlerdir bunlar o bayanların kadınlarımızın katkıları ile olmuş olan projelerdi.” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019-2024 seçim dönemlerinde büyükşehir belediye meclis üyesi ve başkan vekilliği yapan Mustafa UZBAŞ; ‘‘Meclis gündemleri imar, bütçe, sağlık, sosyal hizmetler, turizm, kültür, tarım, eğitim, gençlik, kadın ve aile gibi birçok konudan oluşmaktadır. Bu konuların gerekli ve detaylı incelenmesi ve doğru kararlar verilebilmesi için meclis üyelerinin konulara hakimiyeti gerekmektedir. Bu yüzdendir ki Meclis çalışmalarında meslek, eğitim, cinsiyet ve yaş dağılımı son derece büyük önem arz etmektedir’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Geçmişten günümüze Konya Büyükşehir Meclis Üyeliği yapan kişilerin *Meclis Üyelerinin Eğitim, Meslek, Cinsiyet ve Yaş Dağılımının Çalışmalara Katkısı Nasıldı?* sorusuna verdikleri cevap ise şu şekildedir;

1999 seçiminde FP’den meclis üyesi olarak seçilen, 2009-2014 ve 2014-2019 dönemlerinde AK Parti’den yerel siyasal elit olan Av. Gürsoy BİLGİN; ‘‘Üç dönem meclis üyeliği yapmış biri olarak söylüyorum. Meclis üyeleri kadın kontenjanı diye saçma saçma kontenjanlar oluşturulması kesinlikle yanlış. Sırf kontenjan doldurmak için kadın doldurmaya gerek yok eğer kalitesi kabiliyeti yeterli ise tamamı kadın olabilir hiçbir sıkıntısı yok. Ama sadece kontenjan doldurmak için yaşlı kadın genç vs. kriterler olmaması gerek. Liyakat ve yeterlilik olması lazım yani bunlar yeterli. Kadın önceliği dediğimiz zaman şuna geliyoruz yirmi tane kontenjanı olan bir belediyenin daha önce beş kadınla çalıştık. Katkısı itibari ile ne oldu dersin mesela bunlardan birçoğunu da plan bütçe komisyonu üyeliği yaptım bir süre kadınların

hepsini de oraya gönderdiler burada çalışın diye. Birinci toplantı da komisyon başkanı kim olsun yardımcı kim olsun üyeler kim olsun diye konuşuyoruz. Bizim de hem bürokrasi den hem meclis üyeliğinden tecrübemiz var ya komisyon oluşturulunca başkan ve yardımcı için kadın ağırlıklı komisyon birine soruyorum başkan sen ol diyor. Başkan yardımcısı kim olsun diyorum şu olmasın da kim olursa olsun diyor. Yani soru kim olmasın değil kim olsun. Yani sorun burada başlıyor işte. Net söyleyeyim beş kadınla bir dönem zayı oldu bizim için. Hiçbir katkıları olmadı. O meclis üyesi beş kadın meclise sığamadılar. Kadın kontenjanı doldurmak için seçersen sonuç bu oluyor” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2007 yılları arası AK Parti’den İl Genel Meclis Üyeliği yapan ve 2019 yılından itibaren Konya Büyükşehir Belediye meclis üyesi olan Ömer EĞER; “Meclis üyelerinin çoğunluğu erkeklerden oluşuyor. Mesleğinde ve işinde başarılı olanlar, hizmet etme aşkı olan gençler ve tecrübeli üyeler verimli oluyor” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Selçuklu İlçesi Meclis Üyesi belirleme komisyonunda görev aldığını ifade eden AK Parti’den 2014-2019 yılları arasında meclis üyeliği yapan Av. Mehmet YAVAŞ; “ Meclis üyelerinin teşekkülünde özellikle AK partinin adayları belirlenirken eğitim, meslek yaş ve cinsiyetlerine göre bir meclis üyesi listesi hazırlanması söz konusudur. Hatta partimizin genel merkez yöneticileri meclis üyesinin üçte birinin genç, üçte birinin bayan olması gerektiği yönünde yerel siyasetçilere tavsiyelerde bulunmuştur” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arası AK Parti’den meclis üyesi olan ve meclis katipliği yapan Av. Sabri ÇELİK; “Cinsiyet, yaş, meslek ve eğitim, meclis üye profilinde önemli rol oynamaktadır. Bu durumun önemi meclis komisyonlarında alınan görevlerde ortaya çıkmaktadır. Meclis komisyonları, meclis üyelerinden oluşan bir yapıya sahip olmakla birlikte, mecliste bulunan mesleki çeşitliliğin komisyon türlerine göre üye profilini oluşturmakta ve karar alma sürecinin daha iyi anlaşılması ve anlamlandırılması noktasında önemli hale gelmektedir. Eğitim, meslek, cinsiyet ve yaş dağılımı komisyon kararlarının analizinde, komisyonların uzman kişilerden ve ilgili kurumların bilgisinden ne düzeyde yararlanılabileceği konusunda, komisyon

raporlarının hazırlanmasında ve belediye bürokrasinin sağlayabileceği katkı düzeyinin belirlenmesinde faydalı olmaktadır. Her meclis üyesi kendi meslek grubunda ve almış olduğu eğitime göre en faydalı olabileceği çalışmalarda görevlendirilmektedir. Komisyon oluşumları bu kriterlere göre yapılmaktadır. Örneğin; belediye meclislerindeki temel komisyonlardan imar ile plan ve bütçe komisyonlarının üye profilinin teknik ve uzmanlık yönü, diğerlerine göre daha fazladır. Buda almış olduğu eğitim ve meslek grubuna göre şekillenmektedir. Bu durum büyük ilçelerde böyle olabilmekteyken daha küçük ilçelerde üyelerin eğitim, meslek, cinsiyet ve yaş dağılımına göre belirlenmesinde ve çalışmalara katkısı hususunda bu kadar keskin kriterlerin olamayacağı kanaatindeyim” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliği yapan Mimar Fatma Tuba SARI; ‘’meclis üyeleri kimi zaman eğitimleri kimi zaman çalıştıkları iş sahaları kimi zaman da bağlı oldukları dernek ve vakıflardaki görevlerinin oluşturduğu donanımla belli komisyonlarda görev verildi. Komisyonlarda üstlendikleri bu görevi yerine getirmeye çalıştılar. Yalnız verilen görevler kimi zaman meclis üyesinin siyasette yer almasına destek olan referans isme göre de tayin edildi” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliği yapan Mimar Hatice TULUKÇU ERKAN; ‘‘Meslek dağılımına merkezde dikkat edildi. Komisyon çalışmaları için farklı meslek gruplarından üyelerin tercih edildiğini görebiliyorsunuz. Diğer ilçeler için aynı şeyi söyleyemem orda meslekten ziyade ilçenin önde gelenlerinin ön planda olduğunu buna göre belirleme yapıldığını düşünüyorum” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yıllarında AK Parti’den meclis üyeliği yapan ve 2019 yılında tekrar seçilerek belediye meclis üyeliği görevi devam eden İngilizce Öğretmeni Meryem ALTINTAŞ; Son dönem mecliste daha çok genç var. Ben ilk seçildiğimde 27 yaşındaydım şimdi 23 yaşa kadar düştü. Meslek açısından değerlendirdiğimizde üyelerin varlıklı insanlardan seçilmesi tepki aldı ancak meslek grupları komisyonlara göre güzel dağıtıldı” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Geçmişte AK Parti Kadın Kolları İl Başkanlığı görevini yürüten ve 2019 yılında aynı partiden büyükşehir belediye meclis üyesi olan Ayşe Lütfiye POÇANOĞLU; ‘‘Temsil görevi olması nedeniyle farklı mesleklerden, yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyinden meclis üyesinin belediye meclisinde bulunması ilçe ve il için her vatandaşa daha rahat ulaşılabilmesi ve her bir sorunu anlayarak çözüme ulaştırılması nedeniyle daha avantajlıdır. Ayrıca proje ve çeşitli etkinlikler için farklı üyelerin olması alınacak kararlara katkı sağlamaktadır’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yılında CHP’den meclis üyesi olan inşaat mühendisi Dünder Mehmet TAŞÇI; ‘‘Meclis üyelerinin eğitim ve meslek grubu çok önemli olup, çalışmalarda direk katkısı vardır. Meclis ihtisas komisyonlarının konularına bakıldığında yüzde altmış- yetmiş civarı imar ile ilişkilidir. Kalan kısım ise bir kısmı emlak- istimlak ve imar ile örtüşen iktisadi ve hukuki konulardır. Meclis çalışmalarında cinsiyet etkisi çok olamayıp, kadın, aile ve çocuk politikaları için kadın meclis üyesinin sayısının artmasında fayda vardır’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yılında İYİ Parti’den Meclis Üyesi olan Faruk ADA; ‘‘bu hususlara genel olarak dikkat edilmemektedir. Siyasi elitlerin belirlediği kişiler ve oy potansiyeli yüksek olabilecek esnaf ve emekliler seçilmektedir. Eğitim, meslek, cinsiyet ve yaş dağılımının çalışmalara katkısı olmamaktadır’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Üyelerden alınan bilgilere göre; mecliste eğitim, meslek, cinsiyet ve yaş dağılımına dikkat edilmiştir. Komisyonların meslek gruplarına göre şekillendiği, farklı meslekten alanında uzman kişilerin olmasının komisyon çalışmaları için önemli olduğu anlaşılmaktadır. Tecrübeyle heyecanı harmanlayan bir meclis yapısının özümsemiği görülmüştür. Meclis oluşumlarında özellikle AK Parti döneminde kadın ve gençlere kontenjan ayrıldığı belirtilmektedir. Bazı üyeler ise bunun yanlış olduğunu böyle bir sınırlama getirilmemesi gerektiğini eğer liyakat sahibiyse tamamının erkek veya tamamının kadın olabileceğini savunmuştur. 2014 ve 2019 seçimleri sonrası oluşan mecliste ilçelerin temsilci göndermesiyle birlikte eğitim kriterinin gözetilmediği anlaşılmaktadır. Üyelerin çoğunluğu, kadın sayısının

ve temsiline az olduğunu vurgulamıştır. Eğitim seviyesi yüksek bireylerin teknik alanlarda değerlendirildiği ifade edilmiştir. Meclis üyeleri yerel halkı temsil vazifesi üstlendiği için her meslek ve yaş grubundan üyenin bulunması vatandaşa rahat ulaşılabilmesi ve sorunların çözüme kavuşturulması yönünden avantajlıdır. 2014 yerel seçimleriyle birlikte taşra ilçelerin de büyükşehir meclisinde temsil edilmesiyle komisyonlar ve çalışma grupları dikkate alındığında tüm bunların hepsiyle ilgili çeşitli branşlarda kariyer sahibi olmuş kişilerin seçilmesi gerektiği ve mümkün olduğunca bu kriterin üzerinde durulması gerektiği anlaşılmaktadır. İhtisas komisyonlarının meclis çalışmalarını doğru yönlendirebilmesi için bu teknik altyapıya haiz meclis üyelerinden oluşması büyük önem taşımaktadır.

4.3.5. Başkan ve Meclis İlişkileri

Soru 7: Belediye Başkanıyla Meclis Arasındaki Uyumu Değerlendirir Misiniz?

Merkez İlçe Belediye Başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar şu şekildedir;

2004-2009 yılları arası AK Parti'den Meram İlçe Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Dr. Serdar KALAYCI; " Belediye başkanı meclise ve meclis üyelerine hâkim olabilir ve her kararı ve çalışmayı objektif bir şekilde meclis üyeleriyle paylaşırsa sorunsuz bir dönem yaşanabiliyor" sözleriyle görüşünü belirtirken, 2004-2019 yılları arası AK Parti'den üç dönem Karatay İlçe Belediye Başkanlığı yapan ve büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olan Mehmet HANÇERLİ; "Uyum olacak bizim orası küçük şehir burasıda büyükşehir değişen bişey yok meclis üyeleriyle bir uyum olacak ancak başkan burda ben buranın belediye başkanımı deyip ben ne dersem o olur havasına girerse olmaz. Öbür taraftan da bir meclis üyesi tutarda kardeşim senin işin benim elimden şöyle yaparım böyle yaparım benim şu tadilatım benim şu adamım derse n olur çatışma olur. Konya'da bu yaşanmadı anladığım kadarıyla. Neler var ben sana senin sormadığım bi soru soruyum. Bir meclis düşün hadım de oldu bu İlgin'da da oldu meclis üyelerinin sayısı iktidardaki meclis üyelerinin sayısından fazla ama

millet inadına gitmiş belediye başkanına şu partiye oy vermiş meclis üyesi ne şu partiye oy vermiş daha açık konuşuyum meclis üyesine AK Parti'ye oy vermiş ama AK Parti'nin adayını sevmemiş DYP'ye vermiş veya bilmem neye vermiş burda nolacak şimdi burda cingar çıkar dahasını da bırak İstanbul büyükşehir, Ankara büyükşehir belediyesi bide şu var belediye başkanının surda bişey geçmedi usulsüz kanunsuz bir işi olmadığı müddetçe düşüremezsın. Belediye meclis üyelerinden şöyle bişey var o bizim elimizde istediğimizi alır düşürürüz böyle bi şey yok. Düşürme hadisesi şu bir uyum içerisinde bak az önce ne söyledim ben hdp li meclis üyelerimizde vardı MHP'li meclis üyeleride vardı her partiden meclis üyesi vardı aynı yerde oturulur kalkılır baklava ikram edilir. Burda meclis üyesi meclis üyeliğinin kendine getirdiği vazifeler ve sınırı bilecek belediye başkanına meclise saygı duyacak işine bakacak. 2014' deki daha farklı oldu ama ben şunu söyleyeyim sistemin belki eleştirilecek tarafı şu bu sistemin iyi tarafı şu Amerika da başkanlık sistemi neyse şu anda bizimki aynı, bütçe burda kardeşim herşey burda biz sadece evraklarınızı onay için Ankara'ya göndeririz. Bir belediye başkanı ben havuz yapacam derse havuz yapar ben şuraya yol yapacam derse yol yapar ama en kötü yanı şu bir belediye başkanı kapasiteli bir adam olur çalışkan bir adam olur düzgün çalışır hak ve adalet duygularını egemen kılarak kılı da kırk yarararak çalışırsa o belde o şehir o büyükşehir uçar. Ama paspal dursun o falan bide böyle bi adamın eline bir beldeden bir 1.5-2 milyonluk nüfuslu bir yerin düştüğünü düşün ondan sonra noluyor İzmir böyle oluyor işte ha bazı yerler tutuyorlar siyasetin ön plana çıktığı yerlerde bu sefer hizmetler aksıyor” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Diğer ilçe belediye başkanlarının *Belediye Başkanıyla Meclis Arasındaki Uyumu Değerlendirir Misiniz?* sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir;

Akşehir Belediye Başkanı Dr. Salih AKKAYA; “Büyükşehir belediye başkanı ve meclis arasında tam bir uyum söz konusudur” sözleriyle görüşünü belirtirken Tuzlukçu Belediye Başkanı Nurettin AKBUĞA; “Uyumlu olmalı. Meclis başkana yetki vermeden harcama yapamaz, meclisle başkan uyumu şehre değer kazandırır” sözlerini söylemiştir. Yalılıyük Belediye Başkanı Hasan KOÇER ise;

“Belediye başkanımız ve meclis üyelerinin çalışmalarında uyumsuzluk ve anlaşmazlık yaşanmamaktadır” ifadeleriyle görüşünü belirtmiştir.

Büyükşehir Belediye Başkan Vekilliği yapan üyelerin bu soruyla ilgili görüşleri şu şekildedir;

1994 yılında Refah Partisinden, 1999 yılında ise Fazilet Partisinden meclis üyeliğine seçilen Mimar Derviş Mehmet DOLULAR ile yapılan görüşmede 7. Soruya cevap olarak; “Tahir Bey bizim il başkanımızdı toplantılarımız birlikte olurdu. Tahir Bey çok kaliteli bir insandı. İyi de bir kadrosu vardı uyumluydu. Özkafa Bey de öyleydi. Meclis üyelerini dikkate alırdı. Haftada bir parti teşkilatları, meclis üyeleri ve belediye başkanları ile birlikte toplantı yapardık. Bizim dönemde Ali Rıza KAPÇI genel sekreterdi. Selçuklu bölgesindeki otogar civarı imar planı ile ilgili yaklaşık yüz kusur toplantı yapmıştık. Hem de o bölgenin gelişmesi ile ilgili üniversitelerden, esnaf derneklerden, vatandaştan hep bilgiler alır proje sunardık. Hatta bazıları dediğimizi yapmıyorsun derlerdi ama bu bir istişare toplantısı yani çok uyumlu bir çalışma yapıldı. Belediye başkanlarımızda bunu destekledi. Ben meclis üyeliği dönemimde hatta sonrada söyleyeceklerimi değerlendirme olarak düşün meclis üyelerinin belediye başkanları ile çok rahat görüşmesi lazım mesela bi örnek veriyim ben belediye başkanı iken meclis üyesinin biri beni aradı abi bana Tahir Bey den bir randevu alır mısın dedi? Sen büyükşehirde meclis üyesi değil misin dedim. Çok içerledim meclis üyesi dediğin insan her an belediye başkanı ile görüşebilmeli yeni bunu belediye başkanı sağlamalı ya da meclis üyesi ağırlığını koymalı. Bunu kendisine de söyledim” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti’den meclis üyeliğine seçilen ve meclis başkan vekilliği görevini yürüten Makine Yüksek Mühendisi Mahmut Sami ŞAHİN; “Belediye başkanı şehri temsil ediyor şehrin sorunlarına yakından bakması gerekiyor bunu da meclis üyeleri ile beraber yapması gerekiyor çünkü belediye başkanı tek başına bütün toplumun sorunlarına eğilemeyebilir ama meclis üyeleriyle birlikte yaklaştığı zaman meclis üyeleri onun uzanan eli kolu olabilir oradan çok daha rahat bilgileri alabilir o konuda kendisinde rahatlatılabilir bunu yapan belediye başkanlarımız çok daha başarılı oldu yani şehrin yönetilmesinde bazı projelerin yapılmasında meclis ve belediye başkanı uyumu olan belediyelerimizin başarısı daha

çok üst seviyelerde oldu bu uyum önemli yani şehre de katkısı bu anlamda çok önemli o yüzden burada belediye başkanı çok daha önemli toplayıcı olması lazım kapsayıcı olması lazım meclis üyeleri arasında gruplaşmaya fırsat vermeyecektir yönetim anlayışıyla herkese toplaması onlara sahip onları sahiplenmesi gerekiyor onların fikirlerine önerilerini değer vermesi gerekiyor bunu yaptığınız zaman gerçekten belediyenin çalışmaları da kolaylaşmış oluyor burada komisyonlar yine kendi ilçelerinde müstakil çalışarak büyükşehir'e bazı konuları aktarıyorlar dolayısıyla ilçe belediyelerinden belediye başkanı ile uyumu aynı şekilde onların da büyük şehirde temsiliyeti söz konusu olduğu için büyükşehirde de birlikte hareket etmeleri şehirlerine ilçelerine gelecek olan yatırımların da gelmesinde büyük etken oluşturuyor buyum önemli yani belediye ve belediye meclis üyesi belediye başkanı ile belediye meclis temsiliyeti anlamında buyum çok daha kıymetli çok daha önemli vardı bu uyum vardı evet ben de teşekkür ediyorum yani bir de şu var mesela belediye başkanları büyükşehir belediye başkanlığı ilçe belediye başkanları ile büyükşehir belediye başkanlarının uyumu da çok önemli yani şehri bir bütün yönetmeniz gerekiyor dolayısıyla ilçelerdeki belediye başkanlarının talepleri sonuçta o yerelde icraata geçtiği zaman toplam olarak baktığınızda büyükşehir'in bir icraatta olmuş oluyor bu anlamda karşıtlık olmaması lazım yani büyükşehir yaptı o yaptı bu benim değildir dememesi lazım ilçe belediye başkanı da büyükşehir'in programını projesini sahiplenmesi gerekir ki bu siyaset en farklı bir olmuş olsa sonuçta halka giden bir hizmettir büyükşehir o ayrımı yapmadan her ilçeye hizmet eder Konya'da 31 ilçeye büyükşehir belediyesi hizmet götürmüştür ve ilçe belediyeleri de büyükşehir'in hizmetlerini kabul ettiği sürece şehirde büyükşehir'in ilçe belediyesi ile uyumunun şehre yansması icraat olarak döner. Burada şu yapıyordu yani rekabetçi bir talep değil şehrin yerelde ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik talepler karşılanırsa o zaman şehir ve dengeli büyümüş olursunuz yani bir yerde bir şey yapıldıysa bu her tarafta olması gereken bir konu değildir yani bir yerde ihtiyaç olan diğer yerde ihtiyaç olmayabilir önemli olan şehrin yerel de ilçelerin ihtiyaçları dikkate alınarak büyükşehir'in oraya yatıran götürmesi daha kıymetli yani bir yerde tarım önceliklidir o bölgeyi yapacağınız yatırım farklıdır bir yerde sanayi öncelikler o şehre yapacağız yatırım farklıdır yani birbirine aynı yatırımı götürmeniz bir yerde kabul görür ama diğer ilçede kabul görmeyebilir dolayısıyla ilçelerin yerel ihtiyaçları

dinamikleri dikkate alınarak hizmet götürülmesi durumunda şehirlerin yerelde kalkındırılması ilçelerin kalkındırılması büyükşehir'in toptan kalkınmasını da beraberinde getirmiş olacak yani Konya bu anlamda Türkiye'de örnek belediyeciliği geliştirdi yani şu anda da baktığımız zaman gelinen nokta bu temeller sağlam olduğu için şu anda bu temeller üzerine çok daha büyük projeler inşa edilebiliyor bu taşıyor.” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Geçmişten günümüze Konya Büyükşehir Belediye meclis üyeliği yapan kişilerin *Belediye Başkanıyla Meclis Arasındaki Uyum Değerlendirir Misiniz?* sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekildedir;

2004-2007 yılları arası AK Parti'den İl Genel Meclis Üyeliği yapan ve 2019 yılından itibaren Konya Büyükşehir Belediye meclis üyesi olan Ömer EĞER; ‘‘Meclis üyeleriyle başkan arasında uyum söz konusudur’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arası AK Parti'den İl Genel Meclisi başkanlığı ve 2014-2019 yılları arası Konya Büyükşehir Belediye meclis üyeliği yapan Mali Müşavir Ali SELVİ; ‘‘Başkan olarak görev yaptığım il genel meclisinde ve üye olarak görev yaptığım Konya Büyükşehir Belediye Meclisinde iktidar ve muhalefet parti temsilcileriyle başkanlar arasında genel bir uyum söz konusu olmuştur’’ sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2004-2009, 2014-2019 ve 2019-2024 yerel seçim dönemlerinde AK Parti'den seçilerek 3 dönem meclis üyeliği yapan inşaat mühendisi Übeyit AÇA; ‘‘Meclis üyeleri aslında başkanların bedava danışmanıdır. Bu arada başkanların hatalarından biri de kendi çevrelerinden üç beş kişi ile hareket etmek durumunda oluyorlar. Bir eksiklik olarak yazmak istersen bunu belirtmek istedim. Başkan seçilmiş kişiler ile daha çok istişare etmelidir. Mesela örnek vereyim Meramda Ali Selvi Başkan başlatmıştı bu olayı her ayın başında meclis toplantısından önce bir yemek tertip ediliyor, yemekte bazı istişareler yapılabiliyor ve meclis üyeleri de birbirini daha iyi tanıyor. Başkana söyleyecekleri danışacakları bir şey olursa fırsat doğmuş oluyor. Şimdi meclis üyesinin bürokrattan bir farkı da bu meclis üyesi başkana bağlı çalışmadığından, maaşlı bir çalışan olmadığından rahatlıkla başkana rahatlıkla farklı

şeyleri söyleyebilir ama başkanın emrindeki biri bu kadar rahat davranamaz.” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2009-2014 yılları arasında Selçuklu ilçesinden, 2014-2019 yılları arasında ise Karatay ilçesinden AK Parti'nin temsilcisi olarak Konya Büyükşehir Belediyesi meclis üyeliği yapan Serbest Meslek sahibi Kasım KÜÇÜKTOSUN; “belediye başkanıyla meclis arasında uyumsuzluktan bahsetmek neredeyse imkansızdır. Herşeyi kabul eden bir meclis ile başkan uyumsuz çalışamaz” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arasında AK Parti'den meclis üyeliği yapan Mimar Hatice TULUKÇU ERKAN; “başkan ile meclis uyumlu olmak zorunda değil, bu demek değildir ki kavga veya tartışma olsun. Elbette ki hayır. Her yapılanın doğru kabul edilmemesi adına, şehrin geleceğine katkı sunacak farklı görüşlerin önemli olduğunu düşünüyorum. Görev yaptığımız dönemde belediye başkanımız da bunu önemsemiştir. ” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yıllarında AK Parti'den meclis üyeliği yapan ve 2019 yılında tekrar seçilerek belediye meclis üyeliği görevi devam eden İngilizce Öğretmeni Meryem ALTINTAŞ; başkan ve meclis inanılmaz uyumlu çalışıyor fakat bürokratlar belediye başkanıyla meclis üyeleri arasına mesafe koyabiliyor” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2014-2019 yılları arası AK Parti'den meclis üyesi olan ve meclis katipliği yapan Av. Sabri ÇELİK; “Belediye başkanıyla meclis arasındaki uyum, meclisin karar almasında ve uygulamasında önemlidir. Konya belediyelerinde genel olarak seçilen belediye başkanı ile seçilen meclis üyelerinin çoğunluğu aynı siyasal partiden olması sebebiyle uyum ve çalışma sorunu yaşanmamaktadır. Aslına bakılacak olursa belediye başkanıyla meclis arasındaki uyumun aynı siyasal partiden olmanın verdiği aidiyete bağlı olmaması gerekir. Şehrin ve ilçenin ortak menfaatleri gözetilerek, meclisin almış olduğu kararların başkan tarafından onaylanması, belediye başkanının meclis sunmuş olduğu taleplerinde meclis tarafından onaylanması gerekmektedir. Siyasal düşüncelerle hareket etmeden kentin menfaatleri ön planda tutularak kararlar

alınmalıdır. Belediyenin karar organı olan belediye meclisinin, belediye başkanı tarafından meclise getirilen her istemi tabiki de uygun görmesi beklenemez, beklenmemeli. Belediye meclisi, gündem konularını şehrin ve ilçe halkının yararına olup olmadığı ve belediyenin mali durumu gibi yönlerden de inceleyerek karar vermelidir. Belediye başkanında belediye meclisinin istemlerini kabul etmeyebilir ancak kurumsal ve toplumsal faydayı gözetmelidir. Belediye başkanı ve meclisin uyumu aynı siyasi parti mensubu olmaktan geçmemeli, uzlaşa ve ortak menfaatler doğrultusunda ortak bir paydada buluşmak olmalıdır” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yılında MHP’den meclis üyesi olan Hüseyin KAVAS; “Belediye başkanıyla meclis arasında genel anlamda uyum söz konusudur” ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

2019 yılında İYİ Parti’den meclis üyesi seçilen inşaat mühendisi Faruk ADA; “Konya Büyükşehir Belediye Başkanı ile Meclis arasındaki uyum normaldir. Çoğu meclis üyesi başkanla tanışmış değildir. Başkan muhalefet meclis üyelerini dinlemekte ancak çok dikkate almamaktadır. Olaylara siyasi olarak yaklaşmaktadır. Yakın bulunduğu meclis üyeleri ile daha uyumlu olduğu görülmektedir. Genel olarak başkan tüm görüşme ve olayları kendi lehine çevirmeye çalıştığından meclis üyelerinin de aşırı duyarsız olması nedeniyle uyum sorunu olmamaktadır” sözleriyle görüşünü bildirmiştir.

Her dönem görev yapan üyelerden alınan görüşlere göre; Belediye başkanıyla meclis arasında zaman zaman görüş ayrılıkları olsa da iyi niyet sonucu sorun yaşanmadığı, problemlerin istişare edilerek çözüme kavuşturulduğu ifade edilmiştir. Büyükşehir belediye başkanının komisyon çalışmaları ve kararlarına saygı duyduğu, baskı kurmadığı, objektif değerlendirmelere açık olduğu vurgulanmıştır. Şehrin menfaatine olan her proje muhalefet temsilcileri tarafından bile kabul edilmiştir. Konya’da genel olarak seçilen belediye başkanıyla meclis üyelerinin salt çoğunluğunun aynı siyasi partiden olması sebebiyle uyum sorunu yaşanmadığı ifade edilebilir. Meclis üyelerinin parti aidiyeti ve alınan grup toplantısı kararları belediye başkanıyla üyeler arasındaki uyumu sağlayan etkenlerdir. Başkan ile aynı siyasi

partiden olmayan üyeler ise uyum sorunu yaşanmamasını meclis üyelerinin duyarsız olmasıyla açıklamıştır. Üyelere göre; meclis üyeleri belediye başkanlarının bedava danışmanlarıdır. Belediye başkanları çalışmalarını üç beş kişiyle yürütmemeli, sadece belediye bürokratlarının yönlendirmeleriyle hareket etmemeli, seçilmiş meclis üyeleriyle daha çok irtibat kurmalıdır.

SONUÇ

Günümüzde bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de ülke kalkınmasında kent yönetimi aktörlerinin yeri ve önemi giderek daha önemli hale gelmektedir. Küresel düzeyde yaşanan yerelleşme eğilimleri, ülkemizde de yerel-bölgesel inisiyatifleri, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın odağında yer almaya zorlamaktadır. Bu şekilde, sivil toplum kuruluşları ve özellikle de Ticaret ve Sanayi Odaları, yerel kalkınmadaki artan rolleriyle ülke kalkınması açısından hızla öne çıkmaktadır. Son yıllarda, Kamu Yönetimi Temel Kanunu ve Yerel Yönetimlerle ilgili kanunlar başta olmak üzere, yerinden yönetim kuruluşlarını güçlendiren diğer yasal düzenlemeler çerçevesinde, Belediyeler ve Ticaret ve Sanayi Odaları başta olmak üzere kentsel aktörler, yerel-bölgesel kalkınmanın güçlü ve dinamik tarafı haline gelmektedir. Kent paydaşlarının, daha yaşanabilir ve yönetilebilir bir kentsel mekân oluşturma yönündeki sorumlulukları giderek önem kazanmaktadır. Orkestra uyumu ve sorumluluğu çerçevesinde kentsel aktörlerin etkin katılımına dayalı “kentsel alan yönetimi” anlayışı bugün gereklilik olmanın ötesinde bir zorunluluktur.

Eflatun’un güzel bir sözü var; “Bir kenti kurmak en büyük erdemlerden biridir” diyor. Ama kurulmuş bir kenti taşımak, onu yaşamak ve onu yaşatmak da erdem sayılmalıdır kanaatimce. Bu erdem ekonomik, sosyal kültürel vb. boyutları olacağı da bir gerçektir. Yine bir Alman atasözü var; “Kent havası insanı özgür kılar.” Gerçekten kentin, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi-idari özgürleştirici yönü bir realite olarak tarih boyunca hep ön planda olmuştur. Bu özgürlük ortamından bireysel olarak yararlanmanın yanında hem bireysel anlamda hem de kent paydaşları olarak bu özgürlük adasını daha yaşanabilir kılma yolunda hepimize önemli görevler düşmektedir.

Kent, yönetim ve siyaset kavramları uzunca bir tarihi gelişim süreci sonunda, demokrasi ve ona ilişkin değerlerle daha da anlamlı hale gelmiştir. Özgürlük, eşitlik, etkinlik ve ortak yarar gibi yerel yönetim değerleri ile demokrasi değerleri birbirini tamamlayan kavramlar olarak ortaya çıkmışlardır. Demokrasi, yerel yönetim ve siyaset kavramlarının kesiştiği bir nokta olarak, bununla ilgili tartışmalarda önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda yerel yönetimler kimilerince, demokrasi okulu,

demokratik toplumun oluşması için merkezi devlet iktidarını sınırlayan bir güç, katılım ve temsilin en iyi gerçekleştiği kurumlar olarak gösterilirken, kimilerince de tarihin bir döneminde ortaya çıkmış devlet kurumları olarak görülür.

Günümüzde ise sanayi toplumunun dinamiklerinde meydana gelen değişmelere paralel olarak, yerel yönetim-siyaset ilişkileri yeni boyutlar kazanmaya doğru gitmektedir. Özellikle, devletin yapısal ve işlevsel yönü ile ilgili tartışmalar bağlamında demokrasiye ilişkin değerler ve yapılanmalar sorgulanmakta, temsili demokrasiden çoğulcu demokrasiye geçişe karşılık gelen plüralist (çoğulcu) düşünceler önem kazanmaktadır. Günümüzde hızlı kentleşme ve demokratikleşme eğilimleri, kenti siyasal erk paylaşımı için yapılan çalışmaların önemli odaklarından biri haline getirmiştir. Yerel düzeydeki karar alma süreçlerini ve bunları etkileyen faktörleri, ne kamu kurumları sınırları içine hapsetmek, ne de kendi başlarına birer olgu olarak ele almak mümkün görünmemektedir.

Diğer bir deyişle, ülke düzeyindeki siyasal karar ve uygulamalarla, kentsel düzeydeki mal ve hizmetlerin, değerlerin paylaşılması anlamındaki kentsel siyaset, hep iç içe olmuştur. Bu çerçevede, küreselleşme sürecinin olumsuzluklarını absorbe edecek, ulusal düzeydeki ekonomik, sosyal ve kültürel değerlerin adil paylaşımına katkıda bulunacak ve yerel değerleri öne çıkaracak birtakım çalışmaların yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu konuda, hem demokratik bir yerel yönetim birimi, hem de etkin ve verimli hizmet sunan birimler olarak belediyelere ve diğer yerinden yönetim kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. Bu nedenledir ki, başta Belediyeler, Ticaret ve Sanayi Odaları, Üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere hem hizmetsel hem de idari yerinden yönetim kuruluşları, yerel haklar ve kentli kimliğinin oluşturulmasında önemli roller üstlenmek durumundadırlar.

Demokrasi teorisi ve pratiğine ilişkin tartışmalarda önemli bir yer tutan elit teorileri bağlamında öne çıkan siyasal elitlerin, önemli bir yanını, öteki boyutunu “yerel siyasal elitler” oluşturmaktadır. Yerel ya da kentsel düzeyde realize olan bu yerel siyasal elitler ise tabii olarak lokal bir çevrede, ulusal düzeyin altındaki bir kentsel mekânda, yerel seviyedeki bir elitler ortamında ete kemiğe bürünmekte, işleyişini sürdürmektedir. Bunun yanında, tıpkı ulusal düzeydeki siyasal elitlerde

olduğu gibi, yerel siyasal elitler de siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, dini vb. yerel düzeyde bir elitler evreninde, ortamında ve kentsel seviyede varlığını ve işleyişini sürdürmektedirler. Bu rgtlenme ve işleyiş içerisinde şekillenen yerel siyasal elitlerin realize olup, ete kemiğe bürünmesinde bürokrasiyle, siyasetçisi ile yerel yönetimlerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Diğer yerel elitlerin etkileşim evreninde yerel-kentsel siyaset büyük oranda yerel yönetim yapıları ve kurumları özelinde şekillenmekte ve bu bağlamda yerel siyasal elitler giderek daha önemli hale gelmektedir.

Yerel yönetimler, siyaset literatüründe, çoğulcu siyasal sistemin temel kurumları içinde değerlendirilir. Ülkede ulusal düzeyde bir siyasi iktidar olduğu halde, yerel yönetim sistemi sayesinde çok sayıda yerel iktidarlar ve politikalar ortaya çıkmaktadır. Yerel yönetimler siyasete ve yönetime katılma kanallarını genişleten kurumlar olmanın yanında, merkezi hükümet ve ulusal parlamento üzerinde yoğunlaşan siyasete katılma taleplerini, bir ölçüde yerel boyuta çekerek, siyasi hayatta bir yayılma sağlamakta ve böylece siyasi sistemin meşruluğuna önemli katkılar sağlamaktadır. Yerel yönetimler, siyasi partiler ve genel olarak siyaseti belirleyen önemli kurumlardır. Ve siyasetin mektebi olarak görev yapmaları ve demokrasiyi geliştirici işlevi, yerel yönetimlerin en önemli siyasi yönünü meydana getirir. Yerel yönetim teorisi ve pratiğine ilişkin tartişmalarda, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de belediye yneyimleri, yerel-kentsel siyasetin şekillenmesinde ve de yerel siyasal elitlerin yapısal ve işlevsel olarak tanımlanmasında, anlaşılmasında çok önemli bir yere sahiptir. Belediye başkanlarının yanı sıra, seçimle gelen üyelerin oluşturduğu belediye meclisleri bu kurumların karar organı olarak bir kentin yerel siyasal elitleri için önemli bir mevkidir. Yani belediye meclislerini oluşturan üyelerin kim olduğu, nitelikleri, özellikleri vb. soruların cevapları ile o kentin yerel-kentsel siyasetinin işleyişi ve yerel siyasal elitlerinin durumu arasında yakın bir ilişi bulunmektedir.

Çalışmanın giriş bölümünde altı çizilen varsayımlar çerçevesinde, ulusal düzeydeki siyasal elit değerimi ile yerel siyasal elitlerin değerim ve dönüşümü ya da diğer bir deyişle yeni elitlerin yükselişi birbiriyle yakından ilgilidir. Türkiye’de

ulusal düzeyde yaşanan elit değişimi 1980 sonrasında belirginleşmeye başlamış, 1990'lı yıllarda ivme kazanmış ve 1997'de 28 Şubat sürecinin oluşturduğu kırılma ve travmanın da etkisiyle 2001 sonrasında farklı bir noktaya evrilmiştir. Bu çerçevede yaşanan siyasal elit değişimi- dönüşümünün yerel düzeyde de önemli yansımaları olmuş, yerel- kentsel siyasetin görünümü önemli değişiklikler geçirmiş ve yeni elitlerin yükselişi süreci özellikle yerel seçimler bağlamında bazı Anadolu kentlerinde somut çıktılara dönüşmüştür. İşte, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal vb. çok boyutlu bu değişim ve dönüşümlerin yerel düzeyde yansıdığı, yerel siyasal elitlerin önemli dönüşümler geçirdiği Anadolu kentlerinden birisi olan Konya şehri, çerçevesi çizilen bağlamda bu araştırmada incelenmiştir. Dönemsel olarak ise yukarıda altı çizilen hususlar göz önünde bulundurularak 2001 sonrası şeklinde bir belirlemede bulunulmuştur.

Konya yerel yönetimi sosyal ve fiziki çalışmalar anlamında yıllardan beri başarılı icraatlar gerçekleştirmektedir. Bu başarılar Türkiye'deki diğer şehirlerin çalışmalarına örneklik teşkil etmiştir. İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerin belediye yönetimlerindeki değişiklikler bir bakıma Konya'daki başarılı belediye ve yerel çalışmalar sunularak sağlanmıştır (Küçüktığı, 2010: 97)²⁴.

Konya'nın tarihten bugüne tevarüs eden ekonomik, sosyal ve siyasal arkaplanının devamında, özellikle Cumhuriyet döneminde muhalif bir duruş sergilemesi, muhafazakar- dindar kimliğiyle öne çıkması, tarikatler vb. dini inanç gruplarının yapılanması bağlamındaki sosyo-kültürel yapısı gereği güçlü bir yerel sosyal elitler örgütlenmesine sahip olması, ekonomik kalkınma konusunda farklı yaklaşımlar ve modellerle yerel ekonomik elitlerinin güçlü olması gibi birtakım özelliklere sahip olması bu araştırma açısından uygun bir örneklem olarak seçilmesini sağlamıştır. Yerel-kentsel siyasetin ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal

²⁴ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 1994 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına oturmadan önce propagandalarında Konya örneğini ve başarılarını kullanmıştır. Konya şehir politikası genel anlamda 1994 İstanbul Belediye seçimlerinde rol oynamış politik propagandalarda kullanılmıştır. Bu politikalarda İstanbul yerel seçimlerinde Recep Tayyip Erdoğan'nın başarısı ile neticelenmiştir. Recep Tayyip Erdoğan ve ekibinin daha sonraki süreçlerde Adalet ve Kalkınma Partisini kurmaları ve hükümete tek başına iktidara gelmelerinde İstanbul yerel yönetimlerindeki başarılar; bu başarılarında da Konya modeli büyük rol oynamıştır. Konya Türkiye'deki değişimin öncü şehri olarak araştırılmaya değer bir kimlik taşımaktadır ki bu kimlik Konya'nın seçilme sebebidir.

olmak üzere yerel elitlerin yanı sıra, belediyeler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer kentsel paydaşların ortak bir fonksiyonu olduğu gerçeğinden hareketle, Konya Büyükşehir Belediyesi Meclisi özelinde yerel siyasal elitlerin durumu bu çalışmada ele alınmıştır. Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlarının yanı sıra, ilçe belediye meclislerinin 1/5 oranındaki üyelerinin toplamından oluşan ve bu cihetle bütün mülki idare yani il sınırlarında büyükşehir belediyesi uygulamasının bir gereği olarak ilçeleriyle birlikte bütün ili temsil edebilme yeteneğine sahiptir. Diğer bir deyişle Konya şehrinin merkez ve kırsalıyla birlikte temsilini sağlayan işlevsel bir organ olarak Büyükşehir Belediye Meclisi üyelerinin durumunun, kimliklerinin, donanımlarının ve yerel- kentsel siyasete yaklaşımlarının ele alınması, bu şehri kim yönetiyor sorusunun cevabını oluşturmada önemli bir katkı sağlayacağı için böyle bir çalışma yapılmıştır. Ayrıntılı ve titiz bir literatür taramasının ardından kalitatif yöntem kullanılarak eski ve mevcut Büyükşehir Belediye Meclisi üyelerine yönelik olarak soru-cevaplardan oluşan mülakatlar uygulanmıştır.

Çalışmada öncelikle nitel araştırma yöntemleri kullanılarak 2014-2019 ve 2019-2024 seçim dönemleri Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin yaş, meslek, cinsiyet, eğitim ve parti dağılımlarına yönelik bulgular yorumlanmıştır. Buna göre, 2014 ve 2019 Seçimleri sonrası Büyükşehir Belediye Meclisi üyelerinin yaşa göre dağılımı, her iki dönem için de 18-35 yaş arası için yüzde 10,69 oranı ile aynı çıkmıştır. 35-50 yaş aralığında ise 2014 için yüzde 48,09 ve 2019 için ise yüzde 45,80 meclis üyesi bulunmaktadır. Son olarak ise, 50 yaş ve üzeri aralığında 2014 için yüzde 41,22 ve 2019 için ise yüzde 43,51 oranı elde edilmiştir. Bu verilere göre meclis üyelerinin iki dönem itibarıyla yaş aralıklarında ciddi bir değişme görülmemiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, 2014 ve 2019 seçimleri sonrası büyükşehir belediye meclis üyelerinin mesleğe göre dağılımı iki dönem arasında dikkate değer bir farklılık bulunmamak üzere şu şekilde sıralanmıştır; akademisyen, diş hekimi, eczacı, ekonomist, serbest meslek, emekli, kimyager, sosyal güvenlik müşaviri, tekniker/teknisyen, işçi, mühendis, çiftçi, avukat, mali müşavir, mimar, öğretmen,

doktor, veteriner, yönetici. Dikkat çekici bir durum ise 2014-2019 döneminde ekonomist, kimyager; 2019-2024 döneminde ise akademisyen, diş hekimi, doktor, ekonomist, işçi, sosyal güvenlikmüşaviri meclis üyelerinin oranı yüzde 0,76 ile en düşük seviyede çıkmıştır.

Elde edilen bulgular neticesinde, 2014-2019 seçimlerinde 131 Büyükşehir Belediye Meclis Üyesinin cinsiyet dağılımı; 131 üyenin %96,18'lik oranla 126'sı erkek, %3,82'lik oranla 5'i kadın olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda 2014-2019 seçim döneminde Konya Büyükşehir Belediye Meclisinde erkek üyenin daha fazla olduğu görülmektedir. 2019-2024 seçimlerinde 131 Büyükşehir Belediye Meclis Üyesinin cinsiyet dağılımı; 131 üyenin %96,18'lik oranla 126'sı erkek, %3,82'lik oranla 5'i kadın olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda 2019-2024 seçim döneminde de Konya Büyükşehir Belediye meclisinde erkek üyenin daha fazla olduğu görülmektedir. Her iki dönem karşılaştırıldığında Belediye Meclis Üyeliğinde erkek temsilcilere daha fazla yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte 2014-2019 ve 2019-2024 döneminde seçilen kadın temsilcilerin sayısı ve meclis temsil oranının değişmediği görülmektedir.

2014 ve 2019 seçimleri sonrası büyükşehir belediye meclis üyelerinin eğitime göre dağılımına bakıldığında ise, yine iki dönem arasında kayda değer bir değişme olmamakla birlikte, oransal büyüklük sıralaması büyükten küçüğe şu şekilde tespit edilmiştir; lisans, lise, ilköğretim, yüksek lisans, ön lisans ve doktora. Burada da dikkat çeken nokta, ilk dönemde 2 ve ikinci dönemde 1 olmak üzere doktoralı meclis üyelerinin sıralamada en sonda yer almasıdır.

Elde edilen bulgular neticesinde 2014-2019 Seçim döneminde meclisteki temsil hakimiyetinin Adalet ve Kalkınma Partisi'nde olduğu görülmektedir. 131 üyenin %85,50'lik oranla 112'sinin AK Parti'den, %10,69'luk oranla 14'ünün MHP'den, %2,29'luk oranla 3'ünün BDP'den ve %1,53'lük oranla 2'sinin CHP'den seçildiği tespit edilmiştir. 2019-2024 Seçim dönemine bakıldığında Konya Büyükşehir Belediye Meclisinin 131 üyeden oluştuğu, Adalet ve Kalkınma Partisinin 76,34'lük oranla meclis çoğunluğunu oluşturduğu ve 100 Üyeye temsil edildiği görülmektedir. MHP'nin 18 üyeye, CHP'nin 6 üyeye, İYİ Parti'nin 4 üyeye,

HDP'nin 1, Saadet Partisi'nin 1 üyeye temsil edildiği ve Bağımsız 1 üyenin bulunduğu görülmektedir.

Her iki dönem karşılaştırıldığında AK Parti'nin meclis temsiliyetinde bir önceki döneme göre %9,16 oran ve 12 üyelik bir düşüş yaşandığı, MHP'nin %3,05'lik oranla 4 üye artırdığı, CHP'nin 3,05'lik oranla üye sayısını 2 kişiden 6 kişiye çıkardığı ve SP'nin 0,76'lık oranla 1 kişiyle temsil edildiği görülmektedir. BDP'nin kapatılması nedeniyle 2019-2024 seçimlerine katılmadığı, 2019 yerel seçimlerine ilk defa giren İYİ Parti'nin %3,05 oran ve 4 üyeye, HDP'nin ise 0,76'lık oran ve 1 üyeye temsiliyet kazanmıştır. Ayrıca 2019 seçimleriyle birlikte ilk defa bağımsız 1 üyenin bulunduğu görülmektedir.

Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak 2014-2019 ve 2019-2024 seçim dönemleri Konya Büyükşehir Belediye Meclisi üyelerinin yaş, meslek, cinsiyet, eğitim ve parti dağılımlarına yönelik bu bulgulara ilişkin değerlendirmenin ardından, araştırmada Konya Büyükşehir Belediye Meclisi üyeleri ile gerçekleştirilen mülakat yöntemiyle elde edilen bilgiler, bulgulara ve elde edilen sonuçlara geçebiliriz. Araştırmanın bu bölümünde; Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyeleriyle nitel araştırma mülakatları gerçekleştirilmiştir. Bu mülakatlar Konya Büyükşehir Belediye Başkanları Doç. Dr. Halil ÜRÜN, Uğur İbrahim ALTAY, AK Parti il başkanı ve milletvekili Av. Ahmet SORGUN; il genel meclisi başkanı Ali SELVİ, merkez ilçe belediye başkanları Mustafa ÖZKAN, Prof. Dr. Adem ESEN, Dr. Serdar KALAYCI, Mehmet HANÇERLİ; diğer ilçe belediye başkanları Dr. Salih AKKAYA, Adil BAYINDIR, Mehmet Nuri ÖDÜK, Mehmet YAKA, Mehmet ÇİĞDEM, Murat ÖZALTUN, Nurettin AKBUĞA, Hasan KOÇER, Yalçın ERTAŞ; meclis üyeleri Abdullah TOPATAN, Av. Ahmet ÖZER, Ahmet Şaban OKKA, Asuman ÇÖREKÇİ HAYDANLI, Ayşe Lütfiye POÇANOĞLU, Dünder Mehmet TAŞÇI, Derviş Mehmet DOLULAR, Fatma Tuba SARI, Av. Gürsoy BİLGİN, Halil AKTAŞ, Hatice TULUKÇU ERKAN, Hüseyin KAVAS, Hüseyin KORKMAZ, Faruk ADA, Kasım KÜÇÜKTOSUN, Mahmut Sami ŞAHİN, Mehmet ORHAN, Av. Mehmet YAVAŞ, Mustafa AK, Mustafa UZBAŞ, Meryem ALTINTAŞ, Ömer EĞER, Av. Sabri ÇELİK, Übeyit AÇA ve Zekeriyya AVCI ile gerçekleştirilmiştir.

Bu derinlemesine yapılan görüşmelerde, meclis üyelerinin temsil kabiliyeti, üye seçilme kriterleri ve yerel eşraflık, meclis içi uyum ve çalışma şartları, başkan ve meclis ilişkileri gibi başlıklar altında sorulan soruların cevapları aranmıştır. Kalitatif araştırma yöntemiyle elde edilen bu sonuçlar, yerel siyasal elitlerin durumunu özellikle siyasal elit teorileri bağlamında anlamamıza yardımcı olacaktır.

Meclis üyelerinin temsil kabiliyeti ile ilgili başlık bağlamında şu sonuçlara ulaşılmıştır; 1989 Yılından günümüze kadar gerçekleşen 7 seçim döneminde görev yapan büyükşehir belediyesi meclis üyeleriyle yapılan mülakatlar çerçevesinde elde edilen bulgulara göre meclis üyelerinin belirlenmesinde yeterli kriterler gözetilerek seçilmeleri durumunda partilerini, seçim bölgelerini (ilçesini), meslek gruplarını, bağlı bulunduğu sivil toplum kuruluşlarını temsil edebildikleri söylenebilir. Bu sebeple üyelerin temsil kabiliyeti ile üye seçilme kriterleri arasında doğrudan bir bağ olabilir.

Yapılan mülakatlar; üyelerin yerel halkın içerisinde seçilen bireyler olması sebebiyle oluşan meclislerin kozmopolit bir yapıya sahip olduğu, iktidar veya muhalefet parti üyeleri olarak seçilen kişilerin mevzuat ve kanunların kendisine yüklediği sorumlulukları yerine getirdiği, seçmenlerin ve halkın beklentilerine karşılık verecek donanımda olduğu söylenebilir. Meclis üyelerinin vatandaş ile belediye arasında köprü görevi üstlendiği, vatandaşı ve seçmeni belediyede temsil ederken, seçildiği parti ve belediyesini de kurumlara karşı temsil edebildikleri anlaşılmaktadır. 2014 ve 2019 yerel seçimleri akabinde üye sayısının artmasıyla birlikte önceki dönemlere göre meclis yapısı ve işleyişi değişmiştir. Değişen büyükşehir kanunuyla birlikte diğer ilçelerin mecliste yer edinmesi üyelerin temsil kabiliyetini etkileyen faktörlerden olmuştur.

Muhalefet partili üyelerle yapılan görüşmeler neticesinde muhalefet partili üye sayısının iktidar grubuna göre yok denecek kadar az olduğu, bu sebeple 31 ilçenin sadece birkaç tanesinden büyükşehir belediye meclisinde muhalefet partili meclis üyesi bulunduğu, farklı ilçelerden seçilmiş olmalarına rağmen otuz bir ilçeyi ve şehrin tamamını ilgilendiren büyükşehir belediyesi görev ve yetki alanlarındaki tüm konularda muhalefet görüşünü iletme görevinin kendilerine düştüğü söylenebilir.

Muhalefeti temsil eden üyelere elde edilen bulgulara göre; iktidarı temsil eden meclis grubunun herhangi bir temsil metodu gözetmediği, yöneticilerin aldığı kararları onaylama faaliyeti dışında bir sorumlulukta bulunmadığı, salt çoğunluğu ve iktidarda olmanın getirdiği erk ile hareket edildiği ifade edilebilir. Bununla birlikte belediye mevzuatı açısından yeterli bilgiye sahip üye sayısının az olduğu, toplantılara katılan üye sayısı ve katılım oranının yüksek olmasına rağmen mecliste görüş beyan eden, temsil ettikleri Konya halkının talep ve isteklerini meclis gündemine taşıyan meclis üyesi sayısının çok az olduğu söylenebilir.

Üye seçilirken hangi kriterlerin belirleyici etken olduğunu araştırmak amacıyla meclis üyeleriyle yapılan görüşmeler; üyelerin belirlenmesinde en çok parti teşkilatlarının etkin olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra tarikat, cemaat ve STK'lar, kanaat önderleri ile meslek odalarının belirleyici faktör olduğu anlaşılmaktadır. Üyelerin belirlenmesinde parti aidiyetine ve meslek grubuna daha çok önem verilmiştir. Meslek grubunun önemsenmesinde meclis ihtisas komisyonlarının oluşumu ve çalışmaları gözetilmiştir. Üyelerden elde edilen bilgilere göre Konya'nın şehir planlaması 1967 yılında şehir plancısı Yavuz TAŞÇI tarafından yapılmıştır. Meclis gündem maddelerinin ana konusu imar planları ve tadilatları olmuştur. Bu gerekçeyle meclis üyelerinin çoğunluğu harita mühendisi, mimar ve inşaat mühendislerinden belirlenmiştir. Komisyonlara göre de diğer meslek grupları dikkate alınmıştır. Üyelerin hakkında şaibe olmaması, toplum tarafından tanınmış kişi ve saygınlığı olması, şehrin dinamikleri, şehrine olan bağlılığı, hizmet etme güdüsü, işini belediye işlerine karıştırmaması, defosu olmaması, dürüstlüğü, halkın arasında sevilen kişiler olması, büyükşehir meclis üyeleri ilçelerden seçildiği için o ilçede ikamet ediyor olması, fedakarlığı, vakit ayırabilmesi, alanında ihtisas yapmış uzman kişiler olması, ikbal veya maddi beklentisi olmaması gibi kriterler üye seçiminde etken olmuştur. Bunun yanında mülakatlardan anlaşılacağı üzere farklı görüş beyan eden üyelere göre meclis üyesi belirlenmesinde kriterden bahsetmenin mümkün olmadığı tercih yapıldığı, seçim döneminde parti teşkilatlarında kim görev alıyorsa üyelerin onlar tarafından belirlendiği, meclis üyesi olabilmek için seçici elitler ile yakınlığın etken faktör olduğu anlaşılmaktadır. Üyelerin bir kriter veya tercihe göre seçilmesi yerel siyasal elitleri belirleyen bir siyasal elit grubunun

varlığını işaret etmektedir. Komisyonlar ve çalışma grupları dikkate alındığında tüm bunların hepsiyle ilgili çeşitli branşlarda kariyer sahibi olmuş kişilerin seçilmesi gerektiği ve mümkün olduğunca liyakat kriterinin üzerinde durulması gerektiği anlaşılmaktadır. Meclis ihtisas komisyonlarının meclis çalışmalarını doğru yönlendirebilmesi için bu teknik altyapıya haiz meclis üyelerinden oluşması büyük önem taşımaktadır. Halkı temsil edebilen, halkla ciddi güzel irtibat kurabilen, temsil kabiliyetine sahip olan, kendi sahalarında bilgisel açıdan donanımlı, mesleki yeterliliğe sahip, inisiyatif kullanabilen kişilerin tespit edilerek meclis üyesi seçilmesi gerektiği görülmüştür. Meclis üyelerinde aranması gereken özelliklerin en başında ilgili seçilecek kişinin şehrine olan bağlılığı ve hizmet etme güdüsü göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü gerçek manada hizmet etmek isteyen meclis üyesinin çalışmalara ciddi zaman ayırması ve emek vermesi gerekmektedir.

Yerel eşraflık hususunda; üyeler belirlenirken özellikle eşraf diye bir ayırım yapılmadığı, doğum yeri ve nüfus kütüklerinden öte uzun yıllar Konya'da yaşayan ve Konya'nın sorunlarını bilen, gözlemleyen ve çözümü noktasında fikir üretecek kişilerden seçildiği, bunun yanında ilçede ikamet eden hemşeri yapılanması ve nüfus oranlarının dikkate alınarak belli birkaç ilçenin temsiliyetinin değil tüm ilçelerin temsil edilmesinin sağlanmaya çalışıldığı söylenebilir. Aslen Aydın'lı olan İsmail ÖKSÜZLER'in Selçuklu Belediye Başkanlığı yapmış olması üye veya başkan belirlemede özellikle eşraf ayırımı yapılmadığının göstergesidir. Belediye meclis üyeleri özellikle taşra ilçelerde ilçe esnafı ve emeklisi arasından seçilmiştir. 2014 yerel seçimleriyle birlikte taşra ilçelerin de büyükşehir meclisinde temsil edilmesiyle ilçe eşrafından kişiler büyükşehir meclis üyesi olarak görev almıştır. Konya ilinde 31 ilçedeki meclis üyeleri ilçelerin eşraflarından ve ilgili ilçeye katkı sağlayabilecek kişilerden oluşturulduğu için otomatik olarak büyükşehir belediye meclisi de tüm şehri kapsayacak şekilde Konya eşrafından oluşmaktadır.

Meclis içi uyum ve çalışma şartları konusunda alınan görüşlere göre; 1989-2019 yılları arasında görev yapmış meclis üyelerinin ifadelerinden; Konya Büyükşehir Belediye Meclis kararlarının her dönemde oy birliğiyle alındığı gözlemlenmiştir. Kararların oy birliğiyle alınmasının ve meclis içi uyumu oluşturan

temel dayanağın meclis oturumları öncesi yapılan parti grup toplantıları olduğu anlaşılmaktadır. Üyelerin ifadelerine göre bu durumun avantajları kadar dezavantajları olduğu belirtilmiştir. Grup toplantılarında teşkilat yöneticilerinin yönlendirmeleriyle karar alındığı, üyelerin grupta ve mecliste görüşlerini ifade edemediği görüşü hakimdir.

Mülakatlar; 2014 yılında meclis yapısının ve çalışma şeklinin önceki yıllara göre ciddi anlamda değiştiğini ifade etmektedir. Şehrin mücavir alanlarının il mülki idari sınırı sayılması, İl Özel İdarelerinin kapatılarak görevlerinin büyükşehir belediyesine devrolmasıyla birlikte meclis üyesi sayısı 27'den 131'e çıkmıştır. Önceden 3 merkez ilçe belediye başkanı meclisin tabii üyesiyken yeni yasayla 31 ilçe belediye başkanı meclisin doğal üyesi olmuştur. Konya Büyükşehir Belediyesi kapsama alanının genişliği ve 40 Bin kilometrekarelik sınırının dezavantajlığına rağmen yeni kanuna hızlı entegre olarak hazırlıklarını seçimden önce tamamlamış ve diğer illere örnek olmuştur. Meclis üyeleri ve belediye bürokratlarının koordineli çalışmalarıyla sorunların hızlıca çözüme kavuşturulduğu bununla birlikte büyükşehir belediyesinin o dönemde ilçelere yatırımda partisine bakmaksızın adaletli davranarak eşit hizmet götürdüğü söylenebilir.

Meclislerin siyasi olarak farklı görüşlerin temsil edildiği oluşumlar olduğu değerlendirildiğinde tüm üyelerin uyumlu çalışabilmesinin çok mümkün olmadığı ancak meclis çoğunluğuna sahip partilerin meclis üyeleri arasında uyum olabileceği, bununla birlikte üyelerin şehrin menfaatini her şeyin üstünde tuttuğu zamanlarda salt çoğunluk ve muhalefet temsilcileri arasında hiçbir sorun yaşanmadığı, siyasi görüşü ne olursa olsun her üyenin şehrin geleceğini şekillendirecek kararlarda asla partili, nefsanî ve menfî davranmadığı, Konya'ya değer katacak her çalışmanın etrafında yekvücut olduğu ve meclisin tam bir uyum içerisinde çalıştığı görülmüştür. Konya'nın belediyeçilikte rol model olmasında belediye başkanlarının çalışkan olmalarının yanında meclis üyelerinin şehir için uyumlu çalışması ve tüm kararların oy birliğiyle alınmasının büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

Üyelerle yapılan görüşmeler neticesinde üyelerin proje bazlı çalışmadığı meclisin başkan ve belediye bürokratları tarafından hazırlanan çalışma ve projelerin

tasdik makamı gibi görüldüğü bu sebeple meclis üyelerinin aktif olamadığı ancak üyelere imkân verildiği takdirde proje üretebildiği anlaşılmaktadır. Üyelerin ortak görüşüne göre meclise gündem gelir sonrasında komisyonlar çalışır ve iktidar çoğunluğun oylarıyla ve oy birliğiyle ilgili gündem karara bağlanmaktadır. Bazı üyelere göre, meclis üyelerinin görevi proje üretmek değil, belediye bürokratlarının ürettiği projelerin ve genel olarak belediye çalışmalarını denetlemektir. Bu fikre göre meclis üyeleri proje üretmezler, proje teklifinde bulunurlar denilebilir.

Meclis üyelerinden alınan bilgilere göre; mecliste meslek, yaş, cinsiyet ve eğitim dağılımının önemli olduğu anlaşılmaktadır. Komisyonların meslek gruplarına göre şekillendiği, farklı meslekten alanında uzman kişilerin olmasının komisyon çalışmaları için önemli olduğu anlaşılmaktadır. Merkez ilçelerden büyükşehir meclis üyesi olan üyeler genellikle mimar, mühendis gibi teknik alanlardan tercih edilirken taşra ilçelerden seçilen üyelerin çoğunluğu emekli, esnaf veya çiftçilerden belirlenmiştir. Yaşa göre bakıldığında tecrübeyle heyecanı harmanlayan bir meclis yapısının özümsemiği görülmüştür. Meclis oluşumlarında özellikle AK Parti döneminde kadın ve gençlere kontenjan ayrıldığı belirtilmektedir. Bazı üyeler ise bunun yanlış olduğunu böyle bir sınırlama getirilmemesi gerektiğini eğer liyakat sahibiyse tamamının erkek veya tamamının kadın olabileceğini savunmuştur. 2014 sonrası oluşan iki mecliste ilçelerin temsilci göndermesiyle birlikte eğitim kriterinin gözetilmediği anlaşılmaktadır. Üyelerin çoğunluğu kadın sayısının ve temsilinin az olduğunu vurgulamıştır. Eğitim seviyesi yüksek bireylerin teknik alanlarda ve ilgili komisyonlarda değerlendirildiği ifade edilmiştir. Meclis üyeleri yerel halkı temsil vazifesi üstlendiği için her meslek ve yaş grubundan üyenin bulunması vatandaşa rahat ulaşılabilmesi ve sorunların çözüme kavuşturulması yönünden avantajlıdır.

Bayan meclis üyelerinin olması meclis çalışmalarına katkı sağlamaktadır. Özellikle aile ve gençlik, sağlık ve sosyal hizmetler gibi alanlarda kadın üyeler etkin rol almaktadır. Bu önemli faktörle beraber meclisin yerel toplumun tamamını ilgilendiren konularda işlevsel çalışabilmesi için cinsiyet dağılımı oransal değil nitelikli değerlendirilmelidir. Sayısal açıdan varlık gösteren erkek veya kadın olsun hiçbir meclis üyesi toplumu temsil edemez ve fayda sağlayamaz.

Başkan ve meclis ilişkileri ile ilgili olarak her dönem görev yapan üyelere alınmış görüşlere göre; Belediye başkanıyla meclis arasında zaman zaman görüş ayrılıkları olsa da iyi niyet sonucu sorun yaşanmadığı problemlerin istişare edilerek çözüme kavuşturulduğu ifade edilmiştir. Büyükşehir belediye başkanının komisyon çalışmaları ve kararlarına saygı duyduğu, baskı kurmadığı, objektif değerlendirmelere açık olduğu vurgulanmıştır. Konya’da genel olarak seçilen belediye başkanıyla meclis üyelerinin salt çoğunluğunun aynı siyasi partiden olması sebebiyle uyum sorunu yaşanmadığı ifade edilebilir. Meclis üyelerinin parti aidiyeti ve alınan grup toplantısı kararları belediye başkanıyla üyeler arasındaki uyumu sağlayan etkenlerdir. Başkan ile aynı siyasi partiden olmayan üyeler uyum sorunu yaşanmamasını, üyelerin kararlara duyarsız olduğunu söyleyerek açıklamıştır.

Üyelere göre; meclis üyeleri belediye başkanlarının bedava danışmanlarıdır. Belediye başkanları çalışmalarını üç beş kişiyle yürütmemeli, sadece belediye bürokratlarının yönlendirmeleriyle hareket etmemeli, seçilmiş meclis üyeleriyle daha çok irtibat kurmalıdır.

Ekonomisi, tarihi ve kültürü ile Konya şehri, Anadolu’nun diğer şehirlerine nazaran kendini fark ettiren modeli ile Türkiye’de politik anlamda güçlü bir şehir hüviyetine sahiptir. Türkiye’de yaşanan siyasal elit değişiminin yerel-kentsel siyaset bağlamında yansması olarak değerlendirebileceğimiz yerel siyasal elitlere ilişkin Konya özelinde elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar, araştırmanın varsayımları ile uyumluluk göstermekte ve elit teorilerinin temel yaklaşımlarıyla örtüşmektedir. Yerel siyasal elitlerin, yerel-kentsel siyasete yön veren, şekillendiren diğer ekonomik, sosyal, kültürel vb. yerel elitlerle etkileşimli bir işleyiş sergiledikleri, bu anlamda meclis üyelerinin temsil yeteneğinin bu etkileşimli işleyişle uyumluluk arzettiği görülmektedir. Konya’nın, muhalif bir ruha sahip, kendine özgü muhafazakâr-dindar yapısıyla uyumlu sosyal elitleri ve sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra, özellikle Konya tipi kalkınma modeli içerisinde değerlendirilebilecek holding vb. ekonomi yapıları temsil eden yerel ekonomik elitlerin yerel siyasal elitlerle yakın etkileşim ve ilişki içerisinde oldukları dikkat çekmektedir.

Yerel siyasal elitlerin, yerli Konyalılık ve eşraftan olma bağlamındaki hassasiyetin varlığı açık bir şekilde görülmektedir. Bu yaklaşımın önemli bir istisnası ise Prof. Dr. Necmettin Erbakan'dır. Yukarıda ayrıntılandığımız çerçevede Konya'nın kendine özgü tarihi, geleneksel ve sosyo-politik özellikleri bağlamında Necmettin ERBAKAN ismi Konya siyasal elitlerinin durumu hususunda özel bir konum ve önem arz etmektedir.

Diğer taraftan, büyükşehir belediye meclisinin yasal oluşma biçiminin bir gereği olarak (ilçe belediye başkanları ve ilçe belediye meclislerinin 1/5 oranındaki temsilcisi) ilçelerin de mecliste uygun bir şekilde temsil edildikleri görülmektedir. İlçe ve parti bazında bu orantılı temsil, il sınırlarında büyükşehir modelinin önemli sonuçlarından birisi olarak meclisin temsil yeteneğini güçlendiren bir etkiye sahiptir.

Şehri kim yönetiyorsa yakın veya orta gelecekte bu insanlar ülke yönetimine talip olmaktadır. Şehrin elitlerini tanımak ülkelerin gelecek vizyonunu görebilmek için önemli ipuçları vermektedir. "Kim yönetiyor" sorusu bir şehrin yükselişi ve dinamizmi anlamında bu çalışmada Konya için cevabı aranan bir soru olarak kabul edilmiş ve oluşumu, temsil kabiliyeti vb. nedenlerle büyükşehir belediye meclisi önemli bir siyasal elit sembolü olarak araştırmada konu edilmiştir. Büyükşehir belediye meclisi üyeleriyle ilgili elde edilen bulgu ve ulaşılan bu sonuçlar Konya yerel siyasal elitleri ile ilgili güncel ve önemli ipuçları vermektedir.

KAYNAKÇA

- A.L. Parsemain. (2016). To Educate and Entertain: Representation of Learning in the Australian Version of Who Do You Think You Are? M. Readman içinde, *Teaching and Learning on Screen: Mediated Pedagogies* (s. 151-169). London: Palgrave.
- Ahmad, F. (2007). *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)*. (h. Fethi, Çev.) İstanbul: Hil Yayınları.
- Aktay, Y. (2005). *Küresel Kentleşme Konya Örneği*, Konya: Damla Ofset.
- Akyeşilmen, N., & Özcan, A. (2014). Islamic Movements and Their Role In Politics In Turkey. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 29-38.
- Akyol, H. (2009). *Türkiye’de Siyasi Parti Kapatmanın Tarihi*. İstanbul: İmge Kitabevi.
- Altıntaş, H. (2003). Türk Siyasal Sisteminde Siyasal Partiler ve Kentleşmenin Kutuplaşma Üzerine Etkisi. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*(5), 1-31.
- Arikboğa, E. (2007). Büyükşehirlerde Kararları Kim Alıyor? Büyükşehir Belediye Meclislerinde Temsil Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 6, 31-54.
- Arikboğa, E. (2010). Yerel Yönetimlerde Katılım ve Meclislerin Rolü. *Yerel Yönetim Anlayışında Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu*, İstanbul: Okan Üniversitesi Yayınları, 193-209
- Arslan, A. (2003). Eşitsizliğin Teorik Temelleri: Elit Teorisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 115-135.
- Arslan, A. (2007). *Elit Sosyolojisi*. Ankara: Phoneix Yayınevi.
- Aydın, A. (2019). 6360 Sayılı Kanun Sonrası Yerel Siyasal Elitlerin Değişimi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(2), 445-452.
- Aydın, M. (2002). *Siyasetin Sosyolojisi*. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Aykaç, B. (1999). Türkiye’de Kamu Yönetiminin Küçültülmesi, Yerel Yönetimler ve Yerel Demokrasinin Amaçları”. *Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1.
- Aytürk, İ. (2014). Nationalism and Islam in Cold War Turkey,. *Middle Eastern Studies*, 50(5), 693-719.
- Bottomore, T. (1964). *Elites and Society*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Bottomore, T. (1993). *Elites and Society*. London: Routledg.
- Bottomore, T. (1997). *Seçkinler ve Toplum*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Bovenkamp, H. M., & Vollaart, H. (2018). Strengthening the local representative system: the importance of electoral and non-electoral representation. *Local Government Studies* (43), 196-218.

- Briggs, A., & Burke, P. (2009). *A Social History of the Media: From Gutenberg to the Internet*. Malden: Polity.
- Carboni, A. (2020). Essays on Political Elites and Violence in Changing Political Orders of Middle East and Africa Andrea Carboni A thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy in Geography University of Sussex March 2020. *A thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy in Geography University of Sussex*. Sussex.
- Castells, M. (1997), *Kent, Sınıf, İktidar* (Çev. A. Erendil), Ankara: Bilim ve Sanat Yayını.
- Cemal, H. (2004). *Tank Sesiyle Uyanmak, 12 Eylül Günlüğü*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Cevizci, A. (2007). *Felsefe Ansiklopedisi*. Ankara: Ebabil Yayıncılık.
- Çalmuk, F. (2018). *Büyük Doğu'nun atlıları*. Ankara: Hoton Yayınları.
- Çarkçı, A. (2007). Üç Açıdan Kentsel/Yerel Politika Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları. *Sivil Toplum Dergisi*(17-18).
- Çevikbaş, R. (2008). Yerel Yönetimlerde Siyasal Katılım. *Türk İdare Dergisi* (461), 71-95.
- Çitçi, O. (1996). Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5, 5-14.
- Çoker, Z. (1992). Anayasa ve Yerel Yönetimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 1(5), 3-9.
- Dahl, R. (1991), *Demokrasi ve Eleştirileri* (Çev. L. Köker), Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayını.
- Damyan, N. (1997). Türkiye'de 1980 Sonrasındaki Parlamenter Elitin Toplumsal Kökenleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir*.
- Daver, B. (1993). *Siyaset Bilimine Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Delican, M. (2000). Elite Theories of Pareto, Mosca and Michels. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*(43-44), 323-335.
- Dikmen, L. (2018). Üniversitelerin Kentlerin Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Değişimine Sağladığı Katkı: Konya Selçuk Üniversitesi Örneği, *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde*.
- DPT. (1996). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara.
- Duman, D., & Yorgancılar, S. (2008). *Türkçülükten İslamcılığa Milli Türk Talebe Birliği*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Dursun, S. (2008). Türkiye'nin Güvenlik Algılamasındaki Değişim: 12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi Sonrası Dönem. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7(16), 424-425.
- Dündar, S. (2013). Training of Genius Meritocracy and Elitism. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 4(1), 125-137.

- Eisenberg, A. I. (1995). *Reconstructing Political Pluralism*. New York.
- Erdoğan, C. (2018). Cumhuriyet Halk Partisi'nin Antalya Üyelerinin Parti İçi Demokrasi ve Oligarşiye Bakış Açısı. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*(37), 63-87.
- Ergun, M. (1997). *Eğitim sosyolojisine giriş*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2011), *Kamu Yönetimi*, Ankara: Okutman Yayıncılık.
- Etzoni, H. (1993). *The Elite Connection*. London: Polity Press.
- Giddens, A. (1996), *Max Weber Düşüncesinde Siyaset ve Sosyoloji*, Ankara: Vadi Yayını.
- Giritli, İsmet, Bilgen Pertev, Akgüner Tayfun, Berk, Kahraman (2013). *İdare Hukuku*, İstanbul.
- Gökçe, O., & Bayrakçı, E. (2002). *Yerel Yönetimler Maliyesi*. Konya: Olgunçelik Yayıncılık.
- Göksoy, B., & Sağol, E. (2017). Demokrasi bağlamında bir değerlendirme: türk yerel yönetim sistemi ve osmanlı'dan cumhuriyet'e belediyelerin kuruluşu. *The Journal Of Social Sciences Institute* (1), 7-21.
- Göktürk, G. (2016). Siyasi Partilerin Doğuşu: Tarihsel ve Toplumsal Kökenleri. *Sosyoloji Konferanslar ı*(54), 245-273.
- Görkemli, H.N. (2009), Selçuk Üniversitesinin Konya Kent ekonomisine Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 22, s.179-186
- Görmez, K.(1997). *Yerel Demokrasi ve Türkiye*. Ankara: Vadi Yayınları
- Gözler, K. (2018). Türkiye'nin Yönetim Yapısı. Bursa: Ekin Basım Dağıtım.
- Gözübüyük, Ş. (2007). *Yönetim Hukuku*, Turhan Kitapevi, Ankara.
- Gözübüyük, Şeref, Tan, Turgut (2010). *İdare Hukuku Genel Esaslar*, Ankara.
- Guttsman, L. (1960). Social Stratification and Political Élite. *The British Journal of Sociology*, 11(2), 137-150.
- Günday, M. (2011). *İdare Hukuku*. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Heper, M. (2003). The Victory of the Justice and Development Party in Turkey. *Mediterranean Politics*, 8(1).
- Kabacalı, A. (1992). *Türkiye 'de Gençlik Hareketler*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kahraman, H. B. (1998). *Sağ Türkiye ve Partileri*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kapani, M. (1991). *Politika Bilimine Giriş*,. Ankara: AÜ Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Karakoyun, Y. (2005). Türkiye'de Elit Değişimi ve Toplumsal Yapıya Etkileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi*. Konya.
- Karasu, M.A., (2013). 6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Olası Etkileri – Şanlıurfa Örneği. *Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*. 15(1), 1-17.

- Kaypak, Ş., & Akın, S. (2017). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Modernleşme Sürecinin Yerelde Demokratikleşme ve Katılıma Bakışı. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 401-417.
- Keleş, R. (2000). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Keyman, E. F. ve B. K. Lorasdağı, *Kentler Anadolu'nun Dönüşümü Türkiye'nin Geleceği*, Doğan Kitap, İstanbul, 2010.
- Kışlalı, A. (2005). *Siyaset Bilimi*. Ankara: ömge Kitabevi,.
- Klingemann, H., & Dalton, R. (2007). *The Oxford Handbook of Political Behavior*. Oxford: Oxford University Press.
- Koçak, Y. (2013), *Türkiye'de Yerel Yönetimler*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Korom, P. (2015). Elites: History of the Concept. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 7, 390-395.
- Konya Büyükşehir Belediyesi 1989, 1995, 1998, 2005, 2009, 2014, 2018, 2019 Yılları Faaliyet Raporları.
- Köken, E., (2016), Büyükşehir Belediye Meclisi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4), 3511-3528.
- Kurtbaş, İ. (2017)a, "Türkiye'de Politik Değişim ve Siyasal Elitler: Merkez- Çevre Kuramının Gözden Geçirilmesi ve Türkiye'de Bir Elit Koalisyonu Olarak Yeni Elitler, *International Journal of Social Science*, Number: 54, Spring I, p. 179-204.
- Kurtbaş, İ. (2017) b, Bir Klasik Elitizm Eleştirisi ve Yeni Bir Elitizm Modeli Önerisi: "Güçlü Demokratik Elitizm Modeli", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 12/3, p. 385-412.
- Küçüküçü, M.S. (2010). Siyasi Elitler ve Yerel Siyasi Hayat: Konya'da 1980 Sonrası yerel Siyasi Elitler Üzerine Bir İnceleme. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE*. Konya.
- Küçüküçü, M.S. (2019). Siyasal Elitler ve Yerel Siyasal Hayat Konya'da 1980 Sonrası Yerel Siyasal Elitler Üzerine Bir İnceleme, *İnsan ve Toplum Dergisi*, Eylül, s.1-34.
- Latham, C. (2006). Michels' Iron Law of Oligarchy and Union Revitalisation: A Reconsideration Based on Recent Research. *TASA Conference 2006*. University of Western Australia & Murdoch University.
- Leach, D. (2005). The Iron Law of What Again? Conceptualizing Oligarchy across Organizational Forms. *Sociological Theory*, 23(3), 312-337.
- Lewis, B. (2011). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. (Boğaç Babür Tuna, Çev.) Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Lowdes, V. (1995). Citizenship and Urban Politics. D. G. Stoker, & H. Wolman içinde, *Theories of Urban Politics* (s. 160-180). London.

- Martin, A. (2007). Organizational Structure, Authority and Protest: The Case of Union Organizing in the United States., *Social Forces*, 85(3), 1413-1435.
- Michels, R. (2004). *Political Parties*. Kitchener: Batoche Books.
- Mills, C. (1956). *The Power Elite*. New York: Oxford University Press.
- Mondal, P. (2019). Political Elite: Concept, Orientations and Role in Social Change. *E-Article*.
- Nelson, J., & Zadek, S. (2000). Partnership Alchemy: New Social Partnerships in Europe. Copenhagen.
- Oktay, T. (2013). *Yerel Siyaset Bağlamında Belediye Meclis Komisyonları*. İstanbul: MBB Yayını.
- Okutan, M. (2004). *Bozkurt'tan Kur'an'a Millî Türk Talebe Birliği (MTTB): 1916-1980*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ortaylı, İ. (1996). Tanzimat'tan Cumhuriyete Yerel Yönetimler. V. Akyüz içinde, *İslam Geleneğinden Günümüze Şehir ve Yerel Yönetimler*. İstanbul: İlke Yayınları.
- Oyen, E. (1990). *Comparative Methodology: Theory and Practice in International Social Research*. . Sage: London.
- Önder, K., Kahraman, S. & Selçuk Dinçer (2021). Demokratik Kamu Politikalarına Sivil Toplum Katkısı: Konya STK Platformu Örneği, *Yönetim ve Ekonomi, Manisa CBÜ İİBF Dergisi*, 28/1, s.139-167.
- Önder, K., Göksel, Z.S. (2014). Kent Kültürü Oluşturma Aracı Olarak Kültürel Belediyecilik: Selçuklu Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Dr. Mehmet YILDIZ Özel Sayısı*, ss. 75-91.
- Önderman, M. (1991), *Siyasal Elitizm Kuramı*, İstanbul Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Öner, Şerif (2000). *Belediye Yönetim Kararlarında Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkinliği. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir*.
- Özdemir, S, Menşur, M.Ç., (2011), 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası'nın Belde Belediyelerinin Planlama Süreçleri Üzerinde Yarattığı Etkiler, *Megaron*, 6(3), 171-183.
- Öztekin, A. (1993). *Siyaset Bilimine Giriş*,. Malatya: Yeni Malatya Ofset Tesisleri.
- Öztürk, S., Torun, İ. & Yıldız Özkök (2011). Anadolu'da Kurulan Üniversitelerin İllerin Sosyo-Ekonomik Yapılarına Katkıları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2011, Cilt: 8, Sayı: 16, s. 145-158.
- Parlak, B., Sobacı, M. Z., & Ökmen, M. (2008). The Evaluation of Restructured Local Governments in Turkey. *Ankara Law Review*, 5(1), 23-51.
- Parlak, B.& Ökmen, M. (2016), *Türkiye ve Dünyada Yerel Yönetimler*, Bursa: Ekin Yayını.

- Poyraz, P. (2010). Milli Nizam Partisinden AK Parti'ye "İslami Hareketin Partileri ve Değişim. T. Uzun içinde, *İttihat ve Terakki'den Günümüze Siyasal Partiler*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Sarıbay, A. (1985). *Türkiye'de Modernleşme Din ve Devlet Politikası "MSP Örnek Olay*. İstanbul: Alan Yayıncılık,.
- Sarıbay, A. (2001). *Türkiye'de Demokrasi ve Politik Partiler*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Sarıkaya, Y. (2007). Osmanlı Dönemi Konya'sında Medrese Kurucusu ve Patronu Olarak Sufiler ve Âlimler (18.-19. Yüzyıllar), *Turkish Studies*, 2(1), 162- 195.
- Sartori, G. (1987). *The Theory of Democracy Revisited: Part One, The Contemporary Debate*. New Jersey: Chatam House Publishers.
- Sartori, G. (1994). *Comparative Constitutional Engineering: An Inquiry into Structures, Incentives*. London: Macmillan Press.
- Sayarı, S. (2007). Towards a New Turkish Party System? *Turkish Studies*,, 8(2).
- Sesli, M. ve Ş. Demir, (2010). "Türk Siyasi Elitlerin Toplumsal Kökeni (1920–1950)", Akademik *Bakış Dergisi*, Sayı 21, Temmuz-Eylül, s.1-30.
- Slattery, M. (2003). *Key Ideas in Sociology*. Cheltenham: Nelson Thornes.
- Sunay, C. (2001). Modernleşme, Yerel Yönetim Kavramı ve Türkiye'de Belediyeciliğinin Doğuşu. *KOSBED*, 181–206.
- Şengül, R. (2013), *Yerel Yönetimler*, Kocaeli: Umuttepe Kitabevi.
- Tekeli, İ. (1999). Yerel Siyaset ve Demokrasi, Çoğulculuk ve Sivil Toplum. Sivil Toplum İçin Kent. *Yerel Siyaset ve Demokrasi Semineri*. içinde İstanbul: WALD Yayını.
- Timur, T. (1998). Osmanlı Mirası. İ. C. Schick, & E. Tonak içinde, *Geçiş Sürecinde Türkiye*. İstanbul: Belge Uluslararası Yayıncılık.
- Tortop, N. Aykaç, B. Yaman, H. Özer, A. (2008), *Mahalli İdareler*, (2. Baskı), Ankara: Nobel Dağıtım.
- Tumin, M. (1967). *Social stratification: the forms and the functions of inequality*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Turhan, M. (1991). *Siyasal Elitler*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Türköne, M. (2005). *Siyaset*. Ankara: Lotus Yayınevi.
- Türkyılmaz, H. (2016), *Konya'da Dini Hayat*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Ulusoy, A., & Vural, T. (2002). Birleşik Krallık'ta (İngiltere Ve Galler) Mahalli İdarelerin Görevleri ve Mali Yapıları. *İller ve Belediyeler Dergisi*(648).
- Weber, M. (1993), *Sosyoloji Yazıları* (Çev. Taha Parla), İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayını.

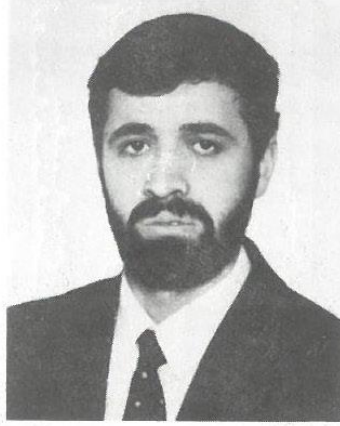
- Yalçındağ, S. (1995). Yerinden yönetim, Yerel Yönetim. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 4(3), 3-19.
- Yavuz, M. (2005). Milli Görüş Hareketi: Muhalif ve Modernist Gelenek. T. Bora, & M. Gültekingil içinde, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce İslamcılık* (Cilt 6). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yayınoğlu, P.E. (2005). Yerel yönetim kuruluşlarında halkla ilişkiler işlevi ve yeni yaklaşımlar. *Selçuk İletişim*, 3(4), 41-52.
- Yayla, A. (1998). *Sitaset Teorisine Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Yazıcı, İ. (2020). The Intellectual Foundations Of The The Turkish National Student Union. *Yayılanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi SBE*. Ankara.
- Yetkin, D. (2008). Elites Power Sources and Democracy. *Sabancı University School of Arts and Social Sciences*. İstanbul.
- Yıldırım, S. (1993), *Yerel Yönetim ve Demokrasi*, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- Yıldız, A. (2003). Politico-Religious Discourse of Political Islam in Turkey: The Parties of National Outlook. *The Muslim World*, 93(2), 187 – 209.
- Yılmaz, A. (2011), *İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Sosyal Faktörlerin Rolü: Konya Örneği*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Yücekök, Y. (1999). *Türkiye’de Din ve Siyaset*,. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Zengin, E. (2000). Azerbaycan’da Yerel Demokrasinin Yasal Boyutları. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 9(4), 3-23.
- Zuckerman, A. (1977). The Concept "Political Elite": Lessons from Mosca and Pareto. *The Journal of Politics*, 39(2), 324-344.
- Zürcher, E. (2010). *Modernleşen Türkiye’nin Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

EKLER

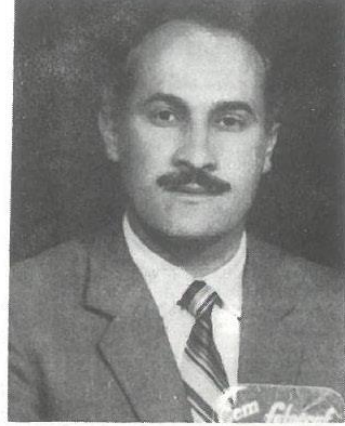
1989-1994 YEREL SEÇİM DÖNEMİ
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİS
ÜYELERİ

Süleyman YEGENLER

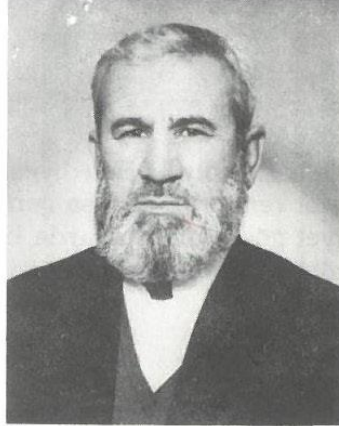
Mustafa ÖZKAN

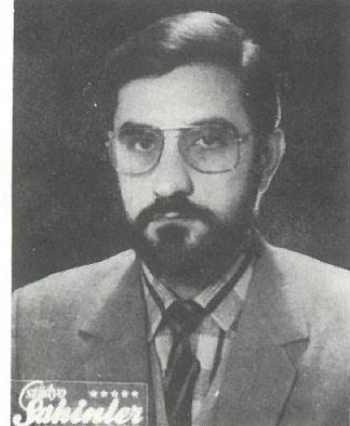
M.Naci ADANALI

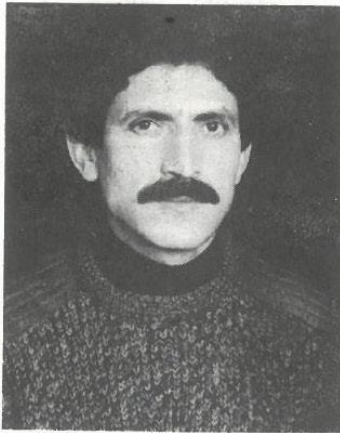
Ziya AKBULAK

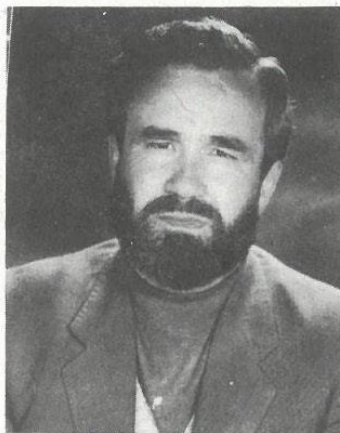
H.Ibrahim DAĞ

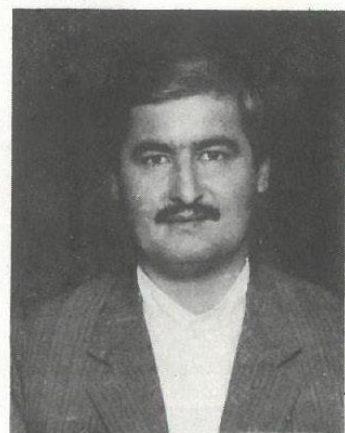
Muzaffer B.YÜZBAŞIGİL

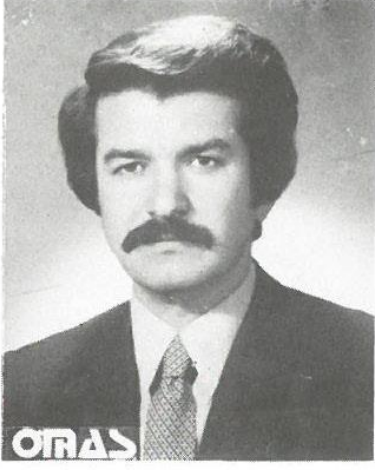
D.Ali CANDAN

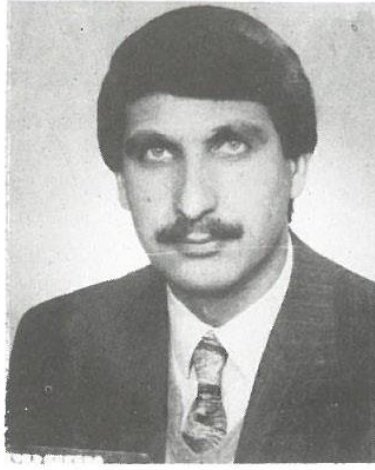
Muammer LİMAN

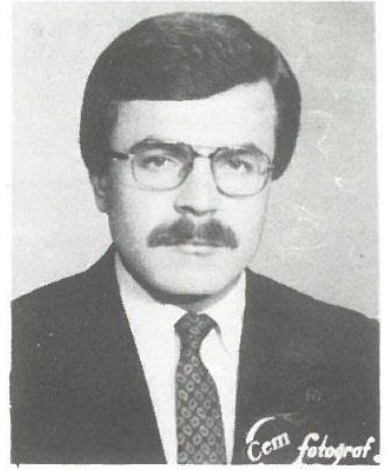
Mehmet SÖZER

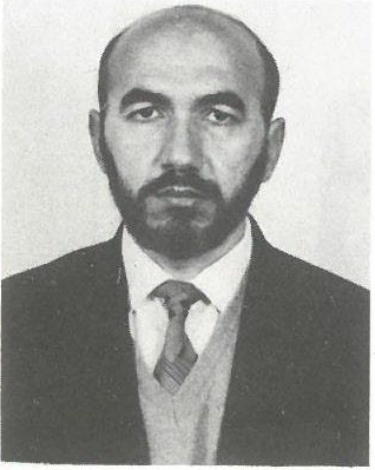
S.Sefa TUNÇALP

Halife KOYUNCU

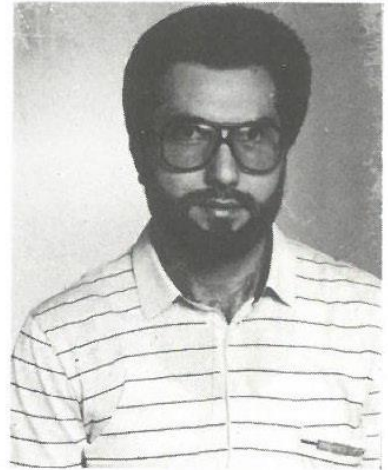
Ahmet ÖZER

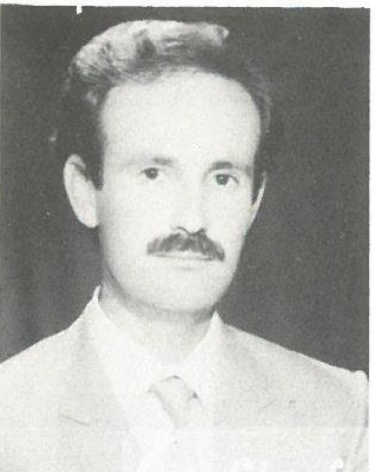
Derviş ÖZDEMİR

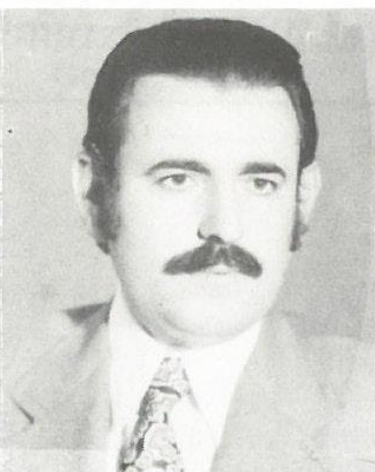
Rıza HARPUTLU

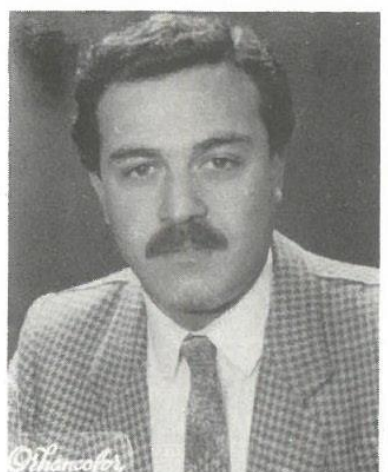
M.Atila GÜNERİ

Yakup AKSAKAL

A.Nacı BÜLBÜL

Musa UYARARSLAN

MECLİS ÜYELERİMİZ

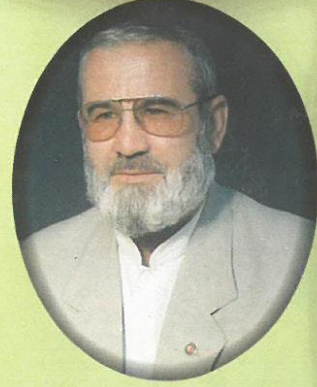
1994 - 1999 YEREL SEÇİM DÖNEMİ

Ali Bebek
Mimar

Ömer Kızıltan
Selçuklu Bel. Bşk. Yrd.

H. İbrahim Dağ
Tüccar

Reza Harputlu
İnşaat Mühendisi

İsmail Sarıtaş
Sanayici

Ahmet Kalfaoğlu
İnşaat Mühendisi

M. Naci Adanalı
İnşaat Mühendisi

Mehmet Oktut
Tüccar

Mehmet Kurhan
Meram Belediye Bşk. Yrd.

MECLİS ÜYELERİMİZ

Mehmet Dolular
Mimar

Halife Koyuncu
İnşaat Mühendisi

Ahmet Özer
Avukat

Lüfi Yerlikaya
Müteahhit

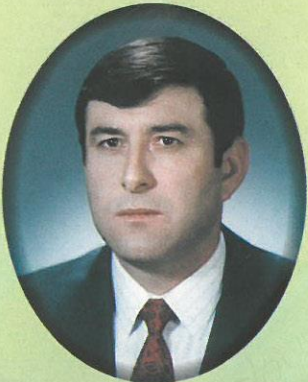
A. Kemal Başaran
Elektrik Mühendisi

Osman Can
Emlak İşleri

Ali Nadir Özdemir
Esnaf

Süleyman Okur
İşadamı

Halil Harmancı
Makina Mühendisi

1999 - 2004 YEREL SEÇİM DÖNEMİ

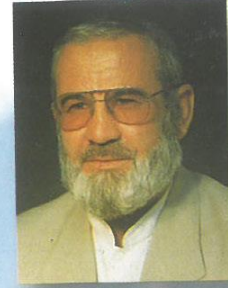
Meclis Üyeleri

MEHMET OKTUT
tüccar

MEHMET DOLULAR
mimar

H. İBRAHİM DAĞ
sanayici

RIZA HARPUTLU
inşaat mühendisi

M. ALİ TIRPANCI
sanayici

OSMAN CAN
emlakçı

KUTSİ ÖNCÜ
doktor

DURMUŞ SÖZER
iş adamı

CELAL DOĞAN
halkla ilişkiler müdürü

1999
FAALİYET
RAPORU

10

CMYK forma 2/2

İHSAN İNANÇ
müteahhit

AHMET ÖZER
avukat

M. ŞEMSİ SİNANGİL
diş hekimi

OSMAN GÜRBÜZ
işletmeci-iktisatçı

OSMAN SEVEN
inşaat mühendisi

BEHÇET BÜYÜKGÖKMEN
tüccar

GÜRSOY BİLGİN
avukat

ABDULLAH NALTEKİN
mimar

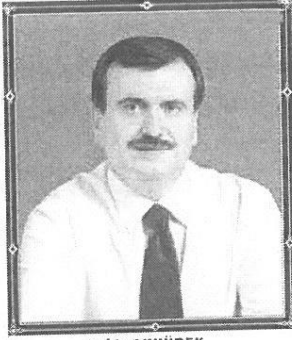
ÖMER SARIKULAK
iş adamı

FARUK DEMET
inşaat mühendisi

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
MECLİS ÜYELERİMİZ
2004-2009

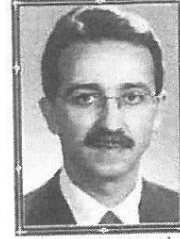
Tahir AKYÜREK
Büyükşehir Belediye Başkanı

Adem ESEN
Selçuklu Belediye Başkanı

Refik TUZCUOĞLU
Meram Belediye Başkanı

Mehmet HANÇERLİ
Karatay Belediye Başkanı

Osman GÜRBÜZ

İrfan TEKBAŞ

Übeyit AÇA

İbrahim ERKAN

Fethi BÜYÜKBALTA

Z. Adil ÖZYALVAÇ

Kasım ELMA

Mehmet UZBAŞ

Memiş KÜTÜKCÜ

Abdullah ŞANLI

Hüseyin ÇEVİK

Mustafa ÖZMEN

Mustafa YAYLA

Mümin UZMAN

Nihat BÜYÜKALIM

Mustafa AK

Mehmet KUŞDEMİR

Fatih YILMAZ

Ömer SAYLIK

Ahmet YAVUZ

Hazım ÇALIŞ

M. Ali ŞİMŞEK

S. Ali ÇÖĞÜRÇÜ

Mustafa ÖZBAKAN

Samî YIKILMAZ

Mehmet ULUÇ

Rıza SAÇLAN

Tahir AKYÜREK
Büyükşehir Bel. Başkanı

Dr. Serdar KALAYCI
Meram Belediye Başkanı

Uğur İbrahim ALTAY
Selçuklu Belediye Başkanı

Mehmet HANÇERLİ
Karatay Belediye Başkanı

Abdürrahim BÜYÜKMATÜR
Meram Meclis Üyesi

Ahmet Şaban OKKA
Meram Meclis Üyesi

Ethem ÖRGE
Karatay Meclis Üyesi

Fatih YILMAZ
Selçuklu Meclis Üyesi

Gülay SAMANCI
Karatay Meclis Üyesi

Gürsoy BİLGİN
Selçuklu Meclis Üyesi

H. Hüseyin ACAR
Selçuklu Meclis Üyesi

Hasan Ali ÜNLÜ
Karatay Meclis Üyesi

Hüseyin ÇEVİK
Meram Meclis Üyesi

Kadir KARABACAK
Meram Meclis Üyesi

Kasım KÜÇÜKTOSUN
Selçuklu Meclis Üyesi

Mehmet AKDAŞ
Meram Meclis Üyesi

Memiş KÜTÜKCÜ
Karatay Meclis Üyesi

Mithat BÜYÜKALİM
Meram Meclis Üyesi

Mümin UZMAN
Selçuklu Meclis Üyesi

Mustafa KOSTAK
Karatay Meclis Üyesi

Mustafa KULU
Selçuklu Meclis Üyesi

Ömer GÜL
Karatay Meclis Üyesi

Sıdıka TURGUT
Selçuklu Meclis Üyesi

Zeliha ÜZÜMCÜ
Meram Meclis Üyesi

2009-2014 Dönemi
Belediye Meclis Üyelerimiz

2014-2019 Dönemi Belediye Meclis Üyelerimiz

Ahırlı
İsa AKGÜL
Ahırlı Belediye Başkanı
AK PARTİ

Ahırlı
Mehmet TUGAY
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Akören
Ekrem TULLUKÇU
Akören Belediye Başkanı
AK PARTİ

Akören
Rıfık ÖZBAKAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Akşehir
Salih AKKAYA
Akşehir Belediye Başkanı
AK PARTİ

Akşehir
Mehmet BATTAL
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Akşehir
Tuncay ÇOBAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Akşehir
Haldun SALMAN
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Akşehir
Ahat ŞAHİN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

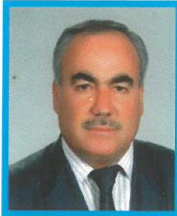
Akşehir
Nuri YILDIZ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Altınekin
Muharrem DERE
Altınekin Belediye Başkanı
AK PARTİ

Altınekin
Seyit Ali ATÇEKEN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Altınekin
Sami YATKIN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Beşşehir
Murat ÖZALTUN
Beşşehir Belediye Başkanı
AK PARTİ

Beşşehir
Nuri BÜLBÜL
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Beşşehir
Mehmet Ali GÖKLER
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Beşşehir
Selahattin MIZRAK
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Beşşehir
Nihat ULU
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Beşşehir
Mustafa UZBAŞ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Bozkır
İbrahim GÜN
Bozkır Belediye Başkanı
AK PARTİ

Bozkır
Hüseyin BOZKURT
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Bozkır
Mustafa CANDAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Bozkır
Mehmet DEMİREL
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Cihanbeyli
Mehmet KALE
Cihanbeyli Belediye Bşk.
AK PARTİ

Cihanbeyli
Hamit AVCI
Belediye Meclis Üyesi
BDP

Cihanbeyli
Yakup DUMANLI
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Cihanbeyli
M. Ali DUYMAZ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Cihanbeyli
Mehmet HARIMCI
Belediye Meclis Üyesi
BDP

Cihanbeyli
Mustafa ÖZKAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Çeltik
Mehmet EKİZOĞLU
Çeltik Belediye Başkanı
AK PARTİ

2014-2019 Dönemi Belediye Meclis Üyelerimiz

Çeltik
Ramazan SARGIN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Çeltik
Yusuf ŞİMŞEK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Çumra
Mehmet OĞUZ
Çumra Belediye Başkanı
AK PARTİ

Çumra
Mehmet ALMALI
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Çumra
Necip ÇİMEN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Çumra
Ahmet ÇOBAN
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Çumra
Harun Reşit ERSÖZ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Çumra
Bekir YAŞAR
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Derbent
Hamdi ACAR
Derbent Belediye Başkanı
AK PARTİ

Derbent
İsmail ÖZ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Derebucak
Ahmet KISA
Derebucak Belediye Başkanı
AK PARTİ

Derebucak
Mustafa ÖZCAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Doğanhisar
Abdullah KOÇ
Doğanhisar Belediye Başkanı
MHP

Doğanhisar
İsmet AKDENİZ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Doğanhisar
Süleyman KÖPRÜLÜ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Emirgazi
Nurışen KOÇAK
Emirgazi Belediye Başkanı
MHP

Emirgazi
Ekrem BAYRAKÇI
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Ereğli
Özkan ÖZGÜVEN
Ereğli Belediye Başkanı
AK PARTİ

Ereğli
Erdiç AKÇA
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Ereğli
Mehmet Vehbi ARIK
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Ereğli
Kezban ÇATLI
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Ereğli
Ömer EĞER
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Ereğli
Cangiz UYSAL
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Ereğli
Mehmet TUNÇ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Güneysınır
İsmail ÖZCAN
Güneysınır Belediye Başkanı
AK PARTİ

Güneysınır
Mustafa KURŞUN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Hadım
Ahmet HADİMIOĞLU
Hadım Belediye Başkanı
AK PARTİ

Hadım
Ramazan DURMAZER
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Hadım
Metin KILINÇASLAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Halkapınar
Fahri VARDAR
Halkapınar Belediye Başkanı
AK PARTİ

2014-2019 Dönemi Belediye Meclis Üyelerimiz

Halkapınar
İbrahim ÖZKOÇ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Hüyük
Mehmet ŞAHİN
Hüyük Belediye Başkanı
AK PARTİ

Hüyük
Mustafa SARIASLAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Hüyük
Hasan ŞAHİN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Iğın
Mehmet KARAHAN
Iğın Belediye Başkanı
AK PARTİ

Iğın
Ahmet BORAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Iğın
Hüsni BÜYÜKİŞİK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Iğın
Şahin KARAASLAN
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Iğın
Servet KOKULU
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Iğın
Mehmet Ali TURAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Kadınhanı
Mehmet Nuri ÖDÜK
Kadınhanı Belediye Başkanı
AK PARTİ

Kadınhanı
Hacı Hasan KARATOPRAK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Kadınhanı
Mehmet KÜÇÜKACAR
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Kadınhanı
Ali KÜÇÜKBAL
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karapınar
Mehmet YAKA
Karapınar Belediye Başkanı
AK PARTİ

Karapınar
Osman ARI
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karapınar
Mustafa Kemal GÖK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karapınar
Emre ÖZSOY
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karatay
Mehmet HANÇERLİ
Karatay Belediye Başkanı
AK PARTİ

Karatay
Yahya AK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karatay
Mithat BÜYÜKALIM
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karatay
Hatice TULUKCU ERKAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karatay
Kasım KÜÇÜKTOSUN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

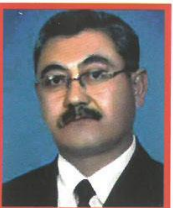
Karatay
Ahmet MIHÇI
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karatay
Ethem ÖRGE
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Karatay
Hasan Ali ÖNLÜ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Kulu
Ahmet YILDIZ
Kulu Belediye Başkanı
AK PARTİ

Kulu
Ethem ATEŞ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

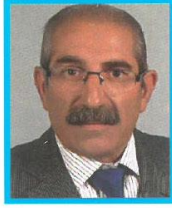

Kulu
Bekir DEMİRTAŞ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Kulu
Sinan ŞAHİN
Belediye Meclis Üyesi
BDP

2014-2019 Dönemi Belediye Meclis Üyelerimiz

Kulu
Gündüz HABİBOĞLU
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Kulu
Fevzi YILDIRIM
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Meram
Fatma TORU
Meram Belediye Başkanı
AK PARTİ

Meram
Übeyit AÇA
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Meram
Mehmet ÇALIK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Meram
Osman ELVAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Meram
Abdullah TOPATAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Meram
Mehmet Bahattin KULU
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Meram
Ali SELVİ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Meram
Mahmut Sami ŞAHİN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Sarayönü
Nafiz SOLAK
Sarayönü Belediye Başkanı
AK PARTİ

Sarayönü
Hayrettin BAYRAKTAR
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Sarayönü
Mevlüt GÖKSU
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Sarayönü
Muammer ÖZŞAHİN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Selçuklu
Uğur İbrahim ALTAY
Selçuklu Belediye Başkanı
AK PARTİ

Selçuklu
Meryem ALTINTAŞ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Selçuklu
Gürsoy BİLGİN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Selçuklu
Sabri ÇELİK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Selçuklu
Ömer Faruk ÖZCAN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Selçuklu
Hüseyin KORKMAZ
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Selçuklu
Ahmet PEKYATIRMACI
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Selçuklu
Fatma Tuba SARI
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Selçuklu
Ertağrul USLU
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Selçuklu
Mehmet YAVAŞ
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Seydişehir
Mehmet TURAL
Seydişehir Belediye Başkanı
AK PARTİ

Seydişehir
Yusuf ARICIOĞLU
Belediye Meclis Üyesi
MHP

Seydişehir
Mehmet ÇETİNER
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Seydişehir
Mevlüt GÜRAY
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Seydişehir
Şafak KABAK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

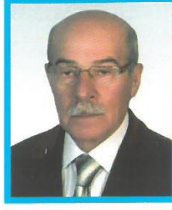

Seydişehir
Hüseyin KILIÇKAYA
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

2014-2019 Dönemi Belediye Meclis Üyelerimiz

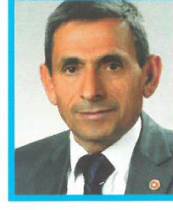
Taşkent
Osman ARI
Taşkent Belediye Başkanı
AK PARTİ

Taşkent
Kenan KÜÇÜK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Tuzlukçu
Nurettin AKBUĞA
Tuzlukçu Belediye Başkanı
CHP

Tuzlukçu
Yaşar TONA
Belediye Meclis Üyesi
CHP

Yalinhüyük
Hasan KOÇER
Yalinhüyük Belediye Başkanı
AK PARTİ

Yalinhüyük
Mehmet GÖZEL
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

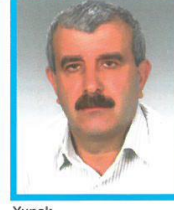
Yunak
Abdullah Emre DEMİRHAN
Yunak Belediye Başkanı
AK PARTİ

Yunak
Ali KONAK
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Yunak
Birol DİLBER
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

Yunak
Osman ÜRESİN
Belediye Meclis Üyesi
AK PARTİ

BELEDİYE BAŞKANLARIMIZ

Ahmet PEKYATIRMACI
Selçuklu Bel. Baş.
AK Parti

Mustafa KAVUŞ
Meram Bel. Baş.
AK Parti

Hasan KILCA
Karatay Bel. Baş.
AK Parti

İsa AKGÜL
Ahırk Bel. Baş.
AK Parti

İsmail ARSLAN
Akören Bel. Baş.
MHP

Salih AKKAYA
Akşehir Bel. Baş.
AK Parti

Muharrem DERE
Altınkln Bel. Baş.
AK Parti

Adil BAYINDIR
Beyselir Bel. Baş.
Bağımsız

Sadrettin S AYGI
Bozkır Bel. Baş.
AK Parti

Mehmet KALE
Cihanbeyli Bel. Baş.
AK Parti

Ali MEŞE
Çeltik Bel. Baş.
AK Parti

Halit OFLAZ
Çumra Bel. Baş.
AK Parti

Hüseyin AYTEN
Derbert Bel. Baş.
AK Parti

Ahmet KISA
Derebucak Bel. Baş.
AK Parti

Süleyman PEKMEZ
Doğanhisar Bel. Baş.
MHP

Nurişen KOÇAK
Emirgazi Bel. Baş.
MHP

Hüseyin OPRUKÇU
Ereğli Bel. Baş.
MHP

Ahmet DEMİR
Güneşınır Bel. Baş.
AK Parti

Ahmet HADİMOĞLU
Hadim Bel. Baş.
AK Parti

Mehmet BAKKAL
Halkapınar Bel. Baş.
MHP

Mehmet ÇİĞDEM
Hüyük Bel. Baş.
AK Parti

Yalçın ERTAŞ
İlgın Bel. Baş.
AK Parti

Mehmet BADEM
Kadınhanı Bel. Baş.
AK Parti

Mehmet YAKA
Karapınar Bel. Baş.
AK Parti

Murat UNVER
Kulu Bel. Baş.
AK Parti

Nafiz SOLAK
Sarayönü Bel. Baş.
AK Parti

Mehmet TUTAL
Seydişehir Bel. Baş.
AK Parti

Osman ARI
Taşkent Bel. Baş.
AK Parti

Nurettin AKBUĞA
Tuzlukçu Bel. Baş.
CHP

Hasan KOÇER
Yalıhüyük Bel. Baş.
AK Parti

Abdullah E.DEMİRHAN
Yunak Bel. Baş.
AK Parti

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİMİZ

Mehmet TUGAY
Meclis Üyesi
Ahırılı-AK Parti

Kasım ÇELEBİ
Meclis Üyesi
Akören- MHP

Asuman Ç.HAYDANLI
Meclis Üyesi
Akşehir-AK Parti

Çakır BUĞRA
Meclis Üyesi
Akşehir-AK Parti

Zekeriya KANAT
Meclis Üyesi
Akşehir-MHP

M.Serhat ARSLAN
Meclis Üyesi
Akşehir-AK Parti

Yıldırım ŞAPCI
Meclis Üyesi
Akşehir-İYİ Parti

Muhammet ÇUHADAR
Meclis Üyesi
Altınkın-AK Parti

Bekir CERAN
Meclis Üyesi
Altınkın-AK Parti

Eyyüp ÖZPINAR
Meclis Üyesi
Beyşehir-AK Parti

Harun AĞRIS
Meclis Üyesi
Beyşehir-AK Parti

Nurullah GÖK
Meclis Üyesi
Beyşehir-AK Parti

Ömer KENİ
Meclis Üyesi
Beyşehir-AK Parti

Ümit GÜLOL
Meclis Üyesi
Beyşehir-AK Parti

Hayri AK
Meclis Üyesi
Bozkır-AK Parti

Hasan ÖZCAN
Meclis Üyesi
Bozkır-AK Parti

Ali KOYUNCU
Meclis Üyesi
Bozkır-AK Parti

Ercan PEHLİVANOĞLU
Meclis Üyesi
Cihanbeyli-AK Parti

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİMİZ

Halil KADİROĞLU
Meclis Üyesi
Cihanbeyli-HDP

Mevlüt ÇİMLİ
Meclis Üyesi
Cihanbeyli-Saadet

Ramazan ÇİMEN
Meclis Üyesi
Cihanbeyli-AK Parti

Saat KAYA
Meclis Üyesi
Cihanbeyli-AK Part

Ramazan SARGIN
Meclis Üyesi
Çeltik-AK Parti

Adem ERDAL
Meclis Üyesi
Çeltik-AK Parti

Bekir YAŞAR
Meclis Üyesi
Çumra-AK Parti

Zekeriya DEMİR
Meclis Üyesi
Çumra-AK Parti

Recep CANDAN
Meclis Üyesi
Çumra-AK Parti

Mehmet YAVUZ
Meclis Üyesi
Çumra-AK Parti

Ömer YILDIRIM
Meclis Üyesi
Çumra-AK Parti

Halil AKTAŞ
Meclis Üyesi
Derbent-AK Parti

Dursun KABAKCIOĞLU
Meclis Üyesi
Derebucak-AK Parti

Hasan TOPUZ
Meclis Üyesi
Doğanhisar-MHP

İsmail CEYLAN
Meclis Üyesi
Doğanhisar-MHP

Cuma BAYRAKCI
Meclis Üyesi
Emirgazi-MHP

Talha ÜZER
Meclis Üyesi
Ereğli-AK Parti

Ayhan DARGEÇİT
Meclis Üyesi
Ereğli-AK Parti

Cemil DÖNMEZ
Meclis Üyesi
Ereğli-AK Parti

Cafer ÖZER
Meclis Üyesi
Ereğli-CHP

Ömer EĞER
Meclis Üyesi
Ereğli-AK Parti

Erdal TOPBAŞ
Meclis Üyesi
Ereğli-CHP

Mustafa GEBEŞ
Meclis Üyesi
Güneşınır-AK Parti

Mustafa BAYLAN
Meclis Üyesi
Hadim-AK Parti

Yusuf KARAGÖZ
Meclis Üyesi
Hadim-AK Parti

Nevzat ŞAHİN
Meclis Üyesi
Halkapınar-MHP

Fatih BİLİR
Meclis Üyesi
Hüyük-AK Parti

Mustafa SARIASLAN
Meclis Üyesi
Hüyük-AK Parti

Yakup ÇİÇEK
Meclis Üyesi
İlgin-AK Parti

Hikmet KOÇAK
Meclis Üyesi
İlgin-AK Parti

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİMİZ

Mustafa H. FİDAN
Meclis Üyesi
İlgin-AK Parti

Faruk ADA
Meclis Üyesi
İlgin-Yİ Parti

Ali TEKER
Meclis Üyesi
İlgin-AK Parti

Ali KÜÇÜKBAL
Meclis Üyesi
Kadınhanı-AK Parti

Sefa ÇAKAR
Meclis Üyesi
Kadınhanı-AK Parti

İsmet BAYRAM
Meclis Üyesi
Kadınhanı-AK Parti

Mustafa KURUM
Meclis Üyesi
Karapınar-AK Parti

D.Mehmet TAŞÇI
Meclis Üyesi
Karapınar-CHP

Osman ARI
Meclis Üyesi
Karapınar-AK Parti

Ahmet MIHÇI
Meclis Üyesi
Karatay-AK Parti

Erkan ASLAN
Meclis Üyesi
Karatay-AK Parti

Eyüp Han ÜNAL
Meclis Üyesi
Karatay-AK Parti

Fatma Kola BOZKURT
Meclis Üyesi
Karatay-AK Parti

İsmail KÜÇÜKTOKA
Meclis Üyesi
Karatay-AK Parti

Nazım İREŞ
Meclis Üyesi
Karatay-AK Parti

Zekeriyya AVCI
Meclis Üyesi
Karatay-AK Parti

Muzaffer GÜNGÖR
Meclis Üyesi
Kulu-AK Parti

A.Rahman BERKCAN
Meclis Üyesi
Kulu-CHP

Y.Emre MUTLUOĞLU
Meclis Üyesi
Kulu-AK Parti

Mehmet Ali BARAN
Meclis Üyesi
Kulu-AK Parti

Remzi TAŞYÖREK
Meclis Üyesi
Kulu-AK Parti

Ahmet PIRILTI
Meclis Üyesi
Meram-AK Parti

A.Melih GÜÇLÜ
Meclis Üyesi
Meram-AK Parti

A. Samet BAYKARA
Meclis Üyesi
Meram-AK Parti

Esra DOĞAN
Meclis Üyesi
Meram-AK Parti

Fatih ÖZGÖKÇEN
Meclis Üyesi
Meram-AK Parti

M.Celalettin ULUSOY
Meclis Üyesi
Meram-AK Parti

Übeyit AÇA
Meclis Üyesi
Meram-AK Parti

Hayrettin BAYRAKTAR
Meclis Üyesi
Sarıyönü-AK Parti

Yusuf KÜLAHLI
Meclis Üyesi
Sarıyönü-AK Parti

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİMİZ

Kamil ŞEFLEK
Meclis Üyesi
Sarıyönü-AK Parti

Ayşe L. POÇANOĞLU
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

Hüseyin KAVAS
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

İbrahim OKUR
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

Mehmet ORHAN
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

Mehmet SEVİM
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

Meryem ALTINTAŞ
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

Mustafa UZBAŞ
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

Ö. Faruk ÖZCAN
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

Ali GÖKSÜÇÜKUR
Meclis Üyesi
Selçuklu-AK Parti

Mehmet ÇETİNER
Meclis Üyesi
Seydişehir-AK Parti

Bayram ŞENTURK
Meclis Üyesi
Seydişehir-AK Parti

M. Ali BOSTANCI
Meclis Üyesi
Seydişehir-AK Parti

Hasan USTAOĞLU
Meclis Üyesi
Seydişehir-CHP

Hüseyin GÜLPINAR
Meclis Üyesi
Seydişehir-AK Parti

Kenan KÜÇÜK
Meclis Üyesi
Taşkent-AK Parti

Seyit YILDIRIM
Meclis Üyesi
Tuzlukçu-CHP

Süleyman CERAN
Meclis Üyesi
Yalıhöyük-AK Parti

Ali KONAK
Meclis Üyesi
Yunak-AK Parti

Hacı ERŞAN
Meclis Üyesi
Yunak-AK Parti

Bayram ASLAN
Meclis Üyesi
Yunak-AK Parti

